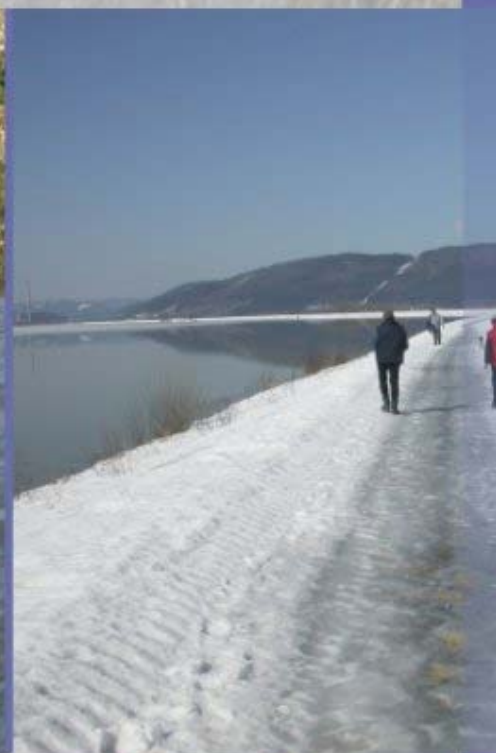


Strategická koncepcia rozvoja zóny Žilina - Strečno - Vrútky text



Hladná planéta – HEARTH – Občianka zchuženie pri trvalo udržateľný regionálny rozvoj v podmienkach legislatívy EÚ. Študie v oblastiach infraštruktúry, cestovného ruchu a obnovy dediny

Tento dokument bol vytváraný v projekte Strategická koncepcia rozvoja zóny Žilina - Strečno - Vrútky s finančnou podporou Európskej únie. Názory v ňom vyjadrené sú výlučne názorom a z. z. autorov a nevyjadrujú názory Európskej únie.

OBSAH

OBSAH	2
A. PRED SLOV	3
A.1 DÔVODY ZALOŽENIA ZDRUŽENIA MODRÁ PLANÉTA – HEARTH	3
A.2 OBLASŤ ZÁUJMOVEJ ČINNOSTI	3
B. CIEĽ KONCEPCIE	5
C. ÚZEMNÝ AUDIT	8
C.1 HRANICA RIEŠENÉHO ÚZEMIA	8
C.2 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ VÝCHODISKÁ	9
C.3 HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA	14
C.4 CESTOVNÝ RUCH	22
C.5 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ	37
C.6 DOPRAVA	45
C.7 VODNÉ HOSPODÁRSTVO	48
C.8 ENERGETIKA	55
C.9 KLIMATICKÉ POMERY	64
C.10 FAUNA A FLÓRA	67
C.11 KRAJINNÁ SCENÉRIA	69
C.12 OCHRANA PRÍRODY	69
D. PLÁN ÚZEMNÝCH AKTIVÍT	90
D.1. KULTÚRNE PAMIATKY	90
D.2. CESTOVNÝ RUCH	90
D.3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	99
E. KONTINUITA IDEOVÉHO NÁVRHU RIEŠENIA ÚZEMIA S RELEVANTNÝMI DOKUMENTAMI	106
E.1 KONTINUITA S DOHOVORMI NA CELOSVETOVEJ ÚROVNI	106
E.2 KONTINUITA S DOKUMENTMI NA ÚROVNI EURÓPY	106
E.3 KONTINUITA SO ZÁVÄZNÝMI DOKUMENTMI NA ÚROVNI SLOVENSKEJ REPUBLIKY	107
E.4 KONTINUITA S DOKUMENTMI NA ÚROVNI ŽILINSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA	115
E.5 KONTINUITA S DOKUMENTMI NA ÚROVNI OBCÍ A MIEST	118
F. SWOT - ANALÝZA	123
SILNÉ STRÁNKY	123
SLABÉ STRÁNKY	124
PRÍLEŽITOSTI, MOŽNOSTI	124
OHROZENIA, PROBLÉMY	125
G. REALIZAČNÝ TÝM	126
H. POUŽITÁ LITERATÚRA	127



A. Predslov

A.1 DÔVODY ZALOŽENIA ZDRUŽENIA MODRÁ PLANÉTA – HEARTH

- **Globálne otepľovanie** je len jedným z mnohých problémov, týkajúcich sa životného prostredia, s ktorými ľudstvo zápasí. Je oveľa ľahšie hovoriť o účinných krokoch, ktoré by ľudia mali podniknúť, ako ich realizovať. Teraz, keď sme si konečne uvedomili, aké obrovské škody sme na životnom prostredí spôsobili, využívame všetky svoje schopnosti na nájdenie technického riešenia. Samotná technika však nestačí. Musíme do problému vložiť aj srdce, srdce pre modrú planétu. HEART for EARTH (názov Modrá planéta vznikol spojením práve týchto slov HEARTH). Severn Cullisová–Suzukiova z poradenského výboru Svetového summitu tvrdí: **„Zmena nastane iba vtedy, ak začnú konať jednotlivci. Skutočná zmena v prístupe k životnému prostrediu závisí od nás. Nesmieme čakať na vedúce osobnosti politiky. Musíme sa sústrediť na to, aká je naša zodpovednosť a ako môžeme dosiahnuť zmenu.“**
- **Podľa prieskumov, len 1 % zahraničných turistov má záujem o Slovensko.** Tento stav je zapríčinený zlou infraštruktúrou, nedostatočnou ponukou pohybových aktivít a služieb a slabou informovanosťou o Slovensku v zahraničí. Slovensko dosahuje len 3 % HDP z cestovného ruchu, čo je žalostne málo oproti okolitým krajinám pri možnostiach aké máme.
- Slovensko získava postupne od roku 2004 do roku 2006 1,7 mld. EUR na regionálny rozvoj! Výška prostriedkov od roku 2007 bude závislá od kvality a efektívnosti čerpania prostriedkov v rokoch 2004-2006
- **Investície do sociálnej kohézie a životného prostredia sú možné len pri rastúcej ekonomike,** teda ide o potrebu vytvorenia harmónie medzi kladmi a zápornmi rozvoja našej modrej planéty. Nie je možné realizovať len kladný či záporný rozvoj. Ide o spojené nádoby.

A.2 OBLASŤ ZÁUJMOVEJ ČINNOSTI

Zaoberáme sa návrhmi harmonického využitia podhorských území severného Slovenska pre cestovný ruch s ekologizáciou dopravy a využitím obnoviteľných zdrojov energie, v zmysle dokumentov EÚ o trvalo udržateľnom rozvoji.

Cieľom je hľadať možnosti a navrhnuť vízie rozvoja regiónov vhodné na čerpanie zo štrukturálnych a kohézneho fondu.

Chronológia činnosti :

- „Vrátna dolina“, komplexný návrh rozvoja (v období 2000 – 2002)
- „VEZUW“ návrh turistickej zóny Zakopané – Zuberec – L. Mikuláš, I etapa (2001- 2002)
- Štúdiá uskutočniteľnosti VEZUW II etapa (z prostriedkov Phare CBC 2003)
- „Strategická koncepcia rozvoja zóny Žilina – Strečno – Vrútky“ (2004 – 2005) výsledný projekt „Žilinská kotlina 2020“
- Štúdiá „ABC“ Piatrová, aktívna bioenergetická centrála (2005)
- Koncept rozvoja - Stredisko cestovného ruchu „OrLie“ (časť projektu VEZUW s centrom v Hutách 2005)
- príprava zámeru cykloturistickej magistrály Žilina – L. Mara – Zakopané – Pieniny, v rámci transeurópskej karpatskej cyklomagistrály a Jantárovej cesty, I. etapa „Žilina – Vrútky“
- „DUŠA“ rozvoja Podtatranskej brázd, dopravno-urbanistická štúdiá rozvoja turistického pásma Zakopané – Zuberec – L. Mara, III etapa Vezuw (žiadosť Interreg III A 2006-2007)



Príprava väčších, komplexne riešených projektov v oblasti CR koordinovaných s ochranou životného prostredia, je veľmi náročná úloha a dá sa riešiť len za predpokladu:

- regionálnej spolupráce
- súbežnom rozvoji ekonomiky v riešenom území
- koordinácie podnikateľských záujmov s regionálnymi
- analýzy riešiteľnosti majetkovo - právnych vzťahov

Za účelom vyhnutia sa nátlaku silných spoločností, pri rozvíjaní kapacitne a štrukturálne nevhodných zámerov na úkor životného prostredia a potrieb obyvateľstva v regióne, je veľmi dôležitá spoločná - regionálna predpríprava zámerov hlavne z hľadiska životného prostredia a územného plánovania.



B. Cieľ koncepcie

Hlavným cieľom koncepcie bola snaha o návrh vyváženého rozvoja územia v podmienkach dynamicky sa rozvíjajúcich priemyselných parkov v žilinsko – martinskej aglomerácii.

Návrh integrovaných pohybových aktivít a služieb je prípravou k ďalšej etape – štúdiu „Žilinská kotlina 2020“, za účelom zanalyzovania regionálnych možností, schopností a určenia postupu prípravy a realizácie navrhnutých zámerov verejnoprospešného a regionálneho charakteru v programovom období EÚ 2007-2013, podmieňujúcich rozvoj navrhnutých prímestských rekreačných zón – Sihot', VD Žilina, Kamenec a Piatrová.

Jednou z najdôležitejších úloh ľudstva v treťom miléniu, je vyvážanie podmienok na postupnú zmenu konzumného životného štýlu na aktívny, v zmysle citátu : „**Nezhŕňať pre seba, ale pracovať na sebe**“.

Na 75 % úmrtnosti má vysoký vplyv zlý stav životného prostredia, pričom 70 % z celkového počtu úmrtí zapríčiňuje nedostatok pohybu a konzumný životný štýl. Podľa najnovších štatistík ľudia po päťdesiatke vynakladajú až 90 % financií na udržanie a predĺženie života, ktorý do päťdesiatky zanedbávajú a predražujú prejedaním sa a nesprávnym životným štýlom.

Je dokázané že, **aktívny život predĺži život približne o 15 až 20 rokov a usporí veľké prostriedky spoločnosti vložené do zdravotníctva a celej sociálnej oblasti, ktoré by naopak mohli slúžiť na z kvalitne životných podmienok.**

Nedostatok motivačne navrhnutých voľnočasových pohybových aktivít a relaxačných služieb vedie ku sedavému - konzumnému spôsobu života s materiálnou a z toho vyplývajúcou aj energetickou nadspotrebou. Táto cesta zvyšuje výrobu a tá opäť, pomocou agresívnej reklamy, spotrebu. Dostávame sa do bludného kruhu, ktorý silne narúša biodiverzitu a spôsobuje klimatické zmeny a opäť civilizačné choroby

Konzumný spôsob života taktiež vedie často k únikom mládeže z reality cestou užívania návykových drog a k hladu v málo ekonomicky rozvinutých tretích krajinách, kde dochádza k drancovaniu surovínového a vývozu ľudského potenciálu na zabezpečenie nadspotreby ekono-micky rozvinutých krajín.

Preto EÚ podporuje projekty, ktorých cieľom je :

- vyrovnávanie medziregionálnych rozdielov
- rozvoj vidieka
- využívanie obnoviteľných energetických zdrojov
- postupné vytváranie podmienok pre zmenu konzumného životného štýlu so zdravším stravovaním a zvýšenou pohybovou aktivitou.

Slovensko je podľa najnovších prieskumov EÚ najnezdoravšou krajinou v rámci EÚ, s o 7 rokov kratšou priemernou dĺžkou života, pričom má klimatické a geografické predpoklady na opačný vývoj.

Poznámka.

- *Žilina je tretie najhoršie mesto na Slovensku z hľadiska znečistenia ovzdušia spomedzi cca 30 trvalo meraných lokalít na Slovensku, pričom na sídlisku Vlčince a v centre mesta je viac znečistené ovzdušie než v centre Bratislavy; výstavbou priemyselnej zóny KIA sa situácia ešte zhorší*
- *v žilinsko – martinskej aglomerácii sa dynamicky rozvíja výstavba priemyselných parkov s celkovým záberom pôdy cca 500 ha.*
- *v žilinsko – martinskej aglomerácii je akútny nedostatok verejnej a parkovej zelene*
- *absentujú vyhradené komunikácie pre cyklistov a korčuliarov*
- *v regióne v uplynulých rokoch významne vzrástla akútna i chronická chorobnosť dýchacích ciest a imunitného systému (alergie), najmä u detí.*

Momentálne sa odsúhlasuje zákon o Verejnom zdravotníctve, ktorý definuje problematiku ako akútnu, s odporúčaním zamerania sa na tri hlavné oblasti ovplyvňujúce zdravie :

- Zmena životného štýlu (stravovanie a aktívny pohyb)
- Kvalita zdravotníctva
- Životné prostredie.



Koncepcia navrhuje štyri prímestské rekreačné zóny v žilinsko – martinskej aglomerácii, prepojené cykloturistickou magistrálou s možnosťou realizácie pohybových aktivít a doplnením zelene, pre krátkodobú a víkendovú rekreáciu, ako protiváhu prudkému rozvoju priemyselných zón, klimatickým zmenám a zhoršujúcemu sa zdravotnému stavu 250 000 obyvateľov riešeného regiónu

Vzájomne, účelovo a motivačne prepojené aktivity rôzneho charakteru, s návrhom štyroch rekreačných zón, Sihoť, VD Žilina, Kamenec a Piatrová, sú zamerané hlavne na krátkodobú a víkendovú sebarealizáciu obyvateľov regiónu s celoročným využitím, hlavne počas tzv. jalových dní, ktorých je v roku vyše 70 % a vplyvom klimatických zmien stále pribúdajú !

Aktívne využívanie voľného času vedie k zdravšiemu stravovaniu, nefajčeniu a k zníženiu a zmene štruktúry materiálnej spotreby. Veľmi dôležitá je ponuka voľnočasových aktivít, realizovateľných po pracovnej dobe v jedno až 4 hodinových úsekoch realizovateľných po celý rok.

Aktívny spôsob života je veľkým pomocníkom v boji proti drogám !

Koncepcia sleduje odporúčania svetových, európskych a slovenských dokumentov (napríklad pripravovaný zákon o Verejnom zdravotníctve), ktoré upozorňujú na akútnu potrebu zmeny životného štýlu s vytváraním prímestských rekreačných zón a zvyšovania ekologického povedomia dostatočnosti pri spotrebe materiálu a potravy.

Úlohou občianskej iniciatívy nie je nahrádzať činnosť odborne spôsobilých osôb a inštitúcii, ale :

- **upozorniť** na potrebu harmonického rozvoja územia
- **zistiť** územné možnosti
- **návrhnúť** riešenie
- **prezentovať** výsledky s návrhom ďalšieho postupu pri regionálnej spolupráci

Dnes je už jasné, že realizácia verejných investícií je podmienené ekonomickým rastom regiónu. Pre životné prostredie je najdôležitejší **trvaloudržateľný** ekonomický rast. Trvaloudržateľný ekonomický rast si vyžaduje **vývoj zdravej populácie**. Pre vývoj zdravej populácie je potrebný postupný **prechod z konzumného na aktívny spôsob života**. Táto zmena si vyžaduje kombináciu :

- kvalitu životného prostredia, v ktorom sa pohybujeme
- kultúru prostredia
- ponuku pohybových aktivít
- ponuku doplnkových aktivít a služieb s protistresovým účinkom

Naša vízia sa zaoberá práve touto problematikou :

A. Návrhom zvýšenia kultúry prostredia

- čierne skládky
- agresivita reklamných agentúr a dôsledky na kultúru krajiny
- verejná, doplnková a parková zeleň
- parková architektúra

B. Návrhom výkonu najzdravších pohybových aktivít, podľa najnovších výskumov, na upevnenie zdravia by sme mali absolvovať aspoň **1 hodinu denne zvýšenej aktivity**, alebo každý druhý deň 2 hodiny, čomu zodpovedá podľa veku, pohlavia a druhu pohybovej aktivity:

■ chôdza	6 km denne	- 10 km každý druhý deň
■ zrýchlená chôdza	4 km	- 6 km
■ pomalý beh, (jogging)	5 km	- 8 km
■ cyklistika	10 km	- 20 km
■ in-line korčuľovanie	7 km	- 10 km,
■ beh na lyžiach	8 km	- 14 km
■ plávanie	150 m	- 300 m
■ protiprúdové plávanie	20 min.	- 30 minút
■ vodné lyžovanie	15 min.	- 20 minút
■ tanečné pohybové aktivity	30 min.	- 60 minút

C. Návrhom doplnkových aktivít

- strečing, skoky na trampolíne, posilňovanie
- relaxačné a adrenalínové aktivity



D. Návrhom ubytovania, stravovania a súvisiacich služieb

E. Návrhom samozásobovania spotrebovanej energie s využitím obnoviteľných zdrojov

Pozn.

*Znie to absurdne, ale v konečnom dôsledku, pri porovnávaní investícií, pre našu planétu je daleko **ekologickejšie** vyrábať 50 ha lesa pre realizáciu pohybových aktivít a služieb, ako realizovať priemyselný park podobnej rozlohy, aj keď bez výrubu*



C. Územný audit

C.1 HRANICA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

C.1.1 VYMEDZENIE ÚZEMIA

Riešené územie zaberá plochu cca 75 km² (15x5 km). Nachádza sa najmä v Žilinskej kotline a v Lúčanskej časti Malej Fatry, čiastočne zasahuje aj do Turčianskej kotliny. Administratívne spadá do Žilinského kraja, okresov Žilina a Martin.

Do uvedenej oblasti územne spadajú časti nasledovných katastrov (celkovo 9):

- časť mesta Žilina,
- časť mesta Vrútky,
- kataster obce Teplička nad Váhom,
- časť katastra obce Gbeľany,
- časť katastra obce Varín,
- kataster obce Mojš,
- kataster obce Strečno,
- časť katastra obce Stráňavy
- kataster obce Nezbudská Lúčka.

Geografické ukazovatele katastrov riešeného územia (r. 2000)

Obec	Nadmorská výška	Rozloha /km ² /	Počet Obyvateľov /v tis./	Prognóza za 2020 /v tis./	Hustota obyvateľ. na 1 km ²
Žilina	342	80,0	85	115	1 083
Teplička n/V	356	10,9	3,3	4	301
Mojš	345	2,6	0,5	0,5	191
Gbeľany	375	7,1	1,2	2	173
Varín	362	19,1	3,4	4	175
Nez- zбуд.Lúčka	355	8,2	0,4	0,5	46
Strečno	360	13,2	2,6	3	198
Stráňavy	420	10,9	1,8	2	169
Vrútky	382	18,7	7,3	8	392
Okres Žilina			154	185	
Okres Martin			96	115	
Celkom			250	300	

C.1.2 SÍDELNÉ ŠTRUKTÚRY

Základné princípy osídlenia a sídelnej štruktúry na Slovensku stanovila Koncepcia rozvoja Slovenska 2001, ktorá vymedzila centrá osídlenia, ťažiská osídlenia a rozvojové osi.

Centrá osídlenia boli podľa zastúpenia vybraných druhov zariadení sociálnej infraštruktúry rozdelené do skupín. Špecifickými centrami osídlenia sú mestá Bratislava, ako jednoznačné centrum najvyššieho významu, a Košice, druhé najvýznamnejšie mesto.

Centrá prvej skupiny sú rozdelené do dvoch podskupín. V prvej podskupine sú štyri najväčšie mestá, súčasne plniace funkciu krajských miest. Ide o nasledovné mestá medzinárodného a celoštátneho významu: Banská Bystrica, Nitra, Prešov, Žilina.



V druhej podskupine sú mestá s počtom obyvateľov 50 000 až 70 000, ktoré sú súčasnými krajskými mestami, ku ktorým patria aj najväčšie súčasné okresné mestá. Tieto mestá možno charakterizovať aj ako centrá celoštátneho významu: Martin, Poprad, Trenčín, Trnava.

V riešenom území sa nachádza aj centrum štvrtej skupiny (obce plniace funkciu regionálneho významu) – Vrútky a centrum šiestej skupiny (obce o veľkosti 3 000 až 5 000 obyvateľov, plniace funkciu lokálnych centier niekedy aj pre susedné obce a účastníkov cestovného ruchu) – Varín.

V rámci ťažísk osídlenia prvej úrovne možno na základe ich diferenciácií a špecifík rozlíšiť niekoľko skupín aglomerácií. Tretiu skupinu tvoria ťažiská osídlenia banskobystricko–zvolenské a žilinsko–martinské, ktoré sú vytvorené okolo bipolárnych jadier, ktoré predstavujú centrá osídlenia najvyššieho významu.

Rozvojové osi sú súčasťou tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych súvislostí. Rozvojové osi tak efektívne plnia požiadavky trvalej udržateľnosti a vytvárania zdravého a environmentálne vhodného obytného i pracovného prostredia.

V riešenom území sa nachádzajú

- rozvojové osi prvého stupňa:
 - považská rozvojová os: Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina,
 - žilinsko-podtatranská rozvojová os: Žilina – Martin – Poprad – Prešov,
 - žilinsko-kysucká rozvojová os: Žilina – Čadca – hranice s ČR,
 - zvolensko-turčianska rozvojová os: Zvolen - Banská Bystrica – Turčianske Teplice – Martin,
- rozvojová os tretieho stupňa:
 - žilinská rozvojová os: Žilina – Varín – Terchová.

C.2 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ VÝCHODISKÁ

C.2.1 VÝVOJ POČTU OBYVATEĽOV

Žilinský kraj tvorí 11 okresov, v ktorých žilo k 31. 12. 2003 693 499 obyvateľov, z toho 340 225 mužov (49,1%) a 353 274 žien (50,9 %).

Ženská populácia má dominantné postavenie vo všetkých okresoch, okrem okresu Námestovo (49,5%).

V uplynulom období od roku 1970 vzrástol celkový počet obyvateľov v Žilinskom kraji o 122 875 obyvateľov, čo predstavuje nárast o 21,54%.

Najintenzívnejší rozvoj zaznamenáva Žilinský kraj i celé riešené územie v období rokov 1970 – 1981, potom dochádza k postupnému spomaľovaniu dynamiky rastu obyvateľstva.

C.2.2 POHYB OBYVATEĽSTVA

Demografický vývoj v Žilinskom kraji v rokoch 1997 – 2003 bol charakterizovaný postupným spomaľovaním reprodukcie obyvateľstva. Hlavnými črtami vývoja bolo neustále znižovanie pôrodnosti a stagnujúca úmrtnosť obyvateľstva.

Pôrodnosť



Pôrodnosť vykazuje za posledné obdobie (1990-2003) klesajúcu tendenciu. V rámci Žilinského kraja najväčší prírastok bol zaznamenaný v okrese Žilina (v r. 2003 1 417 živonarodených detí) a Čadca (1 027 detí), najmenší prírastok bol v okresoch Turčianske Teplice (133 detí), Bytča (324 detí) a Tvrdošín (433 detí). Celkový prírastok v kraji za rok 2003 bol 7 014 živonarodených detí, z toho 3 591 chlapcov a 3 423 dievčat.

V rámci riešenej zóny Žilina – Strečno – Vrútky majú prirodzený prírastok iba obce Strečno (16) a Varín (5).

Úmrtnosť

Úmrtnosť obyvateľstva má v Žilinskom kraji, podobne ako na celom Slovensku, stúpajúcu tendenciu. Prirodzený úbytok obyvateľstva majú mestá Žilina (-7, 701 narodených, 708 zomrelých za rok 2003) a Vrútky (-6, 68 narodených, 74 zomrelých) a obce Gbeľany (-4), Mojš (-3), Nezbudská Lúčka (-6), Teplička nad Váhom (-6).

Celkový prírastok obyvateľstva

Celkový prírastok obyvateľstva ako výsledok prirodzeného a migračného pohybu v riešenom území Žilinského kraja je porovnateľný s celoslovenským stavom.

Prírastky obyvateľstva migráciou možno v budúcnosti očakávať najmä v regiónoch s dostatočnými pracovnými príležitosťami. Takým je aj mesto Žilina s okolím vďaka vstupu zahraničného investora – KIA MOTORS a HYUNDAI MOBIS. V týchto priestoroch sa dá počítať najmä s migráciou mladého obyvateľstva, čím dôjde k zhoršeniu vekovej skladby obyvateľstva v emigračných územiach.

C.2.3 VEKOVÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Pri pokračujúcom zhoršovaní reprodukčných charakteristík, t.j. pri dlhodobom znižovaní počtov narodených detí, a so zmenami v úmrtnostných pomeroch sa menia aj hlavné tendencie vo vekovom zložení obyvateľstva. Vo vývoji vekovej skladby obyvateľstva je pozorovaný pokles detskej zložky v prospech kategórie produktívneho a poproduktívneho veku. V súčasnosti je zatiaľ vekové zloženie kraja z hľadiska budúcej reprodukcie, ako aj z hľadiska podmienok pre tvorbu zdrojov pracovných síl pomerne priaznivé. Od r. 1991 však došlo k pretransformovaniu vekovej pyramídy Žilinského kraja z vysoko produktívneho typu len na progresívny a v mnohých okresoch až na stacionárny, prípadne regresívny typ.

Najproduktívnejší typ populácie žije v obciach Strečno s indexom vitality (vyjadrujúceho pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva) 144,77 (predproduktívni 22,44%, poproduktívni 15,50%) a Varín – index vitality 129,99 (predproduktívni 21,54%, poproduktívni 16,57%). Podiel detskej a poproduktívnej zložky je približne vyrovnaný v obciach Gbeľany (20,49% / 18,86%), Stráňavy (18,28% / 17,58%) a v Žiline (16,16% / 17,67%). Najhoršia situácia je v obciach Mojš (index vitality iba 46,04) a Nezbudská Lúčka (index vitality 60,83).

Veková štruktúra obyvateľstva v riešenom území podľa obcí (r.2002)

Obec	0 – 14		15-59M,15-54Ž		60+M,55+Ž		Index vitality	Priem. vek
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
Gbeľany	252	20,49	746	60,65	232	18,86	108,64	34,7
Mojš	64	13,94	256	55,77	139	30,28	46,04	42,16
Nezbudská Lúčka	59	15,61	222	58,73	97	25,66	60,83	39,98
Stráňavy	338	18,28	1 186	64,14	325	17,58	103,98	36,73
Strečno	585	22,44	1 618	62,06	404	15,50	144,77	34,28
Teplička n/V	620	18,38	2 054	60,90	699	20,72	88,70	37,26
Varín	737	21,54	2 117	61,88	567	16,57	129,99	34,43
Vrútky	1 140	15,74	4 679	64,60	1 424	19,66	80,06	38,41
Žilina	13 796	16,16	56 467	66,16	15 084	17,67	91,45	37,00



Z hľadiska priemerného veku je najpriaznivejšia situácia v obciach Strečno, Varín a Gbeľany. Hranicu celoslovenského priemeru 35,98 rokov vysoko prekračujú obce Mojš a Nezbudská Lúčka.

V budúcnosti sa v riešenej oblasti predpokladá zlepšenie situácie z dôvodu prílevu nových pracovných síl mladšej vekovej kategórie.

C.2.4 VZDELANOSTNÁ ŠTRUKTÚRA OBYVATEĽSTVA

Vzdelávanie a zvyšovanie povedomia verejnosti je súhrn procesov, v ktorom jednotlivci i spoločnosť môžu realizovať svoj potenciál. Vzdelanosť je základným predpokladom pre podporu trvalo udržateľného rozvoja a pre zvyšovanie ľudského potenciálu pre riešenie environmentálnych, ekonomických a sociálno-kultúrnych rozvojových problémov.

Úroveň vzdelania obyvateľov Slovenska aj napriek deformáciám vzdelávacieho systému v povojnových desaťročiach a nedostatku prostriedkov počas posledného desaťročia je pomerne vysoká. Vzdelanostná úroveň je však výrazne diferencovaná nielen priestorovo, ale aj v závislosti od etnickej príslušnosti. Najväčší rozdiel je medzi vzdelanostnou úrovňou majoritného etnika a rómskeho obyvateľstva, ktoré dosahuje veľmi nízky podiel stredoškolského vzdelania a takmer nulový podiel vysokoškolského vzdelania.

Úroveň vzdelania riešeného územia je porovnateľná s priemernou úrovňou vzdelania Slovenskej republiky.

C.2.5 EKONOMICKÁ AKTIVITA OBYVATEĽSTVA

Podľa údajov zo sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2001 bolo v Žilinskom kraji 344 930 ekonomicky aktívnych ľudí, z toho 47,3% žien. Podiel ekonomicky aktívnych osôb na celkovej počte obyvateľov predstavoval 49,8%.

Najvyšší podiel zapojenia obyvateľov do pracovného procesu v riešenom území mali mestá Vrútky a Žilina a obce Stráňavy a Strečno (všetky nad 50%).

Ekonomická aktivita v riešenom území (2001)

Obec	Počet obyvateľov		
	celkovo	ekonomicky aktívne	% EA
Gbeľany	1 233	611	49,5
Mojš	474	216	45,6
Nezbudská Lúčka	375	181	48,3
Strečno	2 607	1 341	51,4
Teplička n/V	3 371	1 585	47,0
Varín	3 387	1 681	49,6
Stráňavy	1 849	983	53,5
Vrútky	7 298	3 827	52,4
Žilina	85 400	44 212	51,8
S p o l u	105 994	54 637	49,9

Rozhodujúci vplyv na vývin ekonomickej aktivity obyvateľstva má celkový demografický vývin a z neho vyplývajúca veková štruktúra obyvateľstva. Prevažnú väčšinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria osoby v produktívnom veku, no malý podiel predstavujú aj osoby v poproduktívnom veku. Predpokladá sa, že nárast počtu ekonomicky aktívnych osôb sa z celoslovenského hľadiska sústreďuje do r. 2005. Po r. 2006 sa očakáva pokles počtu osôb v produktívnom veku, čím by malo dôjsť k poklesu ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Existuje však možnosť, že v dôsledku zhoršujúcej sa vekovej skladby obyvateľstva a najmä prudkého rastu podielu dôchodcov sa zvýši veková hranica odchodu do dôchodku a tým počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva bude narastať aj po roku 2005.

C.2.6 NEZAMESTNANOSŤ



Nezamestnanosť je významným indikátorom rozvoja, pretože sa pokladá za jednu z hlavných príčin chudoby. Po roku 1990 sa nezamestnanosť ukázala ako nový a veľmi vážny problém slovenskej spoločnosti, nakoľko SR dosahuje v poslednom období najvyššiu mieru nezamestnanosti v Európe.

Z hľadiska vývoja nezamestnanosti bol rovnako ako pre celú republiku aj pre Žilinský kraj najkritickejší rok 1999, kedy bola dosiahnutá najvyššia miera nezamestnanosti, a to 17,74%.

V riešenom území je zaznamenaná nižšia miera nezamestnanosti oproti celoslovenskému priemeru (15,56% za rok 2003).

Nezamestnanosť v riešenom území podľa okresov (k 31.12.2003)

Kraj, okres	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	Evidovaní nezamestnaní	Miera evidovanej nezamestnanosti v %
Martin - okres	50 054	6 117	12,22
Žilina – okres	73 526	8 287	10,08
Žilina – kraj	333 172	48 731	13,43

C.2.7 ŽIVOTNÁ ÚROVEŇ

Priemerné mesačné mzdy

Priemerná mesačná mzda v Žilinskom kraji vzrástla od r. 1999 a v r. 2003 dosiahla 13 380 Sk, pričom za úroveň priemernej mesačnej mzdy v SR zaostáva o 1 881 Sk (celoslovenský priemer bol 15 261 Sk). V rámci kraja bola najvyššia priemerná mesačná mzda zaznamenaná v okresoch Ružomberok (15 149 Sk), Kysucké Nové Mesto (14 379) a Žilina (14 228 Sk). Najnižšia mzda bola v okresoch Čadca (10 435 Sk) a Turčianske Teplice (10 907 Sk).

Priemerné mesačné mzdy v Žilinskom kraji podľa klasifikácie ekonomických činností (2003)

Žilinský kraj	Klasifikácia ekonomických činností										
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
Priemerná mesačná mzda v Sk	0.467	14.740	12.913	12.450	2.083	14.664	24.112	15.021	15.544	11.531	11.628

Vysvetlivky:

A – poľnohospodárstvo, poľovníctvo, lesníctvo,

B – priemysel spolu (ťažba nerastných surovín, priemyselná výroba, výroba a rozvod elektriny, plynu a vody),

C – stavebníctvo,

D – veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel a spotrebného tovaru,

E – hotely a reštaurácie,

F – doprava, skladovanie, pošty a telekomunikácie,

G – finančné sprostredkovanie,

H – nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti,

I – verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie,

J – školstvo, zdravotníctvo a sociálna pomoc,

K – ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby.

C.2.8 BYTOVÝ FOND

Bytový fond v roku 2001

Po r. 1991 sa vývoj bytového fondu v riešenom území značne spomalil, no aj napriek tomu je index vývoja trvale obývaných bytov 1991 – 2001 o niečo vyšší ako index vývoja obyvateľstva.

Podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2001 bolo v Žilinskom okrese 71 150 trvale obývaných bytov a domov, z toho 44 696 rodinných (62,8%). Podiel neobývaných bytov a domov predstavoval 12,5 % (8 905).Hlavným dôvodom neobývanosti je vyčlenenie rodinných domov na rekreačné účely.



Domový a bytový fond v riešenom území (2001)

Obec	Domy spolu	Trvale obývané domy		Neobývané domy	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané byty
		spolu	z toho RD			spolu	z toho v RD	
Gbeľany	320	282	278	38	355	315	291	39
Mojš	157	132	132	25	157	132	132	25
Nezbud. Lúčka	126	106	105	20	133	113	112	20
Stráňavy	425	399	391	26	508	478	428	30
Strečno	679	598	596	80	725	644	631	81
Teplička n/V	910	810	798	98	991	886	842	99
Varín	821	687	663	132	1 022	879	709	143
Vrútky	1 141	930	793	208	2 807	2 542	826	259
Žilina	8 398	7 341	5 737	1 010	30 452	28 529	6 071	1 856

Ukazovatele úrovne bývania

V súčasnosti V Žilinskom kraji pripadá na 1 trvale obývaný byt 3,41 osôb (v SR 3,21), kým v r. 1991 3,46 osôb. Na 1 000 obyvateľov prislúcha 292,29 bytov (v SR 308,29), kým v r. 1991 289,12 bytov.

Ukazovatele úrovne bývania v riešenom území (2001)

Okres	Priemerný počet					F
	A	B	C	D	E	
Martin	3,08	52,1	3,03	1,02	16,9	69,2
Žilina	3,29	53,7	3,12	1,05	16,3	67,7

Vysvetlivky:

A – trvale bývajúce osoby na 1 byt,

B – m² obytnej plochy na 1 trvale obývaný byt,

C – obytné miestnosti na 1 trvale obývaný byt,

D – trvale bývajúci na 1 obytnú miestnosť,

E – m² obytnej plochy na 1 osobu,

D – podiel trvale obývaných bytov s 3. a viac miestnosťami.

C.2.9 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O OBYVATEĽSTVE PODĽA OKRESOV A OBCÍ

Základné údaje o obyvateľstve podľa okresov a obcí (r.2002)

Okres, obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo			Prítomné obyvateľstvo		Ekonomicky aktívne osoby			Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva (v%)
	spolu	muži	ženy	spolu	na 1 000 trvale bývajúcich	Spolu	muži	ženy	
Okres Žilina	156.361	76.099	80.262	151.736	970	79.256	41.534	37.722	50,7
Gbeľany	1.233	605	628	1.167	946	611	314	297	49,6
Mojš	474	238	236	443	935	216	126	90	45,6
N. Lúčka	375	198	177	383	1.021	181	114	67	48,3
Stráňavy	1.838	893	945	1.762	959	983	517	466	53,5
Strečno	2.607	1.297	1.310	2.488	954	1.341	721	620	51,4
Teplička	3.371	1 599	1.772	3.303	980	1.585	849	736	47,0
Varín	3.387	1.682	1.705	3.300	974	1.681	891	790	49,6
Žilina	85.400	40.968	44.432	83.274	975	44.212	22.425	21.787	51,8
Okres Martin	97.813	47.634	50.179	93.378	955	50.054	25.879	24.175	51,2
Vrútky	7.298	3.570	3.728	6.908	947	3.827	1.994	1.833	52,4



Trvale bývajúce obyvateľstvo podľa veku (r.2001)

Okres, obec	Trvale bývajúce obyvateľstvo							Podiel z trvale bývajúceho obyvateľstva vo veku (v %)		
	spolu	0-14	muži 15-59	ženy 15-54	muži 60+	ženy 55+	nezistení	predproduktívnom	produktívnom	poproduktívnom
Okres Žilina	156.361	29.646	50.972	46.937	9.401	18.179	1.226	19,0	62,6	17,6
Gbeľany	1.233	269	391	359	75	138	1	21,8	60,8	17,3
Mojš	474	78	149	110	48	89	0	16,5	54,6	28,9
N. Lúčka	375	54	134	92	36	58	1	14,4	60,3	25,1
Stráňavy	1.849	338	598	561	108	212	3	19,5	63,1	17,4
Strečno	2.607	602	862	746	139	241	17	23,1	61,7	14,6
Teplička	3.371	662	1.016	982	224	456	31	19,6	59,3	20,2
Varín	3.387	766	1.103	963	190	363	2	22,6	61,0	16,3
Žilina	85.400	14.931	28.003	27.059	4.848	9.589	970	17,5	64,5	16,9
Okres Martin	97.813	17.474	32.347	30.056	6.140	11.335	461	17,9	63,8	17,9
Vrútky	7.298	1.173	2.516	2.248	452	902	7	16,1	65,3	18,6

C.3 HOSPODÁRSKA ZÁKLADŇA

C.3.1 Organizačná štruktúra ekonomiky

K 30.12.2001 bolo v Žilinskom kraji evidovaných 50 398 podnikateľských subjektov, z toho 19,3% právnických osôb (9 709 subjektov) a 80,7% fyzických osôb (40 692 subjektov).

Z celkového počtu právnických osôb bolo 64,7% subjektov zameraných na tvorbu zisku, pričom najväčší počet ziskových organizácií je skoncentrovaný v okrese Žilina (37,03%). V rámci jednotlivých okresov tvoria ziskové organizácie z celkového počtu podnikateľských subjektov najvyšší podiel v okrese Žilina a Kysucké Nové Mesto, naopak najnižší v okrese Turčianske Teplice, Liptovský Mikuláš a Námestovo. Z hľadiska vlastníckych vzťahov ziskových organizácií výrazne prevláda súkromný sektor (98%).

Štruktúra podnikov podľa vybraných ekonomických činností (2001)

Okres	Počet podnikov							
	A	B	C	D	E	F	G	Spolu
Martin	53	204	70	557	36	60	225	1 205
Žilina	107	378	288	1 069	53	113	460	2 468

Vysvetlivky:

- A – poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo,
- B – priemysel,
- C – stavebníctvo,
- D – obchod, pohostinstvo, ubytovanie, cestovný ruch,
- E – doprava, skladové hospodárstvo,
- F – služby,
- G – ostatné

Ekonomický rozvoj riešeného územia je poznamenaný štrukturálnymi zmenami transformačného obdobia. Pre hospodársko-sociálny potenciál územia je charakteristická jeho priemyselno-poľnohospodárska základňa. Kým väčšina priemyselných aktivít je sústredená v mestách a väčších obciach, poľnohospodárstvo je vo viacerých vidieckych sídlach jedinou základňou pracovných príležitostí.

C.3.2 PRIEMYSEL – VŠEOBECNÁ CHARAKTERISTIKA

Priemysel sa svojim podielom na exporte, tvorbe hrubého domáceho produktu a zamestnanosti najvýraznejšie podpisuje na hospodárskych výsledkoch ako celej republiky, tak jednotlivých regiónov.

Transformácia ekonomiky Slovenska po r. 1990 viedla k znižovaniu podielu priemyslu na tvorbe HDP. Túto skutočnosť možno pozorovať i v hospodársky vyspelých štátoch, kde sa na tvorbe HDP podieľajú väčšou mierou služby. Priemysel, rozvinuté služby a poľnohospodárstvo rozhodujú o celkovej konkurencieschopnosti ekonomiky.



V Žilinskom kraji bolo v roku 2003 evidovaných 1 180 priemyselných podnikov, (z toho 512 podnikov s viac ako 20 zamestnancami a prevažujúcou priemyselnou činnosťou bez ohľadu na vlastnícke pomery), v ktorých pracovalo 53 236 zamestnancov s priemernou mesačnou mzdou 14 700 Sk (Žilinský kraj zaostáva o 1 562 Sk za celoslovenským priemerom).

Priemyselné podniky v riešenom území (k 31.12.2003)

Kraj, okres	Počet podnikov spolu	Počet priemyselných podnikov	Počet zamestnancov	Priemerná mesačná mzda
Okres Martin	1 205	204	7 944	15 502 Sk
Okres Žilina	2 468	378	13 517	15 816 Sk
Kraj Žilina	6 711	1 180	53 236	14 700 Sk

V poslednom období dochádza k neustálemu znižovaniu počtu zamestnancov v priemysle (pokles o 1,5% oproti roku 2002) a naopak k postupnému nárastu priemernej mesačnej mzdy (medziročný nárast o 3,4%).

Špecifiká odvetví priemyslu v riešenom území

Najvyšší rast tržieb za vlastné výkony a tovar oproti roku 2002 dosiahlo v Žilinskom kraji odvetvie výroba výrobkov z gumy a plastov (o 76,4%). Vo výrobe komunikačných zariadení tržby vzrástli o 27,9%, nárast tržieb nad 12,0% zaznamenali odvetvia výroby strojov a zariadení inde neklasifikovaných, vo výrobe elektrických strojov a prístrojov inde neklasifikovaných, vo výrobe ostatných dopravných zariadení, vo výrobe presných strojov. Odvetvie spracovania dreva dosiahlo nárast o 8,5%. Poklesy tržieb zaznamenala výroba chemických výrobkov, výroba textílií a odevov, ťažba nerastov a výroba potravín.

Podľa druhu vlastníctva rozhodujúcu časť tržieb vyprodukovali podniky so súkromným tuzemským vlastníctvom.

Z územného hľadiska najvyššie tržby za vlastné výkony a tovar dosiahli podniky v okresoch Žilina (32,5% z krajských tržieb), Ružomberok (16,3%) a Martin (14,1%).

Priemyselné parky

Priemyselné parky v riešenom území – návrh do roku 2015

Názov	Druh lokality	Plocha /ha	Záber plochy PPF /ha	Katastrálne územie	Význam	Vhodný typ PP	Obmedzujúce faktory
PP Kia Motors, Hyundai Mobis	Z	234	234	Teplička, Nededza, Varín, Gbeľany, Mojš	C	TP LC	blízkosť PHO I. vod. zdroja, záber hodnotnej ornej pôdy prevažne v 5. skupine v alúviu Váhu
PP Varín	K	58	46	Varín	R	TP PP	leží v PHO II. vonk. vod. zdroja Teplička, blízkosť nadregionálneho biokoridoru



Priemyselné parky v riešenom území – výhľad po roku 2015

Názov	Druh lokality	Plocha /ha	Záber plochy PPF /ha	Katastrálne územie	Etapa/ Význam	Vhodný typ PP	Súlud s ÚPN
PP Mojš	Z	50	50	Mojš, Gbeľany	výhľad / R	TP	vypracovaný ÚPN obce
PP Teplička	Z	30	30	Teplička nad Váhom	výhľad / R	VTP	vypracovaný ÚPN obce
Gbeľany	Z	15	15	Gbeľany	výhľad		vypracovaný ÚPN obce
Teplička nad V.	Z	10	10	Teplička n/V	výhľad		vypracovaný doplnok ÚPN
Varín pri ceste II/583	Z	9	9	Varín	výhľad		schválený ÚPN obce
Vrútky	Z	6	6	Vrútky	návrh		

Vysvetlivky:

- PP – priemyselný park,
- Z – voľné plochy (zelené),
- K – kombinované plochy, C – celoštátny význam,
- R – regionálny význam,
- TP – technologický park,
- LC – logistické centrum,
- VTP – vedeckotechnický park.

Uvedené zoznamy priemyselných parkov a rozvojových výrobných zón treba považovať za otvorené. Je možné doplniť záznamy o nové lokality alebo zmeniť etapu realizácie.

Okrem uvedených, existujú na území Žilinského kraja viaceré výrobné areály a zóny, ktoré sú nedostatočne využívané, alebo si vyžadujú komplexnú rekonštrukciu.

C.3.3 NERASTNÉ SUROVINY

Surovinová základňa Žilinského kraja poskytuje nasledovný obraz:

- energetické suroviny nie sú doteraz zaznamenané,
- rudné suroviny v území nie sú významné,
- z nerudných surovín majú najväčší význam stavebné suroviny, ako dolomity, vápence, stavebný kameň (Dubeň – lom už opustený; Polom, Dubná skala), štrkopiesky a tehliarske hliny (Bytčica, Bánová). Známe sú výskyt dekoračného kameňa (Považský Chlmec – Všivák), ale v súčasnosti neprebíha na nich exploatačná aktivita.

C.3.4 POĽNOHOSPODÁRSTVO

C.3.4.1 Poľnohospodársky pôdny fond a jeho využívanie

Agrárna politika štátu vychádza z postavenia pôdy, ako základnej zložky životného prostredia, pre zachovanie jej produkčných funkcií. V záujme zabezpečenia potravinovej sebestačnosti štátu je dôležité zachovať potenciál pôdy z hľadiska jej výmery, úrodnosti a hygienickej nezávadnosti.

Problematika poľnohospodárskeho pôdneho fondu je zameraná na okruhy priestorovej, druhovej a funkčnej diferenciacie poľnohospodárskej pôdy, ktoré vychádzajú zo základnej zásady:

- poľnohospodársky pôdny fond je nezastupiteľnou zložkou životného prostredia a nenahraditeľným prírodným zdrojom,
- spôsob využívania pôdy musí byť priradený podmienkam, musí zaručovať zachovanie a obnovu prirodzených vlastností, funkčnú spätosť prírodných procesov a nesmie ohrozovať ekologickú stabilitu,
- poľnohospodársky pôdny fond popri produkčnej funkcii plní aj výraznú ekologickú a environmentálnu funkciu.



C.3.4.2 Priestorová druhová diferenciacia poľnohospodárskej pôdy

Na základe klimatických podmienok, nadmorskej výšky a pôdných druhov patrí oblasť riešeného územia k zemiakárskemu výrobnému typu.

Štruktúra poľnohospodárskeho pôdneho fondu riešeného územia (2004)

Obec	Poľnohosp. pôdny fond spolu /m ²	Orná pôda /m ²	Trvalé trávne porasty /m ²	Ovocné sady /m ²	Záhrady /m ²
Gbeľany	3 472 932	1 006 001	2 118 771	0	348 160
Mojš	1 132 267	691 037	341 926	0	99 304
Nezbud. Lúčka	1 148 821	200 175	861 046	0	87 600
Stráňavy	3 268 127	1 626 058	1 410 534	0	231 535
Strečno	2 952 280	1 219 265	1 515 110	2 806	215 099
Teplička n/V	4 660 170	2 932 535	1 274 585	16 362	436 688
Varín	8 148 164	1 916 073	5 686 385	17 115	528 591
Vrútky	4 628 151	788 309	3 235 024	0	604 818
Žilina	34 293 892	16 244 340	14 056 910	282 886	3 709 756

Stav poľnohospodárskeho pôdneho fondu je upravovaný v súvislosti s pripravovanou výstavbou KIA MOTO-RS a HYUNDAI MOBIS a s ňou súvisiacou aktualizáciou územných plánov.

C.3.4.3 Rastlinná výroba

Poľnohospodárstvo v riešenom území nemá v rámci SR primárnu funkciu. Poľnohospodárske pôdy sú z hľadiska ich produkčných vlastností (produkčného potenciálu) stredne až nízko produkčné. Štruktúra pestovaných plodín a chovu hospodárskych zvierat je priamo závislá od pôdno-klimatických podmienok pri rešpektovaní požiadaviek ochrany a zachovania biologickej rovnováhy kraja. Nepriamo do jej štruktúry v súčasnosti vstupuje trhový mechanizmus a ekonomické podmienky.

Kvantitatívnym ukazovateľom intenzity využívania pôdy je pomer ornej pôdy a trávnych porastov a štruktúra osevu na ornej pôde.

Stabilizovanie úrodnosti pôdy a zvyšovanie intenzity výroby v predchádzajúcom období bolo riešené rozsiahlymi intenzifikačnými vkladmi do pôdy, vo forme investičného a neinvestičného zúrodňovania. Jedným z takýchto opatrení bolo vybudovanie odvodňovacích systémov a závlah. Tieto zariadenia nie sú v súčasnej dobe v plnom rozsahu funkčné a vyžadujú ďalšie finančné vklady na ich možné prevádzkovanie.

C.3.4.4 Živočíšna výroba

Štruktúra chovov, početnosť stavov, parametre úžitkovosti a produkcie jednotlivých druhov hospodárskych zvierat sú dané disponibilitou objemových aj jadrových krmív, ktoré poskytuje potenciál rastlinnej produkcie po odpočítaní strát pri zbere, konzervovaní, uskladňovaní a vlastnom kŕmení. Dané sú tiež podmienkami trhovej ekonomiky, kde o konkrétnom objeme a štruktúre živočíšnej výroby rozhodujú samotní agropodnikatelia. Geomorfologické členenie územia, štruktúra a pomer agrokultúr predurčujú toto územie pre chov hovädzieho dobytká a oviec.

Stupeň požadovanej intenzity výroby je určujúcou veličinou pre stanovenie početných stavov hospodárskych zvierat. Zmena štruktúry rastlinnej výroby dáva predpoklady pre zaťaženie 0,50 až 0,55 DJ na 1 ha poľnohospodárskej pôdy, pri plnom zabezpečení letného a zimného kŕmenia (5,5 t sušiny na DJ, údaj ECONET). Z hľadiska urbanistického je dôležitá lokalizácia zariadení, v ktorých prebieha výrobný proces a ktoré priamo ovplyvňujú životné prostredie. Súčasná lokalizácia týchto areálov je výsledkom predchádzajúceho vývoja a mnohé svojou polohou (bezprostredný kontakt s obytným územím), veľkosťou (rozsiahle plochy dostatočne nevyužitá a nepotrebné) a zvlášť technickým stavom týchto stavieb nezodpovedajú súčasným hygienickým a ekologickým potrebám.



Stav hospodárskych zvierat v riešenom území v kusoch (2003)

Kraj, okres	Hovädzí dobytok	Ošípané	Hydina	Ovce
Okres Martin	8 970	15 212	35 374	8 345
Okres Žilina	6 687	3 195	476 980	6 249
Kraj Žilina	83 951	67 315	997 725	74 464

C.3.5 Lesné hospodárstvo

Les má medzi prírodnými zdrojmi zvláštne postavenie tým, že zlučuje niekoľko funkcií. Základné členenie funkcií lesa je na produkčné a verejnoprospešné. Z produkčných funkcií, ktoré tvoria základ ekonomiky lesného hospodárstva, je jednoznačne najdôležitejšia drevoprodukčná, menší význam má ostatná produkcia.

Z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja je dôležité nepretržité zachovanie funkčnosti lesných porastov, ktorá je v značnej miere daná ich štruktúrou. Štruktúru porastu možno podstatne ovplyvniť lesohospodárskymi opatreniami, najmä spôsobom ich obnovy, starostlivosťou o mladé lesné porasty a výchovnými zásahmi.

Podiel lesného hospodárstva v makroekonomike je relatívne nízky. Je to spôsobené tým, že zahrňuje iba produkciu dreva a ostatných produktov. Doteraz sa nepodarilo relevantne ohodnotiť verejnoprospešné úžitky lesa, ktoré prekračujú dvoji i trojnásobne jeho produkčné funkcie. Ide najmä o význam lesov ako najdôležitejšej zložky životného prostredia. Lesy sú stabilizátorom ekologickej rovnováhy krajiny a potenciálom pre riešenie jej sociálno-ekonomického rozvoja.

Lesnatosť riešeného územia (2000)

Obec	Celková rozloha /m ²	Celková rozloha lesov /m ²	Lesnatosť /%
Gbeľany	7 133 530	1 924 503	26,9
Mojš	2 592 615	0	0
Nezbudská Lúčka	8 210 985	6 283 219	76,5
Stráňavy	10 871 757	4 667 254	42,9
Strečno	13 175 490	7 921 551	60,1
Teplica n/V	10 879 811	3 266 597	30,0
Varín	19 092 089	8 165 433	42,8
Vrútky	18 655 897	10 041 890	53,8
Žilina	80 028 498	20 571 234	25,7

Rozloha porastovej pôdy Žilinského kraja tvorí necelých 19% z celkovej porastovej pôdy SR, zásoby dreva predstavujú viac ako 21% celkovej zásoby dreva SR. Priemerná zásoba dreva na 1 ha je oproti priemernej zásobe SR vyššia o 26 m³, t.j. o 13%. Lesnatosť Žilinského kraja je takmer 55%, to je o 15% viac ako lesnatosť SR.

Žilinský kraj je neobyčajne bohatý na prírodné krásy a na územia, ktoré je potrebné chrániť pre budúce generácie. V blízkosti riešeného územia sa nachádza Národný park Malá Fatra. Prevažná väčšina chránených území sa nachádza na lesnom pôdnom fonde. Hospodárenie v lesoch chránených území je regulované právnymi normami, predovšetkým zákonom NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Pri kategorizácii lesov je rozhodujúce funkčné poslanie lesov, ktoré ovplyvňuje funkčné využívanie lesov. Lesy SR sú začlenené do troch kategórií:

- hospodárske lesy – produkčné lesy, ostatné funkcie sú druhoradé,
- ochranné lesy – lesy ekologického zamerania,
- lesy osobitného určenia – prvoradé sú celospoločenské funkcie.

Vzhľadom na to, že na trhu sa v súčasnosti realizujú len produkčné funkcie lesov, z ktorých rozhodujúca je drevoprodukčná, pre rozvoj lesného hospodárstva má rozhodujúci význam drevoprodukčný potenciál, ktorý úzko súvisí s porastovými faktormi, najmä drevinovým zložením porastov.

Lesy sú v regióne ohrozované prírodnými a antropogénnymi činiteľmi. Z prírodných sú to najmä klimatické činitele, predovšetkým vietor, sneh a námraza. Z antropogénnych činiteľov sú to hlavne imisie. V niektorých prípadoch sú lesy ohrozované aj nedostatkami v obhospodarovaní lesov, najmä v pestovnej a ťažobnej činnosti, nadmernými stavmi zveri a pod.



C.3.6 CHARAKTERISTIKA HOSPODÁRSKEJ ZÁKLADNE OBCÍ RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Obec Gbeľany

V obci sa nenachádza žiadna výrobná prevádzka, iba Pálenica v centre sídla. V južnej časti katastrálneho územia je umiestnený sklad čpavku, ktorý z dôvodu pozastavenia výroby v Aquachemii, a.s. Žilina nie je v súčasnosti v prevádzke.

Poľnohospodárske družstvo patrí do územného obvodu Poľnohospodárskeho družstva Nededza. Hospodársky dvor so živočíšnou výrobou bol v minulosti umiestnený v strede obce, odkiaľ bol pred pár rokmi presídlený.

Doplnok územného plánu navrhuje do roku 2020 koncentráciu výroby v obci, v návaznosti na priemyselný park v Tepličke nad Váhom, v dvoch nových lokalitách – severne a južne od železničnej trate (počet nových pracovných miest cca 200 + 200). Môžu tu byť umiestnené drobné výrobné prevádzky ľahkého priemyslu s nezávadnou technológiou.

Obec Mojš

V obci Mojš nie je v súčasnosti priemyselná výroba zastúpená žiadnou prevádzkou. V návrhovom období do roku 2020 sa počíta s realizáciou priemyselného parku, ktorý bude okrajovo zasahovať aj do katastrálneho územia obce Mojš.

Vo výhľadovom období bude priemyselná výroba skoncentrovaná v dvoch novovyčlenených lokalitách. Na navrhnutých plochách bude možné umiestniť drobné výrobné prevádzky ľahkého priemyslu s nezávadnou technológiou. Realizáciou výrobných prevádzok sa počíta s vytvorením až 650 pracovných príležitostí. Výhľadovo sa uvažuje aj so zmenou funkcie poľnohospodárskeho družstva, pričom táto plocha bude môcť byť využitá aj pre priemyselnú výrobu.

V katastri obce pri VD je uvažovaná výstavba prekladového prístavu.

Obec Nezbudská Lúčka

V obci Nezbudská Lúčka nie je v súčasnosti evidovaná žiadna výrobná prevádzka. Nakoľko obec doteraz nemá vypracovaný územný plán, nepočíta sa tu ani so zavedením väčšej priemyselnej výroby.

Obec Strečno

Vzhľadom na dobrú dostupnosť do Žiliny a predpokladaný rozvoj rekreačnej funkcie v sídle sa neuvažuje s podstatným rozvojom výroby. Malá plocha pre nezávadnú prevádzku je vymedzená pri vstupe do poľnohospodárskeho družstva. V prípade potreby môžu byť výrobné prevádzky situované severovýchodne od areálu PD. Rozvoj remesiel a výrobných služieb je možný v rámci súkromných pozemkov (podmienkou je, aby tieto prevádzky nemali negatívny vplyv na obytnú funkciu).

Podľa ÚP obce sa poľnohospodárske družstvo ponecháva v súčasnej polohe. Plocha areálu bola redukovaná v súvislosti s výstavbou Vodného diela Žilina.

Živočíšna výroba je možná po dôkladnej rekonštrukcii ustajňovacích objektov a odkanalizovaní areálu (aby sa zabránilo znečisteniu podlažia a vodnej nádrže). Hydinárska farma má v súčasnosti ochranné pásmo 380 m a nezasahuje do obytnéj zóny sídla.

Na juhovýchode obce, pri hlavnej ceste sa v prípade potreby uvažuje s umiestnením ľahkého priemyslu, ktorý by nemal výraznejší negatívny vplyv na obytnú zónu.

Obec Teplička nad Váhom

V obci sú drobné prevádzky umiestnené v areáli poľnohospodárskeho družstva: AS – Kovo (kovovýroba) a Elmont (Zberňa surovín). Firma Elmont, ktorá vlastní haly a skladovacie priestory, sa zaoberá separáciou a spracovaním odpadov celej spádovej oblasti až po Terchovú. Počet pracovníkov by sa po úplnej realizácii plánovaného zámeru mal zvýšiť z 2 na 10 osôb.



V návrhovom období do roku 2020 sa počíta s realizáciou priemyselného parku, ktorý vytvorí pre obec Teplička nad Váhom cca 1250 nových pracovných príležitostí.

Vo výhľadovom období sa uvažuje s koncentráciou priemyselnej výroby v obci v ďalších dvoch lokalitách (cca 300 + 150 pracovných miest), a to severne a južne od železničnej trate. Na navrhnutých plochách bude možné umiestniť drobné výrobné prevádzky ľahkého priemyslu s nezávadnou technológiou. Taktiež sa plánuje dokončiť zoraďovaciu železničnú stanicu celoslovenského významu.

Zmeniť by sa mala aj funkcia hospodárskeho dvora (patriaceho pod Poľnohospodárske družstvo Nededza), pričom tieto plochy by mali byť využívané pre nezávadnú priemyselnú výrobu (100, resp. 80 pracovných miest). Táto by mala menšie negatívne vplyvy na okolitú individuálnu výstavbu a rekreačné zóny aj vďaka izolačnej výsadbe.

Obec Varín

Na pravom brehu Váhu v rámci priemyselnej zóny sú lokalizované:

- stáčacia stanica čpavku,
- Dolvap Varín (bývalá Vápenka Varín),
- Píla a.s., Varín (bývalá Drevoindustria).

S vymiestnením stáčacej stanice čpavku z hľadiska ochrany životného prostredia sa uvažuje v roku 2003 – 2005. Na zložky životného prostredia má negatívny dopad aj Dolvap (zdroj prachu, SO_x, NO_x). Možné rozšírenie plôch výroby sa navrhuje vo východnej časti areálu. Píla Varín nemá v súčasnosti výrazný negatívny vplyv na ŽP.

Územný plán navrhuje na potenciálne priemyselné aktivity využiť aj ďalšie územia, a to plochu medzi existujúcou zástavbou sídla a tokom Váhu (resp. biokoridorom).

Pre drobné hospodárske aktivity je vyčlenený priestor pri hospodárskom dvore poľnohospodárskeho družstva. Od obytnej zóny bude oddelený izolačnou zeleňou. Výška zástavby je max. 2 podlažia. Charakter priemyselnej a remeselnej výroby môže mať aj čiastočne nepriaznivý vplyv na najbližšie okolie.

Živočíšna výroba je sústredená na hospodárskom dvore, ktorý sa nachádza severne od obce na ľavej strane hlavnej cesty, napájajúcej sa na cestu II/583.

Mesto Vrútky

K rozvoju hospodárskej základne došlo koncom 19. storočia, čo bolo podmienené zavedením košicko-bohumínskej a zvolenskej železnice. Väčšina výrobných prevádzok je sústredená do severnej časti sídelného útvaru, do priestoru medzi telesom železničnej trate a riekou Váh. Ostatné prevádzky sú rozptýlené po meste. Na území mesta Vrútky sa nachádzajú tieto výrobné a skladové prevádzky:

- Vrútky – sever:
 - ŽOS Vrútky, ŽOS EKO Vrútky a Mechanicko-biologická ČOV ŽOS EKO s.r.o. Vrútky
 - Vrútocké strojárne, a.s.
 - Mäsokombinát FATRA
 - ALUPRINT s.r.o. – tlačiareň a výroba etikiet
 - Stredoslovenské vodárne a kanalizácie, š.p. Žilina, o.z. Martin – ČOV
 - LAMA – výroba koženej galantérie
 - STAMA – stavby rodinných domov na kľúč
 - NADAS – TATRY MIDAN – tlačiareň
- V ostatných častiach mesta:
 - Doprastav a Doprastav a.s., závod 3, Žilina
 - GEKO – výroba kožených sedacích súprav
 - NEOPRINT PLUS, s.r.o.
 - CVINČEK – strojárská výroba
 - MARTING SK – sklad
 - STAVTREID – rekonštrukcie domov a bytových jadier

Aj napriek značným zmenám uskutočneným vo sfére výroby v poslednom desaťročí, v súčasnosti došlo k ustáleniu štruktúry nosných výrobných prevádzok. Pre Vrútky znamenajú pozitívne ovplyvňovanie ekonomiky a reálnu nádej na neustále vylepšovanie stavu životného prostredia.



Medzi nosné výrobné, priemyselné a skladové prevádzky patria:

■ Železničné opravovne a strojárne Vrútky, a.s.

Hlavnou náplňou aj naďalej ostáva zabezpečovanie opráv, rekonštrukcia a modernizácia parku koľajových vozidiel. Počet opravených rušňov za rok poklesol na 50. Tým ostáva nevyužitá prevažná časť výrobných hál, ktoré chátrajú. V najbližších rokoch sa očakávajú stavebné úpravy.

■ Železničné opravovne a strojárne – EKO Vrútky, s.r.o.

Hlavnou úlohou dcérskej spoločnosti je likvidácia priemyselného odpadu nahromadeného pri oprave a rekonštrukcii koľajových vozidiel.

■ Mäsokombinát FATRA, s.r.o. Vrútky

Pracovnú náplň spoločnosti tvorí nákup a porážka jatočných zvierat, z ktorých mäso sa spracováva do mäsových výrobkov. Spoločnosť je považovaná za stabilizovanú, ďalší rozvoj sa nepredpokladá.

■ Stredoslovenské vodárne a kanalizácie š.p. Žilina, o.z. Martin – ČOV

Zariadenie mechanicko-biologickej čistiacej stanice odpadových vôd bolo vybudované v rokoch 1964 – 1968 na katastrálnom území Vrútky s predpokladom likvidácie odpadových vôd až do roku 1980. Rekonštrukcia bola ukončená v roku 1993. Súčasná kapacita ČOV je 649 l/s pre takmer 70 000 obyvateľov spádovej oblasti.

■ ALUPRINT s.r.o. Vrútky

Spoločnosť reprezentuje polygrafickú prevádzku, ktorá sa zaoberá ofsetovou tlačou, výrobou etikiet a flexoprevádzkou. Sídli v novopostavenom modernom areáli, dôstojne reprezentujúcim priestorové danosti priemyselného okrsku mesta Vrútky.

■ NEOPRINT PLUS, s.r.o. Vrútky

V polygrafickej prevádzke sa zabezpečuje tlač kníh, plagátov, kalendárov a rôznych propagačných materiálov. Pre ďalší rozvoj nie sú zatiaľ vytvorené ekonomické podmienky.

■ PROKONZULT Poprad, s.r.o., NADAS, Vrútky

Reprezentuje ďalšiu polygrafickú prevádzku, ktorá má vo svojom výrobnom programe zaradenú výrobu lepenkových cestovných lístkov a celý sortiment ďalších polygrafických výrobkov.

■ Stredoslovenské kameňolomy, a.s., Žilina

Táto prevádzka je prezentovaná dobývacím priestorom pre Vrútky.

- Dobývací priestor výhradného ložiska žuly – Dubná skala, nachádza sa mimo intravilánu, v severnej časti katastrálneho územia. Z časového hľadiska je dobývaný priestor určený až do vyťaženia všetkých zásob kameňa. Pripravuje sa tiež rozšírenie lomu. Tento výrobný proces zaťažuje životné prostredie katastrálneho územia Vrútok najmä prašnosťou, hlukom a otrasmí.
- Výhradné ložisko štrkopieskov Vrútky – Lipovec sa nachádza v aluviálnej nive rieky Váh, medzi jeho korytom a derivačným kanálom. Surovinu prezentujú hrubozrnné štrky, štrky s prímiesou pieskov až piesčité štrky. V súčasnosti na tejto lokalite prebieha ťažba štrkopieskov. Po vyťažení ostávajú objemné priehlbiny v teréne, v ktorých sa po celý rok drží spodná voda.

Mesto Žilina

Okres a mesto Žilina sú charakterizované vysokou zamestnanosťou v priemysle. Od roku 1991 dochádzalo k rozkolísaniu hladiny zamestnanosti aj v priemysle, čo súviselo s transformáciou a privatizáciou výroby. Tento pohyb pretrváva aj naďalej.

Podľa odvetvovej štruktúry priemyslu sú nosné odvetvia chemický, kovospracujúci, textilný a drevospracujúci priemysel, rozvinuté je strojárstvo, konfekčný a energetický priemysel.

Dôležitým faktorom pre usmerňovanie priemyslu z hľadiska ekológie mesta sú klimatické pomery (prevládajúce vetry, inverzie počasia s hmlou, úhrn zrážok za rok). Pri umiestňovaní priemyslu hrá dôležitú úlohu klimatológia, takže v meste môže byť situovaný iba priemysel bez závadných exhalátov. Druhým faktorom je geologická stavba podlažia Vážskej nivy, v ktorej prevládajú štrkové nánosy s vysokou schopnosťou kontaminácie podzemných vôd.

Územne sú kapacity priemyslu lokalizované najmä vo východnom a západnom priemyselnom pásme, v juho-východnom pásme mesta (obce Trnové, Mojšová Lúčka).

Na riešené územie má najväčší vplyv Asanačný kafilerický podnik. Jeho hlavnú náplň tvorí recyklácia odpadov živočíšneho pôvodu. Je jediným na Slovensku s komplexným veterinárnym zariadením na likvidáciu uhynutých zvierat. Závod je zdrojom nepríjemného zápachu a producentom znečisťovaných odpadových vôd.



Ďalšími priemyselnými podnikmi v riešenom území sú Hyza a MG Tatragas. Hyza je zameraná na porážku a spracovanie hydiny a jej predaj. Podnik neznečisťuje ovzdušie. MG Tatragas sa nachádza v blízkom susedstve Hyzy. Zaoberá sa distribúciou a skladovaním technických plynov v tlakových nádobách.

Najproblémovejším podnikom vzhľadom na rozvoj mesta a jeho životné prostredie sú v rámci Žiliny Považské chemické závody (PCHZ). Podnik je význačným znečisťovateľom ovzdušia, povrchových a podzemných vôd. Potenciálnym nebezpečením je zásobník stanice čpavku a čpavkovod z Varína do PCHZ. V rámci rozvoja podniku sa postupne investuje do ekologických programov.

TENTO (v minulosti Chemicelulóza - P.T. Žilina) bol jedným z najväčších zdrojov znečisťovania vôd i ovzdušia. Je príkladom zatiaľ najpodstatnejšej reštrukturalizácie výroby v území. V roku 1992 podnik zrušil výrobu buničiny a zameril sa na výrobu hygienického papiera. Produkcia znečistených odpadových vôd sa znížila 10-násobne a odstránilo sa znečistenie ovzdušia zápachom merkaptanov.

Tepláreň Žilina (SSE, š.p., závod Žilina) je stabilizovaným závodom z hľadiska výrobného programu – dodávky tepla a elektriny, zamestnanosti i plošného rozsahu. Centrálny zdroj tepla zásobuje parou priemyselné podniky, teplom a teplou vodou byty v sídliskách. Centrálna zásobovacia teplom (CZT) je najväčším odberateľom uhlia v území.

C.4 CESTOVNÝ RUCH

C.4.1 ŠIRŠIE ÚZEMNÉ VZŤAHY A ICH KOORDINÁCIA

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 zdôrazňuje, že pre rozvoj rekreácie a turizmu stále zostávajú ako najdôležitejšie skutočnosti prírodný a civilizačný potenciál a stav dopravnej siete.

Žilinský kraj je pohraničný a prechádza ním významný turistický tranzit. Žilina je v rámci regiónu hlavným dopravným medzištátnym i medzinárodným uzlom. Riešené územie má rozsiahly a rôznorodý rekreačný potenciál, čo ho predurčuje na dôležitý uzol rekreácie, cestovného ruchu a turizmu. Návštevnosť je v rámci Slovenska pomerne vysoká, vysoké percento tvoria cudzinci, najmä obyvatelia Čiech, Maďarska, Poľska, Nemecka. Zároveň vytvára cieľovú ponuku, ako aj priame rekreačné zázemie veľkých sídelných aglomerácií Oravsko-Karvinskej a Katovicko-Glivickej, ktoré sú mimo územia Slovenska.

C.4.2 CHARAKTERISTIKA A DANOSTI ÚZEMIA

V Žilinskom kraji sa nachádzajú najvýznamnejšie rekreačné a turistické oblasti Slovenskej republiky. Danosti a aktivity tohto kraja predstavujú veľmi rôznorodý rekreačný potenciál a majú prevažne celoštátny a vyšší význam.

Žilinská kotlina predstavuje medzihorskú tektonickú depresiu, zaradenú do sústavy považských kotlín vo Fatransko-tatranskej oblasti. Pokrytá je piesočnatými a štrkovitými nánosmi Váhu a jeho prítokov, pokryvmi spraší a sprašovitých hĺn. Povrch má rovinatý až pahorkatinný ráz. Je pomerne husto osídlená a intenzívne poľnohospodársky využívaná. Je dôležitým komunikačným uzlom s cestnou, železničnou a leteckou dopravou nadregionálneho významu. Všetky pohoria sú veľmi dobre prístupné a majú veľmi dobré podmienky pre rozvoj rekreácie a turistiky, najmä v Malej Fatre a v Javorníkoch. Pre obyvateľov Žiliny sú dostupné v rámci dennej krátkodobej rekreácie (do 30 min. pešej dostupnosti) Dubeň, Straník, Vranie, Hradisko, Bánovská hora, Bôrik – Chrastie. V dostupnosti 15 – 30 min. automobilovou dopravou sú Javorníky, Strážovské vrchy, Kysucká vrchovina, Lúčanská Malá Fatra a NP Malá Fatra. Výškové rozdiely sú od 320 m n. m. (Váh) po 1709 m n. m. (Veľký Fatranský Kriváň). Pomerne značné nadmorské výšky umožňujú rozvoj zimných športov a predlžujú zimnú sezónu až do mája. Pre pobyt pri vode sú možnosti rozvoja obmedzené najmä zníženou kvalitou vodných tokov a klimatickými podmienkami.

Prírodné danosti územia poskytujú vynikajúce podmienky hlavne pre horský turizmus. Rekreáciu a vodný turizmus umožňuje vodná nádrž - Vodné dielo Žilina a termálne kúpalisko v obci Stráňavy. Atraktivitou záujmového územia sú aj horské lyžiarske strediská, hlavne Martinské hole a Vrátna dolina. Pre turistické aktivity rekreačnej až vysokohorskej turistiky sú veľmi dobré podmienky v celom území kraja. Cestná sieť umožňuje rozvoj mototuristiky, cykloturistiky, výhľadovo aj hipoturistiky.



Pre územie Turca je charakteristická veľmi vysoká koncentrácia prírodných a civilizačných daností. Orografické celky Veľkej a Malej Fatry, ktoré uzatvárajú Turčiansku kotlinu, patria medzi najkrajšie časti slovenskej prírody.

Sídla Vrútky a Martin sú z hľadiska urbanistickej štruktúry kompaktné zrastené a vytvárajú aglomeráciu Martin – Vrútky. Z pohľadu aglomerácie je aj prírodný a rekreačný potenciál znásobený.

Región Turca je z hľadiska rozvoja cestovného ruchu atraktívny najmä ako vstupná brána do pohorí Veľká Fatra a Malá Fatra, ktoré Turiec obkolesujú a vytvárajú z neho relatívne jednotný a uzavretý celok. Turčianska kotlina a okolité pohoria ponúkajú okrem vlastných prírodných krás i ideálne možnosti na turistiku, cykloturistiku, lyžovanie, ako aj pre iné voľnočasové aktivity a športy, vrátane tzv. adrenalínových športov. Vďaka bohatej histórii a kultúre je región Turca atraktívnou destináciou aj pre návštevníkov z iných oblastí Slovenska a zo zahraničia.

Záujem o využitie rekreačného a turistického potenciálu riešeného územia bude aj naďalej narastať. Územie je dobre prístupné, cez kraj vedú celoštátne a medzinárodné trasy, buduje sa diaľničná sieť.

Spoločenská naliehavosť rozvoja rekreácie a cestovného ruchu je nesporná. Prevládajú dôvody zdravotné, sociálne a hospodárske. Zachovanie a využitie prírodného dedičstva bude vyžadovať aktiváciu poznávacieho, kultúrneho a vidieckeho turizmu v celom kraji.

C.4.3 SÚČASNÝ STAV VYUŽITIA POTENCIÁLU

Súčasný stav využitia rekreačného a turistického potenciálu je pomerne dobré, ale územne je nerovnomerne rozložené a nezachytáva všetky ponúkané možnosti. Domáci a zahraniční návštevníci sa sústreďujú v najatraktívnejších strediskách, najmä v NP Malá Fatra v letnom období a vo Vrátnej doline a na Martinských holiach v zimných mesiacoch.

Miestni obyvatelia naďalej prejavujú záujem o záhradkárstvo, chatárenie a chalupárenie, o turistiku, v zime o lyžiarske športy, v lete o rekreáciu pri vodných plochách a na kúpaliskách.

Účastníci cestovného ruchu dávajú prednosť pasantným a migračným formám pred pobytovými. Aktívna je hlavne celoročná pešia a lyžiarska turistika, rozvíja sa cykloturistika a vodná turistika. V zime je atraktívne zjazdové lyžovanie v horských strediskách. Popularitu si postupne získavajú športové lietanie a jazdecké športy.

Vážnym problémom využitia rekreačného a turistického potenciálu je vysoká sezónnosť, obmedzená ponuka rekreačných aktivít a ich nedostatočná vzájomná previazanosť.

Silné stránky ponuky:

- rozsiahly rekreačný potenciál územia,
- rôznorodé a veľmi dobré prírodné podmienky a danosti územia,
- dopravné podmienky predurčujú územie ako dôležitý uzol rekreácie, cestovného ruchu a turizmu (Žilina je hlavným dopravným medzištátnym i medzinárodným uzlom v regióne, cestami a železnicami prepojená s ostatnými regiónmi SR, ČR, Poľskom, Ukrajinou, Maďarskom a Rakúskom, perspektívne je prepojená diaľnicou s Baltickým, Jadranským, Čiernym morom a Atlantickým oceánom; dôležité je aj letisko v Hričove; perspektíva lodného prístavu na Váhu),
- výborné klimatické podmienky najmä pre horský turizmus (horské masívy Malej Fatry – Krivánskej i Lúčanskej časti),
- zvyšujúca sa ponuka kultúrnych zariadení a podujatí najmä v mestách, existujúca tradícia historických slávností, tradičná ľudová architektúra a ľudové zvyky,
- podmienky pre budovanie nových lesoparkov, využívanie existujúcich (najmä v mestách),
- zimný horský turizmus – množstvo vhodných terénov na zjazdové lyžovanie a lyžiarsku turistiku,
- výborné podmienky pre turistiku, prechádzky, pobyt v prírode,
- letná turistika – rekreácia pri vode v existujúcich areáloch kúpalísk (termálne kúpalisko Stráňavy), športovo-rekreačné možnosti na Vodnom diele Žilina, tradícia vodného slalomu (vodácky areál na Sihoti),
- kúpeľno-rekreačný turizmus má vhodné podmienky najmä v priaznivých fyzikálno-chemických vlastnostiach vody (termálne kúpaliská),



- športové možnosti sú dané športovými štadiónmi a ihriskami, športovými halami, plavárňami a kúpaliskami, školskými telocvičňami, tenisovými dvorcami, zimným štadiónom (v Žiline),
- rybolov má výborné podmienky na Vodnom diele Žilina a na Varínke,
- stravovanie má výrazné zastúpenie v strednej kvalitatívnej triede,
- v mestách sú hojne zastúpené koncerty, výstavy, veľtrhy, semináre, kongresová turistika,
- sídla disponujú ubytovacími zariadeniami stredného štandardu, nachádzajú sa tu početné podnikové i súkromné chaty a možnosť ubytovania v súkromí,
- návštevnosť je pomerne vysoká (domáci aj cudzinci), využitie ubytovacích zariadení je v porovnaní s celoslovenským priemerom vyššie,
- výborné podmienky pre rozvoj agroturistiky.

Slabé stránky ponuky:

- klíma - malý počet teplejších dní, znížená ponuka letného pobytu pri vode,
- životné prostredie - značne znečistené ovzdušie, pôda, voda sídiel a blízkeho okolia (hlavnými znečisťovateľmi sú Východné priemyselné pásma Žilina, Cementáreň Lietavská Lúčka, Dolvap Varín, Asanačný kaštilársky podnik Žilina; veľké množstvo divokých skládok komunálneho ale aj toxického odpadu),
- doprava – po výstavbe diaľničnej siete v území a napojení na európsku diaľničnú sieť sa očakáva podstatný nárast návštevnosti,
- kultúrna ponuka - zlý stav a slabá propagácia kultúrnych pamiatok, nedostatočné zapojenie ľudovej architektúry a ľudových tradícií do historického turizmu,
- zimný horský turizmus - nedostatok služieb v zimných strediskách, nedostatok bežeckých tratí, zastaralosť a nedostatok horských dopravných zariadení, chýba sprístupnenie Lúčanskej Malej Fatry zo žilinskej strany,
- turistika a prechádzky - nevyhovujúci stav a údržba niektorých turistických chodníkov, odpočívadiel, vyhliadkových trás, piknikových stanovísk at., nedostatočná starostlivosť o lesoparky,
- letná rekreácia pri vode - chýbajúce služby, sanitárne zariadenia, ubytovanie, chýbajúce prírodné a termálne kúpaliská, športovo-rekreačné zariadenia pri vode, nedostatočné využitie plochy Vodného diela Žilina pre vodné športy a rekreáciu,
- športové možnosti - športová vybavenosť je nedostatočne vybudovaná, chýbajú tenisové dvorce, golfové a minigolfové ihriská, kryté i otvorené bazény, fitness centrá, cyklotrasy; absentuje zapojenosť školských športových zariadení do využitia pre obyvateľov sídiel,
- zábavy v prírode - nedostatočná ponuka pre zábavu mládeže ale aj dospelých v prírodnom prostredí
- stravovanie – nepostačujúci počet stravovacích zariadení, kulinársky náročných reštaurácií ale aj nenáročných zariadení rýchleho občerstvenia,
- ubytovacie možnosti – celkovo nižšia kvalita ubytovacích zariadení, chýbajú hotelové i nehotelové zariadenia vyšších kategórií (4-5 -hviezdičkový hotel pobytového typu), penzióny; málo využívané kapacity podnikových i súkromných chat,
- agroturistika - nedostatočný rozvoj agroturistiky, nedostatočná informovanosť a propagácia,
- verejná zeleň - nedostatočné priestory na kultúrne a športové podujatia v prírodnom prostredí, nedostatočná plocha verejnej zelene v rámci sídiel a v ich blízkom okolí.
- image územia – tvorí sa veľmi pomaly, málo historických slávností, kultúrnych akcií, slabá propagácia,
- propagácia, informácie - nedostatočná propagácia regiónu doma i v zahraničí, absentujúci informačný systém; chýba propagácia a vytvorenie trás turizmu, ktoré budú spájať poznávací, historický, návštevový, služobný a kongresový turizmus, slabé spropagovanie a využívanie centier letnej i zimnej turistiky, cykloturistiky, rekreácie pri vode, zimnej turistiky, kultúrneho programu v prírode.

C.4.4 UBYTOVACIA VYBAVENOSŤ PRE CESTOVNÝ RUCH

K významným ukazovateľom hodnotenia rekreácie a cestovného ruchu patria ukazovatele hodnotiace kapacitu a výkony ubytovacích zariadení. Ubytovaciu kapacitu tvoria hotely, botely, motely, penzióny, turistické ubytovne, chatové osady, kempingy, ostané hromadné zariadenia, ubytovanie na súkromí. Za ubytovacie zariadenia v chatových osadách a kempingoch sa považujú chatové osady a kempingy ako celky.

V porovnaní s ostatnými krajinami vykazuje Žilinský kraj najvyšší počet ubytovacích zariadení, pričom jeho podiel v rámci SR predstavuje 26,4%. Štvrtinu ubytovacích zariadení v kraji tvoria hotely, motely, botely a penzióny, ktoré sa na uvedených ubytovacích zariadeniach z celoslovenského hľadiska podieľajú vyše 22%.





Vybrané ukazovatele ubytovacích zariadení v riešenom území (2003)

Kraj, okres	Počet UZ	Počet lôžok UZ	Počet návštevníkov	Z toho zahraniční	Priem. počet prenocovaní
Okres Martin	49	2 393	57 024	19 578	2,6
Okres Žilina	104	4 018	140 756	53 905	2,9
Kraj Žilina	684	25 205	609 858	278 133	3,6

Ubytovacie zariadenia riešeného územia (2000)

Obec	Hotely, motely, botely *** až *		Penzióny		Turistické ubytovne		Chatové osady		Kempingy	
	počet	počet lôžok	počet	počet lôžok	počet	počet lôžok	počet	počet lôžok	počet	počet miest na voľnej ploche
Gbeľany	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mojš	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nezbud. Lúčka	0	0	0	0	1	40	0	0	0	0
Stráňavy	0	0	1	40	0	0	0	0	0	0
Strečno	0	0	1	21	0	0	1	15	1	20
Teplica n/V	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Varín	0	0	1	65	1	45	0	0	1	450
Vrútky	1	75	0	0	2	42	0	0	0	0
Žilina	6	560	2	138	5	293	1	95	0	0

C.4.5 ZÁKLADNÉ FORMY REKREÁCIE A CR V RIEŠENOM ÚZEMÍ

Rekreačný turizmus

Cieľom rekreačného turizmu je dosiahnuť rekreačný efekt formami od pasívneho oddychu po vysoko aktívny pohyb na úrovni športu v prostredí prírodno-horského, pri vode alebo v umelom prostredí. Rekreačný turizmus zahŕňa:

- širší turizmus na regionálne, celoslovenskej, prípadne medzinárodnej úrovni
- víkendovú rekreáciu
- kombináciu oboch druhov

Horský turizmus

Je jedným z prioritných druhov vhodných pre uplatnenie, a to celoročne v predĺženej zimnej i letnej turistickej sezóne. Najprogressívnejší vývoj zaznamenáva zimný turizmus s výrazným skvalitnením ponuky. Najlepšie podmienky pre lyžovanie sú vo Vrátnej, Pod Jedľovinou, Pod Suchým, Pod Chlebom, v Struhárni, Bielom Potoku a na Martinských holiach. Okrem toho sa v území nachádzajú menšie lyžiarske vleky lokálneho významu.

V poslednom období sa objavujú trendy zabezpečovať pobyt aj v rámci podhorského prostredia v nadväznosti na rekreačné priestory. Horský turizmus sa v riešenom území uplatňuje v pohorí Malej Fatry – Krivánskej aj Lúčanskej časti. Rekreačné strediská majú celoštátny až medzinárodný význam.

Najvýznamnejšími turistickými cieľmi sú Vrátna, hrebeňové trasy Krivánskej a Lúčanskej Malej Fatry, vyhladkové body Minčol, Veľká Lúka, Veľký Kriváň, Rozsutec, Pod Suchým, Dubeň, Straník ai.

Vodný turizmus

Vyznačuje sa masovosťou a veľkou koncentráciou návštevníkov. Jeho nevýhodou je pomerne krátka sezónnosť – koncentrácia na letné obdobie, často s neúmerne nárazovosťou návštevníkov. Vodný turizmus ťaží v súčasnosti najmä z kúpalísk a vodných plôch. V okrese Žilina sa nachádza 5 kúpalísk, z toho v riešenom území 2 – Žilina a Stráňavy, v Žiline je 5 krytých bazénov a 1 otvorený, v okrese Martin sú 2 kúpaliská – vo Vrútkach a v Martine, kryté bazény sú len v Martine (3).



Výborné podmienky pre letný pobyt pri vode a pre všetky vodné športy vznikajú na nábreží Vodného diela Žilina, kde čistota vody má dobré parametre (výskyt hlavátky).

Nedostatok kúpalísk si návštevníci v letnom období nahrádzajú využívaním menších vodných plôch a vodných tokov, ktoré ale nemajú vždy vyhovujúcu kvalitu vody.

Turistické aktivity

V regióne je vytvorená bohatá sieť trás pešej horskej turistiky v Malej Fatre. Často sa spájajú rekreačné a poznávacie stránky, napr. návšteva hradov, zámkov a pod.

Významné sú ciele nenáročnej turistiky – hrady a zámky (Budatín, Hričov, Strečno, Starhrad, Gbeľany, Krasňany ai.).

V poslednom období sa začína prudko rozvíjať cykloturistika. Podmienky pre jej rozvoj sú najmä v údoliach. Rozvíja sa Považská, Kysucká a Rajecká cyklomagistrála, sú predpoklady pre rozvoj ďalších trás, najmä prepojenie Žiliny a Martina, s pokračovaním na Tatry.

Poznávací – záujmový turizmus

Zahŕňa širokú štruktúru záujmov – kultúrny, spoločenský, obchodný, zábavný, nákupný, športový, služobný, vedecký atď. Poznávací turizmus sa realizuje v medzisezónnom období, čo prispieva k zmierneniu sezónnych výkyvov, zároveň vyvažuje zaťaženosť územia a znižuje tlak na prírodné prostredie.

Poznávací turizmus má v riešenom území väzby na širšie okolie i na atraktivity vlastného územia.

So záujmovým turizmom sa najnovšie spája nákupný turizmus s výbornými podmienkami v mestách, najmä po výstavbe hypermarketových areálov.

Tranzitný turizmus

Tranzitný cestovný ruch sa prejavuje dvomi spôsobmi – prechodom cez územie alebo prechod s cieľom zotrvania v území. Tranzitný turizmus v riešenom území vychádza z dobrých podmienok pohraničného regiónu – po medzinárodných trasách do Poľska a Českej republiky, resp. na juh do Rakúska a Maďarska. Najviac osôb tranzituje z Poľska a Česka a najfrekventovanejšími hraničnými priechodmi sú Trstená, Svrčinovec a Makov.

Vidiecky turizmus

Je založený na využívaní vidieckeho prostredia pre rekreačno-turistický pobyt, ktoré môže slúžiť jednak ako východisko do rekreačných priestorov, ale aj ako cieľové miesto rekreácie a poznávania. Prostredníctvom rozvoja agroturistiky dochádza zároveň k prepojeniu s poľnohospodárskou výrobou.

Riešené územie má veľmi dobré predpoklady pre rozvoj vidieckej rekreácie. V obciach s rekreačnou funkciou Strečno a Varín sú výborné možnosti rozvoja agroturistiky.

C.4.6 ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY ÚPN VŮC ŽSK SŮVISIACE S RIEŠENÝM ÚZEMÍM

V oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva

- vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno – priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
- podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu pre upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým miest Žiliny, Ružomberka, Martina a Liptovského Mikuláša a pre zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,
- preferovať kvalitatívny rozvoj a vysokoštandardnú vybavenosť pre horský turizmus, klimatickú liečbu a vrcholové športy na území Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry, Ná-



rodného parku **Malá Fatra** a Národného parku Veľká Fatra, v prevádzkových kapacitách stanovených podľa schválených územných plánov obcí a podľa zákona č. 127/1994 o EIA,

- **pre všetky mestá v kraji dobudovať jestvujúce a založiť nové prímestské rekreačné zóny**, s rekreačnými lesmi a vybavenosťou pre pohybové a relaxačné aktivity, sledovať pri tom potrebu znížiť tlak na najatraktívnejšie turistické a kúpeľné centrá, ako je Vrátna dolina a Rajecké Teplice pri Žiline, Martinské hole pri Martine, Malinô Brdo pri Ružomberku a Demänovská dolina pri Liptovskom Mikuláši,
- dobudovať na medzinárodných cestovných trasách E-50, E-75 a E-77 zariadenia pre zachytenie a využitie turistického tranzitu na území kraja budovaním motocyklistických a cyklistických trás a okruhov cez Rajeckú dolinu, Turiec a Liptov; realizovať úseky Malého tatranského okruhu a Veľkého tatranského okruhu, prípadne ďalších medzištátnych okruhov, ktoré prebiehajú územím kraja.

V oblasti nadradenej dopravnej infraštruktúry

- Infraštruktúra cyklistickej dopravy:
 - chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál (cyklistické trasy celoštátneho významu).

C.4.7 KONCEPCIA ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU V RIEŠENOM ÚZEMÍ

Obec Gbeľany

súčasný stav

Na území obce sa nachádza niekoľko kultúrnych pamiatok:

- Barokový kaštieľ s ochranným pásmom a chráneným parkom, v súčasnosti nevyužívaný, v súkromnom vlastníctve,
- Klasicistická kúria s ochranným pásmom a chráneným parkom, taktiež nevyužívaná, v súkromnom vlastníctve
- Kaplnka p. Márie, neskorogotická, z konca 19. storočia.
- Rekreačné ponuky sú zastúpené v súčasnosti iba futbalovým ihriskom. V obci sa nachádza aj kúpalisko (južná časť sídla), v súčasnosti však nie je v prevádzke.

návrh podľa územného plánu

Obec Gbeľany má dobré predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu, nakoľko sa nachádza v atraktívnom prostredí, v blízkosti národného parku Malá Fatra. Súčasná možnosť obce sú však nedostačujúce.

Rekreačnú plochu predstavuje iba futbalové ihrisko, ktoré by bolo potrebné rozšíriť o ďalšie ihriská a športoviská. Po rekonštrukcii by sa dalo využívať aj existujúce kúpalisko, slúžilo by domácim obyvateľom, ale aj návštevníkom. Zabezpečením adekvátnej občianskej vybavenosti by došlo k vybudovaniu funkčného športového areálu.

V severozápadnej lokalite obce, v blízkosti zastavanej časti (severne od štátnej cesty II/583), je plánovaná realizácia deväť jamkového golfového ihriska, v návaznosti na navrhovanú individuálnu bytovú výstavbu.

Potrebné by bolo aj zriadenie stravovacieho a ubytovacieho zariadenia v centre obce, nakoľko súčasné možnosti sú nedostatočné (jedno pohostinstvo). Ubytovacie zariadenie by bolo typu penzión, s kapacitou 40 lôžok a 40 stoličiek. Stravovacie zariadenie by mohlo byť situované v kultúrnom dome, po jeho rekonštrukcii.

Obec Mojš

súčasný stav

V obci sa nachádzajú nasledovné kultúrno-historické pamiatky:

- kaplnka sv. Anny z r. 1923,
- klasicistická kúria z 19. storočia.



Športovo-rekreačné možnosti sú v obci veľmi slabo zastúpené. V južnej časti v blízkosti Váhu sa nachádza futbalové ihrisko. Chýbajú ďalšie ihriská a športové zariadenie, taktiež stravovacie, ubytovacie a sociálne zariadenia.

návrh podľa územného plánu

Návrh Územného plánu uvažuje s rozšírením športových a rekreačných plôch v južnej časti obce, v priestore existujúceho futbalového ihriska a vodnej plochy v blízkosti Vodného diela Žilina. Vzniknutý športovo-rekreačný areál na seba naviaže aj zlomkovú občiansku vybavenosť – občerstvenie a požičovňu športových potrieb.

Architektonické stvárnenie plánovaného športovo-rekreačného areálu musí byť prispôsobené vidieckemu charakteru sídla.

Obec Nezbudská Lúčka

súčasný stav

Športovo-rekreačné zariadenia v obci sú minimálne. Nachádza sa tu iba jedno ihrisko. Chýbajú ostatné zariadenia, či už športové alebo doplnkové služby. Ubytovacie zariadenie sa v obci nenachádza, stravovacie zariadenia sú prezentované dvoma pohostinstvami.

návrh podľa územného plánu

V súčasnosti obec Nezbudská Lúčka nemá vypracovaný územný plán.

Obec Strečno

súčasný stav

V katastrálnom území obce sa nachádzajú tieto kultúrno-historické a prírodné hodnoty:

- Národná kultúrna pamiatka hrad Strečno z obdobia gotiky,
- Pamätník francúzskych partizánov na vršku Zvonica zapísaný v ústrednom zozname kultúrnych pamiatok,
- kostol sv. Žofie (katolícky) klasicistický z roku 1847 evidovaný v súpise pamiatok na Slovensku,
- dôležité, zákonom chránené archeologické lokality – stredoveké hradisko, hradisko z veľkomoravského obdobia,
- urbanisticko-architektonicko hodnotný priestor historickej zóny obce ako pamiatková zóna mimo vyhlásených a zákonom chránených území,
- objekty dotvárajúce priestor historickej zóny
- výrobné tradície: spracovanie dreva, pltníctvo,
- chránený prírodný výtvar – Domašínsky meander ležiaci v ochrannom pásme Národného parku Malá Fatra. Predmetom ochrany je typický riečny reliéf, ktorý sa vyvinul procesmi zahĺbovania Váhu do dvíhajúceho sa pohoria Malej Fatry na konci treťohôr,
- dramatická krajinná scenéria vytvorená meandrami Váhu, hradným bralom a horskými masívmi Malej Fatry.

Kultúrno-historické a prírodné hodnoty vytvárajú spolu veľmi exponovaný súbor, ktorý upúta záujem turistov a pasantov. Najväčšou turistickou atrakciou je hrad Strečno, expozičným okruhom spojený s vyhliadkovou vežou a so zabezpečenými službami pre návštevníkov. Areál hradu je potenciálne využiteľný pre kultúrne podujatia (koncerty, divadelné predstavenia, historický šerm, nočné prehliadky hradu).

návrh podľa územného plánu

Prírodné a kultúrne hodnoty v okolí sídla Strečno ako aj výstavba Vodného diela Žilina vytvárajú predpoklady pre rozvoj rekreačnej funkcie. Sídlu bude plniť funkciu nástupného centra pre krátkodobý a dynamický cestovný ruch. Rozvoj rekreačnej funkcie je navrhnutý v troch lokalitách:

- v meandri Váhu v nadväznosti na jestvujúce futbalové ihrisko, so zámerom dobudovať športový areál sídla. Navrhuje sa výstavba chýbajúcich ihrísk (2 volejbalové, 1 basketbalové, 1 hádzanárske), zariadení pre ľahkú atletiku, sociálnych zariadení a šatní,
- pri Vodnom diele v lokalite Kamenné, kde bude vybudovaná základňa cestovného ruchu a vodných športov s priemernou dennou návštevnosťou 500 osôb. Základňa bude pozostávať z lodenice, prístavu vyhliadkovej plavby, reštaurácie (80 stoličiek), fitness centra, klubu, veslárskej dráhy (2000 m) a nábrežného parku. Komunikácia pre peších a cyklistov popri ľavom



- brehu nádrže bude základňa prepojená až po Žilinu. Výletnou loďou bude prepojená s ostatnými rekreačnými zariadeniami popri Vodnom diele,
- v historickej zóne sídla v súvislosti s NKP Strečno a využitím kultúrno-historického potenciálu územia zóny.

vízia rozvoja cestovného ruchu podľa Generelu cestovného ruchu Strečna

Pri riešení daného územia bol analyzovaný celý rad rekreačných možností využitia. Na základe analýzy daností územia je navrhnuté sústrediť pozornosť na rekreačný potenciál rieky Váh, rekreačný potenciál Malej Fatry, Strečniansky hrad a vytvorenie ponuky pre zimné športy.

Na obdobie do roku 2015 sa predpokladá postupný nárast záujmu o územie Strečna, prirodzenou cestou rozvoja cykloturistických trás smerujúcich od Žiliny a rastúci záujem o túto formu rekreácie. Časová dostupnosť po hrádzi Vodného diela Žilina je 30 – 45 min. (na bicykli), čo je možnosť pre každodenné rekreačné využitie. Pre rodinné výlety je táto trasa vhodná pre víkendovú rekreáciu spojenú s pobytom pri vode, piknikom a využitím ďalších atrakcií, ako vyhlídková plavba loďou, jazda na vodnom skútri, jazda na vodných lyžiach, splavovanie Domašinského meandra na kajakoch, na rafte, alebo let v zavesenej sedačke ponad rieku Váh vo výške cca 20 – 30 m nad terénom.

Strečno leží v mieste, kde končia a začínajú diaľkové turistické trasy európskeho významu. Turisti si prirodzene volia trasy tak, aby v Strečne mali odpočinok (strávili noc). Tento odpočinok by bolo najlepšie zabezpečiť formou stanového tábora alebo autokempu. Určité možnosti sa nachádzajú v lokalite Rybníky pri Váhu, kde je možné vybudovať autokemp, aj vo väzbe na vodné športy a pobyt pri vode.

V obci by sa mali postupne vybudovať doplnkové služby pre podporu rekreácie – fitness, sauny, kolkáreň, herne pre deti a iné vo väzbe na ubytovacie zariadenia. Tieto služby je vhodné poskytnúť pre miestnych obyvateľov ale aj pasantov – migrujúcich turistov.

Podpora cestovného ruchu by mala byť zabezpečená aj realizáciou atraktívnych podujatí, ako jarmoky, folklórne slávnosti turistické pochody, preteky na bicykloch, vo vodných športoch, koncerty, výstavy, ukážky remesiel, šermiarske zápasy, stredoveké hostiny, nočné pochody a pod. Program by mal byť dostatočne bohatý a atraktívny, aby prilákal čo najviac turistov a založil tak určitú tradíciu. Tieto programy by mali byť zamerané na prezentovanie ľudových tradícií (remeslá, zvyky, piesne tance), objavovanie prírodných krás regiónu, prezentovanie kulinárskeho umenia, prezentáciu histórie a kultúrno-historického dedičstva a športových aktivít. Miesto organizovania týchto aktivít je závislé od druhu a zamerania aktivity. Kým kultúrne podujatia môžu byť situované do podhradia alebo na hrad Strečno, jarmoky v samotnej obci, preteky na vodnom diele, alebo v lokalite Ostredok.

V lokalite Rybníky sa nachádza hospodársky dvor poľnohospodárskeho družstva, ktorý je v súčasnosti bez využitia. V rámci družstevného dvora by mohla byť vytvorená možnosť pre rozvoj hipoturizmu, s trasami pre pokročilých hipoturistov do častí Malej Fatry, kde nie je vyhlásený národný park.

Denná návštevnosť sa bude pohybovať v maxime okolo 2 900 osôb. Tento počet môže byť vyšší v prípade realizácie ďalších aktivít.

Ponuku letnej rekreácie by mala dopĺňať zimná využitie územia – zjazdové lyžovanie, snowbording, beh na lyžiach a pod.

Rozvoj zimnej formy rekreácie a cestovného ruchu by mal zabezpečovať lyžiarsky areál v lokalite Ostredok. Nadmorská výška lyžiarskej trate by nebola vysoká, severná poloha a uzavretosť údolia chráni svah pred nepriaznivým južným prúdením. Pri aplikácii technického snehu je reálne dosiahnuť 100 prevádzkových dní, čo je základný predpoklad prijateľnej doby návratnosti. Pre návštevníkov by sa malo vybudovať malé záchytné parkovisko (cca 50 osobných automobilov) pod dolnou hranicou sedačkovej lanovky (1 200 osôb za hodinu) a zariadenie pre občerstvenie, prípadne ubytovanie.

Pre doplnenie vybavenia územia sú v zimnej sezóne vyhľadávané zariadenia ako sauny, interiérové relaxačné bazény, tanečné sály, posilňovne a pod.

Denná návštevnosť v zimnej sezóne sa v maxime bude pohybovať okolo 500 - 1 000 osôb, čo predstavuje necelých 34% letnej návštevnosti. Tento počet by mal byť v prípade realizácie ďalších aktivít vyšší.



Súčasné kapacity ubytovania postačujú pre cca 200 návštevníkov voľného cestovného ruchu. Stravovacie kapacity postačujú pre cca 180 osôb.

Pre obdobie do roku 2015 je predpokladaný pomer medzi pasantnými a ubytovanými návštevníkmi 80:20. Z tohto pomeru vyplýva, že bude potrebné zabezpečiť ubytovanie pre 580 návštevníkov a 2 320 návštevníkov sa bude rekreovať pasantným spôsobom. V prípade vybudovania stanového tábora alebo kempu sa predpokladá kapacita 200 osôb (t.j. 50-100 stanov alebo obytných privesov). Zvyšné lôžka by sa riešili formou výstavby penziónov, alebo ako súčasť rekreačných objektov – kapacity týchto zariadení by mohli predstavovať cca 60 – 100 lôžok. Zvyšné kapacity sa môžu realizovať v autokempe.

Stravovanie sa bude realizovať formou rýchleho občerstvenia. Výnimku bude tvoriť skupina ubytovaných návštevníkov. Z celkového počtu návštevníkov bude využívať reštauračné stravovanie iba cca 50% návštevníkov.

Obec Teplička nad Váhom

súčasný stav

Územie predstavuje typ krajiny, ktorú je možné využiť pre obytno-rekreačnú funkciu vzhľadom na polohu, konfiguráciu terénu a prírodné podmienky krajiny. Blízkosť a dopravné napojenie na Žilinu vytvárajú predpoklady pre rozvoj obchodu, administratívy a nezávadnej výroby.

V obci sa nachádza historické jadro, tvorené niekoľkými hodnotnými objektmi:

- renesančný kaštieľ,
- centrálné historické námestie s rínikom,
- katolícky kostol.

Športovo-rekreačné zariadenia sú v obci slabo zastúpené. Nachádza sa tu cvičné futbalové ihrisko pri základnej škole, na Malom Straníku je lyžiarsky vlek s lokálnym významom a chaty individuálnej rekreácie.

-návrh podľa územného plánu

Koncepcia rozvoja športu a rekreácie počíta s posilnením existujúcich aktivít o novonavrhovanú výhľadovú plochu, ktorá by slúžila priaznivcom paraglaidingu ako doskočisko, nakoľko pôvodne na tento účel využívaná plocha sa výstavbou PP už nebude môcť využívať. Jedná sa o priestor severnej časti v súčasnosti ochranného pásma vodného zdroja Teplička (ochranné pásmo vodného zdroja pre potreby dnes už iba priemyselnej vody by sa malo logicky plošne zmenšiť). Táto lokalita by bola pokračovaním už existujúcej, ako aj novonavrhovanej športovo-rekreačnej zóny v južnej časti obce.

Potrebné je aj dobudovanie súčasného športového areálu pri ZŠ, jeho rozšírenie o novú športovú halu a ďalšie ihriská, dobudovanie lyžiarskeho areálu na Straníku (možnosť vybudovania rekreačno-oddychovej plochy s rekreačnými chatami a zariadeniami aj pre letné využitie).

V južnej časti obce pri potoku by výhľadovo mohol byť umiestnený športovo-rekreačný areál.

Ďalším navrhovaným prvkom je výhľadové umiestnenie vybavenostno-športových aktivít nadobecného charakteru v priestore východne od v súčasnosti existujúceho areálu hospodárskeho dvora. Jedná sa o technické zabezpečenie plánovanej lanovej dráhy na Straníku (vrátane návaznej občianskej vybavenosti).

Obec Varín

súčasný stav

V katastri obce sa nachádzajú nasledujúce kultúrno-historické a prírodné pamiatky:

- kostol Najsvätejšej Trojice, katolícky, pôvodne gotický, z II. polovice 13. storočia, v 17. storočí doplnený protestantskými emporami a znovu zaklenutý, v roku 1945 opravený,
- Božie muky so sochou Piety na ceste do Gbelian,
- klasicistický dom z polovice 19. storočia (pôvodne poštová stanica),
- kaplnka sv. Floriána na námestí,
- štátna prírodná rezervácia Starý hrad.



Oblasť obce bola zaradená do I. kategórie Rajonizácie cestovného ruchu, s najkvalitnejšími podmienkami pre rozvoj rekreácie a cestovného ruchu. Územie súvisí s Národným parkom Malá Fatra, spadá do jeho ochranného pásma. Obec je jedným z hlavných nástupných bodov do NP MF, pričom je vytvorený i záchytný bod pre motoristov

V súčasnosti má rekreačná plocha katastrálneho územia obce plochu 400 ha. Priemerná denná návštevnosť je cca 750 osôb, pričom v letných mesiacoch je výrazne vyššia (1 000 návštevníkov v lete, 500 návštevníkov v zime). Celková ubytovacia kapacita predstavuje cca 500 lôžok, stravovacia kapacita iba 150. Sezónne je využiteľný aj autokemp so 450 miestami na voľnej ploche.

V lokalite Pod Jedľovinou sa nachádzajú dva lyžiarske vleky, prvý má dĺžku 450 m a kapacitu 200 osôb, druhý s dĺžkou 520 m má kapacitu 180 osôb.

V rekreačnom priestore sa prelína voľný i viazaný cestovný ruch s výrazným zastúpením individuálnych chat (celkový počet 74).

Ďalším rekreačným priestorom je lokalita Varín – Koňhora, v súčasnosti len s miestnym významom, využívaný väčšinou pre letnú mládežnícku rekreáciu. Priemerná návštevnosť je 50 osôb (prevažne v letnom období).

Rekreačnou lokalitou v katastri obce je aj priestor Pod Suchým. Využitelnosť je celoročná, prevažne letná, prevládajúcou funkciou je turistika. Základňu predstavuje horská chata, napojená na sieť značkových turistických chodníkov. Priemerná denná návštevnosť je 150 osôb (letná 250, zimná 80). Chata poskytuje 54 miest na ubytovanie a 60 miest na stravovanie.

V katastrálnom území obce sa nachádza areál zaniknutého asfaltového lomu, vymedzený ako územie výskytu historických krajinných štruktúr. Je navrhnutý na vyhlásenie za chránené územie prírody, zatiaľ je však prístupný bez obmedzenia a územného vymedzenia. Jedná sa o územie ovplyvnené ľudskou činnosťou (pozitívnu i negatívnu), a to v spojitosti s realizovaním banskej činnosti. Vznikli tu početné novotvary, jazierko, zaujímavá následná vegetácia. Do areálu bol začlenený aj miestny cintorín, stromoradia a železobetónový skelet starého výrobnoprevádzkového objektu. Areál si vyžaduje vypracovať režim ochrany a ďalšieho využívania.

návrh podľa územného plánu

Sídlny útvar Varín má výborné predpoklady pre priaznivý rozvoj rekreácie a cestovného ruchu, ako aj pre športové aktivity. V sídle je vybudované športové ihrisko, ktoré po rozšírení bude plniť funkciu väčšieho športového areálu s predpokladom využívania pre športovcov a obyvateľov sídla a rekreatantov.

Pri návrhu sa vychádza zo skutočnosti, že stredisko cestovného ruchu sa nachádza v Národnom Parke Malá Fatra. Preto treba zamedziť výstavbe individuálnych chatových objektov.

V rámci skvalitnenia služieb by bolo potrebné dobudovať zariadenia doplnkových služieb (úschovňa, požičovňa športových potrieb, test servis, stanica prvej pomoci a Horskej služby, bufet). Uvažuje sa s výstavbou ďalších lyžiarskych vlekov a pre letnú rekreáciu vybudovať prírodné kúpalisko na Varínke s príslušnou vybavenosťou.

Základňa na Koňhore sa využíva výlučne pre školy v prírode, 6 podnikových chat s kapacitou 24 lôžok je určených na dožitie (príp. na likvidáciu po roku 2010).

Základňa Pod Suchým je určená na likvidáciu po roku 2010.

Mesto Vrútky

súčasný stav

Z historických a kultúrnych pamiatok sa v meste nachádza:

- kúria na Hradskej (barokovo-klasicistický štýl),
- evanjelický kostol (neogotický sloh),
- katolícky kostol sv. Jána Krstiteľa (13. storočie),
- Pamätný dom v areáli ŽSR,
- Pomník partizánov Karvaša a Bláhovca.



Na území mesta sa nachádzajú len dve ubytovacie zariadenia. Chýbajú objekty hotelového typu. Mesto Vrútky plní v rámci žilinsko-martinskej aglomerácie funkciu východiskového centra do prilahlých rekreačných zón i širokého krajinného zázemia, podieľa sa tiež na rozvoji cestovného ruchu. Z týchto dôvodov bude potrebné dobudovať zariadenia hotelového typu. Základným predpokladom pre úspešné zapojenie navrhovaných hotelov do života mesta je ich vybavenie stravovacími, relaxačno-oddychovými, športovými i dopravnými zariadeniami.

Súčasnú mestskú stravovaciu zariadenia sú sústredené predovšetkým do centrálnej mestskej zóny Vrútok. Nové stravovacie zariadenia pri jednotlivých hotelových komplexoch funkčne doplnia neúplnú jestvujúcu ponuku.

V severozápadnej časti Vrútok sa nachádza jediná prímestská rekreačná lokalita Piatrová, zatiaľ nedobudovaná. Prírodné a priestorové danosti však funkčne naväzujú a súvisia s rekreačnými lokalitami Hviezda, Jedľoviny, Martinské hole, Ostredok, priestor pri Bystričke, v severnej časti Turčianskej kotliny, s rekreačnými funkčnými plochami pri Lipovci, Turčianskych Kľačanoch, lokalitou Šútovo a Turčianskou Štiavničkou. Lokalita Piatrová je komunikačne napojená na veľký rekreačný dopravný okruh prostredníctvom cesty SNP v podhorí Veľkej Fatry, prechádzajúci cez kúpeľné mesto Turčianske Teplice, ktorý je zokruhovaný a vedený cez historické obce Kláštor pod Znievom, Slovany a nasmerovaný cez podhorie Malej Fatry do Martina a Vrútok.

Rekreačný priestor Piatrová sa nachádza v priestore, ktorý ukončuje konečná zastávka MHD na ulici Karvaša a Bláhovca. Na veľkom území je skoncentrované rekreačné zázemie mesta. Na predmetnej lokalite sa nachádzajú tieto rekreačné aktivity:

- centrálny priestor spojený s nástupom na MHD pred objektom rekreačného zariadenia,
- objekt rekreačného zariadenia Piatrová postavený v roku 1986, kapacita 80 lôžok, 80 stoličiek v jedálni, 30 stoličiek v spoločenskej miestnosti,
- objekt pôvodnej rekreačnej chatky Piatrová – 18 lôžok, 30 stoličiek v reštauračnej časti,
- športové plochy, tenisové a volejbalové ihrisko, rekreačné lyžovanie s lyžiarskym vlekom, dĺžka 400 m,
- v severnej až severozápadnej časti lokality sú situované väčšinou v lesnom poraste a na malých lúčnych priestoroch objekty individuálnej chatovej výstavby o počte cca 79 objektov, do ktorých sú z južnej strany vklínené aj objekty individuálnej bytovej výstavby,
- vo východnej a južnej časti sa nachádzajú záhradkárske osady,
- súčasťou lokality Piatrová sú aj relaxačno-oddychové plochy, turistické a cyklistické chodníky.

návrh podľa územného plánu

Rozvoj turizmu a cestovného ruchu v meste musí vychádzať z jeho polohy, dostupnosti a prírodných daností, pričom treba zabezpečiť najmä adekvátne služby a širokú ponuku trávenia voľného času. Aktivity by mali nadväzovať na aktivity okolitých miest a obcí.

Z hľadiska cestného a železničného prepojenia regiónu sú Vrútky vstupnou bránou do Turca. Pre mesto je veľkou výzvou zachytiť čo najväčšie množstvo Vrútkami prechádzajúcich turistov. Na tento účel je potrebná dostatočná ponuka vlastných atrakcií, dostatočné informácie, dostatočná paleta ubytovacích a stravovacích kapacít, ostatných doplnkových služieb a bezproblémový prístup k ostatným turistickým atrakciám v okolí (aj alternatívnymi spôsobmi dopravy).

Územný plán vymedzuje pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu viacero lokalít. V riešenom území sa jedná o lokalitu Piatrová s prilahlými priestormi. Vzhľadom na nedostatočnú kapacitu existujúcich lyžiarskych vlekov by sa jednalo o rozšírenie lyžiarskeho areálu, hlavne vybudovanie nových vlekov (400 m, 150 m) a doplnkových služieb – záchytné parkovisko (kapacita 140 áut), nové rekreačné zariadenie (kapacita 150 lôžok, reštaurácia, hygienické vybavenie).

V území sa bude podporovať individuálna chatová výstavba, ktorá dotvorí doteraz nezastavané časti rekreačnej plochy. Výstavba chat však musí byť citlivo regulovaná.

V návaznosti na areál v Piatrovej sa v severnom priestore pri vstupe do Vrútok zo Žiliny predpokladá vybudovanie komplexného lyžiarskeho areálu (2 lyžiarske veki 500 m, 700 m) vrátane služieb a záchytného parkoviska (360 áut, 5 autobusov, objekty občerstvenia, predajne, hygienické zariadenia) a jeho postupné prepojenie na Piatrovú. Pre predĺženie lyžiarskej sezóny bude vybudovaný zasněžovací systém, s možnosťou odberu vody z Váhu alebo z Chrapového potoka.



Všetky objekty rekreačnej zóny Piatrová budú vzájomne poprepájané turistickými chodníkmi a cyklistickými trasami, vyúsťujúcimi až do navrhovaného lesoparku a do obytnej zástavby Vrútok.

Na takto vymedzenej rekreačnej lokalite sa počíta s týmito funkciami a kapacitami:

- dominovať bude pohyb a pobyt v prírode, letné a zimné ihriskové športy, zimné rekreačné lyžovanie, letná a zimná turistika, vlastivedné záujmy, ubytovacia základňa dynamického cestovného ruchu a individuálna rodinná rekreácia,
- pre letné obdobie sa počíta s kapacitou 1 000 návštevníkov,
- pre zimné obdobie sa predpokladá kapacita 400 – 600 návštevníkov.

V centre mesta je potrebné posilnenie ubytovacích a stravovacích zariadení všetkých typov, najmä hotelových a penziónových. V priestoroch mestskej knižnice môže byť zriadené turistické informačné centrum. Existujúci športový areál v základnej škole bude potrebné zrekonštruovať a rozšíriť o plochy pre ďalšie športové aktivity.

Podporované je aj budovanie nových cyklotrás v rámci mesta. Tie by sa mali napájať na regionálne cyklotrasy prechádzajúce Vrútkami.

Rekreačnou časťou Lúčanskej Malej Fatry by mal prechádzať náučný chodník. Nástup bude možný z Martina, Priekopy alebo z Vrútok (ulica Karvaša a Bláhovca).

Mesto Žilina

súčasný stav:

Rekreačný potenciál mesta Žilina a jeho okolia je rozsiahly a rôznorodý. Má veľmi dobré prírodné, ale aj civilizačné podmienky, z ktorých najmä dopravné predurčujú Žilinu ako dôležitý uzol rekreácie, cestovného ruchu a turizmu. Mesto je v rámci regiónu hlavným medzištátnym i medzinárodným uzlom. Návštevnosť v porovnaní s ostatnými mestami Slovenska je pomerne vysoká. Významnú časť tvoria návštevníci z Čiech, Nemecka, Poľska a Maďarska.

V sídelnom útvare mesta sa nachádza viacero kultúrno-historických pamiatok:

- sakrálne stavby, kostoly (Žilina, unikátne drevené kostoly v Závodí a v Trnovom), synagóga v Žiline,
- Budatínsky zámok s parkom (NKP), Meštiansky dom v Žiline,
- pamätníky v Žiline,
- kultúrne inštitúcie (múzeá, galérie, divadlá).

Jediným zariadením pre kúpanie a plávanie sa stala krytá plaváreň na Bôriku. Pôvodne to bol prvý olympijský krytý bazén v ČSR, neskôr bol doplnený o dva otvorené bazény (celková kapacita zariadenia 5 000 návštevníkov). Obyvatelia Žiliny využívajú najmä termálne kúpalisko v Stráňavách, kúpaliská v Rajci a v Rajeckých Tepliciach. Veľká nádej sa vkladala do vrtu na Solinkách – Chrastí, v miestach tektonického zlomu. Vrt bol neúspešný a pre nedostatok financií uzatvorený.

Vodné dielo Žilina poskytuje rozsiahle možnosti pre všetky druhy pobytu pri vode – od kúpania po vodné športy.

Tradičnými miestami pre pobyt v prírode sú lesoparky Bôrik a Chrašť, s vysokou úrovňou vybavenia (odpočinkové priestory, dve kaplnky, záhradná reštaurácia Paľova búda, priestory na zábavu, majálesy ai.). Najnavštevovanejším miestom dennej rekreácie sa stal park na Bôriku, spolu so záhradnou reštauráciou Kamélia.

Okolie Žiliny v okruhu 30 km poskytuje výborné podmienky pre všetky nároky horskej turistiky. Cykloturistika v meste je v začiatkoch. Začínajú sa vyčleňovať cyklistické trasy, ktoré budú nadväzovať na sieť cyklistických trás v okolí. Zo stavebno-technického a prevádzkového hľadiska pozostáva z ciest II. a III. triedy, účelových či miestnych komunikácií a z vyhradených cykloturistických komunikácií, vyhradených len pre cyklistickú dopravu. V súčasnej dobe je vybudovaná iba jedna trasa, vedúca od VŠ internátov k mestskej plavárni.

Ubytovací fond v rámci regiónu je postačujúci, v rámci mesta je ale nedostatočný. Viacero hotelov je mimo prevádzky. Chýba pobytový 5-hviezdičkový hotel s komplexným vybavením, ktorý bude základňou pre historický, poznávací a návštevný turizmus, ako aj pre turizmus služobný, kongresový a výstavnícky. Chýbajú ubytovacie zariadenia penziónového typu s ponukou pre turizmus.

Sieť stravovacích zariadení je v stálom pohybe. V ponuke prevláda stredná úroveň, nízka je ponuka vysoko kvalitného stravovania. Nedostatočná je ponuka rýchleho občerstvenia.



Široká kultúrna ponuka v zachovalom fonde pamiatok v priaznivej druhovej štruktúre, veľmi dobrá ponuka kultúrnych zariadení, poriadanie kultúrnych a spoločenských podujatí v oblasti folklóru, ľudových remesiel a ľudovej architektúry zvyšuje atraktivitu mesta.

Informačný systém mesta Žilina je zatiaľ na veľmi nízkej úrovni. Image mesta sa tvorí pomaly, tradíciu začínajú mať mestské slávnosti.



návrh podľa územného plánu

Územný plán sídelného útvaru navrhuje plochu medzi cestou I/18 a Vodným dielom Žilina ako lesopark so zariadeniami pre športy a rekreáciu pri vode, v dĺžke nábrežia cca 2 200 m. Predpokladaná denná návštevnosť je 10 000 divákov a 2 000 návštevníkov. Nábrežie VD by mohlo slúžiť ako stredisko rekreácie s dvoma ťažiskami – lesopark Dúbrava a Mojšová Lúčka – Pri cintoríne. Stredisko bude zamerané na športový pobyt pri vode – vodné športy a rekreáciu pri vode. Bude prepojené na základňu v Mojšovej Lúčke a lesoparkom s Dúbravou.

Uvažuje sa o krajinárskych úpravách parkového charakteru po oboch stranách Váhu. Návrh vychádza z princípov tvorby parkových lesov, s návrhom dostatočného množstva kostrových drevín. Terén okolo hydrouzla Vodného diela by mal byť upravený ako mestská zeleň s plochami pre športovanie detí (detské ihriská), pobytovými plochami pre mládež a dospelých (altánky, lavičky, upravené trávnaté plochy), prechádzkovými trasami s možnosťou občerstvenia.

Novým prvkom je aj využívanie novovybudovaného jazera pri Tepličke nad Váhom na kúpanie. Návrh počíta aj so strediskom vodných športov na Sihoti (športovo-rekreačné zariadenia, slalomová trať s tribúnami a vodáckym klubom). Zeleň brehových porastov je potrebné zakladať pozdĺž vodných tokov všade, kde je to možné.

Rekreačné priestory od Budatínskeho zámku cez Sihot' po Dubeň vytvárajú štvorkilometrovú aglomeráciu športovo-rekreačných zariadení, navzájom prepojených lodnou dopravou, cyklistickými a pešími trasami v atraktívny celok, komunikačne prepojený s rekreačnými priestormi Dúbrava – Mojšová Lúčka – Strečno – Varín.

Krátkodobá každodenná rekreácia sa realizuje v prímestskej rekreačnej zóne Žilinských lesoparkov, v intraviláne v parkoch a na plochách verejnej zelene sídlisk. Návrh počíta so znovuoživením tradičných rekreačných priestorov, ako Bôrik a Chrasť, postupne by sa mali budovať nové chodníky, odpočívadlá a vyhliadky. Nepočíta sa s výstavbou nových chatových ani záhradkárskeho osád.

ÚPN SÚ rieši cyklistickú sieť v rámci mesta v trasách hlavných peších komunikácií. V rámci nových sídlisk sú už vymedzené pásy pre cyklistov. Cyklotrasy sú aj v Žilinských lesoparkoch. Potrebné je aj prepojenie hlavných mestských trás s nadradenými cyklotrasami a cyklomagistrálami.

Koncotýždňová rekreácia sa realizuje jednak v prímestskej zóne a jednak v časovej izochróne do 60 min., resp. 30 km. Prebieha v rámci širších vzťahov v priestoroch krajinných celkov Vrátna, Rajec, Javorníky, Kysucké vrchy, Strážovské vrchy. Hlavné rekreačné oblasti vykazujú mimoriadne prírodné kvality, menej už vyhovujú po stránke služieb, ubytovania, stravovania, parkovania vozidiel, peších a cyklistických trás a prízjazdov.

Rekreačné územie mesta poskytuje široké možnosti uspokojenia aj pre jarnú, jesennú a zimnú rekreáciu. Pre zimnú rekreáciu sú v okolí Žiliny vybudované viaceré lyžiarske vleky, tendencia ich budovania má perspektívu aj v ďalších lokalitách. Navrhuje sa tu aj zasnežovanie a umelé osvetlenie, čo umožní predĺženie lyžiarskej sezóny.



Denná návštevnosť

Denná návštevnosť mesta v hlavnej sezóne – leto			
Súčasný stav		Návrh r. 2020	
4 500 - 4 690 návštevníkov		9 200 - 9 300 návštevníkov	
Počet hosťovských lôžok v Žiline a okolí			
Súčasný stav		Návrh r. 2020	
6 700 lôžok		11 300 lôžok	
Denná návštevnosť v rámci okresu Žilina			
Súčasná návštevnosť - leto	Návrh - leto	Súčasná návštevnosť - zima	Návrh - zima
7 100	21 400	14 000	20 300

Nároky na dennú rekreáciu

Nároky na dennú rekreáciu, dostupnosť 30 minút			
Počet obyvateľov r. 2020	Nárok 60% obyvateľov r. 2020	Druh rekreácie	Počet rekreovaných obyvateľov
115 000	69 000	Lesoparky	35 000
		Záhradky	10 000
		parky – sídliská	4 000
		pri vode	10 000
		šport – areál voľného času	10 000
115 000	69 000	Spolu	69 000

Nároky na koncotýždňovú rekreáciu

Nároky na koncotýždňovú rekreáciu			
Počet obyvateľov r. 2020	Nárok 40% obyvateľov r. 2020	30% obyvateľov ostáva v meste	30% obyvateľov odchádza z mesta
115 000	45 000	35 000	35 000
Krajinný celok	45 000		
KC Vrátna	4 000		
KC Rajec	10 000		
KC Javorníky	8 000		
KC Kysucké vrchy	8 000		
KC Strážovské vrchy	5 000		
V rámci okresu	35 000		
Mimo okresu	10 000		

C.5 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

C.5.1 KULTÚRNO-HISTORICKÉ PAMIATKY

V riešenom území sa nachádza množstvo múzeí, galérií, kultúrnych a historických pamiatok. Medzi najdôležitejšie patrí národná kultúrna pamiatka hrad Strečno. Hrad sa prvý raz spomína v čase Matúša Čáka, ako stredisko väčšieho feudálneho panstva. Vznikol na prelome 13. a 14. storočia ako ochrana mýtnej stanice umiestnenej pri brode cez rieku Váh. V roku 1978 začala rekonštrukcia a konzervácia čiastočne zachovaných objektov hradu. Práce boli dokončené v roku 1994, verejnosti bol hrad sprístupnený v roku 1995. V zrekonštruovaných objektoch je expozícia „Z histórie hradu“ a „Boje počas SNP v Strečnianskej úžine“.

V Kostole sv. Martina biskupa v Tepličke nad Váhom sa nachádzajú mumifikované pozostatky Žofie Bošňákovovej, manželky uhorského palatína Františka Vešeléniho. Po smrti v roku 1644 bola pochovaná na hrade Strečno, odkiaľ jej neporušené telo v roku 1698 preniesli do Tepličky.

K ďalším kultúrnym pamiatkam okresu Žilina, ktoré podporujú rozvoj turizmu, patria kaštiele a kúrie v Gbeľanoch, Tepličke, Starý hrad, hrad Strečno, Považská galéria v Žiline, množstvo kostolov a iné sakrálne pamiatky.



Návštevu mesta Martin s historickým námestím, ktoré je mestskou pamiatkovou zónou, a novou pešou zónou, možno spojiť s prehliadkou pozoruhodných pamiatok viažucich sa k slovenskej histórii. Patrí k nim Slovenské národné múzeum, kde je umiestnená archeologická výstava približujúca stopy keltského etnika na území Slovenska.

Múzeum Slovenskej dediny Martin – Jahodnícke háje je najväčšia expozícia objektov ľudovej architektúry na Slovensku.

Múzeum Andreja Kmeťa, Slovenské národné literárne múzeum, Turčianska galéria – Župný dom, Múzeum Martina Benku, budova Divadla SNP, Matica Slovenská, národný cintorín sú ďalšie objekty podporujúce návštevnosť.

Kostol sv. Martina je najstaršia architektonická pamiatka mesta (70. roky 13. storočia). Je postavený v ranogotickom štýle, nachádzajú sa v ňom vzácne fresky zo 14. storočia, zvyšky gotických plastík a obraz Martina Benku.

C.5.2 OBČIANSKA VYBAVENOSŤ V RIEŠENOM ÚZEMÍ

Divadlá, kiná, amfiteátre, múzeá, galéria, kultúrne domy, knižnice v riešenom území (2000)

Okres, obec	Divadlá	Kiná	Amfiteátre	Múzeá	Galérie	Kultúrne domy	Knižnice	Pošty
Okres Žilina	2	7	3	5	3	54	69	33
Gbeľany	0	0	0	0	0	1	1	1
Mojš	0	0	0	0	0	1	1	0
Nezbud. Lúčka	0	0	0	0	0	1	1	0
Stráňavy	0	1	0	0	0	1	1	1
Strečno	0	0	0	0	0	1	1	1
Teplička n/V	0	0	0	0	0	0	1	1
Varín	0	1	0	0	0	0	1	1
Žilina	2	3	1	2	3	10	13	9
Okres Martin	1	5	1	5	1	38	43	21
Vrútky	0	1	0	1	0	1	1	1

Kostoly, cintoríny, verejná zeleň (2000)

Okres, obec	Kostoly spolu	Z toho katolícke	Cintoríny	Verejná zeleň /ha	Z toho parková /ha
Okres Žilina	53	47	88	283,54	40,73
Gbeľany	1	1	1	2,97	2,97
Mojš	0	0	1	0,00	0,00
Nezbud. Lúčka	0	0	1	0,00	0,00
Stráňavy	1	1	1	1,00	0,30
Strečno	1	1	2	16,82	0,50
Teplička n/V	1	1	1	0,00	0,00
Varín	1	1	1	4,54	0,68
Žilina	15	10	18	194,00	13,83
Okres Martin	32	19	59	189,41	35,68
Vrútky	3	1	2	12,00	4,53



Obchody a pohostinstvá (2000)

Okres, obec	Počet predajní					Obchodné domy a nákupné strediská	Odbytové strediská pohostinstiev
	Potraviny	Zmiešaný tovar	Nepotravinársky tovar	Pohonné látky	Motorové vozidlá		
Okres Žilina	360	165	277	22	11	6	405
Gbeľany	2	2	1	0	0	0	1
Mojš	2	0	0	0	0	0	1
Nezbud. Lúčka	0	2	0	0	0	0	1
Stráňavy	4	2	0	0	0	0	4
Strečno	8	7	3	0	0	0	5
Teplička n/V	4	1	1	0	0	0	4
Varín	10	2	4	2	0	0	4
Žilina	191	48	168	12	11	3	260
Okres Martin	157	225	232	14	13	11	195
Vrútky	19	13	31	2	2	2	35

Šport (2000)

Okres, obec	Telocvične	Ihriská	Štadióny		Športové haly	Ostatné šport. zariadenia	Kúpaliská	Bazény kryté / otvorené
			zimné	ostatné				
Okres Žilina	56	150	1	6	3	32	5	7 / 12
Gbeľany	1	2	0	0	0	0	1	0
Mojš	0	1	0	0	0	0	0	0
Nezbud. Lúčka	0	1	0	0	0	0	0	0
Stráňavy	1	2	0	0	0	0	1	0/2
Strečno	0	3	0	0	1	2	0	0
Teplička n/V	1	2	0	0	0	0	0	0
Varín	1	4	0	0	0	0	0	0
Žilina	35	51	1	2	2	15	1	5 / 1
Okres Martin	42	93	1	12	1	31	2	3 / 4
Vrútky	3	6	0	2	0	4	1	0 / 3

Zdravotníctvo (2000)

Okres, obec	Polikliniky samostatné	Nemocnice s poliklinikou	Lekárne a výdajne liekov	Samostatné ambulancie praktického lekára		
				Pre dospelých	Pre deti	Špecialisti
Okres Žilina	5	1	27	68	39	90
Gbeľany	0	0	0	0	0	0
Mojš	0	0	0	0	0	0
Nezbud. Lúčka	0	0	0	0	0	0
Stráňavy	0	0	0	0	0	0
Strečno	0	0	0	0	0	0
Teplička n/V	0	0	1	1	1	0
Varín	0	0	1	2	2	0
Žilina	4	1	19	52	25	81
Okres Martin	2	1	20	49	26	105
Vrútky	0	0	3	3	1	8



Školstvo (2000)

Okres, obec	Materské školy	Základné školy	Stredné školy	Vysoké školy
Okres Žilina	84	45	33	1
Gbeľany	1	1	0	0
Mojš	1	0	0	0
Nezbudská Lúčka	1	0	0	0
Stráňavy	1	1	0	0
Strečno	1	1	0	0
Teplička nad Váhom	1	2	0	0
Varín	1	1	0	0
Žilina	33	20	30	0
Okres Martin	47	25	15	1
Vrútky	4	2	1	0

C.5.3 STAV OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI V JEDNOTLIVÝCH OBČIACH

Obec Gbeľany

Kapacitné ukazovatele súčasného stavu občianskej vybavenosti boli navrhované na predpokladaný počet obyvateľov.

Súčasnú zastúpenie služieb nie je postačujúce, v centre sa nachádza pár predajní, nové by mohli byť umiestnené v objektoch súkromných domov.

Školstvo je prezentované materskou školou, sídliacou v areáli pri Obecnom úrade, za parkom barokového kaštieľa. Základnú školu navštevujú žiaci z Gbeľian, Nedeže aj Kotrčinej Lúčky. Budovy sú vyhovujúce kapacitne i stavebne.

Kultúrne zariadenia v obci predstavovala viacúčelová sála s knižnicou, situovaná v pamiatkovom objekte klasicistickej kúrie. Tá bola pri reštitúcii vrátená pôvodným majiteľom, uvedené objekty (kultúrny dom, knižnica) boli premiestnené do menej vyhovujúcich priestorov.

Všetky zdravotné služby, vrátane predajne liekov, sú obyvateľom obce poskytované v Obvodnom zdravotnom stredisku vo Varíne.

Potenciál telovýchovných zariadení predstavuje iba futbalové ihrisko (s plochou 6 720 m²) a školská telocvičňa (s cvičnou plochou 120 m²). V južnej časti sídelného útvaru sa nachádza kúpalisko, v súčasnosti nevyužívané, je potrebná rekonštrukcia.

Obec Mojš

Stav občianskej vybavenosti v obci je nedostatočný. V obci funguje materská škola s kapacitou 22 detí, obec má kultúrny dom so 400 sedadlami, knižnicu, požiarnu zbrojnicu, dom smútku a obecny úrad.

Realizácia predpokladaných 100 rodinných domov v prvej etape výstavby vyvolá ďalšie nároky na kapacitu a druhovosť občianskej vybavenosti.

V prvej etape je pre obec potrebné dobudovať alebo zlepšiť nasledovné služby:

- zvýšiť kapacitu materskej školy,
- zriadiť nové predajne (ovocie a zelenina, mäso a údeniny, PNS),
- zriadiť zariadenie osobnej hygieny,
- zriadiť rehabilitačné stredisko,
- vybudovať dedinský hotel s možnosťou ubytovania a stravovania.

Mnohé z uvedených zariadení je možné realizovať priamo v parteroch existujúcich rodinných domov, respektíve v novozrekonštruovaných rodinných domoch.



Vo výhľadovom období sa vo východnej časti obce – v priestore medzi novonavrhovanou výstavbou rodinných domov a nezávodnou výrobou (priestor súčasného poľnohospodárskeho družstva) uvažuje s vytvorením cca 80. nových pracovných príležitostí v novozriadenej zóne občianskej vybavenosti.

Obec Nezbudská Lúčka

Stav občianskej vybavenosti v obci je nevyhovujúci. Nachádzajú sa tu 2 predajne zmiešaného tovaru, 2 po-hostinstvá. Obec má kultúrny dom a knižnicu, avšak v zlom prevádzkovom stave.

Zdravotné ambulancie ani lekáreň v obci nie sú, zdravotná starostlivosť je poskytovaná v obci Varín a na Poliklinike v Žiline.

Obec má materskú školu, chýba základná škola. Žiaci navštevujú základné školy v okolitých obciach (Varín, Strečno, Gbeľany).

Športové zariadenia sú prezentované iba jedným futbalovým ihriskom.

Obec Strečno

Jestvujúca občianska vybavenosť sídla je na súčasný stav a veľkosť sídla primeraná, avšak niektoré zariadenia nevyhovujú z prevádzkového hľadiska (základná škola), resp. chýbajú (dom opatrovateľskej služby). V súvislosti s rozvojom obytnej a rekreačnej funkcie sídla je navrhnuté nasledovné zariadenie občianskej vybavenosti – v centre obce doplniť jestvujúce zariadenia o objekt nepotravinárskych predajní (papier - hračky, domáce potreby, železiarsky tovar) a služieb (oprava, krajčírstvo). V súvislosti s dostavbou obce bola vznesená požiadavka riešiť námestia obce. Objekty predajní by mohli byť v súkromných domoch na prízemí.

S rozvojom drobných zariadení občianskej vybavenosti so zameraním na cestovný ruch sa uvažuje v historickej zóne sídla. Pri parkovisku pri kompe by malo byť zriadené turistické informačné centrum.

Školská výchova je zabezpečovaná v základnej škole. Chýba telocvičňa, dielne, školská jedáleň a družina.

Kultúra je prezentovaná kultúrnym domom a knižnicou. Kultúrny dom sa nachádza vo viacúčelovej budove spolu s Obecným úradom a Poradňou pre deti a matky. Uvedené kultúrne zariadenie je navrhnuté doplniť Klubom dôchodcov v dome opatrovateľskej služby.

Všetky zdravotnícke služby pre obyvateľov obce sú poskytované v Poliklinike Žilina. V obci je lokalizovaná iba poradňa pre deti a matky. Výstavba zdravotného strediska sa predpokladá v návaznosti na jestvujúci kultúrny dom.

Súčasný potenciál športovo-telovýchovných zariadení – popri jestvujúcom futbalovom ihrisku je navrhnuté vybudovať chýbajúce ihriská a sociálne zariadenia, čím by bol vytvorený športový areál.

Obec Teplička nad Váhom

Súčasná občianska vybavenosť je vzhľadom na súčasný stav v obci priemerná (niektoré zariadenia nevyhovujú alebo chýbajú), no na predpokladaný vývoj počtu obyvateľov a prírastok nových pracovných síl do Priemyselného parku nepostačujúca. Ďalšie zariadenia občianskej vybavenosti sú navrhnuté v dvoch výhľadových lokalitách.

Prvá sa nachádza vo východnej časti obce, južne od štátnej cesty II/583, v prelúke medzi navrhovaným PP z východnej strany a plánovanou rezervou IBV zo západu. V tomto priestore sa výhľadovo uvažuje s vybudovaním polyfunkčného objektu občianskej vybavenosti nadobecného charakteru, s prevládajúcou obchodnou funkciou, ktorý bude okrem obyvateľov a návštevníkov obce poskytovať svoje služby aj zamestnancom susediaceho PP, ako aj turistom, či športovcom vchádzajúcim do športovo- rekreačného zariadenia na Straníku.

Druhá lokalita občianskej vybavenosti je umiestnená severne od plánovanej rezervy nezávadnej výroby (severne od železnice) v priamej návaznosti na existujúci občiansku vybavenosť, ako aj stávajúcu i novonavrhovanú výstavbu rodinných domov. Jedná sa o obchodno-administratívne centrum nadobecného charakteru.



Objekty novej občianskej vybavenosti by mali byť výškovo zónované max. do 3. podlaží (vrátane podkrovia), architektonicky a hmotovo prispôsobené mierke sídla. Okolie má byť riešené vhodnými parkovými úpravami s okrasnou zeleňou.



Obec Varín

Kapacitné ukazovatele súčasného stavu občianskej vybavenosti vychádzajú z prepočtov na výhľadový počet obyvateľov pre spádové územie strediskového sídla, akým obec Varín bola.

Súčasnú zastúpenie služieb je priemerné. Potrebné je rozšíriť počet prevádzok a ich kapacity. Prevažná väčšina predajní je situovaná v centre obce. Nové priestory pre ďalšie predajne vzniknú po prestavbe starých nevyhovujúcich domov, taktiež v centre. Nové podnikateľské aktivity budú sústredené do plôch vyčlenených pre tieto aktivity.

Predškolská výchova je zabezpečená v miestnej materskej škole. Na účely školskej výchovy slúži základná škola (1.-8. ročník). Po prevádzkovej stránke zariadenia nevyhovujú, bolo by potrebné vybudovať nové, alebo prebudovať existujúce.

Z kultúrnych zariadení sa v obci nachádza kino Kriváň s kapacitou 120 sedadiel, knižnica a klub dôchodcov. Návrh počíta s rozšírením o kultúrno-spoločenské centrum.

Obvodné zdravotné stredisko je situované v novom objekte v centre obce. V objekte sa nachádza aj lekárň. Budova starej školy po rekonštrukcii slúži ako charitný dom, uvažuje sa aj s vybudovaním domu opatrovateľskej služby (s kapacitou 12 miest).

Jediným telovýchovným zariadením je futbalové ihrisko (s cvičnou plochou 6 080 m²). Po dobudovaní potrebných ihrísk v návaznosti na existujúce, bude dotvorený športový areál. Telovýchovné zariadenia by mohli byť doplnené aj prírodným kúpaliskom v blízkosti autokempu.

Mesto Vrútky

Mesto Vrútky zaujíma v štruktúre osídlenia významné postavenie, predovšetkým ako súčasť žilinsko-martinskej aglomerácie. Vrútky plnia tiež funkciu východiskového centra do príľahlej rekreácie, ale aj funkciu železničného dopravného uzla. Z týchto funkcií vyplynuli nároky pri dimenzovaní rozsahu i kvalitatívnej stránky občianskej vybavenosti.

Občianska vybavenosť zohráva významnú úlohu v urbanistickej štruktúre mesta ako mestotvorný prvok. Jej kumulácia v ťažiskách mestských obvodov vytvára vo väzbe na pešie plochy a komunikácie typické reprezentatívne centrálné priestory. Pre mesto Vrútky sú však typické aj priestory sústredenej občianskej vybavenosti situované pri mestských komunikáciách. Ide predovšetkým o tieto priestory:

- centrálna mestská zóna, v ktorej je sústredené ťažisko vyššej a špeciálnej občianskej vybavenosti zameranej predovšetkým na reprezentatívne ubytovanie s komplexne vybavenými službami, kultúrou, administratívou, obchodom a stravovaním, športom a rekreáciou,
- navrhované obvodové centrum, v ktorom je kumulovaná základná i vyššia občianska vybavenosť s funkčným vyústením v centrálnom pešom priestore navrhovaného námestia,
- funkciu podcentier vo väzbe na dopravný mestský skelet plnia priestory:
 - na ulici Matušovičovského radu - priestor pred mestským úradom,
 - vyústenie Novej uličky (pri bývalom mlyne) do priestoru s kumulovanou občianskou vybavenosťou pri ulici Francúzskych partizánov,
 - priestor pri vyústení Hornej Krížnej ulice pri evanjelickom kostole,

Základnú vybavenosť tvoria predovšetkým predajne potravín, menšie objekty zariadení pohostinstva a služieb, ktoré sú rovnomerne situované v celom sídelnom útvere. Technický stav týchto objektov je vo väčšine prípadov vyhovujúci. Viditeľný nedostatok pestrejšej ponuky tohto druhu vybavenosti vykazujú predovšetkým obytné územia nachádzajúce sa mimo centrálnej mestskej zóny.

Súkromné zdravotnícke zariadenia ambulancií lekárov prvého kontaktu sú sústredené v „starom meste“. Vo väčšine prípadov sú v nevyhovujúcich bytových či nebytových priestoroch. Preto sa počíta s vybudovaním nových súkromných ambulancií. Sieť zdravotníckych zariadení vyhovuje, zdravotnícke objekty sú však priestorovo nevyhovujúce. Nepriaznivá situácia sa prejavuje v nedostatočnom vybavení prístrojovou technikou. Náročnejšie služby poskytujú zdravotnícke zariadenia v meste Martin.

Vyššia občianska vybavenosť je sústredená predovšetkým v centrálnej mestskej zóne. Situovanie, sortiment i kapacity zariadení vcelku vyhovujú potrebám obyvateľov. Chýbajú však hotelové, reštauračné i športovo-rekreačné zariadenia. Na území mesta sa v súčasnosti nachádzajú len dve ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia nevyhovujú po kapacitnej stránke.



V rámci návrhovej koncepcie územného plánu sa počíta so zoskupením základnej a vyššej občianskej vybavenosti do obvodového centra. Obchodné prevádzky, služby, sakrálne, ubytovacie a reštauračné zariadenia by mali byť situované do centrálneho pešieho priestoru – námestia; školské areály, ihriská, park, zeleň, parkoviská pre osobné motorové vozidlá by sa mali umiestniť do okrajových polôh mesta.

Na území mesta sa nachádzajú 4 objekty materských škôl, 2 objekty základných škôl a 1 gymnázium. Rozvoj školstva je závislý od predpokladaného demografického vývoja, nové objekty materských a základných škôl sú plánované v okrskoch novej bytovej výstavby, súčasné kapacity gymnázia budú postačovať aj naďalej.

V súčasnosti sa na území mesta nenachádzajú zariadenia na sociálnu starostlivosť občanov. Vzhľadom na vývoj vekovej štruktúry sa počíta s urýchlenným vybudovaním funkčnej štruktúry a potrebných kapacít objektov zameraných na sociálnu starostlivosť (dom dôchodcov, dom s opatrovateľskou službou, domovy pre matky s deťmi, detský domov).

Jestvujúce zariadenia kultúry a osvetu len čiastočne plnia funkcie, ktoré sa od nich v meste očakávajú. Väčšina z nich je zastaraná, vyžaduje zabezpečenie rekonštrukcie alebo výstavbu nových objektov. Aj vlastné technické vybavenie týchto objektov je na nízkej úrovni.

Mesto Žilina

Občianska vybavenosť mesta je významnou mestotvornou funkciou s dominantným vplyvom na charakter a vývoj mesta.

Štruktúra a kapacity zariadení občianskej vybavenosti sa v posledných rokoch výrazne menia. Zmeny sa prejavujú najmä v skupinách maloobchodnej siete, v službách, verejnom ubytovaní a stravovaní, čiastočne aj v zdravotníctve a školstve. Z hľadiska územného členenia najväčšie a najčastejšie zmeny od roku 1990 boli zaznamenané v centrálnej mestskej zóne.

Na území mesta sa v školskom roku 1998/99 nachádzalo 35 predškolských zariadení, ktoré navštevovalo 2 500 detí v 110 triedach. V prvej etape návrhového obdobia (do roku 2010) je potrebné rozšíriť kapacitu predškolských zariadení o 450 miest, v druhej etape (do roku 2020) o ďalších 450 miest. Nové zariadenia budú lokalizované hlavne v lokalitách novej bytovej výstavby.

V meste bolo v roku 1998/99 24 základných škôl (s 11 238 deťmi v 452 triedach). Problém nedostatočnej kapacity rieši plánovaná výstavba, najmä v lokalitách novej bytovej výstavby.

Mesto Žilina disponuje 4. zariadeniami gymnázií, v súčasnosti prebieha ich transformácia. Súčasnú sieť stredných odborných škôl je vhodné doplniť o nové študijné odbory (cestovný ruch, doprava, umelecko-remeselné zameranie). V meste je 12 stredných odborných učilíšť.

Mesto Žilina je aj sídlom Žilinskej univerzity, ktorá má 7 fakúlt, 9 268 študentov (údaj z roku 1999). Terajšia materiálno – technická základňa, ako aj priestorové vybavenie neumožňuje zabezpečovať poslanie školy v súlade s požiadavkami doby, ako aj jej progresívny vývoj.

Rozvoj kultúry je zabezpečovaný prostredníctvom siete štátnych kultúrnych organizácií, mestských zariadení, záujmových združení, spolkov a podnikateľských subjektov. Základnú vybavenosť tvoria kultúrne domy, knižnice a kiná. V miestnych častiach Žiliny je lokalizovaných 10 kultúrnych domov, ďalšie je potrebné doplniť (najmä na sídliskách a v okolitých obciach). V meste sa nachádza krajská knižnica so 14 pobočkami; bolo by vhodné ich rozšírenie. Sieť kín v meste je nevyhovujúca. Potrebné je ich rozšírenie cca o 1 000 sedadiel po celom území mesta.

V oblasti kultúry vyššiu vybavenosť tvoria kultúrno-spoločenské strediská, divadlá, koncertné siene, múzeá a galérie. Jediným kultúrno-spoločenským strediskom je Odborový dom kultúry, v ktorom je vo viacerých sálach lokalizovaných 1 400 sedadiel. Celková kapacita troch divadiel predstavuje 921 sedadiel. V meste absen-tuje hudobná divadelná scéna (opera).

V rámci mesta je situovaných 9 galérií. V ďalšom období by bolo vhodné zriadiť nové menšie galérie v centrálnej mestskej zóne. Kultúrne zariadenia dopĺňa hvezdáreň, ku ktorej by bolo vhodné dobudovať planetárium.



Najrozšírenejším telovýchovným zariadením je futbalové ihrisko, ktoré sa nachádza v každej miestnej časti mesta. Istú rezervu predstavujú kryté telovýchovné zariadenia – školské telocvične (29 na území mesta). Ich využívanie pre verejnosť je minimálne, v dôsledku nevyjasnených otázok okolo prevádzkovania mimoškolskými organizáciami, resp. občanmi.

Mesto Žilina má nedostatok otvorených a krytých bazénov. Pre potreby obyvateľov mesta slúžia 3 otvorené a 2 kryté bazény.

Existujúce telovýchovné zariadenia je potrebné doplniť o ďalšie:

- dve športové haly (Hájik, Juh),
- špecializované telocvične (stolný tenis, tenisová hala),
- nová ľadová plocha,
- rozšíriť zastúpenie kolkárni v meste,
- lodenica (Považský Chlmec, športový areál),
- strelnica, krytá strelnica (na Bôriku),
- lyžiarske vleky,
- areál centra voľného času Solinky – Chrasť,
- motodrom (pre cca 45 – 60 tis. návštevníkov).

Zdravotnícka starostlivosť je poskytovaná formou ambulantných a nemocničných služieb. V meste Žilina poskytuje zdravotnícke služby Nemocnica s poliklinikou, na území mesta sa nachádzajú 4 polikliniky. Doplnením a rozšírením poskytovaných služieb sa rozšíri počet lekárskeho miest v jestvujúcich poliklinikách.

Sieť maloobchodných predajní je v rámci mesta dostatočne zastúpená. Rozvoj nových predajní je predpokladaný v lokalitách s novou bytovou výstavbou.

Kapacita stravovacích a ubytovacích zariadení v centre mesta je nevyhovujúca. Žilina, ako významné centrum osídlenia, by mala disponovať vyšším počtom lôžok v ubytovacích zariadeniach všetkých kategórií, ako aj počtom a druhom stravovacích zariadení.

C.6 DOPRAVA

C.6.1 DOPRAVNÉ KORIDORY

Územím Slovenskej republiky prechádzajú štyri európske multimodálne koridory:

- koridor č. IV: Berlín – Norimberg – Praha – Kúty – Bratislava – Nové Zámky – Budapešť – Constanta/Thesaloniki/Istanbul
- koridor č. Va: Terst – Bratislava – Žilina – Košice – Čierna nad Tisou – Užhorod – L'vov
- koridor č. VI: Žilina – Čadca – Zwardoň – Bielsko Biala – Katowice – Grudziadz/Warszawa – Gdansk
- koridor č. VII: Dunaj

Územím Žilinského kraja prechádzajú dva – koridor č. Va. a koridor č. VI. Porovnaním lokalizácie slovenských dopravných a urbanistických koridorov prechádzajúcich územím Žilinského kraja s európskymi multimodálnymi koridormi zistíme, že:

- hlavný severný slovenský dopravný a urbanistický koridor Bratislava – Žilina – Poprad – Košice je v celej dĺžke súčasťou európskeho multimodálneho koridoru č. Va.
- úsek Žilina – Čadca – Skalité ako súčasť západného severo-južného dopravného a urbanistického koridoru je na území Slovenska totožný s trasou európskeho multimodálneho koridoru č. VI.



Zaradenie cestných úsekov prechádzajúcich územím Žilinského kraja do európskeho systému ciest AGR

P.č.	Označenie cesty	Úsek
hlavné európske cesty		
1	E50	hr. ČR / SR – Drietoma – Kostolná – Trenčín – Bytča – Žilina – Poprad – Prešov – Košice – Michalovce - Vyšné Nemecké - hr. SR / Ukrajina
2	E75	hr. ČR / SR – Svrčinovec – Čadca – Žilina – Trenčín – Bratislava – Rusovce - hr. SR / Maďarsko
vedľajšie európske cesty		
3	E77	hr. Poľsko / SR – Trstená - Dolný Kubín – Ružomberok – Donovaly - Banská Bystrica – Zvolen – Krupina – Šahy
doplňkové európske cesty		
4	E442	hr. ČR / SR – Makov – Bytča - Žilina

Zaradenie úsekov železničných tratí ŽSR do európskeho systému AGC a AGTC

P.č.	Označenie trate, kategória		Úsek
	AGC	AGTC	
1	E40 prvá	C-E40	hr. ČR / SR – Svrčinovec – Čadca – Žilina – Poprad – Kysak – Košice - Čierna nad Tisou - hr. SR / Ukrajina, hr. ČR / SR – Strelenka – Púchov – Žilina
2	E63 prvá	C-E63	hr. Rakúsko / SR – Petržalka – Bratislava – Trnava – Leopoldov – Púchov - Žilina, Galanta – Leopoldov

Porovnaním sietí ciest a železníc zaradených do dohôd AGR, AGC a AGTC s lokalizáciou multimodálnych koridorov zistíme, že na území Žilinského kraja je nasledovný obraz:

- cesta E50 a železničná trať E63 sú súčasťou multimodálneho koridoru č. Va.,
- cesta E75 je okrem úseku Svrčinovec – hranica SR/ČR súčasťou multimodálneho koridoru č. VI.,
- železničná trať E40 je okrem úseku Svrčinovec – hranica SR/ČR súčasťou multimodálneho koridoru č. VI.,
- cesty E77 a E442 nie sú súčasťou siete európskych multimodálnych koridorov.

Funkcia cesty E77 je v stredoeurópskom regionálnom kontexte špecifická. Cesta prepája Varšavu, Krakov a Budapešť s rekreačným zázemím na Slovensku (oblasť Vysokých a Nízkych Tatier, Malá a Veľká Fatra) a je vedená územím mimo hlavných hospodárskych aglomerácií. Cesta E442 má doplnkový charakter a prepája územie Čiech, Moravy a Slovenska.

Na Slovensku sa nachádzajúce letiská možno rozdeliť do troch kategórií. V najvyššej kategórii sa nachádzajú strategické verejné medzinárodné letiská: Bratislava - Letisko M. R. Štefánika a Letisko Košice. V druhej kategórii sú regionálne verejné medzinárodné letiská Poprad - Tatry, Piešťany, Sliač, Žilina a Trenčín. Letisko Žilina je lokalizované v katastri obce Dolný Hričov a prevádzkované je akciovou spoločnosťou a.s. Letisko Žilina.

C.6.2 CESTNÁ DOPRAVA

Diaľničná sieť Slovenskej republiky je v súčasnosti v rozostavanom stave. V zmysle uznesenia vlády SR č. 269/1995 je plánovaná celková dĺžka diaľnic 659,3 km. Konečná dĺžka diaľničnej siete sa bude priebežne upresňovať v súlade s projektovou prípravou stavby. Ku dňu 31.12.1995 bolo na Slovensku v prevádzke 218 km diaľnic v plnom profile.

Celková dĺžka siete ciest Žilinského kraja je 1 974 km, z toho ciest I. triedy je 428 km, ciest II. triedy 380 km a ciest III. triedy 1 165 km. Cesty medzinárodného významu „E“ zaradené do siete AGR, majú na území kraja dĺžku 278 km, čo predstavuje takmer 58% z celkovej dĺžky ciest I. triedy.

Výstavba areálu KIA na lokalitách katastrálnych území obcí Teplička nad Váhom, Mojš, Nededza a Gbeľany otvára problematiku vhodného situovania a hierarchie cestných komunikácií podieľajúcich sa na dopravnej obsluhu areálu. Uznesenie Vlády SR a Zmluva s automobilkou KIA upravujú problematiku diaľničnej dopravy, doplnkom územných plánov dotknutých obcí pripadla úloha v širších vzťahoch predznačiť nároky na napojenie lokality na diaľničnú sieť a vyriešiť lokálne súvislosti dopravnej obsluhy. Schválené doplnky územných plánov dotknutých obcí nepredkladajú konzistentné dopravné riešenie problematiky. V tomto smere je najjednoduchším riešením preložka cesty II/583 Žilina – Varín s napojením sa na existujúci obchvat Varína. Funkčne nezaradené cestné prepojenie v doplnku územných plánov dotknutých obcí z priestoru Mojša ponad hla-



dinu vodnej nádrže Vodného diela Žilina má mať zrejme pokračovanie na cestu I/18 na lokalite medzi Mojšovou Lúčkou a Strečnom. Aby mala takto koncipovaná hlavná cestná sieť v záujmovom území areálu KA logický zmysel, ponúka sa možnosť ponímať úsek L'avobrežná – preložka Teplička nad Váhom – Mojš premostenie Váhu – pôvodná cesta I/18 ako preložku cesty I/18 a od križovatky odklonu cesty k premosteniu by začínala preložka cesty II/583. Zároveň vo vonkajších dopravných a logistických súvislostiach areálu KIA výrazne absentuje riešenie problematiky vzájomnej väzby cestnej, železničnej, kombinovanej a výhľadovo riešenej dopravy.

C.6.3 ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA

Rozvoj železničnej traťovej infraštruktúry na Slovensku bol za posledných 10 rokov minimálny. Stavebná dĺžka tratí sa zvýšila o 3 km, hustota železničných tratí na 100 km² sa nezmenila, pribudlo však 378 km elektrifikovaných tratí.

Hustota železničnej siete na Slovensku predstavuje európsky priemer. Celkový počet železničných staníc a zastávok je 868, z toho 20 prechodových. Na 1 000 obyvateľov Slovenska pripadá 0,69 km železničnej trate.

Železničné trate Žilinského kraja súvisiace s riešeným územím

Číslo trate	Kategória	Úsek	Počet priebežných medzistanič. koľají	Trakcia
120	Prvá	(Bratislava - Púchov-) Predmier – Žilina	dve	elektrická
180	Prvá	Žilina – Vrútky – Važec (-Kysak - Košice)	dve	elektrická

Hlavné železničné trate na území Žilinského kraja sú súčasťou hierarchicky najvyššej dopravnej infraštruktúry multimodálnych koridorov. Ide o dopravnú líniu Bratislava – Trenčín – Žilina – Košice – Užhorod (označenú ako multimodálny koridor č. Va.), líniu Žilina - Čadca – Skalité – Zwardoň – Gdansk (označenú ako multimodálny koridor č. VI.) a líniu Čadca – Český Tešín – Ostrava (zaradenú medzi doplnkové siete TINA). Trate sú súčasťou európskej siete najdôležitejších železničných tratí AGC č. E63 a č. E40. Rovnaké zaradenie platí i pre európsky systém tratí kombinovanej dopravy podľa dohody AGTC.

Podľa Vládou SR schválenej Koncepcie rozvoja železničných ciest č. 963/2001 je strategickým cieľom ŽSR výrazné zvýšenie kvalít na súčasnú úroveň vyspelých európskych železníc. Modernizácia sa dotýka úsekov tratí lokalizovaných v Žilinskom kraji. Ide o železničné trate č. 120 v úseku Púchov – Žilina (modernizácia na traťovú rýchlosť 120 až 160 km.h⁻¹), trať č. 180 v úseku Žilina- Vrútky – Liptovský Mikuláš – Poprad (modernizácia na traťovú rýchlosť 120 až 160 km.h⁻¹), trať č. 127 v úseku Žilina – Čadca (modernizácia na traťovú rýchlosť 120 km.h⁻¹) a trať č. 129 v úseku Čadca – Skalité – Zwardoň (modernizovanú na traťovú rýchlosť 100 a 70 km.h⁻¹).

Kľúčovú úlohu v dopravnej dostupnosti pripravovanej automobilovej fabriky KIA bude okrem terminálu kombinovanej dopravy zohrávať i zriaďovacia železničná stanica Žilina – Teplička nad Váhom.

V Koncepcii rozvoja železničných ciest Slovenskej republiky nie je na území Žilinského kraja uvažované s inými novými traťami.

C.6.4 KOMBINOVANÁ DOPRAVA

Koncepciu rozvoja kombinovanej dopravy s výhľadom do roku 2010 prijala Vláda SR svojim uznesením č. 37/2001. Rozvoj kombinovanej dopravy je viazaný na legislatívne a organizačné zabezpečenie, na ekonomické a dopravné aspekty. Koncepcia uvažovala s efektívnosťou kombinovanej dopravy pri atrakčnom obvode terminálov 80 km pre veľké kontajnery a výmenné nástavby a pri atrakčnom obvode 150 km v systéme RoLa a RoRo. Vzhľadom na pomalý vývoj kombinovanej dopravy bolo na porade vedenia Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií rozhodnuté spracovať Aktualizáciu schválenej koncepcie. Predkladaná Aktualizácia koncepcie rozvoja kombinovanej dopravy vychádza zo súčasných poznatkov z rozvoja kombinovanej dopravy a prijatých hlavných dokumentov EÚ k problematike kombinovanej dopravy.

Z aktualizácie vyplýva, že je v záujme EÚ podporovať kombinovanú dopravu, k čomu sa zaviazala aj Vláda SR. Kombinovaná doprava pre svoje významné účinky na znižovaní negatívneho zaťaženia životného pro-



stredia exhalátmi, záberom pôdy, hlukom, znižovaním zaťaženia cestnej siete a následkov dopravných nehôd, ako aj nižšou spotrebou energie je považované za dopravu vo verejnom záujme a preto štát môže regulovať právny rámec kombinovanej dopravy vo vzťahu k ostatným druhom dopravy.

Poloha terminálu kombinovanej dopravy európskej úrovne Žilina bola vzhľadom k rozvojovým aktivitám v priestore Varín – Mojš – Teplička nad Váhom spresnená. Predpokladá sa, že dôjde k posunu lokalizácie prístavu i terminálu kombinovanej dopravy do katastrálneho územia obce Teplička nad Váhom.

C.6.5 VODNÁ DOPRAVA

Vláda SR svojim uznesením č. 469/2000 schválila Konceptiu rozvoja vodnej dopravy Slovenskej republiky. Jej rozpracovanie, ktorého predmetom bola realizácia Vážskej vodnej cesty a prepojenie vodných ciest Váh – Odra, bolo schválené uznesením Vlády SR č. 463/2002. V zmysle európskych konvencií o vodnej doprave je rieka Váh chápaná ako súčasť multimodálnych koridorov č. Va. a VI. a podľa dohody AGN ako vodná cesta E81. Efektívnosť prepojenia Vážskej vodnej cesty s Odrou je podmienená centrálnym severo-južným európskym tranzitom Severné more/Baltické more – Čierne more, teda náhradou za niekoľkonásobne dlhšiu pobrežnú morskú vodnú cestu okolo Európy.

V Žilinskom kraji sa uvažuje s výstavbou prístavu na Vodnom diele Žilina v katastrálnom území obce Teplička nad Váhom. Lokalita prístavu bola spresnená v súvislosti s investičnými zámermi v priestore Teplička nad Váhom – Mojš – Varín.

C.6.6 CYKLISTICKÁ DOPRAVA

Systém cyklistickej dopravy Slovenskej republiky je po legislatívnej stránke gestorený Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Prezidiom policajného zboru Slovenskej republiky, odborom dopravnej polície. V rámci systému bolo zavedené jednotné cykloznačenie, ktoré sa v súčasnosti postupne aplikuje na celom území Slovenska. Sledovaný systém cyklistickej dopravy pozostáva z cyklomagistrál a z regionálnych cyklotrás. Cyklomagistrály majú charakter diaľkových trás vedúcich viacerými okresmi a kraji. Najčastejšie vedú cyklistov najzaujímavejšími časťami územia. Diaľkové trasy sú vzájomne prepojené a umožňujú niekoľkodenné putovanie za prírodou a pamiatkami. Každá cyklomagistrála má svoj názov a je označovaná grafickým emblémom (jednotnou farbou označovania cyklomagistrál je červená). Regionálne cyklotrasy sa podľa stupňa náročnosti a dĺžky trasy členia na paralelné trasy k diaľkovým cyklomagistrálam, na stredné a nenáročné trasy a okruhy zdravia či rodinné trasy a na ľahké trasy, spojky medzi cyklotrasami či krátke odbočky k rôznym prírodným, historickým a technickým zaujímavostiam. Zo stavebno-technického a prevádzkového hľadiska pozostáva uvedená sieť komunikácií pre cyklistickú dopravu z cyklomagistrál a cyklotrás vedených na telese verejných komunikácií a z vyhradených cykloturistických komunikácií slúžiacich len pre cyklistickú dopravu.

ÚPN VÚC Žilinského kraja vo svojej záväznej časti všeobecne proklamuje záväzok chrániť priestory cykloturistickej magistrály. Zmeny a doplnky ÚP Žilinského kraja prikrčili ku konkretizácii lokalizácie nadradenej infraštruktúry cyklistickej dopravy, teda diaľkových cyklomagistrál. Tieto cyklistické trasy sú vo väčšine úsekov lokalizované na dopravnom priestore ciest II. a III. triedy, na účelových a poľných cestách a miestnych komunikáciách.

C. 7 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

C.7.1 ODTOKOVÉ POMERY

Riešené územie Žilinského kraja patrí do povodia stredného toku Váhu, ktorý svojimi prítokmi tvorí kostru riečnej siete v území.

Rieku Váh v záujmovom území reprezentuje Vodné dielo Žilina. Pôvodný režim toku bol zmenený aj vplyvom vybudovania vodných diel na hornom toku Váhu a Oravy. Priemerný prietok za obdobie rokov 1931 – 1980 dosahoval 98,0 m³/s, maximálny 182,2 m³/s a minimálny 51,5m³/s.



Výrazným vodným prvkom v riešenom území je potok Varínka. Voda Varínky je prírodne čistá, výhľadovo je hodnotená ako významný tok. V súčasnosti takmer vyhovuje požiadavkám, kladeným pre vodárenský tok. Spolu so štrkopiesčitým podložím pravobrežnej kotliny Váhu nad Žilinou tvorí mimoriadne hodnotnú vodo-hospodársku oblasť pre tvorbu pitnej vody.

Priemerný ročný prietok rieky Turiec je 12,0 m³/s. Voda Turca je čistá (horný a stredný úsek toku) až znečistená (najmä biologické znečistenie – koliformné baktérie v dolnej časti toku, sútok s Váhom).

G.7.2 VODNÉ PLOCHY

Umelé vodné plochy reprezentuje Vodné dielo Žilina, vybudované v roku 1998 pre energetické a rekreačné účely. Dĺžka vodného diela dosahuje 7,5 km a jeho šírka 250 – 600 m. Plocha má veľkosť 5 677 m². Celkový objem predstavuje 18,15 mil.m³, z toho stály objem je 14,23 mil.m³. Ochranu územia zabezpečuje pravostranná hrádza s dĺžkou 7 260 m.

100-ročná úroveň hladiny vody na Vodnom diele môže dosiahnuť hodnotu 351 m n. m., maximálna bezpečná hodnota prípustná pre vodné dielo je 352 m n. m.

Výstavba Vodného diela Žilina znížila samočistiacu schopnosť a schopnosť okysličovania v celom úseku od Varína po Budatín.

Vplyv výstavby Vodného diela Žilina na životné prostredie

V súvislosti s výstavbou Vodného diela bol vybudovaný paralelný náhradný biokoridor, s dĺžkou takmer 10 km, priemerným prietokom 2 – 8 m³.s⁻¹ a šírkou koryta 5-7 m. Odber vody je na sútoku Váhu a Varínky, zaústenie sa napája na hladinu Váhu v priestore Sihoti pri Budatíne. Dno maximálne simuluje podmienky prírodného toku.

V trasách dvoch migračných koridorov poľovnej zveri sú v nádrži nasypané dva ostrovy a sklony svahov hrádze sú zdrsené a zmiernené. Jeden migračný koridor je pod Mojšom, druhý nad lanopasom pod Strečnom.

Potrebné je ej nahradenie zaniknutých brehových porastov na vzdušnej strane hrádze a na brehoch biokoridoru, skladba drevín by mala vychádzať z pôvodných druhov.

Ohyb Váhu pod Tepličkou zostal zachovaný ako súčasť biokoridoru vo forme jazera.

G.7.3 PODZEMNÉ VODY

Podzemné vody sú v oblasti Váhu viazané na kvartérnu akumuláciu štrkov poriečnej nivy a nízkej terasy. Podložný komplex paleogénu v dôsledku veľmi nízkej priepustnosti vytvára hydrogeologický izolátor.

Hĺbka kvartéru dosahuje priemerne 11 – 14 m, maximálne 16 – 18 m. Smerom k Váhu sa hrúbka akumulácie znižuje. Zvodnené štrkopiesčité náplavy sú veľmi dobre priepustné.

Oblasť vôd Turčianskej kotliny je viazaná na kvartérne náplavy rieky Turiec a jej prítokov, pramene sú viazané na mezozoikum tejto oblasti.

Podzemné vody sú dopĺňané jednak z infiltrácie z povrchových tokov, v menšej miere z atmosférických zrážok a prestupom vody zo svahov na severnom okraji nivy.

Hydrologický režim vôd bol v minulosti lokálne zmenený vybudovaním umelých prvkov, ktorými sú Vodné dielo, náhradný biokoridor, podzemná tesniaca stena a dreň. Uvedené zásahy však nemali na celkový režim veľký vplyv.

Režim podzemnej vody je charakterizovaný sezónnym a dlhodobým kolísaním hladiny. Z hľadiska rozloženia stavov hladín v priebehu roka je klasifikovaný ako režim sezónneho dopĺňania zásob v jarnom období, kedy úroveň hladín dosahuje maximum. Charakteristický je plynulý pokles hladín od jari do jesene, s minimami v priebehu októbra a novembra.

Základný chemizmus podzemných vôd sa vyznačuje výraznou uniformitou. Tieto vody patria do základného výrazného vápenato-hydrogenuhličitanového až vápenato-horečnato-hydrogenuhličitanového typu. Ich základný chemizmus je vytváraný bez výraznejšieho antropogénneho vplyvu.





Zraniteľné oblasti

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 mg.l^{-1} alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Nariadením vlády č. 249/2003 Z. z. z 26.6.2003 boli za zraniteľné oblasti ustanovené pozemky poľnohospodársky využívané v katastrálnych územiach nasledujúcich obcí (v riešenom území):

- Okres Žilina – Gbeľany, Mojš, Nezbudská Lúčka,
- Okres Martin – Martin.

C.7.4 ZÁSOBOVANIE PITNOU VODOU

Súčasnú zásobu kraja pitnou vodou sa uskutočňuje zo zdrojov vo vlastnom území. Jednotlivé okresy majú vybudované samostatné zásobovacie systémy. Na zásobovaní sa podieľajú aj miestne skupinové vodovody a miestne vodovody.

K 31.12.2001 bolo na verejný vodovod napojených 591 966 obyvateľov Žilinského kraja, t.j. 85,5% zo všetkých obyvateľov bývajúcich v kraji. V riešenom území na verejný vodovod nie je napojená obec Mojš.

Strategickým cieľom je zvyšovanie podielu zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov a v roku 2005 dosiahnuť 91% zásobovanie s cieľom priblížiť sa v ďalšom období postupne k úrovni vyspelých štátov EÚ.

C.7.5 ODVÁDZANIE A ZNEŠKODŇOVANIE ODPADOVÝCH VÔD

Kanalizáciou s ČOV sú vybavené všetky okresné sídla. K 31.12.2001 bolo na verejné kanalizácie napojených 355 649 obyvateľov kraja, čo predstavuje hodnotu 51,37%. V porovnaní s celoslovenským priemerom (55,16%) je táto hodnota nižšia.

V súčasnosti je likvidácia odpadových vôd v obciach riešeného územia prostredníctvom kanalizácie napojenej na spoločnú ČOV Žilina čiastočne realizovaná v Tepličke nad Váhom a v Gbeľanoch. Splaškové vody produkované v území bez vybudovanej kanalizačnej siete sú zachytávané v žumpách, ktoré sú v mnohých prípadoch zle prevádzkované.

Recipientom vyústenia vyčistených odpadových vôd je rieka Váh.

Vplyv vyčistených odpadových vôd zo SČOV na recipient

Parameter	Značka	Jednotka	Rieka Váh Q355+medián	Odtok z ČOV hodnoty p	Recipient pod ČOV
Prietok	Q	l/s	5 000	580	5 580
Zaťaženie organickými látkami	BSK ₅	mg/l	3,2	15	4,4
	ChSK _{Cr}	mg/l	29,6	90	35,9
Zaťaženie amoniakálnym dusíkom	N-NH ₄	mg/l	0,25	5	0,7
Zaťaženie celkovým dusíkom	N _c	mg/l	3,88	10	4,5
Zaťaženie celkovým fosforom	P _c	mg/l	0,06	1	0,2
Nerozpustné látky	NL	mg/l	23,9	20	23,5

Z hľadiska rozvoja kanalizácií a ČOV Žilinského kraja bude potrebné vychádzať z nasledovných zásad:

- využiť kapacitné možnosti už vybudovaných kanalizačných a čistiarenských objektov,
- napojiť na vybudované kanalizačné systémy ďalšie sídla, gravitujúce k jednotlivým ČOV,
- zlepšiť zneškodňovanie odpadových vôd v sídlach nachádzajúcich sa v území legislatívnej ochrany vôd, resp. v blízkosti chráneného územia,
- zabezpečiť zneškodňovanie odpadových vôd v sídlach v tesnej blízkosti chránených tokov,
- zabezpečiť zneškodňovanie odpadových vôd v sídlach s intenzívnym rozvojom ekonomickej základne (výroba, turistika...).

Predpokladaný rozvoj verejných kanalizácií v riešenom území:



- okres Martin - intenzifikácia ČOV Vrútky,
- okres Žilina – rekonštrukcia a rozšírenie ČOV Žilina.

C.7.6 TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ – VODOVODNÁ A KANALIZAČNÁ SIET' RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Technická vybavenosť (údaje z roku 2000)

Obec	Verejný vodovod	Spotreba pitnej vody /tis m ³	Kanalizačná sieť	Počet prípojok kanalizačnej siete	ČOV
Gbeľany	áno	34	nie	0	nie
Mojš	nie	0	nie	0	nie
Nezbud. Lúčka	áno	10	nie	0	nie
Stráňavy	áno		áno	424	áno
Strečno	áno	20	nie	0	nie
Teplička n/V	áno	80	áno	176	nie
Varín	áno	97	nie	0	nie
Vrútky	áno	581	áno	920	áno
Žilina	áno	7 490	áno	3 593	áno

C.7.7 MINERÁLNE A GEOTERMÁLNE VODY

Minerálne vody sú prírodné vody, ktoré sa líšia od ostatných vôd teplotou, chemickým zložením, obsahom voľných plynov, rádioaktivitou a najčastejšie biochemickým pôsobením na ľudský organizmus. Na území Žilinského kraja je ich výskyt bohatý, hlavne v kotlinách.

V záujmovom území nie je zaznamenaný výskyt žiadnej prírodnej minerálnej vody.

Geotermálne vody sú prírodné vody ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch je vyššia ako priemerná ročná teplota vzduchu v danej lokalite (v našich podmienkach 20⁰C). V Žilinskom kraji sú vymedzené 4 oblasti s výskytom zdrojov geotermálnej energie.

Tepelno-energetický potenciál zdrojov geotermálnych vôd Žilinského kraja

Oblasť	Plocha /km ²	Tep. energ. potenciál /MW	Výdatnosť /l.s ⁻¹
Turčianska kotlina	395,0	22,5	83,5
Žilinská kotlina	305,0	13,2	106,5
Skorušina	450,0	17,1	109,3
Liptovská kotlina	650,0	37,6	169,3

Využívanie tepelného spádu sa v území zatiaľ nerealizuje.

C.7.8 ZNEČISTENIE POVRCHOVEJ A PODZEMNEJ VODY

C.7.8.1 Podzemná voda

Medzi významné druhy znečistenia patria SSE Tepláreň Žilina, HYZA a.s. Žilina, PCHZ Žilina. Vodárne a kanalizácie odvádzajú zmesné odpadové vody, t.j. splaškové vody a vody z priemyselnej a inej činnosti.

Medzné hodnoty podľa STN 75 7111 a vyhlášky MZ SR č. 29/2002 Z. z. prekračovali hlavné ukazovatele Fe_{celk.}, Mn a ojedinele NEL_{UV}, sírany, dusičnany a hliník. Z kationov došlo k prekročeniu najmä pre Mn (4-krát) a Fe_{celk.} (9-krát).

Vysvetlivky: Fe_{celk.} – celkový obsah železa (mg/l),
Mn – mangán (mg/l),
NEL_{UV} – nepolárne extrahovateľné látky (mg/l).



Kvalitu podzemných vôd v tejto oblasti ovplyvňuje najmä antropogénna činnosť (poľnohospodárstvo, priemysel), ktorej prejavom môžu byť nadlimitné hodnoty síranov a dusičnanov. Podzemné vody z prameňov majú aj napriek spomínanému dobrú kvalitu.

C.7.8.2 Povrchová voda

Pri kvalitatívnom bilancovaní sa vychádza z hodnotenia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221 a nových kvalitatívnych kritérií pre povrchové vody, ktoré sú uvedené v Nariadení vlády č. 491/2002 Z. z.

Bilančné hodnotenie sa podľa platnej metodiky vykonáva v 5. ukazovateľoch kvality vody:

- BSK₅ – biochemická spotreba kyslíka za 5 dní,
- ChSK_{Cr} – chemická spotreba kyslíka dichrómanom,
- RL – rozpustené látky (105°),
- N-NH₄ – amoniakálny dusík,
- N-NO₃ – dusičnanový dusík.

Bilančný stav je hodnotený tromi stupňami:

- A – priaznivý,
- B – napätý,
- C – pasívny.

Kvalitatívne požiadavky pre povrchové vody podľa Nariadenia vlády č. 491/2002 Z. z.

Kvalitatívne požiadavky pre povrchovú vodu /mg.l ⁻¹					
Všeobecné požiadavky	BSK ₅	ChSK _{Cr}	RL	N-NH ₄	N-NO ₃
Odporúčaná hodnota	7,0	35	1 000	1,00	5,0
Turiec – Vrútky (2002)	2,295 - A	2,626 - A	3,165 - A	16,129 - A	1,919 - A
Váh – Dubná Skala (2002)	2,682 - A	2,333 - A	4,405 - A	8,065 - A	2,890 - A
Varínka – Varín (2002)	3,825 - A	2,839 - A	3,891 - A	29,412 - A	3,320 - A

Základným spôsobom hodnotenia kvality povrchových vôd na Slovensku je klasifikácia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221, podľa ktorej sa zaraďuje kvalita povrchovej vody na základe jednotlivých ukazovateľov do tried kvality. Povrchové vody sú podľa kvality vody zaradené do 5 tried kvality:

- I. trieda – veľmi čistá voda,
- II. trieda – čistá voda,
- III. trieda – znečistená voda,
- IV. trieda – silne znečistená voda,
- V. trieda – veľmi silne znečistená voda.

Klasifikácia kvality povrchových vôd podľa STN 75 7221

TURIEC – VRÚTKY			
Ukazovateľ kvality	Jednotka	Priemer (2001-2002)	Trieda kvality
A. Kyslíkový režim			
-rozpustený kyslík	mg/l	11,69	I
-biochemická spotreba kyslíka	mg/l	1,94	II
-chemická spotreba kyslíka Cr	mg/l	9,71	II
B. Základné fyzikálno-chemické ukazovatele			
-reakcia vody	pH	8,20	II
-teplota vody	°C	8,22	I
-rozpustené látky	mg/l	278	II
-merná vodivosť	mS/m	42,400	II
-chloridy	mg/l	6,10	I
-síry	mg/l	34,08	I
C. Nutrienty			
-amoniakálny dusík	mg/l	0,030	I
-dusičnanový dusík	mg/l	2,049	II
-celkový dusík	mg/l	2,478	II
-celkový fosfor	mg/l	0,0417	I
D. Biologické ukazovatele			
-saprôbny index biosestónu		1,762	II



-sapróbny index makrozoobentosu		1,803	III
E. Mikrobiologické ukazovatele			IV
-koliformné baktérie	KTJ/ml	52	IV
F. Mikropolutanty			III
-ortuť	µg/l	0,1250	III
-zinok	µg/l	3,25	I
-nepolárne extrahovateľné látky	mg/l	0,0400	III
G. Neklasifikované ukazovatele			
-nasýtenie kyslíkom	%	97,78	
-nerozpustné látky 105 °C	mg/l	19	
-dusitanový dusík	mg/l	0,0116	
-amoniakálne ióny	mg/l	0,039	
-dusitanové ióny	mg/l	0,0379	
-dusičnanové ióny	mg/l	9,20	
-teplota vzduchu	°C	-	
-rozpustené látky žíhané	mg/l	195	
-nerozpustené látky žíhané	mg/l	22	
-alkalita celková	mmol/l	3,796	

VÁH – DUBNÁ SKALA			
Ukazovateľ kvality	Jednotka	Priemer (2001-2002)	Trieda kvality
A. Kyslíkový režim			II
-rozpustený kyslík	mg/l	10,97	I
-biochemická spotreba kyslíka	mg/l	2,11	I
-chemická spotreba kyslíka Cr	mg/l	9,17	II
B. Základné fyzikálno-chemické ukazovatele			II
-reakcia vody	pH	8,19	II
-teplota vody	°C	8,82	I
-rozpustené látky	mg/l	220	I
-merná vodivosť	mS/m	33,088	II
-chloridy	mg/l	6,93	I
-síraný	mg/l	29,95	I
C. Nutrienty			II
-amoniakálny dusík	mg/l	0,074	I
-dusičnanový dusík	mg/l	1,313	II
-celkový dusík	mg/l	1,667	II
-celkový fosfor	mg/l	0,0521	II
D. Biologické ukazovatele			II
-sapróbny index biosestónu		1,858	II
-sapróbny index makrozoobentosu		1,718	II
E. Mikrobiologické ukazovatele			III
-koliformné baktérie	KTJ/ml	48	III
F. Mikropolutanty			III
-ortuť	µg/l	0,1250	III
-zinok	µg/l	-	
-nepolárne extrahovateľné látky	mg/l	-	
G. Neklasifikované ukazovatele			
-nasýtenie kyslíkom	%	93,23	
-nerozpustné látky 105 °C	mg/l	16	
-dusitanový dusík	mg/l	0,0183	
-amoniakálne ióny	mg/l	0,095	
-dusitanové ióny	mg/l	0,0600	
-dusičnanové ióny	mg/l	5,81	
-teplota vzduchu	°C	-	
-rozpustené látky žíhané	mg/l	151	
-nerozpustené látky žíhané	mg/l	19	
-alkalita celková	mmol/l	2,840	



VARÍNKA – VARÍN			
Ukazovateľ kvality	Jednotka	Priemer (2001-2002)	Trieda kvality
A. Kyslíkový režim			II
-rozpustený kyslík	mg/l	11,19	I
-biochemická spotreba kyslíka	mg/l	1,19	I
-chemická spotreba kyslíka Cr	mg/l	8,92	II
B. Základné fyzikálno-chemické ukazovatele			III
-reakcia vody	pH	8,36	III
-teplota vody	°C	7,98	I
-rozpustené látky	mg/l	230	I
-merná vodivosť	mS/m	36,354	II
-chloridy	mg/l	3,68	I
-sírany	mg/l	2,44	I
C. Nutrienty			II
-amoniakálny dusík	mg/l	0,026	I
-dusičnanový dusík	mg/l	1,244	II
-celkový dusík	mg/l	-	
-celkový fosfor	mg/l	0,0196	I
D. Biologické ukazovatele			II
-sapróbny index biosestónu		1,683	II
-sapróbny index makrozoobentosu		1,370	II
E. Mikrobiologické ukazovatele			IV
-koliformné baktérie	KTJ/ml	84	IV
F. Mikropolutanty			
-ortuť	µg/l	-	
-zinok	µg/l	-	
-nepolárne extrahovateľné látky	mg/l	-	
G. Neklasifikované ukazovatele			
-nasýtenie kyslíkom	%	93,05	
-nerozpustné látky 105 °C	mg/l	10	
-dusitanový dusík	mg/l	0,0061	
-amoniakálne ióny	mg/l	0,033	
-dusitanové ióny	mg/l	0,0200	
-dusičnanové ióny	mg/l	5,51	
-teplota vzduchu	°C	-	
-rozpustené látky žíhané	mg/l	162	
-nerozpustené látky žíhané	mg/l	21	
-alkalita celková	mmol/l	3,790	

G.8 ENERGETIKA

G.8.1 ELEKTRICKÁ ENERGIA

Dôležitým východiskovým potenciálom Žilinského kraja je využitie vodnej energie na výrobu elektrickej energie v sústave vodných elektrární na riekach Váh a Orava a tranzit energetických médií po nadradenej 400 kV sieti v prietahu východ – západ a sever – juh cez územie VÚC Žilinského kraja.

Problematika zásobovania elektrickou energiou sa člení na tieto základné okruhy:

- výroba elektrickej energie,
- rozvod elektrickej energie,
- spotreba elektrickej energie,
- ekologické hľadisko výroby a spotreby elektrickej energie.

V bilančnom území VÚC Žilinského kraja prioritné postavenie majú tepláreň Žilina a Martin, zabezpečujúce základnú výrobu elektrickej energie s výkonom 96,5 MW a ročnou výrobou 277,1 GWh, dosiahnutou v roku 1995.



V riešenom území bola v roku 1999 sprevádzkovaná vodná elektrárň Žilina s vyvedením elektrického výkonu do 110 kV siete.

Z predloženého návrhu SE a.s., VE o. z. Trenčín a VD Žilina a.s. na výstavbu 17. riečnych stupňov na rieke Váh v úseku Bešeňová – Krpeľany a v úseku Lipovec – Žilina sa posudzuje výstavba 8. riečnych stupňov. Z nich v riešenom území ide o riečny stupeň Nezbudská Lúčka (v návrhovom období do roku 2015).

Navrhovaná VE(orgány životného prostredia nesúhlasia)

Elektrárň	Hltnosť /m ³ .s ⁻¹	Horná hladina /m n. m.	Brutto spád /m	Ročná výroba /GWh
VE Nezbudská Lúčka	3 x 80	364,00	11,6	71,38

Prenosová sústava 400 kV s napojením na celoeurópsku 400 kV sústavu prechádza severnou časťou v smere Spišská Nová Ves – Liptovská Mara – Sučany – Varín – Nošovice (ČR), v smere sever – juh Sučany – Horná Žďaňa – Levice a Varín – Nové Mesto.

Prenosová sústava 220 kV prechádza severnou časťou Žilinského kraja v smere Lemešany – Sučany – Nováky s napojením do transformovne Medzibrod (kraj Banská Bystrica).

V území sa nachádza aj veľkoodberateľská elektrická stanica ŽOS Vrútky. V ďalšom období je potrebné zriaďovať nové stanice 110/22 kV – do roku 2005 realizovať TR 110/22kV Priemyselný park Žilina (KIA).

Výstavba nových rozvodní 400/110 kV a 110/22 kV je daná predpokladaným nárastom zaťaženia rozvodnej siete na úrovni VVN a VN, ktoré bude vyvolané predpokladanou urbanizáciou územia.

Celková produkcia realizovaných zdrojov na výrobu elektrickej energie nepokrýva celkovú spotrebu elektrickej energie v rámci kraja. Vzhľadom na skutočnosť, že vodné elektrárne pracujú ako špičkové, je z hľadiska zabezpečenia požiadaviek spotreby elektrickej energie potrebná spolupráca so zdrojmi mimo kraja v rámci energetickej siete.

Krajská bilancia výroby a spotreby elektrickej energie

Bilancia	2004 GWh	2005 GWh	2015 GWh
Spotreba	3 759,30	4 091,00	4 950,00
Výroba	2 614,92	2 742,60	3 090,12
Rozdiel	-1 144,38	-1 348,60	-1 859,99

Vzdušné vedenia ZVN, VVN

Názov	Okres	kV	Číslo vedenia	Rok výstavby
Varín - Nošovice (ČR)	ZA-KM-CA	400	404	1969 – po 2005 dvojité
Varín – Sučany	ZA-MT	400	405	1969 – 2000 dvojité
Varín – Nové Mesto	ZA	400	495	1984
Varín – Byczyna (PR)	ZA-KM-CA	2 x 400	-	po r. 2010
Varín – Cementárň L. Lúčka	ZA	110	7704	-
Varín – Hc Sučany	ZA-MT	110	7717	1957
Varín – Hc Sučany	ZA-MT	110	7718	1957
ŽOS Vrútky – Košúty	MT	110	7713	1989
Hc Sučany – ŽOS Vrútky	MT	110	7716	1989
Varín – Rajčianka Žilina	ZA	110	7733	-
Varín – Hc Hričov	ZA	110	7851	-
Varín – Tp Žilina	ZA	110	7854	-
Varín – Hc Sučany	ZA-MT	2 x 110	-	2005
Varín – Terchová	ZA	2 x 110	-	2010
Varín – K. N. Mesto (I. etapa)	ZA-KM-CA	2 x 110	-	2002
Zaústenie 7851 – Žilina PP (KIA)	ZA	2 x 110	-	do r. 2015



Riešené územie

Vo východnej časti územia je situovaný nadradený uzol elektrizačnej sústavy SR – transformovňa 400/110 kV Varín – prepojený 400 kV vedeniami prenosovej sústavy v smere:

- Varín – Sučany – Liptovská Mara – Spišská Nová Ves,
- Varín – Nošovice (ČR),
- Varín – Nové Mesto nad Váhom.

V dostupnej vzdialenosti od riešeného územia sa nachádzajú zdroje na výrobu elektrickej energie:

- Tepelná elektrárň Tp Žilina – 49,0 MW (základná výroba),
- Vodná elektrárň VE Žilina – 62,0 MW (špičková výroba),
- Vodná elektrárň Hc Hričov – 31,5 MW (špičková výroba).

V zmysle zákona č. 610/2003 o elektrických komunikáciách je nutné dodržiavať ochranné pásma pri súčasných zariadeniach i pri výstavbe vo väzbe na navrhovaný rozvoj obcí, podľa zákona č. 70/1998 Z. z. je nutné rešpektovať pásma ochrany od krajného vodiča na každú stranu, resp. od stožiaru trafostanice:

- vzdušné 110 kV vedenie – 15 m,
- vzdušné 22 kV vedenie – 10 m,
- kábel 22 kV – 1 m,
- stožiarová trafostanica – 10 m.

Obec Gbeľany

Sídlo je elektrickou energiou zásobované z distribučného 110 kV uzla – transformovne 110/22 kV Žilina Tp. Prenos výkonu do územia je riešený po 22 kV vedeniach č. 206, 234. Sekundárne rozvody sú prevedené vzdušnými vedeniami po betónových stĺpoch.

V obci je zrealizovaný rozvod zemného plynu, využívanie elektrickej energie sa uvažuje len v základnom stupni elektrifikácie, t.j. kategória odberu A.

Celový odber – požiadavky územia na transformačný výkon

Druh odberu	1993 /kVA	2000 /kVA	2010 /kVA	2020 /kVA	Výhľad /kVA
Bytovo-komunálny	515	715	1 010	-	-
Poľnohospodárske družstvo	126	190	190	-	-
Spolu	641	905	1 200	1 310	2 450

Obec Mojš

Katastrálne územie obce Mojš je zásobované elektrickou energiou odbočným 22 kV vedením z VN linky č. 206 Žilina – Tp Martin. Potreba elektrickej energie je zabezpečená z troch stožiarových trafostaníc o celkovom inštalovanom príkone 660 kVA.

V obci sú prevedené rozvody zemného plynu, preto bytová zástavba sa zatrieďuje do kategórie odberu A – elektrina pre osvetlenie a drobné domáce spotrebiče.

Celkový odber – požiadavky na transformačný výkon

Druh odberu	Rok 2003 /kVA	Do roku 2020 /kVA	Výhľad /kVA
Bytovo-komunálny	265	555	750
Občianska vybavenosť	70	75	230
Výroba	65	340	3 515
Spolu	400	970	3 570

Obec Strečno

Územie je pripojené z 22 kV vedenia č. 206 cez 4 ks DTS 22/0,4 kV (distribučné transformačné stanice). Všetky sú stožiarové, pripojené vzdušným privodom. NN rozvod je vedený ako vzdušný s káblovými prípojkami závesnými káblami.

Elektroenergetická situácia – kategória odberu A – elektrina pre osvetlenie a drobné domáce spotrebiče, vzhľadom na kúrenie plynom a varenie plynom. Nie je predpoklad, že vo väčšej miere sa bude využívať elektrická energia na varenie, príp. ohrev vody, alebo elektrické kúrenie.



Celkový odber

Druh odberu	Do roku 2010 /kVA	Po roku 2010 /kVA
Bytový odber	336	384
Občianska vybavenosť	237	237
Spolu	573	621

Z hľadiska ďalšieho rozvoja Strečna je potrebné vybudovať novú DTS ihrisko a pripojiť z VN rozvodu kábelovým VN rozvodom tak, aby bola prepojená z dvoch strán. Súčasne previesť jestvujúci VN vzdušný prívod ako kábelový, zrekonštruovať jestvujúce DTS 22/0,4 kV na výkon 250 kVA, zaistiť NN sieť pre novú výstavbu.

Obec Teplička nad Váhom

Sídlny útvar je pripojený na VN sieť cez linku č. 234 a distribučné transformačné stanice (DTS): 4 DTS pre obec, 3 DTS pre výrobu.

V obci je zavedený zemný plyn, využitie elektrickej energie sa uskutočňuje iba v rámci kategórie A pre osvetlenie a drobné domáce práce. So širším využitím el. energie sa nepočíta.

Celkový odber

Druh odberu	Do roku 2010 /kVA	Do roku 2020 /kVA	Výhľad /kVA
Spolu	1334	3 450	4 250

Obec Varín

Zásobovanie sídla elektrickou energiou je riešené z distribučného 110 kV uzla – transformovne 110/22 kV Žilina Tp. Prenos výkonu do územia je riešený po 22 kV vedeniach č. 206, 234. Sekundárne rozvody sú prevedené vzdušnými vedeniami po betónových stĺpoch.

V obci je zrealizovaný rozvod zemného plynu, využívanie elektrickej energie sa uvažuje len v základnom stupni elektrifikácie, t.j. kategória odberu A (osvetlenie, drobné elektrické spotrebiče). V základnom stupni A sa nachádza 85% domácností, zvyšných 15% je zaradených do kategórie B1 (varenie a príprava TUV). Výrobnými odberateľmi sú Dolvap Varín, Píla Varín, Hospodársky dvor PD, Železničná stanica Varín.

Celkový odber – požiadavky územia na transformačný výkon

Druh odberu	Rok 1993/kVA	Do roku 2010 /kVA	Po roku 2010 /kVA
Bytovo-komunálny	660	1 790	2 300
Výroba	2 500	3 150	4 160
Poľnohospodárstvo	170	220	250
Spolu	3 330	5 160	6 710

Mesto Vrútky

Hlavným zdrojom výroby a napájacím bodom zásobujúcim prevažnú časť odberateľov bytovo-komunálneho odberu, menšieho a stredného priemyselného odberu elektrickou energiou je 110/22 kV transformovňa pri Teplárni Martin a Rz ŽOS Vrútky. Tepláreň Marin disponuje 51 MW inštalovaným výkonom s 137,5 GWh ročnou výrobou elektrickej energie. V území sa nachádza aj ďalší zdroj elektrickej energie – HC Lipovec a HC Sučany, ktoré však pracujú len špičkovovo a v energetickej bilancii je ich výkon zanedbateľný. Deficit v bilanciách je krytý dodávkou z nadradenej 400 kV a 220 kV energetickej sústavy v jestvujúcom energetickom uzle 400/220/110 kV rozvodne a transformovne v Sučanoch.

Plošné zásobovanie elektrickou energiou sa uskutočňuje prostredníctvom transformačných staníc VN/NN 22 kV / 04 kV a následným sekundárnym rozvodom NN 230V / 400 V.

Mesto Žilina

Územie sídelného útvaru je zásobované elektrickou energiou z distribučných transformovní 22/0,4 kV, ktoré sú napájané z 22 kV liniek v prevedení ako kábelové, resp. vzdušné 22 kV napájače.



Celkový inštalovaný výkon

Inštalovaný výkon	Rok 1999 /MVA	Rok 2010 /MVA	Rok 2020 /MVA
Centrum	27,14	30,06	30,76
Vičince	12,64	12,64	12,64
Veľký diel	4,63	4,63	4,63
Južný obvod	15,72	20,00	23,80
Žilina – Západ	9,03	14,19	16,37
Sever I.	3,36	4,41	5,06
Sever II.	4,36	7,88	11,68
Juhovýchod	7,56	9,46	12,21
Východné priemyselné pásmo	2,83	2,83	4,83
Severné dopravné pásmo	4,02	4,42	4,82
Celkovo	91,29	110,52	126,80

C.8.2 ZÁSOBOVANIE PLYNOM

Zemný plyn je dôležitou časťou palivovo-energetickej základne Žilinského kraja. Zásobovanie plynom v území kraja je riešené využívaním vybudovaných plynárenských zariadení plynárenskej sústavy SR.

Dodávku a spotrebu zemného plynu v kraji zabezpečujú nasledovné plynárenské zariadenia:

- Severné Slovensko DN 500, PN 64,
- Rimavská Sobota – Liptovská Kokava DN 500, PN 64,
- Kysucký plynovod DN 500, DN 300, DN 200, DN 150, DN 100, PN 40,
- Oravský plynovod DN 200, PN 64, DN 200, DN 150, PN 40,
- Považský plynovod DN 300, PN 25,
- Žilina – Martin – Prievidza DN 300, PN 25.

Z hľadiska nadradenej plynárenskej sústavy SR je hlavný zdroj zemného plynu pre Žilinský kraj medzištátny VTL plynovod Bratstvo s prepojavacími VTL plynovodmi Maľženice – Považská Bystrica, Severné Slovensko a Rimavská Sobota – Michalová – Liptovská Kokava.

Odvodzďavacie stanice plynu VTL/VTL:

- OS Strečno VTL 64 Severné Slovensko / VTL 25 Považský plynovod – Žilina – Martin – Prievidza,
- OS Varín VTL 64 Severné Slovensko / VTL 25 Kysucký plynovod,
- OS Dlhá nad Oravou VTL 64 Severné Slovensko – Oravský plynovod / VTL 40 Oravský plynovod.

Predpokladaný vývoj spotreby zemného plynu v Žilinskom kraji do roku 2005 je 695 mil.m³/rok a do roku 2015 1025 mil.m³/rok, čo predstavuje z predpokladanej spotreby SR v roku 2005 z 8670 mil.m³/rok 8% a v roku 2015 z 11200 mil.m³/rok 9,15%.

Dialkové plynovody v riešenom území

Názov plynovodu	Kraj, okres	Dĺžka /km	Max. tlak /MPa	Priemer /mm	Rok uvedenia do prevádzky
Severné Slovensko	Žilina, Dolný Kubín, Liptovský Mikuláš	140	6,4	500	1979
Žilina – Martin - Prievidza	Žilina, Martin, Turčianske Teplice	36	2,5	300	1960-1967
Kysucký plynovod: Varín – Čadca - Raková	Čadca	19,0	4,0	150, 100	2002

Plynifikácia riešeného územia v roku 2003

Okres	Počet obcí		% plynof. obcí v okrese	Počet bytov (2001)	Počet odberateľov	% plynof. okresu	Počet	
	všetkých	plynofi-kovaných					RS	OS
Martin	43	22	51,1	31 708	24 027	75,7	23	-
Žilina	53	48	90,5	47 534	39 085	82,2	43	2
Kraj spolu	315	199	63,2	202 389	116 903	57,7	148	3



Plynifikácia riešeného územia v roku 2015

Okres	Počet obcí		% plynof. obcí v okrese	Počet bytov	Počet odberateľov	% plynof. okresu	Počet	
	všetkých	plynifikovaných					RS	OS
Martin	43	33	76,7	33 700	28 800	85,4	23	-
Žilina	53	50	94,3	53 020	46 500	87,7	43	2
Kraj spolu	315	271	86,0	221 000	166 205	75,2	157	3

Plynifikácia obcí v okrese Martin

Do roku	Sídlo	Počet		Počet odberateľov
		RS	OS	
2003	Mesto Martin	9		
	Mesto Vrútky	1		
	Mestá spolu	10		
	Ostatné plynifikované obce: Benice, Blatnica, Bystrička, Dražkovce, Krpeľany, Kláštor pod Znievom, Košťany, Nolčovo, Podhradie, Príbovce, Rakovo, Ratkovo, Slovany, Sučany, Šútovo, Trebostovo, Turany, Turčianska Štiavnička, Valča, Žabokreky	11		
	Spolu	21		
	Percento plynifikácie okresu: 75,70 %			
2015	Mesto Martin	9		24 027
	Mesto Vrútky	1		
	Mestá spolu	10		
	Ostatné plynifikované obce: Detto 2003 + Lipovec, Necpaly, Belá - Dulice, Turčianske Kľačany, Trnovo, Diaková, Sklabiňa, Turčianske Jaseno, Dolný Kalník, Horný Kalník, Záborie	13		
	Spolu	23		28 800
	Percento plynifikácie okresu: 85,40 %			

Plynifikácia sídel v okrese Žilina

Do roku	Sídlo	Počet		Počet odberateľov
		RS	OS	
2003	Mesto Žilina	16		
	Mesto Rajec	2		
	Mesto Rajecké Teplice	1		
	Mestá spolu	19		
	Ostatné plynifikované obce: Belá, Bitarová, Brezany, Divina, Divinka, Dlhé Pole, Dolná Tižina, Dolný Hričov, Ďurčiná, Gbeľany, Horný Hričov, Hôrky, Hričovské Podhradie, Jasenovce, Kamenná Poruba, Kľače, Kónská, Kotrčiná Lúčka, Krasňany, Kunerad, Lietava, Lietavská Lúčka, Lietavská Svinná-Babkov, Lutiše, Lysica, Mojš, Nededza, Nezbudská Lúčka, Ovčiarsko, Podhorie, Porúbka, Rajecká Lesná, Rosina, Stráňavy, Stránske, Stráža, Strečno, Svederník, Šuja, Teplička nad Váhom, Terchová, Turie, Varín, Višňové, Zbyňov	23	2	
	Spolu	42	2	39 085
	Percento plynifikácie okresu: 82,20 %			
2015	Mesto Žilina	16		
	Mesto Rajec	2		
	Mesto Rajecké Teplice	1		
	Mestá spolu	19		
	Ostatné plynifikované obce: Detto 2003 + Malá Čierna, Veľká Čierna	24		
	Spolu	43	2	46 500
	Percento plynifikácie okresu: 87,70 %			



Riešené územie

Východnou časťou riešeného územia prechádza trasa VTL plynovodu Severné Slovensko DN 500 PN 64.

V zmysle zákona č. 70/1998 Z. z. je nutné dodržiavať pásma ochrany pri existujúcich i plánovaných zariadeniach od osi plynovodu na obe strany:

- Ochranné pásmo
 - 8 m pre VTL plynovod DN 500 Severné Slovensko a regulačné stanice,
 - 4 m pre VTL prípojku DN 200 (navrhovanú),
 - 1 m pre STL plynovod v zastavanom území obcí.
- Bezpečnostné pásmo
 - 150 m pre VTL plynovod nad 4 MPa do svetlosti 500 mm,
 - 100 m pre VTL prípojku do svetlosti 300 mm,
 - 10 m pre STL plynovod v nezastavanom území,
 - STL v zastavanom území určuje dodávateľ plynu.

Obec Gbeľany

Dodávky plynu pre sídelný útvar zabezpečujú nasledovné zariadenia:

- VVTL plynovod Severné Slovensko,
- VVTL, VTL Kysucký plynovod DN 300, PN 64, 40 a VVTL prípojka plynu DN 100, PN 64,
- regulačná stanica plynu VVTL/STL o výkone 1200 m³/h.

Plynofikácia bola vo výstavbe do roku 1993. Kapacitné možnosti a využitie realizovaných plynárenských zariadení sú pre zabezpečenie dodávky plynu postačujúce.

Zásobovanie plynom je riešené pre celé územie sídelného útvaru a percento plynofikácie bolo pre rok 2000 85% a po roku 2010 90%. Použitie zemného plynu je pre všetky druhy odberu: vykurovanie, príprava TÚV a varenie.

Potreba plynu pre obec Gbeľany

Rok	2000	2010	2020	Výhľad
Spolu /tis. m ³ .rok ⁻¹	1 115	1 545	1 645	2 098

V obci je využívanie palív a energií riešené dvojcestne, a to kombináciou elektrickej energie a zemného plynu.

Obec Mojš

Obec Mojš je celoplošne splynofikovaná, dodávka plynu je zabezpečená z regulačnej stanice RS 500 m³/h s výstupným tlakom 0,3 MPa Nová Mojšová Lúčka. Pripojenie obce Mojš je prevedené potrubným materiálom PE s priemerom 90 mm. Na pešej lávke cez rieku Váh je uložené oceľové potrubie o priemere 80 mm. Ďalšia trasa pokračuje potrubím LPE s priemerom 90 mm.

Potreba plynu pre obec Mojš

Rok	2003	2020	Výhľad
Spolu /tis.m ³ .rok ⁻¹	364	743	1 118

Vybudovaný prívod plynu a realizované miestne rozvody plynu dávajú predpoklady na rozvoj plynofikácie v katastrálnom území obce.

Obec Strečno

Dodávky plynu môžu zabezpečiť nasledovné plynárenské zariadenia:

- VTL plynovod Žilina – Martin DN 300 PN 25, VTL prípojka plynu DN 100 PN 25 a RS1 1200 m³/h, VTL/NTL – stav
- VVTL plynovod Severné Slovensko DN 500 PN 64 a RS 1200 m³/h – návrh

Kapacitné možnosti a využitie realizovaných plynárenských zariadení – pre zabezpečovanie dodávky je potrebné zvýšiť výkon regulačnej stanice plynu. Navrhuje sa realizovať pri výstavbe prekládky VVTL plynovodu Severné Slovensko VVTL prípojku a novú RS 2 1200 m³/h (2000 m³/h).



Obec je plynofikovaná od roku 1984. Zásobovanie plynom je riešené pre celé územie. Percento plynofikácie sa navrhuje zvýšiť oproti roku 1992 k roku 2010 na 87,7% a po roku 2010 na 92,8%.

Použitie zemného plynu je pre všetky druhy odberu (vykurovanie, príprava TÚV a varenie).

Potreba plynu pre obec Strečno

Rok	1992	2010	po r. 2010
Spolu / tis. m ³ .rok ⁻¹	1 837	2 805	3 290

V obci je prakticky ukončená plynofikácia. Nové rozvody plynu sa navrhujú do lokalít pre navrhovanú novú výstavbu. Predpokladané zvýšenie spotreby zemného plynu 968 tis. m³/rok v roku 2010 nahradí cca 2 815 t uhlia, čím sa môže podstatne znížiť množstvo vypúšťaných škodlivých emisií.

Obec Teplička nad Váhom

V sídelnom útvare obce sa nachádza sústava VVTL a VTL plynovodov. Pre dané územie je táto sústava postačujúca, nie je predpoklad budovania ďalších plynovodov.

Potreba plynu pre obec Teplička nad Váhom

Rok	2020	Výhľad
Spolu /tis. m ³ .rok ⁻¹	5 465	5 835

Zvýšená potreba energií (zemný plyn, elektrická energia) bude po vybudovaní a sprevádzkovaní Priemyselného parku KIA MOTORS – HYUNDAI MOBIS.

Obec Varín

Dodávky plynu môžu zabezpečovať nasledovné plynárenské zariadenia:

- VVTL plynovod Severné Slovensko DN 500, PN 64,
- regulačná stanica RS 3000.

Kapacitné možnosti a využitie realizovaných plynárenských zariadení sú pre zabezpečenie dodávky plynu postačujúce. V katastri obce je navrhnutá lokalita pre ďalšiu RS 3 VVTL/STL.

Obec je plynofikovaná od roku 1988. Zásobovanie plynom je riešené pre celé územie sídelného útvaru. Percento plynofikácie sa navrhuje zvýšiť oproti roku 1992 na 85% do roku 2010 a na 90% po roku 2010.

Použitie zemného plynu je pre všetky druhy odberu – vykurovanie, prípravu TÚV, varenie; v Dolvape sa uvažuje o technologickom odbere pre spaľovacie výrobné procesy s ročným odberom 13 000 tis.m³/rok.

Potreba plynu pre obec Varín

Rok	1992	2010	Po r. 2010
Spolu / tis. m ³ .rok ⁻¹	828	16 130	16 720

Výrazné zvýšenie potreby plynu vychádza z možnosti vybudovania priemyselných areálov v katastri obce.

V sídelnom útvare sa doporučuje využívať dvojcestnosť v zásobovaní palivami a energiou (zemný plyn + elektrická energia). Riešenie energetiky v území sídelného útvaru neprinesie žiadne podstatné negatívne územno-technické dôsledky.

Mesto Vrútky

Vrútky sú spolu s Martinom súčasťou integrovanej sústavy. Táto sústava má komplexný charakter, plynárenské zariadenia sú prepojené a spoločne používané. V katastrálnom území mesta Vrútky prebieha trasa Turčianskeho plynovodu i trasa diaľkového plynovodu DN 300 PN 4,0/2,5 MPa (Strečno – Martin – Prievidza). V priestore katastrálneho územia Strečno je redukčná a odovzdávacia stanica, ktorou sa napája Turčiansky plynovod z VTL plynovodu Severné Slovensko. Z trasy Turčianskeho plynovodu sú zásobované mestá Martin a Vrútky a prostredníctvom VTL aj ďalšie obce. Ako médium sa používa zemný plyn naftový.



Vo Vrútkach sú plynárenské zariadenia a samotný rozvod plynu v štyroch tlakových úrovniach:

- Vysokotlakový plynovod 4,0 / 2,5 MPa spolu s plynovodovými prípojkami a regulačnými stanicami zabezpečujú dodávku plynu do mestskej distribučnej siete,
- Napájací strednotlakový plynovod do 300 kPa napája distribučné regulačné stanice vo vnútornom meste,
- Strednotlakový distribučný systém s pretlakom 100 kPa s doregulovaním tlaku na odberných miestach,
- Nízkotlakový distribučný systém s výstupným tlakom 2,1 kPa.

Mesto Vrútky je plynofikované od roku 1960 a v súčasnosti je vybudovaná rozsiahla sieť miestnych plynovodov, ktorá umožňuje distribúciu plynu prakticky na celom území mesta.

Mesto Žilina

Zemný plyn je dôležitou časťou palivovo-energetickej základne mesta Žilina. Zásobovanie plynom v území je riešené využívaním vybudovaných plynárenských zariadení plynárenskej sústavy SR.

VTL plynovody:

- VTL plynovod Severné Slovensko DN 500, PN 64,
- VTL Kysucký plynovod DN 500, 300, PN 40,
- VTL Považský plynovod DN 300, PN 25,
- VTL prípojka pre RS Budatín DN 100, PN 40.

V sústave VTL plynovodov Severné Slovensko sú realizované 2 odovzdávacie stanice plynu VTL:

- OS Strečno UO č. 8 VTL 6,4 MPa / VTL 2,5 MPa, 50 000 m³/hod,
- OS Varín VTL 6,4 MPa 50 000 m³/hod.

Pre zabezpečenie dodávky plynu do miestnej siete STL a NTL plynovodov je vybudovaná sústava regulačných staníc VTL/STL, NTL o celkovom počte 29, z toho 18 v správe SPP a 11 mimo SPP.

Potreba plynu pre mesto Žilina

Druh odberu	1998 /tis.m ³ .rok ⁻¹	2010 /tis.m ³ .rok ⁻¹	2020 /tis.m ³ .rok ⁻¹
Bytový fond	28 965	40 555	54 850
Vybavenosť	13 465	22 180	28 015
Priemysel + ostatné	56 186	76 280	88 200
Spolu	98 616	139 015	171 065

V meste je zásobovanie zemným plynom spolu so sústavou centralizovaného zásobovania teplom Tepláreňou Žilina jednou z najdôležitejších energetických rozvodných sústav, zabezpečujúcich aj budúci rozvoj mesta.

C.8.3 ZÁSBOVANIE TEPLOM

Obce Gbeľany, Mojš, Nezbudská Lúčka, Strečno, Teplička nad Váhom, Varín

Decentralizované zásobovanie teplom /DZT/ svojim charakterom nevyžaduje funkčné a priestorové usporiadanie zariadení na výrobu tepla, ktoré je potrebné u sústav centralizovaného zásobovania teplom.

Rozsah decentralizovaného zásobovania teplom v území je daný súčasným stavom zásobovania teplom, a preto sa navrhuje realizovať DZT na celom území obcí z vlastných alebo združených zdrojov tepla do max. inštalovaného výkonu 6,0 MW.

Dodávka palív a energie je navrhnutá dvojcestná, a to zemný plyn a elektrická energia. Navrhované riešenie nevyžaduje žiadne verejno-prospešné stavby pre výrobu a rozvod tepla.

V obci Teplička nad Váhom je zásobovanie teplom decentralizované, ale aj centralizované – z Teplárne Žilina.

Mesto Vrútky

Mesto Vrútky je zásobované teplom zo súboru tepelných zdrojov rozmanitých druhov a výkonov. Zdroje tepla na území mesta svojou veľkosťou a povahou teplotnosných médií zodpovedajú charakteru tepelného odberu. V území sa nachádzajú priemyselné prevádzky vyžadujúce tepelný odber.



Zásobovanie teplom je zabezpečené centrálnymi, individuálnymi a lokálnymi zdrojmi tepla. Štruktúra paliva je rozdelená na zemný plyn, elektrickú energiu, uhlie a odpadové palivo. Podiel jednotlivých palív predstavuje 90% vykurovania zemným plynom, zostatok potreby vykurovania je pokrytý pevnými palivami (uhlie, koks, odpadové palivo). Zanedbateľný podiel vykurovania je riešený elektrickou energiou.

Všetky evidované tepelné zdroje spĺňajú limity emisií škodlivín aj bez filtračných zariadení.

Mesto Žilina

Zásobovanie teplom je dôležitou časťou energetickej výrobné-zásobovacej sústavy, ovplyvňujúcou územný rozvoj mesta a jeho environmentálnu hodnotu.

Zásobovanie teplom v území mesta je riešené dvoma základnými spôsobmi:

- Sústavou centralizovaného zásobovania teplom (CZT) s ústredným zdrojom Tepláreň SSE Žilina, ktorá pokrýva 49 % 331 MW(t) z celkového tepelného 671,0 MW(t) mesta,
- Sústavou decentralizovaného zásobovania teplom s
 - blokovými zdrojmi tepla (sídlištné kotolne)
 - lokálnymi zdrojmi tepla, ktorý pokrýva 51% 340 MW (t) z celkového tepelného príkonu mesta (údaje z roku 1998).

Kombinovaná výroba tepla a elektrickej energie v Teplárni Žilina je jednou z najefektívnejších foriem zhodnotenia použitých palív. Zásobovanie teplom je kľúčovou otázkou energetickeho hospodárstva mesta Žilina, na ktorom sa podieľajú všetky výrobné-zásobovacie energeticke sústavy (teplo, el. energia, plyn a doprava ostatných palív). Má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia ovzdušia.

G. 9 KLIMATICKÉ POMERY

G.9.1 KLIMATICKÉ POMERY

Záujmové územie patrí do mierne teplej klimatickej oblasti s veľkou inverziou teplôt vzduchu. V januári sa priemerná mesačná teplota vzduchu pohybuje v rozsahu -3,5 až -4,0 °C. V priemere za zimu sa v Žiline vyskytuje 38 ľadových dní, v ktorých maximálna teplota vzduchu klesá pod 0 °C a 125 mrazových dní, v ktorých minimálna teplota vzduchu klesá pod 0 °C. V letnom období sa v dotknutom území vyskytuje v priemere 43 letných dní, v ktorých maximálna teplota vzduchu vystupuje na 25 °C a viac, pričom absolútne denné maximá teploty vzduchu ojedinelé v auguste dosahujú až 38 °C.



Základná klimatická charakteristika - stanica Žilina (1951-1980)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
Priemerné úhrny zrážok v mm	47	42	41	53	77	96	97	94	63	60	57	49	776
Priemerný počet dní s hmlou	9,3	5,9	7,4	3,0	2,7	2,8	3,2	6,0	11,9	10,7	8,1	9,2	80,2
Priem. počet dní so snehovou pokrývkou	25,5	21,6	10,7	0,6	0,1	-	-	-	-	0,3	2,9	12,9	74,6
Priemerné teploty vzduchu v °C	-3,5	-1,7	2,1	7,4	12,2	15,8	16,8	16,2	12,5	7,9	3,3	-1,2	7,3
Absolútne maximá teploty vzduchu v °C	13,1	16,8	25,1	28,6	30,9	33,7	35,2	37,9	31,7	26,7	21,4	14,3	37,9
Absolútne minimá teploty vzduchu v °C	-26,7	-25,5	-20,7	-7,9	-4,3	0,1	2,4	2,0	-3,4	-7,3	-22,0	-28,8	-28,8
Priemerná relatívna vlhkosť vzduchu v %	85	83	77	74	74	76	77	78	81	82	85	87	80
Priemerná rýchlosť vetra v m/s	1,2	1,4	1,6	1,8	1,5	1,4	1,4	1,1	1,0	1,0	1,4	1,2	1,3

Záujmové územie má nevhodné rozptylové podmienky, z titulu výskytu teplotných inverzií a bezveterných stavov. Hodnotenú územie je náchylné na častý výskyt hmiel a tým aj zhoršených rozptylových podmienok v priemere v 80-90 dňoch. Hmly sa v danej oblasti vytvárajú predovšetkým v jesennom a zimnom období. V zimnom polroku sa hmly vytvárajú v priemere v 7-11 dňoch, v jarných mesiacoch v priemere v 2-4 dňoch. K tvorbe hmiel dochádza najčastejšie v priebehu noci a k ich rozrušovaniu zväčša v skorých dopoludňajších hodinách. V letnom polroku hmly trvajú počas dňa zväčša 3-5 hodín, v zimnom polroku 7-13 hodín a v roku v priemere 830 hodín.

Priemerná častosť smerov vetra – stanica Žilina (1951 – 1980)

Smer	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezvetrie
Častosť v %	12,2	5,3	4,0	5,7	12,6	10,2	7,4	9,8	32,8

C.9.2 ZNEČISTENIE OVZDUŠIA

Problém znečistenia ovzdušia na Slovensku narastal súbežne s ekonomickým rozvojom krajiny v posledných desaťročiach. Rozhodujúce zdroje znečistenia predstavuje energetika, vrátane energetických zariadení priemyselných závodov a lokálneho vykurovania, priemyselné technológie, najmä metalurgia, chémia a výroba stavebných hmôt a rýchlo sa rozvíjajúca doprava. Nepriaznivé následky znečistenia znásobuje mimoriadna členitosť územia.

Celkové emisie v SR narástli za posledných 15 rokov o 25%. Hlavné škodliviny predstavuje oxid siričitý, oxidy dusíka a pevné častice.

Rozptyl ovzdušných prímiesí zo zdrojov znečistenia ovzdušia je negatívne ovplyvňovaný najmä prízemnou inverznou vrstvou o vertikálnej hrúbke v priemere 50-100 m. V tejto stabilnej a chladnej vzduchovej hmote sú eliminované konvektívne a advektívne pohyby vzduchu i jeho prirodzené premiešavanie a výmena. Prízemné inverzie o vertikálnych výškach do 100 m sa v údolných polohách predmetného územia vyskytujú v priemere až v 200-225 dňoch. Vytvárajú sa najčastejšie vo večerných hodinách a zanikajú v lete skoro ráno a v zime v priebehu dopoludnia. V priemere v 35 dňoch nedochádza k rozrušeniu týchto prízemných inverzií počas ce-



lého dňa. Slabé inverzie, pri ktorých sú pohoria teplejšie ako údolia o 0,1 až 3,0 °C dosahujú 60-70 % početnosť. V lete trvajú prízemné inverzie v Žilinskej kotline v priemere 7-11 hodín a v zime v priemere 12-16 hodín. V júni až auguste ich mesačné trvanie dosahuje v priemere 45-60 hodín, v decembri a januári 245-265 hodín a v roku 2 973 hodín.

V Žilinskej kotline sú nepriaznivé rozptylové podmienky emisií charakterizované veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra (do 2 m.s⁻¹). Celková vetranosť Žilinskej kotliny je slabá. Slabé prevetrávanie je znásobované častými inverznými stavmi atmosféry, ktoré zabraňujú rozptylu emisií škodlivých látok vo vyšších vrstvách atmosféry a tieto sú vtedy koncentrované v prízemnej vrstve ovzdušia. Inverzie sa vyskytujú hlavne vo večerných a nočných hodinách, najmä na jeseň a v zime.

Stav ovzdušia v posudzovanom území je ovplyvňovaný existujúci malými, strednými a veľkými zdrojmi znečistenia ovzdušia, ďalej automobilovou dopravou, ale aj prenosmi emisií zo vzdialených zdrojov. Výšku koncentrácií znečisťujúcich látok ovplyvňujú tiež veľmi nepriaznivo dlhotrvajúce zimné inverzie

V okrese Žilina bolo v roku 2002 evidovaných v činnosti 11 veľkých a 295 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia. Spolu s malými a mobilnými zdrojmi vypustili 1 012 ton tuhých častíc, 2 309 ton oxidu siričitého, 2 406 ton oxidov dusíka, 11 226 ton oxidu uhoľnatého a 1 331 ton prchavých organických látok. Emisie chlórovaných uhľovodíkov predstavovali necelých 19 ton, amoniaku uniklo 78 ton.

Vypustené znečisťujúce látky v okrese Žilina (2002)

Znečisťujúce látky	Tuhé častice	Oxid siričitý	Oxidy dusíka	Oxid uhoľnatý	Prchavé organické látky
Celkové množstvo /t	1 012	2 309	2 406	11 226	1 331
V prepočte na 1 km² /t	1,2	2,8	3,0	14	1,6
V prepočte na 1 obyvateľa /t	6,5	15	15	72	8,5

V roku 2002 sa ďalej dostalo do ovzdušia Žilinského okresu z tunajších energetických zdrojov 80 kg kadmia, 100 kg ortuti, 400 kg olova (a ďalších 60 kg z cestnej dopravy), 600 kg arzénu, 700 kg niklu, 1,41 t mangánu, 4 t zinku, 37 t fluóru a viac ako 70 t chlóru.

V okrese Žilina bol v roku 2002 registrovaný 1 veľký energetický zdroj – Tepláreň Žilina. Jej súčasťou je 7 kotlov, každý s výkonom nad 50 MW. Stredných energetických zdrojov bolo v okrese v činnosti 187.

V roku 2002 tu bolo registrovaných 11 veľkých technologických zdrojov znečisťovania ovzdušia, z nich 2 (výroba kyseliny sírovej a výroba PMMA granulátu) v areáli bývalých Považských chemických závodov, š.p.

Veľké technologické zdroje znečisťovania ovzdušia v okrese Žilina (2001)

Prevádzkovateľ zdroja, zdroj	emisie /t					
	Tuhé častice	SO ₂	NO _x	CO	Organ. uhlík	NH ₃
Dolvap Varín – výroba vápna	175	11,0	17	490 6	-	-
Farma HYZA – veľkoobchod hydiny Mojšová Lúčka	0,0	0,0	0,3	0,1	0,0	19
Slovnaft Horný Hričov – distribučný sklad	-	-	-	-	11,7	-
Aquachemia Žilina – výroba kyseliny sírovej	0,0	14	0,1	0,0	0,0	0,1
Farma HYZA – veľkoobchod hydiny Strečno	0,0	0,0	0,5	0,2	0,0	11
Barlo Plastic Slovakia Žilina – výroba polymérov	0,0	0,0	0,1	0,6	1,6	-
FATRAL Žilina – Vranie, výroba dreveného uhlia	0,0	-	0,1	3,5	0,0	-
Doprastav Žilina – obalovňa bitúmenových zmesí Višňové	0,0	0,0	0,8	1,4	0,0	-
Veterinárny asanačný podnik Žilina – Mojšová Lúčka	-	-	-	-	-	-
HYZA Žilina - bitúnok	-	-	-	-	-	-



Stredných technologických zdrojov bolo v roku 2002 v okrese Žilina 110. Najvýznamnejším znečisťovateľom ovzdušia spomedzi nich bola Aquachemia s.r.o., Žilina, ktorá prevzala hlavné chemické výroby bývalých Považských chemických závodov, š.p.; podľa novej právnej úpravy (r. 2000) boli chemické výroby v jej pôsobnosti preradené spomedzi veľkých zdrojov medzi stredné zdroje (okrem výroby kyseliny sírovej).

Pri chove hospodárskych zvierat sa v okrese Žilina v roku 2002 uvoľnilo 40 t amoniaku zo stredných zdrojov.

Znečistenie ovzdušia v Žiline v porovnaní s ostatnými trvalo monitorovanými územiami na Slovensku (v roku 1997)

Index znečistenia ovzdušia – Žilina (1997)		AMS na Veľkej Okružnej		AMS na Vičincoch	
		IZO	Poradie v SR	IZO	Poradie v SR
Počet zahrnutých AMS v SR: 25	Ročný	2,6	1. - 3.	2,3	4. - 6.
	Denný	3,2	3.	2,9	4.
	Krátkodobý	1,6	2.	1,4	3. – 6.

Vysvetlivky:

AMS – automatická monitorovacia stanica,

IZO – index znečistenia ovzdušia.

Index znečistenia ovzdušia vyjadruje súhrnný vplyv 3 základných sledovaných látok znečisťujúcich ovzdušie: prachu, NO_x a SO₂. Je teda komplexným ukazovateľom stavu znečistenia ovzdušia základnými znečisťujúcimi látkami.

Možno teda konštatovať, že v Žiline bolo v roku 1997 (aj v predchádzajúcich rokoch) mimoriadne vysoké priemerné denné znečistenia ovzdušia a veľké bolo aj jeho dlhodobé (ročné) znečistenie. Kritické krátkodobé (polhodinové) koncentrácie znečisťujúcich látok sa síce nevyskytujú príliš často, dosahujú však veľmi vysoké, v prípade oxidov dusíka na AMS na Veľkej okružnej opakovane vôbec najvyššie hodnoty na Slovensku, až 10-násobne prekračujúce emisný limit.

C.10 FAUNA A FLÓRA

C.10.1 CHARAKTERISTIKA BIOTOPOV A ICH VÝZNAMNOSŤ

C.10.1.2 Fytocenózy

Podľa fyto geografického členenia územia Slovenska patrí širšie riešené územie do oblasti Západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu flóry vysokých (centrálnych) Karpát (*Eucarpaticum*), okresu Fatra. Pôvodný vegetačný kryt na aluviálnych náplavoch Váhu tvorili lužné lesy nížinné, jaseňovo-brestovo-dubové a jelšové lužné lesy, z ktorých sa v riešenom území z dôvodu intenzívnej poľnohospodárskej činnosti, výstavbe ciest, infraštruktúry a vodného diela nezachovali žiadne porasty.

Územie predstavuje človekom vytvorené a ovplyvňované antropogénne biotopy v urbanizovanej a kultúrnej (poľnohospodárskej) krajine. Porasty prirodzenej vegetácie tu boli nahradené synantropnou vegetáciou ako dôsledok urbanizácie, industrializácie a poľnohospodárskej činnosti. Vegetáciu mimo polí tvoria ruderalné biotopy s ruderalnými a inváznymi druhmi rastlín. Ich súčasťou sú bežné lúčne druhy, zväčša znášajúce vyšší obsah živín (dusíka) v pôde, citlivejšie a vzácne druhy úplne chýbajú.

Zloženie vegetácie reflektujú aj zoocenózy. Dominantné zastúpenie majú synantropné zoocenózy ľudských sídiel. Výskyt ostatných druhov (srnčia a diviacia zver, vtáky - sokol myšiar, myšiak hôrny, bocian biely, volavka popolavá, cíbik chochlatý a i.) je viazaný na poľnohospodársky využívané plochy, ktoré poskytujú potravné možnosti. Spevavce a drobné zemné cicavce využívajú hlavne opustené, nevyužívané plochy a husté krovinné porasty, kde okrem potravných možností nachádzajú aj vhodné podmienky na odchov mláďat.

V riešenom území boli zaznamenané okrem výrazne dominujúcich biotopov polí nasledovné typy biotopov:

- Biotopy pozemných komunikácií a okolia železničnej trate
Ide o antropogénne biotopy s rastlinstvom a živočíštvom, prispôbeným na špecifické ekologické podmienky, ako napr. mechanické zraňovanie, vysoké teploty, nedostatok pôdnej vlahy, vyššie prúdenie vzduchu, hluk, prach, vibrácie, pôsobenie posypových solí a pod.



- Nevyužívané plochy (okraje polí, depresie, remízky a pod.)
Ide o biotopy, ktoré človek pôvodne využíval na rôzne účely a ktoré sú dnes opustené a nevyužívané. Jednotiacim ekologickým faktorom týchto typov stanovišť je zvyčajne dočasná absencia pôsobenia akéhokoľvek antropického faktora a tým umožňuje samovoľnej, postupnej prirodzenej sukcesie. Výskyt druhov závisí od charakteru pôvodnej antropogénnej činnosti a dĺžky pôsobenia prirodzenej sukcesie.
- Brehové porasty a okraje vodných tokov
Brehy tokov sú ruderalizované, miestami sú porastené krovínami a drevinami lužných lesov. Bylinná vegetácia je tvorená ruderálnymi a inváznymi druhmi, ktoré striedavo dominujú, súčasťou týchto porastov sú aj lúčne druhy.

C.10.1.2 Zoocenózy

Živočíšne spoločenstvá majú charakter západokarpatskej podhorskej a horskej fauny. Živočíšstvo riešeného územia sa viaže na vodné prostredie, lúky a poľnohospodársky obrábanú pôdu, ako i na okolie ľudských sídiel.

S poklesom fytoecologickej rozmanitosti klesá i druhová skladba a kvalita živočíšnych spoločenstiev. V území sa z hľadiska percentuálneho plošného zastúpenia najviac uplatňuje orná pôda, čo sa odráža aj v diverzite zoocenóz. Význam vyššie uvedených biotopov pre faunu spočíva v poskytovaní potravy, úkrytu, resp. hniezdnych možností. Dominantné zastúpenie majú synantropné druhy spevavcov, jarabica poľná, bažant obyčajný, hrdlička poľná, škovránok poľný, strakoš obyčajný, a drobné zemné cicavce. Z ostatných druhov cicavcov sa predpokladá výskyt ježa, líšky, tchora, kuny, zdivočené mačky a psy, krt obyčajný, piskor malý, zajac poľný, hraboš poľný, sviňa divá, srnec lesný. Z plazov je to napr. jašterica obyčajná. Trvalé a občasné podmáčané plochy a samotné potoky poskytujú vhodné podmienky pre výskyt obojživelníkov. Výskyt druhov ako napr. srnčia a diviacia zver, sokol myšiar, myšiak hôrny, bocian biely, volavka popolavá, cíbik chochlatý a i. je viazaný takmer výhradne na poľnohospodársky využívané plochy, ktoré poskytujú hlavne potravné možnosti. Typickými pre biotopy polí sú zástupcovia hmyzu - hlavne škodcovia.

Ďalšími biotopmi výskytu živočíchov sú ľudské sídla, vrátane opustených a rozpadajúcich sa obydľí. Dominantný je výskyt synantropných druhov a druhov so širokou ekologickou valenciou. Typickými druhmi sú bocian biely, sokol myšiar, kuvik obyčajný, plamienka driemavá, lastovička obyčajná, belorítko obyčajná, trsochvost biely, žltouchvost domový, drozd čierny, vrabec domový, jež východoeurópsky, krt obyčajný, netopier obyčajný, myš domová, potkan obyčajný, tchor obyčajný, kuna skalná a i.

C.10.2 CHRÁNENÉ, VZÁCNÉ A OHROZENÉ DRUHY A BIOTOPY

Trvalý výskyt vzácných a ohrozených druhov nebol v riešenom území zaznamenaný. Vzhľadom na charakter územia a formy jeho využívania sa ani nepredpokladá výskyt takýchto druhov. Dominantné zastúpenie majú synantropné druhy a druhy so širokou ekologickou valenciou. V prípade výskytu vzácnějších druhov (predpokladáme hlavne zástupcov avifauny) sú tieto výskyty lokalizované hlavne na polia a okraje vodných tokov, kde nachádzajú potravu, územie však neposkytuje dostatočné podmienky pre ich trvalý výskyt, hniezdenie a odchov mláďat.

Vzácné a ohrozené biotopy sa v území nevyskytujú. Dominantné zastúpenie majú biotopy burinných a invázných druhov. Biotopy s prevahou krovín sú viazané prevažne na vodné toky, malá časť sa nachádza priamo na plochách polí. Tieto je možné v území hodnotiť ako významnejšie. Pozitívne narušujú kompaktné plochy polí a vytvárajú vhodnejšie podmienky pre trvalý výskyt niektorých druhov (vo väčšine prípadov synantropné druhy) spevavcov a drobných zemných cicavcov.

C.10.3 VÝZNAMNÉ MIGRAČNÉ KORIDORY ŽIVOČÍCHOV

V rámci širšieho riešeného územia sa nachádza významná migračná cesta vtákov interkontinentálneho významu, ktorá sa viaže na rieku Váh, resp. Vodné dielo Žilina. Je to jedna z hlavných spojnic medzi hniezdiskami vtákov na brehoch Baltického mora a ich zimovísk na brehoch Stredozemného mora. Samotná rieka predstavuje významný migračný koridor pre ryby.

Vybudovaním Vodného diela Žilina vznikla bariéra pre voľný pohyb vodných živočíchov, preto bol popri pravom brehu rieky Váh vybudovaný náhradný biokoridor, ktorý zabezpečuje voľný pohyb živočíchov. Z jeho dominantnej funkcie vyplýva potreba obmedziť všetky negatívne zásahy v bezprostrednej blízkosti koryta biokoridoru.

Regionálny význam majú priečne línie migrácie zvere cez Váh (v súčasnosti narušené niekoľkými bariérovými prvkami - cestou I/18, Vodným dielom, hrádzou, železničnou traťou a cestou II/583). Jedna vedie z Lúčanskej Malej Fatry do východnej časti Kysuckých vrchov a prekračuje Váh medzi Strečnom a Mojšom. Druhá línia smeruje z južnej časti Žilinskej kotliny do oblasti Kotrčianskej doliny, je silne narušená Vodným dielom Žilina. Obe línie sa bočnými vetvami prepájajú medzi Varínom a Mojšom.

C.11 KRAJINNÁ SCENÉRIA

C.11.1 ŠTRUKTÚRA KRAJINY

Z hľadiska súčasnej krajinnej štruktúry ide o človekom silne pozmenenú krajinu s vysokým podielom poľnohospodárskej krajiny, doplnenú o dopravné štruktúry a prvky infraštruktúry. Hodnotnejšie prvky predstavujú zostatky líniových spoločenstiev stromov a krovín. Ďalej sú to stromoradia - drevité líniové formácie obklopené trávnatými a krovitými pásmi, resp. bez trávy vysadené popri cestách a na hrádzi. Ich význam spočíva hlavne v estetickej a hygienickej funkcii v urbanizovanom prostredí a intenzívne využívanej poľnohospodárskej krajine.

Pohorie Malej Fatry s bohato členitým reliéfom a vysokým podielom lesných porastov predstavuje najhodnotnejší prvok krajiny.

V severovýchodnej časti Žilinskej kotliny je plánovaný priemyselný automobilový závod, v rovinatom území aluviálnej nivy Váhu. Lokalita je zo severu ohraničená cestou II/583 a z juhu železničnou traťou č. 120, ktorá je jednou z hlavných komunikačných osí širšieho územia. Pozemok určený pre automobilový závod má monotónny charakter, tvorí ho z prevažnej časti orná pôda. Prírodné prvky sa tu zachovali iba ostrovčekovite a to vo forme brehového porastu. Do územia zasahuje obytná zástavba rodinných domov a verejnoprospešných stavieb jednotlivých obcí.

C.11.2 SCENÉRIA KRAJINY

Rozhodujúci vplyv na obraz krajiny má reliéf a rozmiestnenie jednotlivých charakteristických prvkov krajinnej štruktúry, z ktorých sa na scenérii krajiny v užšom riešenom území najvýraznejšie podieľa poľnohospodárska pôda, nelesná drevinová vegetácia, dopravné ťahy a zástavba sídiel.

Zo širšieho hľadiska tvorí lokalita prvok veľmi pestrej krajinnej štruktúry na rozhraní Žilinskej a Turčianskej kotliny a pohoria Malej Fatry, resp. Kysuckých vrchov.

Scenériu územia narušajú objekty priemyselného pásma parku KIA MOTORS a HYUNDAI MOBIS pri Tepličke nad Váhom, na ktorý má postupne nadväzovať súvislé priemyselné pásmo po pravej strane Váhu v katastrach obcí Mojš, Nededza, Gbeľany a Varín. Pozadie narušajú vrch Polom a z strany Vrútok lom Dubná skála.

Narušená scenéria v Žilinskej kotline sa dá čiastočne eliminovať výsadbou vysokej zelene.

C.12 OCHRANA PRÍRODY

Ochrana prírody a krajiny predstavuje podstatu starostlivosti o životné prostredie a najzávažnejšiu úlohu environmentálnej politiky, stáva sa prioritným problémom v celosvetovom meradle a východiskom pre zabezpečenie trvalo udržateľného života.



Prijatím novelizácie zákona o ochrane prírody a krajiny č. 543/2002 Z. z. sa naplnila jedna z prioritných podmienok vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie v oblasti ochrany prírody. Z právneho hľadiska ide o implementáciu dvoch smerníc ES – Smernice rady č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (Smernica o vtácoch) a Smernice rady č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (Smernica o biotopoch). Vstupom do Európskej únie Slovensko prijalo európsky systém ochrany prírody, čím dochádza k zmene oproti doterajšej koncepcii ochrany prírody, kde sa zdôrazňovala najmä ochrana území a zameriava sa na účinnú ochranu biotopov a druhov, pre ktoré sa vyhlasujú chránené územia.

Osobitné ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. sú venované podmienkam pre tvorbu súvislej európskej sústavy chránených území NATURA 2000. Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- územia vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v smernici o ochrane vtáctva – chránené vtáčie územia,
- územia vyhlásené za chránené na základe kritérií stanovených v smernici o biotopoch, tzv. osobitné územie ochrany; v národnej legislatíve sú to územia európskeho významu – pred vyhlásením, po vyhlásení bude územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území.

C.12.1 PREHĽAD CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

Veľkoplošné chránené územia v riešenom území

Názov chráneného územia	Kategória	Stupeň ochrany	Celková výmera /ha	Okres	Výmera v okrese /ha
NP Malá Fatra	NP	3	22 630	Žilina Martin	8 422 6 564
NP Malá Fatra – OP	OP	2	23 262	Žilina Martin	10 355 3 865

Maloplošné chránené územia v riešenom území

Názov	Označenie /stupeň ochrany	Výmera	Príslušnosť k VCHÚ	Predmet ochrany	Katastrálne územie
Starý hrad	NPR/5	85,42	NP Malá Fatra	Ojedinelé a veľmi vzácne rastlinné spoločenstvá s dubom a vo vyšších polohách s jedľou, bukom, hrabom, lipou a javorom, prípadne na temenách skál s pôvodnou borovicou.	Nezбудská Lúčka
Domašínsky meander	PP/4	80,37	OP NP Malá Fatra	Jeden z najvýznamnejších príkladov zaklesnutých meandrov v Karpatoch vôbec. Váh postupným zahĺbovaním do dvíhajúceho sa masívu M. Fatry sa ostro zarezal do kryštallického jadra pohoria. Územie priamo nadväzuje na NPR Starý hrad.	Strečno

V súčasnom období stále platná koncepcia rozvoja štátnej ochrany prírody platí do roku 2005, v ktorej sú medzi navrhovanými chránenými územiami po roku 2000 uvedené aj NP Chočské vrchy, CHKO Kremnické vrchy a CHKO Lúčanská Malá Fatra. Táto koncepcia, ako i platný Generel nadregionálneho územného systému ekologickej stability stanovuje napr. potrebu zabezpečiť ochranu všetkých navrhovaných biocentier alebo aspoň ich jadier kategóriami chránených území, na základe diferenciacie predmetu a podmienok ochrany prísnejšiu ochranu regionálnych biocentier na trasách a uzloch nadregionálnych biokoridorov.

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území bol vyhlásený na základe implementácie smernice č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov. Smernica chráni všetky pôvodné európske druhy vtákov v každej fáze ich života, okrem toho chráni aj biotopy, na ktoré sa jednotlivé druhy vtákov viažu. V Žilinskom kraji sa úplne alebo čiastočne nachádza 6 vtáčích území o celkovej rozlohe 284 470 ha, čo je 41,9% z územia kraja. Takmer všetky sa na viac ako 90% prekrývajú so súčasnými národnými parkami a chránenými krajinnými oblasťami.

Navrhované chránené vtáčie územia v riešenom území

Názov chráneného územia	Stupeň ochrany	Celková výmera /ha	Výmera v kraji /ha	Katastrálne územie
-------------------------	----------------	--------------------	--------------------	--------------------



Varínka	2	154,59	154,59	Varín
Malá Fatra	2, 3, 5	21 928,45	21 928,45	Nezbudská Lúčka, Varín

C.12.2 ČINNOSTI, KTORÉ MÔŽU MAŤ NEGATÍVNY VPLYV NA PREDMET OCHRANY CHRÁNENÝCH VTÁČÍCH ÚZEMÍ:

V rybnom hospodárstve a pri výkone práva rybárstva:

- robiť akékoľvek úpravy (kosiť, presekávať, chemicky ošetrovať, vyhŕňať, vytvárať priechody) litorálnej vegetácie v období od 1.3. do 1.8.,
- zasahovať do submerznej a natantnej vegetácie (odstraňovať alebo redukovať porasty, odbahňovať, upravovať alebo prehlbovať dná a brehy) v období od 1.3. do 1.8. (s výnimkou koruny hrádze),
- do vzdialenosti 30 m od vodnej plochy likvidovať líniovú zeleň tvorenú stromovou a krovinovou etážou tak, aby jej zastúpenie v pobrežnej línii kleslo pod 20%,
- prevádzkovať vodnú turistiku od 1.1. do 1.7.,
- používať športové morové plavidlá,
- likvidovať pobrežné líniové porasty (tzv. brehové porasty), na brehoch ramien, mokradí, terénnych depresíí (vrátane periodicky dočasne zaplavovaných) do vzdialenosti minimálne 8 m od okraja porastu,
- vysádzať dreviny (oblasť C),
- loviť ryby športovými rybármi počas hniezdneho obdobia (oblasť C, D) a počas migrácie (oblasť E).

V lesnom hospodárstve:

- ťažobný zásah v porastoch starších ako 30 rokov, prípadne starších ako 50 rokov, alebo akýkoľvek zásah v lesných porastoch (oblasť A) v čase od 1.3. do 31.7. bežného kalendárneho roka,
- v prípade viacvrstvových porastov pri obnove lesa odstrániť hornú etáž na ploche väčšej ako 0,5 ha.

V poľnohospodárstve:

- rúbať a ničiť živé aj suché stromy s obvodom kmeňa väčším ako 30 cm mimo lesných porastov,
- úplný výrub krovín na pasienkoch, nevyhnutné ponechať min. 1000 m² krovín/1 ha,
- realizovať zmenu druhu pozemku z trvalého trávnatého porastu (TTP) na iný,
- v období od 1.5. do 31.7. kosenie TTP od okrajov smerom do stredu,
- vykonávať činnosti meniace prirodzený stav skalných biotopov a terénne úpravy meniace tvary reliéfu,
- meniť trávové priekopy na betónové,
- odvodňovanie a zasypanie mokradí, podmáčaných lúk a rašelinísk,
- rekultivácia nevyužívaných pozemkov v období od 1.3. do 31.7.

Pri výkone práva poľovníctva:

- lov zveri počas hniezdneho obdobia (oblasť A, D) a počas migrácie (oblasť E),
- stavať poľovnícke posedy (oblasť A, B, C),
- stavať poľovnícke posedy a iné zariadenia (krmelce, soľníky) (oblasť E).

Oblasť A

Vyhlasuje sa v bezprostrednom okolí vybraných hniezd orliaka morského, haje tmavej, haje červenej, sokola sťahovavého, sokola rároha, orla krikľavého, orla skalného, orla kráľovského, bociana čierneho a hadiara krátkoprstého. Oblasť A sa vyhlasuje najmä v okolí hniezd, ktoré boli využívané viac rokov, sú v starších porastoch a je predpoklad ich využívania aj v budúcnosti. Oblasť A nie je potrebné vyhlasovať u hniezd, v okolí ktorých je už zabezpečená dostatočná územná ochrana (napr. sa nachádzajú v PR). Vyhlasuje sa v okruhu hniezda do vzdialenosti min. 200 m (u orla skalného, orliaka morského a orla kráľovského do vzdialenosti min 300 m). Oblasť A sa vyhlasuje predovšetkým z dôvodu zachovania charakteru najbližšieho okolia hniezda a z dôvodu zamedzenia vyrušovania v bezprostrednom okolí hniezd.

Okrem toho sa vyhlási aj v lesných porastoch, ktoré budú slúžiť ako biocentrá alebo genofondové lokality pre lesné dutinové hniezdiče (kuvik kapcatý, kuvik vrabčí, žlna sivá, ďateľ trojprstý, sova dlhochvostá, ďateľ čierny, ďateľ bielochrbtý, ďateľ prostredný, muchárik bieločkrý, muchárik červenochrbtý, muchár sivý) a to tak, aby boli primerane zastúpené všetky typy lesných biotopov podľa vegetačných stupňov v území. Jednotlivé porasty musia byť staršie ako 80 rokov s vhodnou štruktúrou, musia byť veľké minimálne 10 ha a nesmú byť od seba ďalej ako 1 km. Do tejto siete sa budú počítať všetky oblasti vytvorené okolo hniezd dravcov, pokiaľ budú spĺňať vyššie uvedené podmienky.

Oblasť B



Vyhlasuje sa v okolí hniezd orla skalného, orliaka morského a orla kráľovského, u ktorých bola vyhlásená aj oblasť A.

Vyhlasuje sa v okruhu hniezda vo vzdialenosti min. 500 m mimo oblasti A. Pri jej vyhlasovaní treba brať do úvahy nielen samotnú vzdialenosť, ale aj konfiguráciu terénu, a s tým spojené možné rušivé vplyvy.

Oblasť C

Vyhlasuje sa v okolí hniezdnych kolónií rybárov riečnych, čajok čiernohlavých a čajok sivých.

Oblasť D

Vyhlasuje sa v okolí hniezdnej kolónie chavkošov nočných.

Oblasť E

Vyhlasuje sa v miestach zimného nocovanie husí.

Oblasť F

Vyhlasuje sa v oblastiach výskytu hlucháňa a tetrova na zabezpečenie ich biotopov.

C.12.3 CHARAKTERISTIKA NAVRHOVANÝCH CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ V RIEŠENOM ÚZEMÍ

Chránené vtáčie územie Malá Fatra

Územie je tvorené biotopmi listnatých, ihličnatých aj zmiešaných lesov, čím je zabezpečená vysoká diverzita vtáčích druhov. Malá Fatra je jedným z troch najvýznamnejších území na Slovensku pre hniezdenie druhov sokol sťahovavý, orol skalný, výr skalný, žlna sivá, kuvik kapcavý, d'ateľ bielochrbtý, d'ateľ čierny, muchárik bielokrký a jedným z piatich pre hniezdenie skaliara pestrého. Pravidelne tu hniezdi viac ako 1% národnej populácie druhov rybárik riečny, bocian čierny, včelár lesný, sova dlhochvostá, lelek lesný, d'ateľ hnedkavý, chriaštel poľný, kuvik vrabčí, jariabok hôrny, strakoš sivý, prepelica poľná, žltouchvost lesný, muchár sivý, tetrov hlucháň, tetrov hoľniak, d'ateľ trojprstý a muchárik červenohrdlý.

Varínka

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Prechodné rašeliniská a trasoviská (7140), Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0), Slatiny s vysokým obsahom báz (7230) a druhov európskeho významu: mihuľa potiská, hlaváč bieloplutvý, kunka žltobruchá, mlok karpatský a vydra riečna.

Malá Fatra

Územie je navrhované z dôvodu ochrany biotopov európskeho významu: Silikátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8220), Kosodrevina (4070), Spoločenstvá subalpínskych krovín (4080), Alpínske a subalpínske vápnomilné travinnobylinné porasty (6170), Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (6210), Vlhkomilné vysokobylinné lemové spoločenstvá na poriečnych nivách od nížin do alpínskeho stupňa (6430), Nížinné a podhorské kosné lúky (6510), Horské kosné lúky (6520), Penovcové prameniská (7220), Slatiny s vysokým obsahom báz (7230), Karbonátové skalné sutiny alpínskeho až montánneho stupňa (8120), Vresoviská a spoločenstvá kríčkov v subalpínskom a alpínskom stupni (4060), Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou (8210), Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia so *Salix eleagnos* (3240), Nesprístupnené jaskynné útvary (8310), Kyslomilné bukové lesy (9110), Bukové a jedľové kvetnaté lesy (9130), Javorovo-bukové horské lesy (9140), Vápnomilné bukové lesy (9150), Lipovo-javorové sutinové lesy (9180), Horské smrekové lesy (9410), Porasty borievky obyčajnej (5130), Kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (6230), Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy (91E0), Reliktné vápnomilné borovicové a smrekovcové lesy (91Q0), Nespevnené karbonátové skalné sutiny montánneho až kolínneho stupňa (8160) a druhov európskeho významu: črievičník papučkový, zvonček hrubokoreňový, vrchovka alpínska, prilbica tuhá moravská, poniklec slovenský, klinček lesklý, plocháč červený, bystruška Zawadského, roháč obyčajný, fúzač alpský, bystruška potočná, spriadač kostihojový, ohniváčik, fúzač karpatský, mihuľa potiská, hlaváč bieloplutvý, mlok hrebenatý, kunka žltobruchá, mlok karpatský, vlk



dravý, netopier veľkouchý, rys ostrovid, vydra riečna, medveď hnedý, netopier obyčajný, ucháň čierny, podkovár malý a podkovár veľký.

C.12.4 ZLOŽKY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

C.12.4.1 Ovzdušie

Nevhodné rozptylové podmienky Žilinskej kotliny sú zapríčinené veľkou početnosťou stavov bezvetria, rýchlosťou vetra do 2 m/s, slabou ventilovanosťou, častými inverznými stavmi atmosféry, ktoré zabraňujú rozptylu emisií škodlivých látok vo vyšších vrstvách atmosféry a tieto sú vtedy koncentrované v prízemnej vrstve ovzdušia. Inverzie sa vyskytujú hlavne vo večerných a nočných hodinách, najmä na jeseň a v zime. Kvôli zlým rozptylovým podmienkam Žilinskej kotliny a značnému imisnému zaťaženiu regiónu Žiliny nie je vhodné umiestnenie priemyslu produkujúceho nadmerné znečistenie ovzdušia.

Kvalita ovzdušia v riešenom území je ovplyvnená produkciou emisií zdrojmi znečistenia ovzdušia situovanými v Žilinskej kotline a taktiež diaľkovým prenosom škodlivín z priemyselných aglomerácií, najmä z Českej republiky (Ostravsko-Karvinská oblasť) a Poľska (oblasť Katovic). Ďalším zdrojom znečistenia ovzdušia je automobilová doprava. Negatívny vplyv dopravy bude redukovaný odklonom časti dopravy cez navrhovanú cestnú a diaľničnú sieť.

V riešenom území by malo byť z hľadiska ochrany ovzdušia zavedené vykurovanie ekologicky prijateľným palivom – zemným plynom, a to vo všetkých objektoch lokalizovaných v území (výrobné objekty, zariadenia občianskej vybavenosti, objekty na bývanie atď.).

C.12.4.2 Voda

Na zabezpečenie ochrany podzemných a povrchových vôd je potrebné všetky objekty napojiť na kanalizačnú sieť. Je nutné dodržiavať všetky legislatívne požiadavky na ochranu vodných zdrojov v riešenom území.

Pri technológiách vyžadujúcich aplikáciu nebezpečných látok je nevyhnutné zaviesť opatrenia na predchádzanie možného úniku nebezpečných látok do pôdneho profilu, čo by mohlo spôsobiť kontamináciu vodných zdrojov.

C.12.4.3 Fauna a flóra

Priamo do riešeného územia nezasahuje žiadne chránené územie. V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny tu platí I. stupeň ochrany; netýka sa to územia zasahujúceho do ochranného pásma NP MF, kde platí II. stupeň ochrany.

Územie je charakteristické antropogénne degradovanými rastlinnými spoločenstvami, miestami s prevahou poľnohospodárskych monokultúr, pleveľných a ruderalných spoločenstiev.

V riešenom území nie je evidovaný žiadny trvalý výskyt chránených druhov rastlín ani živočíchov. Výskyt chránených druhov je viazaný na širšie územie, najmä na ekologicky významné krajinné prvky a segmenty.

Zloženie fauny riešeného územia je výsledkom pôsobenia komplexu prírodných činiteľov a zásahov človeka. Územím prechádzajú viaceré migračné cesty živočíchov.

C.12.4.4 Odpady

Vznikajúci odpad bude potrebné zneškodňovať v súlade so všeobecne záväznými nariadeniami obcí. Komunálny odpad obcí Teplička nad Váhom, Gbeľany, Mojš sa zneškodňuje na skládke v Považskom Chlmcí. V snahe znížiť množstvo skládkovaného odpadu a zvýšiť podiel druhotne zhodnoteného odpadu bude potrebné zaviesť separovaný zber odpadu. Obce sú povinné zaviesť separovaný zber papiera, plastov, kovov, skla a biologicky rozložiteľných odpadov k 1. januáru 2010 (zákon NR SR č. 24/2004 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov).



Nakladanie s nebezpečnými odpadmi, s odpadmi počas výstavby a prevádzky v rámci priemyselného parku bude musieť byť vykonávané v súlade s požiadavkami platných právnych predpisov v odpadovom hospodárstve.

C.12.5 ZÁSADY STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE V RIEŠENOM ÚZEMÍ

C.12.5.1 Zásady a regulatívy starostlivosti o životné prostredie, ochrany prírody a tvorby krajiny

- plynofikácia všetkých objektov v rámci katastrov riešeného územia,
- zavedenie separovaného zberu základných zložiek odpadu (papier, sklo, plasty, kovy a biologicky rozložiteľný odpad),
- napojenie na kanalizáciu, zabezpečenie ekologicky vhodného spôsobu čistenia odpadových vôd z priemyselnej činnosti,
- zabránenie prieniku nebezpečných látok do pôdy a spodných vôd,
- asanácia neriadených skládok odpadov, nachádzajúcich sa v riešenom území,
- aplikácia environmentálne najvhodnejších BAT techník,
- zachovanie a podporenie biokoridorov vytvorením vegetačných pásov so stanovištne vhodnými drevinovými druhmi v minimálnej šírke 50 m,
- zachovanie a podporenie všetkých hydrických biokoridorov aj s príľahlými brehovými porastmi,
- obmedzenie všetkých negatívnych zásahov (stavebné a iné technické zásahy) do okolitých biocentier,
- vytvorenie vegetačných protihlukových bariér, slúžiacich zároveň ako biokoridory, v okolí priemyselnej výroby (priemyselný park),
- zachovanie brehových porastov popri hydrických biokoridoroch v území,
- introdukcia, rozšírenie a zveľadenie plôch zelene.

C.12.5.2 Zásady starostlivosti o životné prostredie podľa územných plánov obcí

Obec Gbeľany

ochrana podzemných a povrchových vôd

Hlavným recipientom sídla je Gbeliansky potok, ktorého akosť vody sa pravidelne sleduje. Nakoľko v obci nie je vybudovaná kanalizácia, odpadové a splaškové vody sú vypúšťané čiastočne do potoka, čím dochádza k jeho znehodnocovaniu. Z tohto dôvodu je navrhnuté vybudovanie kanalizácie v sídle a odvedenie odpadových vôd do ČOV.

Sídlo má vybudovaný verejný vodovod, napájaný z vodného zdroja Gbeľany. Nakoľko sa sídlo nachádza v II. PHO vodných zdrojov, všetku činnosť v území treba tomuto podriaďiť a prispôbiť (aby nedochádzalo k znečisťovaniu spodných vôd).

ochrana čistoty ovzdušia

Na znečistenie ovzdušia majú vplyv podniky východného priemyselného areálu Žilina, čpavková stanica a Dolvap Varín. V sídle je zdrojom znečistenia lokálne vykurovanie a automobilová doprava. Pozitívny vplyv na životné prostredie sídla mala plynofikácia obce. Odklonením štátnej cesty II/583 mimo sídla dôjde k značnému zníženiu exhalátov z motorových vozidiel a k zníženiu hlukovej hladiny.

likvidácia tuhých odpadov

Likvidáciu tuhých komunálnych odpadov zabezpečuje TKO Terchová. Pre likvidáciu veľkorozmerného domového odpadu bolo navrhnuté umiestnenie veľkokapacitných kontajnerov v jednotlivých obytných obvodoch s ich pravidelným vyprázdňovaním.

Obec Mojš

ochrana čistoty ovzdušia

Kvalita ovzdušia na území obce Mojš je ovplyvnená produkciou emisií zdrojmi znečistenia ovzdušia situovanými v Žilinskej kotline a taktiež diaľkovým prenosom škodlivín z priemyselných aglomerácií (najmä z Českej republiky). Značný podiel na znečistení ovzdušia má čpavková stanica a Dolvap v Varíne, Kafileria v Mojšovej Lúčke a v nemalej miere aj lokálne kúreniská.

Negatívne pôsobenie lokálneho vykurovania by malo prestať zavedením vykurovania ekologicky prijateľným palivom – zemným plynom, a to vo všetkých objektoch na území obce.



likvidácia tuhých odpadov

Zber a zneškodňovanie komunálneho odpadu sa zabezpečuje 2 krát mesačne. V obci nie je zavedený množstvový zber, poplatky za zneškodňovanie sa počítajú na osobu a deň.

Vznikajúci odpad bude potrebné zneškodňovať v súlade so všeobecne záväzným nariadením obce Mojš. V snahe znížiť množstvo skládkového odpadu a zvýšiť podiel druhotne zhodnoteného odpadu bude potrebné zaviesť separovaný zber odpadu. Obec plánuje zaviesť separovaný zber odpadu do konca roku 2004.

ochrana povrchových a podzemných vôd

Na zabezpečenie ochrany podzemných a povrchových vôd je potrebné všetky objekty napojiť na kanalizačnú sieť.

ochrana proti hluku

V súvislosti s vybudovaním priemyselného parku severne od obce Mojš sa hladina hluku spôsobená automobilovou a železničnou dopravou, súvisiacou s prepravou vstupných surovín, výstupných produktov a s osobnou prepravou zamestnancov, značne zvýši, a preto je potrebné vytvoriť protihlukovú bariéru pozdĺž cestných komunikácií, ktorá minimalizuje negatívne vplyvy na dotknuté obyvateľstvo a faunu. Túto funkciu môžu plniť vegetačné pásy, čo zároveň zvýši podiel prírodných prvkov v lokalite.

ochrana fauny a flóry

Do katastrálneho územia obce nezasahuje žiadne ochranné územie, resp. ochranné pásmo. V zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. tu platí I. stupeň ochrany.

Územie je charakterizované antropogénne degradovanými rastlinnými spoločenstvami s prevahou poľnohospodárskych monokultúrnych, plevelných a ruderalných spoločenstiev. Zachovalo sa tu niekoľko hodnotnejších, i keď antropogénne ovplyvnených prvkov – okraje veľkoplošných polí, remízky medzi poľami, brehové porasty potoka Kotrčiná a Gbelianskeho potoka.

miestny ÚSES

V katastri obce Mojš sa podľa regionálneho ÚSES okresu Žilina nenachádza žiadne biocentrum nadregionálneho ani regionálneho významu. V blízkosti obce sa nachádza biokoridor nadregionálneho významu - rieka Váh.

V širšom území sa nachádzajú nasledovné prvky kostry ÚSES:

- biocentrum lokálneho významu - Pod Ladňou,
- biokoridor nadregionálneho významu - rieka Váh - hydrický,
- biokoridor lokálneho významu - Gbeliansky potok - hydrický,
- potok Kotrčiná - hydrický.

Južne od obce Mojš sa nachádza významná migračná cesta vtákov interkontinentálneho významu, ktorá sa viaže na rieku Váh, resp. na Vodné dielo Žilina.

Obec Nezbudská Lúčka

Obec nemá vypracovaný žiadny územný plán, je však potrebné dodržiavať všeobecné zásady starostlivosti o životné prostredie.

Obec Strečno

ochrana podzemných a povrchových vôd

Hlavným recipientom územia je rieka Váh. Pre zaistenie čistoty podzemných a povrchových vôd v obci je potrebné vybudovať kanalizáciu a ČOV, výstavba kanalizácie je projekčne pripravená. Pre zamedzenie kontaminácie vody z poľnohospodárskej výroby je potrebné vybudovať izolované poľné hnojisko so zbernou žumpou na močovku, previesť rekonštrukciu odkanalizovania hospodárskeho dvora, dôsledne dodržiavať hygienické predpisy pri manipulácii s ropnými látkami, pesticídmi a hnojivami.

ochrana čistoty ovzdušia

Zdrojom znečistenia ovzdušia sú v riešenom území lokálne zdroje kúrenia na tuhé palivo, najmä kotolňa SIP ŽSR a kotolňa ZŠ. V súčasnej dobe tuhé palivá kryjú 20% z celkovej potreby tepla. 80% sa zabezpečuje zemným plynom. Do roku 2010 je navrhnuté zvýšenie plynofikácie na 87,7%.



Ďalším zdrojom znečistenia ovzdušia je automobilová doprava po štátnej ceste I/18, ktorá však zasahuje iba malú časť územia sídla pod hradom. Zdrojom zápachu je živočíšna výroba poľnohospodárskeho družstva a hydinárskej farmy, avšak negatívne vplyvy sa v obytnej časti sídla výraznejšie neprejavujú.



ochrana pôdy

Pôdny fond treba chrániť pred nasledovnými devastačnými faktormi:

- nadmerným používaním umelých hnojív a pesticídov,
- vodnou eróziou na extrémnejších stanovištiach,
- neorganizovanými skládkami odpadov.

ochrana proti hluku a vibráciám

V území je zdrojom hluku automobilová doprava po štátnej ceste I/18 a železničná doprava po trati č. 400. Intenzita hluku pri zdroji hluku je 79 dB/A. Izofóna 60 dB /A/ je vo vzdialenosti 435 m v nepohltivom a 155 m v pohltivom teréne a zasahuje do časti obytného územia pod hradom. Vzhľadom na pokles záťaže štátnej cesty I/18 na 2 000 vozidiel/deň po vybudovaní diaľnice je navrhnuté iba zosilnenie bariéry izolačnej zelene. Intenzita hluku pri zdroji hluku na trati č. 400 je 76 dB /A/. Izofóna 60 dB /A/ je vo vzdialenosti 270 m v nepohltivom a 115 m v pohltivom teréne.

likvidácia tuhých odpadov

V súvislosti s výstavbou Vodného diela Žilina sa zriadila skládka odpadov s II. triedou závadnosti. Kapacita skládky zabezpečuje likvidáciu TKO obce Strečno do doby výstavby centrálnej skládky pre oblasť Žilina, max do roku 2010.

návrh miestneho ÚSES

Miestny ÚSE je vymedzený územím nasledovných biokoridorov a biocentier:

- provinciálny terestrický biokoridor Krivánska Malá Fatra – Domašín – Lúčanská Malá Fatra – časť na ľavom brehu Váhu,
- nadregionálny hydrický biokoridor Váh,
- regionálny biokoridor Lúčanská Malá Fatra – Mlynský náhon – Varínka – časť na ľavom brehu Vodného diela Žilina,
- regionálny biokoridor Pod Ladňou – Kysucká vrchovina – časť na ľavom brehu Vodného diela Žilina,
- biokoridory lokálneho významu – potoky spod Javora – Kojšovej, Strečnianska, zeleň okolo hydinarskej farmy a autokempingu,
- nadregionálne biocentrum Starý hrad – Domašínsky meander,
- nadregionálne biocentrum Dúbrava – časť Zlatňanský breh Váhu od lanopasu po Zlatné,
- regionálne biocentrá – Javor, svah nad areálom poľnohospodárskeho družstva, umelý ostrov pri lanopase.

Obec Teplička nad Váhom

- časti území dôležité pre zachovanie ekologickej stability vymedzené v ÚSES-e využívať v súlade s požadovanými zámermi ochrany prírody (ochranné pásma, pramenište a celý tok až po vyústenie potoka Teplička),
- pôdny fond chrániť pred devastačnými faktormi nadmerného používania umelých hnojív a pesticídov, vodnou eróziou a neorganizovanými skládkami odpadov,
- dôsledná ochrana vodného zdroja Teplička nad Váhom,
- odstrániť neorganizované skládky odpadov, odvážať odpad na skládku v Považskom Chlmci.

Obec Varín

ochrana čistoty ovzdušia

Na znečistenie ovzdušia majú vplyv prevádzka Dolvap Varín (prašnosť) a čpavková stanica. Dolvap Varín plánuje výstavbu nových šachtových pecí na zemný plyn (3000 m³/hod). V sídle je zdrojom znečistenia lokálne vykurovanie a automobilová doprava. Pozitívny vplyv na čistotu ovzdušia má nedávna plynofikácia obce.

ochrana čistoty vôd

Sídlo má vybudovaný verejný vodovod. Vybudovaním kanalizácie a odvedením splaškových vôd do ČOV dôjde k zlepšeniu kvality životného prostredia, zamedzí sa priesakom a prienikom splaškov do podzemných vôd.

Vybudovaním Vodného diela Žilina sa výrazne zmenila biologická skladba územia. Forma Váhu a jeho prítokov je biologicky úzko previazaná. Hlavným recipientom sídla je vodný tok Varínky. Potok predstavuje jednu z najčistejších lokalít územia.



likvidácia tuhých odpadov

Likvidáciu tuhých komunálnych odpadov zabezpečuje TS Terchová. V rámci ochrany životného prostredia je nutné zlikvidovať divoké skládky.

ochrana proti hluku a vibráciám

Hladina hluku je závislá od druhu vozidiel, technického stavu, rýchlosti jazdy, pozdĺžneho sklonu nivelety, druhu a stavu vozovky, okolitej zástavby, konfigurácie terénu a ďalších faktorov. Územie sídelného útvaru Varín je najviac zasiahnuté hlukom z cesty II/583 a zo železničnej trate Žilina – Košice.

Cesta II/583 je zdrojom hluku 75 dB(A), 60 dB izofóna je vo vzdialenosti 220 m v nepohltivom a 105 m v pohltivom teréne. Železničná trať č. 400 – zdroj hluku 75,9 dB (A), 60 dB (A) izofóna je vo vzdialenosti 270 m v nepohltivom a 115 m v pohltivom teréne. Po vybudovaní diaľnice sa hodnoty hluku v obci čiastočne znížia.

ekologicky významné segmenty krajiny

- Niva Varínky – ekologicky významný segment krajiny regionálneho významu; ide o prirodzený tok bystrinného potoku, iniciálne štádiá vrbín a jelšín, neresisko rýb vrátane hlavátky. Súčasný stav je optimálny.
- Varínka – podhorská bystrina, brehový porast s vrbou purpurovou, jelšou lepkavou a jelšou sivou. Typický tok patriaci do pstruhového pásma, prirodzene spojený s podhorskou riekou lipňového pásma. Súčasný stav je vyhovujúci.
- Asfaltové jazierka – hlboké jazierko, ktoré vzniklo po ťažbe prírodného asfaltu, okolo strmé svahy s kriačínovými porastmi. Súčasný stav je vyhovujúci.

návrh miestneho ÚSES

Miestny ÚSES je tvorený nasledovnými biocentrami a biokoridormi:

- regionálne biocentrum Pobrežné porasty Varínky,
- regionálny biokoridor Varínka (dĺžka cca 5 km, šírka cca 100 m),
- biokoridor lokálneho významu – Mlynský potok,
- paralelný náhradný biokoridor popri Váhu (dĺžka cca 10 km).

Mesto Vrútky

Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny je v koncepcii územného rozvoja mesta Vrútky zameraný na vytvorenie priestorového základu pre ekologicky stabilné a krajinársky hodnotné prírodné prostredie. Ekologickými a technicko-organizačnými opatreniami je riešenie usporiadanie a využívanie územia.

Z hľadiska ekologických požiadaviek, zachovania biodiverzity v území a zabezpečenia ekologickej stability je pre riešenie územného rozvoja, priestorového usporiadania a využívania územia požadované:

- akceptovať výhľadové začlenenie územnej časti Lúčanská Malá Fatra medzi chránené územia v kategórii chránená krajinná oblasť,
- akceptovať územné vymedzenie a začlenenie lokality Lazy (Pod Korbelovým vrškom) medzi chránené územia v kategórii chránený areál,
- delimitovať lesnú vegetáciu (tzv. biele plochy) vyskytujúce sa na poľnohospodárskom pôdnom fonde do lesného pôdneho fondu, ostatnú nelesnú stromovú a krovinnú vegetáciu zachovať v rozsahu súčasného stavu ako krajinársku zeleň,
- zachovať slatiniská v podsvahovej depresii a mokradný biotop Šiarna – Pod Piatrovou (genofond) a vylúčiť všetky činnosti a zásahy spôsobujúce zmenu vodného režimu a skladbu biotickej zložky, mokradný biotop ponechať samoregulácii a okolie využívať ako kosné lúky,
- zachovať biotop teplomilnej vegetácie Kamenec, vylúčiť všetky činnosti spôsobujúce narušenie povrchu zeme, prípadne priamu likvidáciu biotickej zložky, zachovať stromovú a krovinnú vegetáciu, pasienkové porasty občas prepásat' ovcami,
- ponechať zvyšok zazemňujúceho sa starého ramena Váhu a dolnú časť Kozineckého potoka samoregulácii vrátane stromovej a krovinnej vegetácie,
- zachovať skladbu a prirodzenú vegetačnú štruktúru lesov v lokalitách Minčol, Grúň – Dzuranova tôňa – Ferházová, Pod kopou, Chrapová dolina, Tisovo zodpovedajúcu vertikálnemu a horizontálnemu členeniu územia (genofondové lokality fauny a flóry).

Ochrana prírody a krajiny a z toho vyplývajúce opatrenia sú riešené vo väzbe na súčasnú štruktúru krajinných prvkov a ekologicky významných krajinných segmentov, ktoré vytvárajú predpoklady pre vyššiu biodiverzitu a ekologickú stabilitu územia a celkové usporiadanie a využívanie krajiny.

Ekologicky významnú oblasť tvorí územie Lúčanskej Malej Fatry, ktorá z hľadiska výskytu prírodných prvkov a ich zachovalosťou patrí medzi významné ekologické oblasti Slovenska, je zaradená do medzinárodnej ekologickej siete národného významu.

Ekologicky významná štruktúra je vymedzená územím Kamenec – Piatrová, v ktorej sa vyskytujú genofondové lokality a významnejšie biotopy s ekologickou funkciou (vhodné stanovištné podmienky na šírenie, rozmnožovanie úkryt, trofné miesta a pod.). Pôvodná krajinná štruktúra tohto priestoru sa nezachovala, ale v nevyužívaných územiach sa vytvorili sukcesné biotopy charakteru mokradí, pomerne rozsiahla štruktúra krajinarskej zelene plošného charakteru (svahovité a neprístupné územia) a líniovej zelene popri vodných tokoch, v úvozoch nevyužívaných poľných ciest a terénnych zlomoch, ktoré aj v pohľadových horizontoch tvoria v podhorí Martinských hólí veľmi zaujímavý kolorit.

Ekologicky významný prvok s výskytom mokradného biotopu tvoria:

- slatinisko Pod Piatrovou (je súčasťou ekologicky významnej štruktúry Kamenec – Piatrová),
- Lazy (Pod Korbelovým vrškom),
- Za Váhom (zazemňujúce sa staré rameno Váhu),
- Belejova lúka.

Ekologicky významné líniové vodné spoločenstvo tvoria:

- rieka Váh s pobrežnou vegetáciou,
- rieka Turiec,
- Chrapový potok vrátane sprievodnej vegetácie,
- bezmenný potok vrátane sprievodnej vegetácie v lokalite Medzipotočie,
- Kamenný potok vrátane sprievodnej vegetácie,
- potok Javorina vrátane sprievodnej vegetácie,
- Kozinecký potok vrátane sprievodnej vegetácie,
- potok Mníšia vrátane sprievodnej vegetácie.

Ekologicky významné líniové spoločenstvo ekotónu tvorí rozhranie lesnej a poľnohospodárskej krajiny v priestore Podhradište – Dubná skala.

Ekologické opatrenia majú legislatívny, biotický a technicko-organizačný charakter.

Legislatívne opatrenia sa týkajú:

- uplatňovania a dodržiavania podmienok ochrany podľa 2. stupňa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny na území ochranného pásma NP Malá Fatra,
- prípravy návrhu a schválenia CHKO Lúčanská Malá Fatra podľa zákona č. 543/2002 Z. z. a jej začlenenie do siete chránených území Slovenska s podmienkami ochrany podľa 2. stupňa,
- prípravy návrhu a schválenia chráneného areálu Lazy (Hluchovo) podľa zákona č. 543/2002 Z. z. a uplatňovania podmienok ochrany podľa 4. stupňa,
- schválenia rozšírenie lesoparku podľa zákona č. 61/1977 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- delimitácie poľnohospodárskej pôdy so sukcesiou lesnej vegetácie do kategórie lesného pôdneho fondu podľa zákona č. 307/1992 Zb. o ochrane poľnohospodárskej pôdy v znení neskorších predpisov,
- delimitácie poľnohospodárske pôdy so sukcesiou nelesnej drevinnej vegetácie do kategórie ostatných plôch (nepoľnohospodárska pôda) podľa zákona č. 307/1992 Zb. v znení neskorších predpisov,
- zabezpečenie monitoringu bioty územných častí Piatrová – Šiarna a podľa výsledky v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. posúdiť možnosť zvýšenia stupňa územnej ochrany ich zaradením medzi chránené krajinné prvky.

Biotické opatrenia sa týkajú:

- používania sadbového materiálu pri obnove lesných porastov provenienčnými druhmi zodpovedajúci horizontálnej a vertikálnej štruktúre územia a funkcii daného priestoru,
- ochrany vodných tokov v zmysle vodného zákona č. 184/2002 Z. z. ako prirodzeného ekosystému v krajine,
- zachovania prirodzenej skladby sprievodnej vegetácie všetkých vodných tokov,
- eliminovania všetkých invázných drevín vo voľnej krajine, ktoré nezodpovedajú klimaxovej jednotke.

Technicko-organizačné opatrenia sa týkajú:

- potažbovej úpravy terénu hlavne v priestoroch manipulačných skládok drevnej hmoty,

- odstránenia nelegálnych skládok komunálneho a biologického materiálu,
- odstraňovania vyschnutých jedincov stromov, prípadne prevzdušenie línií zelene popri vodných tokoch,
- vykášania okrajov ciest, územných predelov a nevyužívaných pozemkov, mechanického odstraňovania burínisk.

Mesto Žilina

zdroje znečisťovania životného prostredia

Východné priemyslové pásmo sa javí ako najvýraznejší zdroj plošnej kontaminácie všetkých zložiek životného prostredia, krajinných segmentov a pravdepodobne sa jedná o systém zdrojov, majúcich priamy negatívny dopad na zdravie obyvateľov Žiliny. Hlavnými znečisťovateľmi sú Považské chemické závody a Tepláreň Žilina.

Západné priemyselné pásmo predstavuje extenzívne využívané územie s množstvom reálnych a potenciálnych zdrojov znečisťovania ovzdušia, pôdy, povrchovej a podzemnej vody (napr. Paneláreň, Benzínol, Drevoindustria, Slovena, ZVL, ŽSR, Mototechna, Doprastav, Elektrovod). K znečisťovaniu podložia nedochádza celoplošne, ale iba lokálne.

odpadové hospodárstvo

Na skládku tuhých komunálnych odpadov sa vyváža odpad zo Žiliny a celej zvozovej oblasti viac ako 30 rokov. Vzhľadom na fakt, že pokusy zriadiť regionálnu skládku TKO v iných lokalitách boli neúspešné, je potrebné predĺžiť životnosť skládky v Považskom Chlmci do roku 2020. Návrh si vyžaduje viacero opatrení – vybudovanie nepriepustnej izolačnej steny (znemožnenie priesakov do podložia a kontaminácie podzemnej vody), kapacitu skládky dimenzovať na životnosť ďalších 20 rokov.

V území medzi Žilinou a Strečnom sa nachádzalo 20 neriadených divokých skládok. Tieto boli pri výstavbe Vodného diela Žilina zneškodnené.

čistota vodných tokov

Územím mesta preteká rieka Váh s prítokmi Rajčianka, Kysuca, z väčších miestnych tokov Rosinka, Trnovský potok, Hýrovský potok a Bánovský potok.

Kvalita vody vo Váhu, Kysuci a Rajčianke neposkytuje možnosti širšieho využitia ich vôd a vodných plôch. Po vybudovaní ČOV v Ružomberku, vo Vrútkach, v Kysuckom Novom Meste sa kvalita vody vo Váhu a Kysuci podstatne zlepšila. Na kvalitu povrchových vôd vplyva aj znečistenie podzemných vôd, situovaných v alúviách tokov. Predovšetkým sa jedná o alúvium Váhu v priestore Východného priemyselného pásma a oblasť ľahkého priemyslu Západného priemyselného pásma.

čistota ovzdušia

Stav kvality ovzdušia v Žiline a tým aj v celej Žilinskej kotline ovplyvňuje viacero nepriaznivých faktorov:

- mesto Žilina je z hľadiska podmienok pre rozptyl škodlivín v ovzduší položené v nepriaznivej kotlinovej oblasti
- najmä v zimnom období sa tu často vyskytujú inverzné situácie, kedy sa prakticky zastavuje vertikálne premiešavanie ovzdušia a ktoré neraz trvajú niekoľko dní, niekedy i týždňov
- po väčšinu roka a najmä v zimnom období, kedy znečistenie ovzdušia obzvlášť narastá, prevažujú prakticky bezveterné stavy
- v území mesta sa trvalo prekračujú imisné limity pre oxidy dusíka, ale aj pre prašnosť a v poslednom období aj pre prízemný ozón
- opakovane sa tu prekračujú najvyššie tabuľkové hodnoty indexov znečistenia ovzdušia, najmä denných, ale aj dlhodobých
- katastrálne územie mesta Žilina bolo vyhláškou č. 112/1993 Z. z. zaradené medzi zaťažené územia z hľadiska znečistenia ovzdušia
- v Žiline sa opakovane zaznamenal výskyt smogových situácií, a to jednak v zimných mesiacoch, no v posledných rokoch i v letnom období
- v centre mesta sa nachádza chemická továreň produkujúca emisie oxidov dusíka, oxidu siričitého, amoniaku a viacerých organických látok
- v meste sa nachádza viacero stredných a malých zdrojov znečistenia, kde sa spaľuje pevné palivo, najmä málo kvalitné hnedé uhlie, a to i v historickom centre mesta



- v poslednom desaťročí výrazne vzrástla intenzita automobilovej dopravy a v budúcich rokoch sa očakáva ďalší nárast
- automobilová doprava produkuje 7% emisií tuhých látok, 37% emisií oxidov dusíka a vyše 80% emisií prchavých organických látok z celkových emisií, vypustených na území mesta
- tieto emisie z automobilovej dopravy sú vypúšťané nízko nad zemou, v dýchacej zóne ľudí
- Žilina sa radí približne na 3. najhoršie miesto na Slovensku z hľadiska znečistenia ovzdušia spomedzi cca 30 trvalo meraných lokalít na Slovensku, pričom na sídlisku Vlčince je viac znečistené ovzdušie než v centre Bratislavy
- v meste Žilina je nedostatok parkovej zelene
- v meste je nedostatok cyklistických komunikácií
- najmä v centrálnej časti mesta sa zastavila ďalšia plynofikácia
- v Žiline v uplynulých rokoch významne vzrástla akútna i chronická chorobnosť dýchacích ciest a imunitného systému (alergie) najmä u detí

Pre zníženie znečisťovania ovzdušia v Žiline je žiaduce:

- v oblasti stacionárnych zdrojov znečisťovania:
 - zamedziť vstup nových priemyselných aktivít a zásobovanie energiou, ktoré by zhoršovali emisnú a imisnú situáciu v meste
 - nové stacionárne zdroje produkujúce emisie do ovzdušia umiestňovať v dostatočných vzdialenostiach od obytných a pracovných mestských zón a s prihliadnutím na prevládajúce smery vetra
 - presadzovať náhradu doterajšieho vykurovania uhlím v objektoch najmä v centre mesta vykurovaním zemným plynom (príp. elektrinou), plynofikovať zatiaľ neplynofikované časti mesta
 - centrálné zásobovanie teplom využívajúcim aj uhlie (Tepláreň Žilina) rozširovať len po odsírení
 - vytvárať tlak na zavádzanie maximálne novej ekologickej chemických výroby v PCHZ a na utlmovanie výroby nadmerne znečisťujúcich ovzdušie
 - podporovať prechod zo spaľovania pevného paliva na spaľovanie zemného plynu v kotolniciach stredných zdrojov znečisťovania
 - podporovať zavádzanie bezrozpúšťadlových technológií úpravy povrchov, používanie vodou riediteľných náterov/nástrekov v zdrojoch znečisťovateľov
- v oblasti mobilných zdrojov znečisťovania:
 - zabezpečiť čo najväčší možný odstup tranzitnej automobilovej dopravy od obytných a pracovných zón mesta
 - umožniť čo najväčšiu plynulosť premávky automobilovej dopravy v meste
 - rozširovať pešie zóny z centra mesta smerom k satelitným sídliskám
 - podporovať ďalší rozvoj MHD trolejbusmi
 - vybudovať v meste sieť cyklistických trás (prepojenie sídlisk s centrom + okruh okolo mesta)
 - pešie a cyklistické trasy izolovať od priameho styku s automobilovou dopravou pásami zelene, najmä vysokej
 - zvýhodniť automobilovú dopravu s pohonom na skvapalnený plyn, príp. povoliť vjazd zásobovacích vozidiel len s touto pohonnou látkou
 - budovanie dopravných parkovísk pri začiatkoch peších zón, resp. cyklistických trás (s možnosťou zapožičania bicyklov)
- v oblasti zelene:
 - zvýšiť plochu parkovej a ostatnej zelene v meste prednostne s ohľadom na jej filtračnú funkciu, t.j. zvyšovať najmä množstvo a podiel mohutnejšej listnatej stromovej zelene, ktorá zachytáva prašnosť, ale aj plyných škodlivín a následným sezónnym zbavovaním sa lístia prispieva k znižovaniu znečistenia ovzdušia
 - rekreačné plochy, športoviská a zdravotné zariadenia izolovať dostatočnými bariérami zelene od dopravných frekventovaných komunikácií mesta
 - skvalitniť vybavenie a údržbu parkov tak, aby prilákali čo najviac návštevníkov
 - sanovať zaburinené neudržiavané plochy s cieľom umožniť najmä likvidáciu burín produkujúcich alergénne pele
 - rekonštruovať stromoradia v uliciach centrálnej časti mesta

Odhad emisií na území mesta Žilina pre rok 2020

Emisná látka	Oxidy dusíka	Oxid uhoľnatý	Prchavé organické látky	Tuhé látky
Množstvo /t	500	1 500	300	60



C.12.6 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

V rámci okresov riešeného územia najbližšie prirodzenému stavu sú pôvodné lesné porasty, ktoré sú najzachovalejšie a vyskytujú sa na najväčšej ploche Krivánskej Malej Fatry. Tu i v Lúčanskej Malej Fatre je dobre zachovaná i prirodzená stupňovitosť lesných spoločenstiev. Prirodzené lesné porasty sa ďalej vyskytujú najmä vo vyšších polohách Lúčanskej Malej Fatry. V ostatných častiach riešeného územia sa vyskytujú menej často, prípadne ostrovčekovite. Z nelesných spoločenstiev majú vysoký stupeň pôvodnosti trvalé trávne porasty nad hornou hranicou lesa (najvyššie polohy Krivánskej a Lúčanskej časti Malej Fatry), skalné a sutinné spoločenstvá (Krivánska Malá Fatra), slatinné a prameniskové spoločenstvá a teplomilné suchomilné bylinné spoločenstvá na plytkých pôdach (Lúčanská Malá Fatra). Ostatné bylinné spoločenstvá majú nižší stupeň pôvodnosti, sú viac podmienené alebo ovplyvnené ľudskou činnosťou, môžu byť však tiež ekologicky hodnotné, vzácne alebo ohrozené.

Kritérium pôvodnosti bolo spolu s kritériom ohrozenosti, reprezentatívnosti a biogeografickej významnosti použité ako hlavné kritériá pri výbere lokalít plniacich funkciu kostry ÚSES.

Základná kostra územného systému ekologickej stability je tvorená nasledovnými prvkami:

- Biocentrá – najvýznamnejšie geoeosystémy (skupina geoeosystémov), vytvárajúce trvalé podmienky pre rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev.
- Biokoridor – priestorovo spojený systém geoeosystémov, spájajúci biocentrá a umožňujúci migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev.

Lokality flóry a fauny významné z hľadiska zachovania biodiverzity (genofondu, životaschopných populácií a spoločenstiev rastlín a živočíchov) sú genofondové lokality. Sú to územia, na ktorých sa vyskytujú ohrozené a vzácne druhy, lokality ohrozené a vzácne, lokality s výskytom ekologicky alebo inak (napr. vývojovo) významných druhov a spoločenstiev organizmov.

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné prvky kostry územného systému ekologickej stability:

- Nadregionálny biokoridor: rieka Váh – hydrický biokoridor,
- Regionálny biokoridor: rieka Varínka – hydrický biokoridor,
- Lokálne biocentrum: Medzi jarkami,
- Lokálne biocentrum: Dubeň,
- Lokálne biocentrum: Mokrad pri Tepličke,
- Lokálne biocentrum: severná časť obce Teplička nad Váhom,
- Lokálne biocentrum: Žľaby – Vlčkovce,
- Lokálne biocentrum: Pod Ladňou,
- Lokálne biocentrum: Vodný zdroj Teplička nad Váhom,
- Lokálne biocentrum: Lesík – Hrnčiareň,
- Lokálny biokoridor: potok Kotrčiná – hydrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: potok Šošinec – hydrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Gbeliansky potok – hydrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Hradisko – Diel - Pod Ladňou – Váh – terestrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Lúčanská Malá Fatra – Teplička nad Váhom – Žľaby – Vlčkovce – Straník – Kysucká vrchovina – terestrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Pri poľnej ceste ne Zástranie – terestrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Vodný kanál Teplička nad Váhom – hydrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Potok Teplička – hydrický biokoridor,
- Lokálny biokoridor: Močiare – Nezbudská Lúčka.

Priestorové vyjadrenie migrácií vtákov v okresoch riešeného územia

Priestorový priebeh migrácie vtákov sa vyznačuje značnou zložitosťou, dynamickou variabilitou a druhovou / skupinovou špecifickosťou. V tomto zmysle existuje celá škála prechodov, počnúc druhmi tiahnucimi „širokým frontom“ (mnohé druhy spevavcov – ich ťahové cesty na regionálnej úrovni nemajú podstatný význam) až po druhy, ktorých pravdepodobnosť migračného výskytu pozitívne koreluje s blízkosťou k určitým krajinným štruktúram – tzv. vodiacim líniam (napr. mnohé druhy vodných vtákov). Pri posledne spomínaných druhoch vtákov majú význam aj migračné cesty na regionálnej úrovni, najmä ak sa v regióne okrem vodiacich línii vyskytuje aj dostatok lokalít vhodných pre odpočinok, získavanie potravy a úkryt migračných druhov vtákov – tzv. migračných zastávok.



V okresoch Žilina a Martin na základe hodnotenia pomerne bohatého publikovaného i nepublikovaného materiálu a doterajších poznatkov z okolitých regiónov i z celého Slovenska možno priestory ťahových ciest rozdeliť nasledovne:

- nadregionálne významná (transkarpatská) migračná cesta údolím Váhu (vodiaca línia Váh),
- regionálne významné migračné cesty (v riešenom území sa jedná o údolie Varínky a Turca).



Hodnotenie a klasifikácia vybraných segmentov krajiny

Krivánska Malá Fatra - provincionálne biocentrum

Vyčlenená značná časť Krivánskej Malej Fatry, s jadrami Tiesňavy – Rozsutec a Suchý – Kľačianska Magura. Časť leží na území okresov Žilina a Martin. Hranica sleduje hranicu ochranných lesov a lesov osobitného určenia.

Starý hrad (ŠPR) – biocentrum nadregionálneho významu, genofondová lokalita

Prirodzené dubové porasty na severnej hranici svojho rozšírenia na Slovensku, jedľové bučiny s dubom, dubové boriny a lipové sutinové lesy. Výskyt druhov *Vincetoxicum officinalis*, *Convallaria majalis*, *Melica nutans*, *Polypodium vulgare*, *Artemisia absinthium*, *Sempervivum montanum*, *Woodsia ilvensis*, *Inula conyza*, *Saxifraga aizoon*, *Alium montanum*.

Krivé (ŠPR) – biocentrum nadregionálneho významu, genofondová lokalita

Prirodzené bukové porasty a zmiešané sutinové lesy s *Quercus petraea*, *Carpinus betulus* a i., sutinové spoločenstvá so *Sempervivum montanum ssp. carpaticum*.

Kľačianska Magura(ŠPR) – biocentrum nadregionálneho významu

Prirodzené pralesovité jarabinové smrečiny na kryštaliniku v chrbátových polohách s prechodom do jedľových bučín a bukových javorín. Rastliny: *Anthyrium distentifolium*, *Blechnum spicant*, *Saxifraga rotundifolia*, *Campanula serrata*, *Veratrum album ssp. lobelianum*, *Gentiana asclepiadea*, *Lilium martagon*, *Valeriana officinalis*. Živočích: motýle *Lampronia trimaculeta*, *Coleophora virgarrea*, *Elachista humilis*, *Parnasius mnemosyne*, rovnošvé muchy *Emphis lucidus*, chrobáky *Ptenostichus pilosus*, *Ptenostichus foreolatus*, *Calathus metallicus*, *Leptusa alpicola*, *Othius brevipennis*, nematódy *Steratocephalus demani*, *Nothocriconema stygium*, *Eudorylaimus labiatus*, *Rotylenchus buxiphilus*, vtáky *Pernis apivorus*, *Tetrao urogalus*, *Bonasa bonasus*, *Picoides tridactylus*, *Caprimulgus europaeus*, *Glaucidium passerinum*.

Riečny ekosystém Turca - biokoridor nadregionálneho významu

Prírodne blízke ekosystémy podhorskej rieky Turiec s veľmi dobre vyvinutými a druhovo bohatými brehovými porastmi, prirodzeným režimom toku i charakteru koryta a s nadregionálne významnou refugiálnou a interakčnou (koridorovou) funkciou. Príbrežné mokradné travinno-bylinné spoločenstvá s výskytom *Sesleria uliginosa*, *Carex buekii*, *C. caespitosum*, *C. diandra*, *Bidens cernum*, *Scrophularia umbrosa*, *Thalictrum aquilegifolium*, *Geranium palustre*, *Filipendula ulmaria*, spoločenstvá hydrofytov s *Batrachium aquatille*, *B. trichophyllum*, *Potamogeton crispus*, *P. pefoliatus*, *Coelogeton pectinatus*, *Zanichellia palustris*. Viac ako 800 druhov bentosu (56 nových pre faunu, resp. flóru Slovenska), významné druhy vážok, zo stavovcov *Eudontomyzon mariae*, 26 druhov rýb, viacero druhov obojživelníkov a plazov, vyše 170 druhov vtákov (78 hniezdičov) a prírodoochranné významné druhy cicavcov, najmä *Lutra lutra*, *Neomys anomalus*, *Sicista betulina*.

Minčol (vrcholová časť) – biocentrum regionálneho významu

Významné typy druhovo chudobných horských psicových spoločenstiev, výskyt významných druhov horskej arachnofauny, *Triturus alpestris*, teraonidov, *Anthus spinoletta*.

Minčol – Dihá Lúka (uzáver Javornej doliny) –biocentrum regionálneho významu

Väčšie celky starých buково jedľovo-smrekových a smrekových lesných porastov. Rastliny *Trientalis europaeus*. Živočích *Tetrao urogalus*, *Bonasa bonasus*, *Scolopax rusticola*, *Dendrocopos leucotos*, *Picoides tridactylus*, *Turdus torquatus*, *Nucifraga caryocatactes*.

Hýrovská Slatina (NCHPV) – biocentrum regionálneho významu, genofondová lokalita

Vápnité slatiny s výskytom ohrozených vlhkomilných spoločenstiev, výskyt ohrozených druhov *Menyanthes trifoliata*, *Epipactis palustris*, *Molinia coerulea*, *Lotus uliginosus*, *Parnassia palustris*, *Succisa pratensis*, *Valeriana dioica*, *Valeriana officinalis*.

Kamenec – Piatrová – biocentrum regionálneho významu

Tvorí ho viacfragmentálna štruktúra ekosystémov – slatinisko v podsvahovej depresii s prítlačnými mokradkami, nelesná drevinná vegetácia, lúčna enkláva údolnej zníženejiny a fosílného travertínu Kamenec. Z hľadiska biotickej skladby sa v mokradnom biotope vyskytujú vzácne aj chránené druhy, na fosílnom travertíne sa vyskytuje teplomilná vegetácia, drevinnú zložku tvoria druhy zodpovedajúce príslušnému biotopu, na vlhkejších stanovištiach sú to jelšovo-vrbové druhy, na suchších stanovištiach dub, hrab, lieštiny atď. Územie je stanovišťom mnohých druhov faunistickej zložky.

Kamenec – genofondová lokalita

Enkláva teplomilnej vegetácie (*Aremonia agrimonioides*, *Inula ensiflora*, *Quercus petraea*, *Quercus robur* a iné) s výskytom teplomilnej entomofauny.

Piatrová – genofondová lokalita

Slatiniská v svahových depresiách s prípotočnými mokraďami s výskytom *Cirsium pannonicum*, *Orchis mascula* ssp. *signifera*, *Traunsteneria globosa*, *Gladiolus imbricatus*, *Thalictrum simplex*, *Triglochin palustre*.

Kozinecké dubiny (návrh. MCHÚ) - biocentrum regionálneho významu

Spoločenstvá kyslomilných bučín s dubom, významné druhy teplomilnej arachnofauny.

Mlynský potok - biocentrum regionálneho významu

Zachované rôznoveké staré porasty bučín a smrečín s prirodzeným druhovým zložením drevinnej a bylinnej synúzie.

Rieka Váh - biokoridor nadregionálneho významu

Biokoridor vedie nivou Váhu. Tvorí ho rieka Váh vrátane pobrežnej vegetácie. Ekosystém pobrežných vôd s pobrežnou a litorálnou vegetáciou, na menej atakovaných miestach sa vyskytujú hniezdiská.

Rieka Varínka – biokoridor regionálneho významu, genofondová lokalita

Pionierske spoločenstvá na nivných náplavách, podhorské vrbiny s dominantnou *Salix purpurea* a *S. eleagnos*, výskyt *Myricaria germanica*, *Calamintha acinos* a ohrozených druhov vtákov.

Biokoridor regionálneho významu vedúci okrajom lesa na úpätí Malej Fatry – Lúčanskej i Krivánskej časti (lesný okraj na styku Lúčanskej Malej Fatry s rajeckou a bitarovsko-lietavskou kotlinou)

Ekotón les – bezlesie, lesné okraje s krovinným podrastom a veľmi vhodným stanovišťom avifauny (hniezdiče), napr. *Streptopelia turtur*, *Cuculus canorus*, *Asio otus*, *Jynx torquilla*, *Dendrocopus minor*, *Anthus trivialis*, *Turdus merula* a početné druhy spevavcov.

Okraj lesa pri Strečne – genofondová lokalita

Sukcesné štádiá na vresoviskách s *Nardus stricta*, teplomilná fauna bezstavovcov.

Asfaltový lom pri Nezbudskej Lúčke – genofondová lokalita

Reprodukčná lokalita pre ohrozené druhy obojživelníkov, výskyt žiab i mlokov, výskyt významných druhov vážok.

Strečniansky hradný vrch – genofondová lokalita

Skalné spoločenstvá, teplomilné druhy rastlín, teplomilná fauna.

Javor – genofondová lokalita

Teplomilné lesné i nelesné spoločenstvá s výskytom ohrozených druhov rastlín *Pulsatilla slavica*, *Dianthus hungaricus*, *Cornus mas*.

Potoky severne od kóty Javor – genofondová lokalita

Zachovalé brehové porasty potokov so zarezaným korytom so starými jedincami *Padus avium*, *Crataegus monogyna* agg.

Rosina, niva potôčika východne od obce – genofondová lokalita

Nivné mokraďné spoločenstvá s *Carex paniculata*.

Teplička nad Váhom – genofondová lokalita

Teplomilné rastlinné spoločenstvá s výskytom ohrozených a teplomilných druhov rastlín *Calamintha acinos*, *Cytisus nigricans*, *Origanum vulgare*, *Dianthus armeria*, *Aquilegia vulgaris*.

Stráňavská dolina – genofondová lokalita

Dolina kaňonovitého charakteru s teplomilnou vegetáciou. Podzemné priestory s výskytom ohrozených druhov netopierov, hniezdisko sov.

Hrádok (ŠPR) – genofondová lokalita

Pestrý reliéf i expozícia, rozmanité lesné spoločenstvá, najmä pralesovité bučiny.



Hajasová (ŠPR) – genofondová lokalita
Zachovalé lesné spoločenstvá bučín s jedľou.

Panošina – genofondová lokalita
Súvislejšie porasty starých výmladkových bučín na kryštaliniku, ojedinele s dubom, brezou. Rastliny *Calluna vulgaris*. Živočíchy: teplomilné druhy chrobákov, vtáky *Ciconia nira*, *Columba oenas*, *Picus canus*, *Dendrodopus leucotos*, *Ficedula parva*, *Ficedula albicollis*.

Grúň – Dzuranova tôňa – Ferházová – genofondová lokalita
Staré prírodné lesné porasty s bukom, jedľou smrekom, javorom horským a brestom. Živočíchy: vtáky *Tetrao urogalus*, *Bonasa bonasia*, *Picoides tridactylus*, *Dendrocopus leucotos*. Lesy sú zaradené do kategórie ochranných lesov.

Pod kopou – genofondová lokalita
Staré bučiny s prímiesou hrabu a s prirodzenejšou štruktúrou. Lesy patria do kategórie hospodárskych lesov.

Tisovo – Starý lom – genofondová lokalita
Zvyšky teplomilnej vegetácie v okolí vyťaženého lomu, výskyt teplomilnej arachnofauny.

Chrapová dolina, dno – genofondová lokalita
Lesné spoločenstvá dubohrabín, popri potoku staré jedince jelší. Lesy sú zaradené do kategórie ochranných lesov (ochrana pôdy).

Dubná skala – genofondová lokalita
Podsvahová, čiastočne synantropofytizovaná mokraď s fytoocenózami vysokých ostríc s výskytom *Scutellaria galericula*, *Scirpus sylvaticus*, *Filipendula ulmaria*.

Za Váhom – genofondová lokalita
Zvyšok zazemňujúceho sa starého ramena so stromovitými i krovitými vrbinami, vodnou a litorálnou vegetáciou zväzov *Magnocaricion*, *Sparganio-Glycerion* a s výskytom mokraďových živočíchov (*Gallinula chloropus*, *Anas platyrhynchos*, *Emberiza schoeniclus*).

Lipovec, za elektrárňou – genofondová lokalita
Suchý, čiastočne narušený nivný úhor / občasný pasienok s výskytom prírodoochrane významných druhov rastlín.

Dolný tok Kozineckého potoka – genofondová lokalita
Zvyšky jelšových a vrbovo-jelšových brehových porastov, vodná a litorálna vegetácia (*Cyperus fuscus*, *Limosella aquatica*, *Carex paniculata*, *Eleocharis palustris*, *Sparganium erectum*).

Lipovec, Dúbravy – genofondová lokalita
Mokraď s vyvinutými fytoocenózami zväzu *Magnocaricion* (*Carex buckii*) a mozaikou stromových a krovinných mokraďových drevinových formácií.

Jazierka (Lipovecké štrkoviská) – genofondová lokalita
Zväčša vyťažené menšie i veľké štrkoviská s postupujúcou sukcesiou bylinových (zväz *Phragmition*) a drevinových (vrby) mokraďových spoločenstiev. Hniezdisko *Anas querquedula* (v minulosti), *Charadrius dubius*, *Actilis hypoleucos*, *Gallinula chloropus*, *Alcedo atthis*, *Riparia riparia*, *Remiz pendulinus*, migračný výskyt *Plegadis falcinellus*, *Aythya marila*, *Tringa totanus*, *Larus fuscus*.

Pod Brehmi – genofondová lokalita
Časť riečného ekosystému Turca.

Lokalita č. 289 – genofondová lokalita

Zmena využívania v biocentrách a genofondových lokalitách - lokalita „b1“
Zmena vo využívaní – zmena spôsobov alebo intenzity doterajšieho socioekonomického využívania (spravidla smerom k extenzívnejším a tradičným spôsobom). Snaha o obnovenie primeraného spôsobu a intenzity takých ľudských činností, ako boli v minulosti.

C.12.7 EKOLOGICKÁ STABILITA KRAJINY

Ekologická stabilita krajiny je vyjadrením stupňa prirodzenosti daného územia na základe kvality (hodnotenie krajinnno-ekologickej významnosti) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinnnej štruktúry v konkrétnom území. Z ekologického hľadiska sa za najkvalitnejšiu štruktúru (t.j. s najvyššou ekologickou stabilitou) považujú územia slabo zasiahnuté antropogénnou činnosťou, čiže územia, ktoré majú najvyšší podiel prvkov s vysokou hodnotou ekologickej významnosti.

Päťstupňová, tzv. komplexná klasifikácia ekologickej stability je kombináciou relatívnej ekologickej kvality jednotlivých súčasnej krajinnnej štruktúry, abiotickej stability územia a systému ekologických bariér (stresových faktorov) v krajine.

V riešenom území sú zastúpené všetky stupne ekologickej stability. Najnižšiu ekologickú stabilitu majú jednotlivé sídelné útvary, plochy ciest a železníc, veľkoplošné polia. Hodnotnejšími lokalitami sú brehové porasty, nelesná stromová a krovinová vegetácia, menšie i väčšie lesné plochy v blízkosti miest a obcí, pasienky a lúky a podobne. Najvyšším stupňom ekologickej stability sa vyznačuje len malá časť územia. Jedná sa najmä o vyššie položené oblasti priamo v Krivánskej a Lúčanskej časti Malej Fatry, v ostatnom území sa nachádzajú ojedinele, sú to jednotlivé biocentrá, biokoridory a genofondové lokality. Ide o najhodnotnejšie časti prírody s vysokým stupňom pôvodnosti porastov a prirodzenosti územia.

C.12.8 STRESOVÉ FAKTORY V RIEŠENOM ÚZEMÍ

C.12.8.1 Stresové faktory súvisiace s dopravou

Cestná doprava

Intenzita cestnej dopravy bola hodnotená na základe sčítania dopravy v roku 1990. Do hodnotenia bol braný celoročný priemer počtu jednotlivých druhov vozidiel za 24 hodín na sledovaných úsekoch ciest. Pre hodnotenie cestnej dopravy boli vyčlenené nasledovné kategórie:

- komunikácie, ktoré neboli sledované,
- komunikácie s menej ako 6 000 vozidiel za 24 hodín,
- komunikácie s viac ako 6 000 vozidiel za 24 hodín.

K najviac zaťaženým úsekom ciest (intenzita dopravy prekračuje 10 000 vozidiel za 24 hodín) patria cestné prieťahy v Žiline a v Martine. K menej frekventovaným, ale stále veľmi zaťaženým úsekom ciest (6 000 až 10 000 vozidiel za 24 hodín) patria úseky:

- Vrútky – Strečno,
- Žilina – Strečno,
- Martin – Vrútky.

Všetky uvedené úseky ciest patria k najzaťaženejším aj z celoslovenského hľadiska.

Železničná doprava

Intenzita železničnej dopravy je daná hustotou premávky osobných a nákladných vlakov za 24 hodín. Intenzita je hodnotená v nasledovných kategóriách:

- menej ako 100 vlakov za 24 hodín,
- viac ako 100 vlakov za 24 hodín.

Negatívny vplyv bol čiastočne znížený elektrifikáciou hlavných tratí. Železničná doprava má v riešenom území dominantné postavenie, keďže mestá Žilina a Vrútky patria k dôležitým železničným uzlom na Slovensku. Riešeným územím prechádza nasledovná železničná trať:

- Žilina – Vrútky – 237 vlakov za 24 hodín.

Železničná trať Žilina – Vrútky je jednou z najvýznamnejších z celoslovenského hľadiska, ale zároveň aj najviac zaťažená trať na Slovensku vôbec.

Integrovaný vplyv dopravných ťahov

Existuje mnoho dopravných ťahov, kde sa sústreďujú cesty a železnice s vysokou intenzitou dopravy do jedného priestoru. V týchto miestach dochádza ku kumulácii negatívnych vplyvov dopravy na okolitú krajinu. Na základe kumulačného vplyvu dopravy sú najviac zaťažené dopravné ťahy:

- Žilina – Strečno - Vrútky



Možno konštatovať, že všetky najviac zaťažené dopravné ťahy sú sústredené pozdĺž vodných tokov. K dopravne najviac zaťaženým úsekom riešeného územia (okrem miest Žilina a Martin) patrí celé údolie Váhu.

C.12.8.2 Zaťaženosť prostredia hlukom

V rámci hodnotenia socioekonomických aktivít boli zaznamenávané najmä plochy zaťažené hlukom nad 70 dB. Najväčším zdrojom hluku je intenzívna doprava, ktorá veľmi často prechádza obytnými zónami miest a obcí. Preto i priestory najviac zaťažené hlukom sú lokality v okolí dopravných ťahov:

- železničná trať – Žilina – Vrútky 76 dB,
- cestná komunikácia – Žilina – Vrútky 71,8 dB.

C.12.8.3 Areály priemyselnej a ťažobnej činnosti a energetických zariadení

Bariérovým prvkom v tomto prípade je vlastná existencia uvedených objektov, ktorých negatívny účinok sa prejavuje na ploche ich vlastného územného priemetu. Sekundárnymi účinkami priemyslu, ťažobnej a energetickej činnosti sú znečistenie ovzdušia, vody, pôdy, hlučnosť, prašnosť a pod.

Koncentrácia priemyselných a energetických objektov je značná hlavne v najhustejšie osídlených oblastiach riešeného územia, ktorými sú dolina Váhu a dolná časť Turca, najmä v okolí mestských sídel. Najväčšia koncentrácia priemyslu je v mestách Žilina, Vrútky a Martin a v ich najbližšom okolí. V blízkej budúcnosti vznikne nová priemyselná zóna v lokalite medzi Tepličkou nad Váhom, Gbeľanmi a Mojšom (Priemyselný park KIA MOTORS - HYUNDAI MOBIS).

Ťažobnú činnosť v okrese predstavuje najmä sieť povrchových lomov. Jedná sa hlavne o lom neďaleko Dubnej skaly a vrch Polom.

C.12.8.4 Stresové faktory súvisiace s cestovným ruchom

Cestovný ruch je z hľadiska negatívneho vplyvu na životné prostredie hodnotený na základe počtu návštevníkov, množstva rekreačných zariadení a objektov a formy rekreácie v danej lokalite. Hodnotenie je ťažšie realizovateľné, nakoľko návštevnosť mimo centier cestovného ruchu je menej sledovaná.

Stresové faktory cestovného ruchu sú rozdelené do nasledovných kategórií:

- maloplošné – samostatne stojace objekty súkromných a podnikových chat, penzióny, a pod.,
- veľkoplošné – rekreačné komplexy, chatové oblasti, lyžiarske strediská,
- líniové – lyžiarske vleky, lanovky, turistické chodníky, cyklotrasy.

Negatívny vplyv cestovného ruchu na životné prostredie je zreteľný najmä v najnavštevovanejších oblastiach okresov, akými sú Vrátna, Rajecké Teplice, Martinské hole. Priamo v riešenom území sa nenachádzajú žiadne veľké lokality rekreácie. Územie má však dobrý rekreačný potenciál. Jeho vhodným využitím by mohli byť čiastočne odľahčené aj najnavštevovanejšie strediská regiónu, a tým znížený ich negatívny dopad na životné prostredie.

C.12.9 KVALITA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA SÍDIEL

Kvalita životného prostredia je hodnotená na základe:

- ekologickej kvality vnútornej štruktúry intravilánu sídla,
- vnútornej tendencie rastu sídiel.

Ekologická kvalita vnútornej štruktúry sídiel závisí od ekologickej kvality každého jeho prvku, to znamená, že kvalita intravilánu sídla je tým väčšia, čím viac kvalitných prvkov obsahuje a čím väčšiu výmeru tieto prvky zaberajú vzhľadom k výmere celého intravilánu.

Stupnica ekologickej kvality vnútornej štruktúry sídiel:

- 1. nízka ekologická stabilita,
- 2. stredná ekologická stabilita,
- 3. vysoká ekologická stabilita.



Vnútoraná tendencia rastu sídiel je ekologický stresový faktor nárastu sídiel. Ide predovšetkým o záber priestoru pre bytovú a inú výstavbu na úkor hodnotnejších krajinných prvkov. Ukazovateľom nárastu sídiel sú vnútorné potenciálne podmienky rastu obcí, čiže sociálno-ekologické podmienky nárastu populácie v obciach. Tieto podmienky sú vyjadrené najmä počtom a hustotou obyvateľstva v sídlach.

Hodnotenie sa uskutočňuje v troch stupňoch:

- malá hustota – žiadna, príp. malá vnútorná tendencia rastu sídiel,
- stredná hustota – priemerná vnútorná tendencia rastu sídiel,
- vysoká hustota – vysoká vnútorná tendencia rastu sídiel.

Celkový stav kvality životného prostredia v sídlach vzniká čiastkovou syntézou ukazovateľov hustoty obyvateľov (H) a ekologickej kvality štruktúry sídiel (K).

Ekologická kvalita štruktúry sídiel (K)	Hustota obyvateľstva (H)		
	malá	stredná	vysoká
Vysoká	1	2	3
Stredná	2	3	4
Nízka	3	4	5

Výsledkom je 5 stupňov kvality životného prostredia sídiel:

- 1. veľmi vysoká kvalita ŽP sídla,
- 2. vysoká kvalita ŽP sídla,
- 3. stredná kvalita ŽP sídla,
- 4. nízka kvalita ŽP sídla,
- 5. veľmi nízka kvalita ŽP sídla.

Hodnoty majú iba orientačný charakter, nakoľko sú získané len z dvoch ukazovateľov.

Kvalita životného prostredia sídiel v riešenom území

Sídlo	H	K	Kvalita životného prostredia
Gbeľany	1	2	2
Mojš	2	3	4
Nezbudská Lúčka	1	2	2
Strečno	3	2	4
Teplička nad Váhom	3	2	4
Varín	2	2	3
Vrútky	3	2	4
Žilina	3	3	5



D. Plán územných aktivít

Návrh plánu územných aktivít je „protiváhou“ k dynamickému rozvoju priemyselných parkov v KÚ Teplička, Mojš, Gbeľany, Varín, Vrútky a Martin s celkovým záberom cca 500 ha.

Pri návrhu zámerov sme vychádzali z ÚP mesta Žilina a Vrútky, riešených obcí, PHSR obcí a miest, ÚPN VÚC ŽK 1999, ZaD ÚPN VÚC ŽK 2004, jej záväznej časti, bod 1,2,3,4,5.

Poznámka:

Jednotlivé zámery sú pre lepšiu orientáciu označené kilometrom na ktorom sa nachádzajú v rámci navrhovanej cyklomagistrály, vybudovanie ktorej s väčšinou zámerov úzko súvisí. V zámeroch ktoré nemajú priamy súvis s cyklomagistrálou je uvedená lokalita, v ktorej sa nachádzajú

Vybrané zámery sú spracované vo forme urbanistických či architektonických štúdií ako súčasť tejto koncepcie.

D.1. KULTÚRNE PAMIATKY

D.1.1. STARÝ HRAD PRI STREČNE

Funkcia: záchrana kultúrnej pamiatky a jej využitie pre cestovný ruch
Kataster: Varín
Zóna: III. Domašín
Popis: Ide o zrúcaninu v pokročilom štádiu rozpadu, preto navrhujeme rekonštrukciu v prevedení zakonzervovania pozostatkov a pôdorysu, s citlivou rekonštrukciou len hlavnej strážnej veže donjonu, za účelom umiestnenia štýlovej kaviarničky „Donjon“ pre 15 osôb s vyhlídkou a celoročnou prevádzkou tak, aby rekonštrukcia veže zapadla do celkovej koncepcie rekonštrukcie pozostatkov hradu. Hrad vlastní 6 majiteľov, s ktorými bude treba rokovať. Zámer je realizovateľný len za pomoci prostriedkov EÚ a realizácie zámeru cykloturistickej magistrály s premostením Váhu pod hradom so snack barom, mólom a parkoviskami po oboch stranách štátnej cesty I/18 Žilina – Vrútky. (viď zámery zóny IV. „Domašín“)

D.2. CESTOVNÝ RUCH

D.2.2. POKRAČOVANIE VÁŽSKEJ CYKLOTURISTICKEJ MAGISTRÁLY, ÚSEK ŽILINA – VRÚTKY

Funkcia: cyklomagistrála, turistická trasa, bežecká trasa, korčuliarska trasa
Kataster: Žilina, Teplička, Mojšová Lúčka, Gbeľany, Varín, Nezbudská Lúčka, Strečno, Vrútky
Kilometer: 0,0 – 25,1 km
Popis: Nosný objekt celého zámeru. Pokračovanie nadregionálnej Vážskej cyklomagistrály od jej ukončenia v Žiline smerom na Vysoké a Nízke Tatry. Využitie pre cyklistiku, chôdzu, jogging, korčuľovanie a bežecké lyžovanie s napojením na centrá miest a obcí Žilina, Vrútky, Martin, Vranie, Zástranie, Teplička, Varín, Strečno, Višňové a Trnové ako aj návrh prepojenia s dolinami, Rajecká, Kysucká a Turčianska.

Základné údaje:

Dĺžka trasy: 25 km + 5 km prepojenia s centrami miest, obcami a blízkymi cykloturistickými trasami

Šírka trasy: 3,5 m

Rozšírenie: úseky s 1 m širokým udržiavaným zatravneným pásom po oboch stranách pre bežecké aktivity v úseku Budatín – VD – Varín

Povrch: 5 cm asfaltový koberec

Technické riešenie:



Premostenia: km 16,4 lávka „Pod Starým hradom“ 60 m
Vysuté úseky: km 18,7 - 19,5 „Domašínska lávka“, 800 m dlhý úsek v Domašínskom meandri, medzi železničnými tunelmi Strečno – Vrútky, so začiatkom od nivelačného bodu
km 21,8 50 m dlhý úsek v trase 22 kV vedenia, pred starým lomom pri GL č. 289 v K.Ú Vrútky
Podjazd: km 22,7 križovanie so štátnou cestou I/18 v lokalite lom Dubná skala, s využitím 2,5 m vysokého priepustu Dzurianovho potoka

Podrobnejšie údaje sú v jednotlivých zámeroch !

D.2.3. BISTRO „STARÝ MOST“

Funkcia: nástup na cyklotrasu, občerstvenie, informačné centrum, revitalizácia parku
Kataster: Žilina
Zóna: I. Pod Dubňom
Kilometer: 0,7
Popis: Cieľom bolo vytvoriť objekt v tesnom napojení na cyklotrasu v mieste nástupu z mesta, ktorý by plnil funkciu občerstvenia a informačného centra pre návštevníkov cyklotrasy. Objekt je situovaný v Budatíne s využitím piliera starého železničného mosta, ktorý plní funkciu otvorenej terasy. Interiér je navrhnutý pre 16 osôb a 2 zamestnancov, pričom na terase si oddýchne ďalších 16 až 24 osôb. Súčasťou bufetu sú sociálne zariadenia prístupné z vnútra. Bufet je zásobovaný cez sklad prístupný zo zadnej časti objektu. Konštrukcia objektu bola navrhnutá s cieľom dosiahnuť maximálny vizuálny kontakt s prostredím, najmä okolím cyklotrasy a riekou Váh. Farebné riešenie by malo byť volené s ohľadom na zafarbenie kameňa v mostnom pilieri.

Celková zastavaná plocha objektu: 180m²

Nutnou súčasťou zámeru je taktiež revitalizácia priliehajúceho parku výsadbou novej zelene.

D.2.4. ADRENALÍNOVÉ CENTRUM SIHOŤ

Funkcia: adrenalínové aktivity, zábava, servis, požičovňa, stravovanie, požičovňa, parkovanie
Kataster: Žilina
Zóna: I. Pod Dubňom
Kilometer: 2,0 – 2,5
Popis: V Žiline a okolí v súčasnosti výrazne absentuje možnosť športového vyžitia najmä pre mladá generáciu. Adrenalínové centrum Sihoť by malo ponúknuť možnosti práve mladej generácii a ľuďom ktorý obľubujú adrenalínové športy. Centrum je rozdelené na 2 časti: Prvá časť je určená pre vyznávačov extrémnejšieho jazdenia na kolieskových korčuliach, bicykloch, či priaznivcov pozemného hokeja a pozostáva z troch objektov:

- Skatepark
- Pretekárska trať s prekážkami pre cyklistov na horských bicykloch
- ihrisko na pozemný hokej

V areáli sa nachádza parkovisko prístupné z hlavnej cesty a na občerstvenie slúži bufet. Druhá časť je určená pre motoristických nadšencov:

- Areál trate pre cestné motokáry
- Areál trate pre terénne motokáry

Jednotlivé trate sa križujú a vytvárajú tak zaujímavú atmosféru. Areál je prístupný autami z hlavnej cesty, kde je možnosť parkovania. Pre občerstvenie je vytvorený objekt s terasou a s výhľadom na závodné trate. Na uschovanie motokár sú v blízkosti tratí vytvorené prízemné hangáre.



D.2.5. AREÁL VODNÝCH ŠPORTOV

Funkcia:	slalomová dráha, turistické ubytovanie, občerstvenie, multifunkčné ihrisko
Kataster:	Teplička
Zóna:	I. Pod Dubňom
Kilometer:	2,5 - 3,3
Popis:	Na pravom brehu Váhu v lokalite Sihot' sa nachádza mladý areál vodného slalomu. Trať je vhodná ako pre klasický kajak tak pre rafting. Keďže sa jedná o atraktívne športy ako pre profesionálnych, tak aj pre amatérskych športovcov a pre divákov, mala by sa mu venovať patričná pozornosť. Navrhujeme jeho začlenenie do navrhovanej pravobrežnej športovo-rekreačnej zóny pozostávajúcej z adrenalínového centra, areálu vodných športov a oddychovej zóny „Labutie jazero“ a vytvoriť tak atraktívne miesto pre prímestskú rekreáciu. Návrh ráta z vytvorením miest na sedenie pre divákov v atraktívnych miestach trate vo forme tribún, ktoré sú osadené vo svahoch kanálu. Ponad trať boli miestami vytvorené premostenia na uľahčenie pohybu divákov. Na štarte a v cieľi sa vytvorili móla pre pohodlnejší prístup pretekárov na vodu. Na konci trate v mieste areálu klubu je navrhnuté ubytovanie pre športovcov s klubovými priestormi a reštauráciou. V areáli sa nachádza tiež multifunkčné ihrisko. Doprava je vyriešená navrhovanou komunikáciou prechádzajúcou celým areálom a prislúchajúcimi parkovacími miestami. Pozdĺž areálu prechádza tiež navrhovaná cyklomagistrála. Celý areál je potrebné doplniť výsadbou miešanej strednej a vysokej zelene s drobnou parkovou architektúrou

D.2.6. LABUTIE JAZERO

Funkcia:	rekreácia, oddych
Kataster:	Teplička
Zóna:	I. Pod Dubňom
Kilometer:	3,3 – 3,7
Popis:	Umelo vzniknuté jazero na pravom brehu Váhu po výstavbe Vodného diela Žilina. Pre množstvo labutí ktoré v ňom našli útočisko sa preň zaužíval pracovný názov Labutie jazero. Areál jazera je ideálnym miestom pre oddych a kľudovú rekreáciu. Voľne nadväzuje na areál vodného slalomu a taktiež ním prechádza cyklomagistrála. Okolo jazera bola navrhnutá pešia komunikácia a zo severnej strany zasahuje do jazera móla, rozdelené na tri časti. Časť, ktorá je najvyššie nad vodou poskytuje sedenie na lavičkách a je ohraničené zábradlím. Druhá časť móla vytvára sedenie svojím členením a posledná časť sa nachádza tesne nad vodou a poskytuje návštevníkom blízky kontakt s hladinou, možnosť ovlaženia sa a prípadného kŕmenia vodných vtákov. Prostredie jazera je nutné dotvoriť výsadbou zelene a parkovou architektúrou najmä zo strany Váhu.

D.2.7. BIKOKORIDOR

Funkcia:	dotvorenie územia biokoridoru zeleňou, relaxačný chodník
Kataster:	Teplička, Mojšová Lúčka
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	4,0 – 12,0
Popis:	dotvorenie územia biokoridoru zeleňou - Firma Hydroconsulting bude spracovávať projekt výsadby zelene biokoridoru pre Vodohospodársku výstavbu Bratislava. Rozsah projektu budeme konzultovať a koordinovať v súvislosti s dotvorením okolia navrhovaných zámerov. relaxačný chodník - pre bežcov, bežkárov a prechádzky. (1,5 m široký chodník, Lavičky a 3 – 4 ohniská



D.2.8. ODOPOČÍVADLÁ NA HRÁDZI

Funkcia:	rekreácia, oddych
Kataster:	Teplička, Mojš, Varín
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	5,0 – 12,0
Popis:	14 ks odpočívadiel s mólami na 7 km dlhom úseku pravostrannej hrádze VD, každých 500 m pri výstupoch na hrádzu. Zámer je veľmi dôležitý na dotvorenie hrádze a motivačným prvkom pre využivateľov diela na pohybové aktivity (zastávky pre vodné aktivity, pešie prechádzky, slnenie, cyklistov z dôvodu odľahčenia ľavostrannej hrádze ktorá by mala slúžiť hlavne pre korčuliarov a bežkárov z dôvodu hladkého povrchu a dlhšieho trvania snehovej pokrývky s možnosťou údržby stopy.
Tech. riešenie:	5 m široký a 15 m dlhý vysunutý zemný násyp v korune hrádze, pre asi 10 osôb s lavičkami, besiedkou a parkovou zeleňou v kombinácii s plávajúcimi mólami veľkosti 3,5 x 10 m.

D.2.9. CENTRUM „MODRÁ PLANÉTA“

Funkcia:	rekreácia, oddych, komplexná ponuka pohybových aktivít a služieb
Kataster:	Žilina, Teplička, Mojš, Varín
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	4,1 – 4,6
Popis:	Centrum s komplexnou ponukou pohybových aktivít a služieb vo voľnom priestore pod objektom elektrárne, kongresové miesto (vhodnosť zámeru aj v súvislosti s rozvojom KIA-HYUNDAI). Miesto vhodné na veľkoryso riešený objekt ktorý by vytváral architektonickú dominantu pri vstupe do areálu vodného diela. Navrhovaný objekt pozostáva z 3 častí. Dominantnou časťou je objekt tvaru gule, v ktorom sa nachádzajú obchody, reštaurácie, kancelárie. V prilehajúcej časti sa nachádzajú hotelové izby. Súčasťou komplexu je krytá plaváreň s možnosťou masáže a sáun. V letných dňoch je pre verejnosť prístupný vonkajší bazén. Vedľa neho je vytvorené prírodné kúpalisko so zatrávenými svahmi a mólom. V rámci areálu návštevníci môžu na športové vyžitie použiť vonkajšie ihriská (basketbal, tenis, plážový volejbal). Súčasťou je multifunkčná krytá hala, ktorá sa dá použiť na rôzne športové ako aj kultúrne akcie. Cieľom bolo vytvoriť komplex, ktorý by obsahoval všetky funkcie potrebné k životu človeka.

Alternatívne riešenie v kilometri 6,0 – 6,5 „slničnica“, na ľavom brehu v prepojení s objektom motela Šibenice s lesoparkom. Služby, pohybové aktivity, plaváreň 50 m, krytá viacúčelová hala a iné

CENTRUM „PRÍSTAV“

Funkcia:	prístav, stravovanie, disco club, servis, požičovňa, kúpalisko, centrálné parkovisko
Kataster:	Žilina
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	4,1 – 4,6
Popis:	Poloha na ľavej strane VD, od jestvujúceho parkoviska po úroveň ľavostrannej hrádze. <ul style="list-style-type: none">- osobný prístav pre loď s reštauráciou VD - Strečno (perspektívne)- lodenica s požičovňou bezmotorových plavidiel: lodiek, plachetníc a vodných bicyklov,- 4 m široká asfaltová trasa po mólo „Mojš“ pre in-line, kolobežky a bicykle- polyfunkčný objekt „In-line club“ (reštaurácia s terasou a disco clubom, servis, požičovňa,)- oddychový park- kúpalisko (len s podmienkou dohrievania vody biomasou)- minigolf- letná bobová dráha- trampolína- centrálné parkovisko pre cca 500 automobilov- trolejbusová zástavka- stanica vysutej rýchlodráhy z hrebeňa Dubňa (600 m n. m.), dĺžka 2 500 m, prevýšenie 250 m, prepravná kapacita 108 osôb/hod. a voľnopádová sedačka 30 osôb/hod.



VYSUTÁ RÝCHLODRÁHA „DUBEŇ“

Funkcia:	lanová dráha, vyhlídková reštaurácia
Kataster:	Teplička
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Lokalita:	Dubeň
Popis:	V prípade záujmu investorov je možné vybudovať vysutú lanovú rýchlodráhu ktorá je netradičnou no veľmi pútavou adrenalínovou zábavou, ktoré dokáže simulovať voľný let. Súčasťou zámeru je vyhlídková reštaurácia „Dubeň“ z ktorej priestorov by sa návštevníkovi ponúkal jedinečný panoramatický výhľad na celú žilinskú kotlinu. Lanová dráha by súčasne plnila funkciu nízkokapacitného (100 os./hod.) dopravného spojenia rekreačnej zóny Vodného diela s rekreačnou zónou v okolí Straníku.

GOLFOVÝ AREÁL „18“

Funkcia:	lanová dráha
Kataster:	Teplička
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	4,7 – 8,5
Popis:	Priestor s rozlohou cca 350 x 50 m v súčasnosti z veľkej časti rezervovaný pre plánovaný plavebný terminál. Možnosť realizácie 18 jamkového golfového ihriska s areálom, ktoré by vhodne doplnilo navrhované aktivity v rekreačnej zóne a podporilo by rozvoj kongresovej turistiky.

Realizovateľnosť je podmienená nerealizovaním terminálu.

„LESOPARK ŠIBENICE“

Funkcia:	rekreácia, oddych
Kataster:	Žilina
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	6,0 -6,8
Popis:	Parkovú úpravu 800 m dlhého pásu s rozlohou cca 5 ha, ktorý je vysadený 5-6 ročným porastom (najvhodnejší vek porastu na parkovú úpravu). Priestor sa nachádza nad ľavostranným brehom priehrady s výhľadom na priehradu, ale aj KIA a pohorie Malej Fatry. Návrh počíta s vytvorením kludovej zóny pre návštevníkov vodného diela s kaviarničkou - cukrárňou pre 20 osôb. a terasou pre 30 stoličiek.

V budúcnosti by lesopark mohol tvoriť komplex so skrachovaným areálom motorestu Šibeniце, ktorého využitie nie je predmetom tejto vízie.

Podmienkou realizácie zámeru je dohoda s vlastníkom lesnej plochy Urbárske spoločenstvo Trnové a Rosina.

MÓLO „MOJŠ“

Funkcia:	prístav pre malé motorové plavidlá, parkovisko, občerstvenie
Kataster:	Mojšová Lúčka
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	8,0 – 8,2
Popis:	Zámer je situovaný na ľavom brehu VD. Návrh počíta s výstavbou móla pre malé motorové plavidlá, požičovňou a prevádzkou vodného lyžovania. K objektu by malo prislúchať parkovisko pre 30 automobilov.

V súčasnosti je v danej lokalite vo výstavbe je prevádzkovo-stravovací objekt.



REKREAČNÝ AREÁL „KAMENEC“

Funkcia:	prístav pre malé motorové plavidlá, parkovisko, občerstvenie
Kataster:	Strečno, Varín
Zóna:	II. Vodné dielo Žilina
Kilometer:	10,8 – 13
Popis:	Návrh počíta s vybudovaním rekreačného areálu so širokou ponukou služieb a aktivít na ľavom brehu Váhu v mieste sútoku s riekou Varínkou. Výhľadovo sa počíta s premostením na pravý breh a s okruhováním cykloturistických trás s prepojením smerom na Terchovú a Vrátnu dolinu (v prípade realizácie plánovaného cestného mosta cez váh je vhodnejšie riešiť peší a cyklistický prechod ako jeho súčasť). V areáli navrhujeme nasledovné aktivity:

Ubytovanie a stravovanie:

- hotel „Strečno“, ubytovanie 60 lôžok s vyšším štandardom
- 200 miest pre stany a privesy s možnosťou celoročnej prevádzky detského tábora
- 60 lôžok so základným štandardom (resp. v chatkách resp. bungalovoch, možnosť prevádzkovania školy v prírode)
- samoobsluha pre 80 stravníkov
- reštaurácia

Pohybové aktivity a služby:

- kúpalisko v priestore oproti vyústeniu Varínky s dohrievaním vody podľa vonkajšej teploty s celoročnou prevádzkou a cenou lístka podľa potreby dohrievania vody pomocou energie získanej z biomasy)
- prístav s požičovňou člnov a vodných bicyklov
- hipoturistika s jazdiarňou a výbehom s využitím priestorov bývalého družstva v lokalite Rybníky s hipotrasami (smer Rakytie, Saračníky, Višňové, Trnové)
- trampolínove centrum „HOP“
- fitnes
- sauna
- kolkáreň
- minigolf
- ihriská pre volejbal, plážový volejbal, malý futbal
- doplnkové služby (požičovňa, servis)

Samostatnou aktivitou je realizácia veslárskoho klubu, ktorý by zastrešoval veslársky oddiel na Vodnom diele Žilina. Na vodnom diele sú pre tento divácky i pretekársky atraktívny šport ideálne podmienky. V objekte lodenice sa nachádza reštaurácia pre verejnosť a v prípade potreby by veslársky klub využíval pre potreby ubytovania verejnosti, či športovcov širokú ponuku služieb navrhovanej zóny.

Realizácia zámeru je podmienená nasledovnými aktivitami:

- parkovisko pre cca 200 automobilov
- úprava cyklo-turistickej trasy Kamenné – pltnica Strečno so zvýšením kultúry prostredia okolo Váhu, hlavne v úseku Kamenné – pila
- dotvorenie územia vysokou zeleňou s parkom od strany IBV a družstva

V prípade realizácie premostenia Strečno – Varín navrhujeme realizovať nasledujúce aktivity:

- premostenie Strečna s Varínom lávkou z kamenného móla (so snack barom)
- snack bar „Mólo“ pre 30 osôb s terasou pre 50 osôb
- kamenné mólo z materiálu vyťaženého priestoru prírodného kúpaliska
- prírodné kúpalisko cca 100 x 250 m s plážou
- parkovisko pre cca 150 automobilov
- dotvorenie prostredia výsadbou zelene za biokoridorom z dôvodu eliminácie vplyvov pripravovaného priemyselného parku



MODERNIZÁCIA ZIMNÉHO AREÁLU „OSTREDOK“

- Funkcia:** malé lyžiarske stredisko pre potreby blízkych obcí a ich návštevníkov
Kataster: Strečno
Zóna: III. „Domašín“
Lokalita: hrebeň Ostredku v doline pod hradom Strečno
Popis: Realizácia a prevádzka zámeru je dosť závislá od výstavby areálu Kamenec. Objektová skladba zámeru:
- Lanová dráha 450 m dlhá 800 osôb/hod, dvojsedačka pevná - 2m/s
 - detský vlek 150 m
 - prevádzkový objekt 40 stoličiek (bufet, sociálne zariadenia, ošetrovňa)
 - prepájaci vlek s parkoviskom 100 - 150m dlhý
 - doprava mikrobusedom 3 km, linka: Zakamenné - Strečno centrum - hrad Strečno - parkovisko (v prípade realizácie zámeru Kamenec)
 - zasnežovací systém
 - parkovisko pre 50 stání
 - dobudovanie jestvujúcej CBT trasy (cyklo-bežecko-turistická) Strečno - Rakytie - Saračnicky - Vrútky - Martin
 - malý okruh 5 km Ostredok - Rakytie - Ostredok

„POD POLOMOM“

- Funkcia:** reštaurácia, kúpalisko, pohybové aktivity, revitalizácia prostredia a objektu múzea II. sv. vojny
Kataster: Stráňavy
Zóna: III. „Domašín“
Lokalita: vyústenie doliny Pod Polomom
Popis: Základným cieľom zámeru je oživiť a zachrániť schátrané a zničené múzeum II. svetovej vojny a využiť blízke územie pre rozvoj cestovného ruchu. Návrh počítá s kombináciou prevádzkových a muzeálnych expozícií s citlivým zakomponovaním loveckej reštaurácie s kapacitou 50 ľudí s terasou pre ďalších 50 stoličiek. Zámer by bol tiež miestom zástavky na cyklotrase Žilina - Višňové (Trnové) - Stráňavy - VD Mojš - Žilina. Navrhované aktivity v blízkom okolí:
- kúpalisko s prihrievanou vodou z biomasy na 32-34°C
 - lyžiarsky vlek 500 m s letným využitím vleku pre dráhu horských minikár a kolobežiek
 - požičovňa horkých kolobežiek v prepojení s navrhovanou chatou „Saračnicky“ a strediskom Piatrová
 - zriadenie zastávky MHD na križovatke odbočky k lomu Polom

„STARHRADSKÁ LÁVKA“

- Funkcia:** premostenie váhu cyklo-turistickou magistrálou,
Kataster: Strečno, Nezbudská Lúčka, Varín
Zóna: III. „Domašín“
Kilometer: 16 – 17,2
Popis: Pri návrhu prepojenia miest Žilina a Vrútky cyklo-turistickou magistrálou je zásadným problémom preklopenie Domašínskeho meandra. Pri preklopení meandra zohráva najdôležitejšiu úlohu navrhovaná „Starhradská lávka“ ktorá by mala preklenúť približne 60 m široký tok Váhu v miestach kde vyúsťuje Starhradský potok. Návrh počítá s ľahkou oceľovo-drevenou lávkou jednostranne zavesenou na oceľovom pilieri na pravom brehu. Alternatívne masívnejšia konštrukcia z drevených lepených nosníkov s jedným stredovým pilierom. Na ľavom brehu cyklo-turistická magistrála pokračuje vysutým dreveným chodníkom na drevených koloch vo výške asi 1,5 m a v dĺžke 50 – 100m z dôvodu preklopenia záplavového územia, ktorý zároveň slúži aj ako prístupový chodník z novonavrhovaných (rekonštruovaných a a presunutých) parkovísk pre asi 100 automobilov. Ľavostranné parkovisko vedľa štátnej cesty I/18 Žilina – Vrútky namiesto likvidovaného parkoviska pod Domašínom, pravostranné parkovisko v smere do Vrútok vznikne rekonštrukciou jestvujúceho parkoviska a čiernej skládky. Z pravostranného parkoviska je nutné vybudovať podchod pre peší prechod popod štátnu cestu I/18 z dôvodu vysokej nebezpečnosti daného úseku.



K objektu premostenia na ľavom brehu prilieha objekt reštauračný objekt ktorý poskytuje v sezóne príjemné posedenie ako na priestrannej terase tak aj v prípade nepriazne počasia v príjemnom interiéri s centrálnym otvoreným kozubom a otvoreným dreveným krovom. Objekt je postavený na pilieroch v dôsledku častých záplav. V objekte sa nachádzajú hygienické zariadenia, kuchynka so skladom a zázemie s hygienou pre zamestnancov. Pred objektom je vytvorený priestor pre odkladanie bicyklov dobre viditeľný či už z terasy alebo z vnútra objektu.

V oblasti pod hradom Strečno na južnom brehu rieky Váh bol upravený terén pre pristávanie plŕí raftov a kajakov. Po vystúpení sú návštevníci vydláždzeným chodníkom navedení k reštauračnému objektu.

V prípade realizovania hore uvedených zámrov navrhujeme pristúpi k čiastočnej rekonštrukcii Starého hradu so štýlovou kaviarničkou „Donjon“ pre cca 15 osôb s vyhlídkou v primerane rekonštruovanej hlavnej východnej strážnej veži. Pre realizáciu je potrebný súhlas majiteľov (6).

V prípade realizácie MVE Nezbudská Lúčka možnosť alternatívneho riešenia.

DOMAŠÍNSKA LÁVKA

Funkcia:	preklenutie nepriechodných úsekov cyklomagistrálou
Kataster:	Strečno
Zóna:	III. „Domašín“
Kilometer:	18,7 – 19,5
Popis:	800 m dlhý úsek vysunutej lávky preklenuje nepriechodné úseky domašínskeho meandra navrhovanou Vážsko cyklo -turistickou magistrálou. Konštrukcia je oceľovo-drevená, montovaná s kruhových segmentov s priemerom 2,5 m osadených na mikropilótoch každé 2 metre. Komunikácia je vedená 1,5 až 2 m nad terénom vo svahu, medzi hladinou Váhu a cestou I/18 a v úseku medzi tunelmi 3 m od okraja železnice v ľavostrannom svahu brehu Váhu. Zo strany cesty a železnice ochranný priesvitný tvrdý plastový kryt v priereze štvrt' oblúkový.

Nie je potrebný výrub!

ODPOČÍVADLO „MEDZI TUNELMI“

Funkcia:	odдых na trase cyklo-turistickej magistrály
Kataster:	Strečno
Zóna:	III. „Domašín“
Kilometer:	19,5
Popis:	Odpočívadlo v priestore odklonu cykloturistickej magistrály od železnice s výhľadom na meandrujúci Váh a okolité skalnaté svahy rezervácie Krivá a Domašina. Odpočívadlo s besiedkou, ohniskom a lavičkami, pre 10 osôb. Údržbu okolia by zabezpečovalo stredisko Pod Starým hradom.

REKONŠTRUKCIA PLTNICE KRIVÁ

Funkcia:	pltnica
Kataster:	Strečno
Zóna:	III. „Domašín“
Kilometer:	20
Popis:	Zvýšenie kultúry prostredia s likvidáciou čiernej skládky, koordinácia aktivity s cykloturistickou magistrálou a raftovým splavom od penziónu „U Šárky“.



CHATA „SARAČNÍKY“

Funkcia:	horská chata
Kataster:	Vrútky
Zóna:	IV. „Piatrová“
Lokalita:	Sedlo v hrebeňovom komplexe
Popis:	Horská chata situovaná v sedle hrebeňového komplexu SaračnÍky, v mieste križovania lesných ciest na okraji väčšej manipulačnej plochy s estetickým výhľadom na Turčiansku kotlinu. Objekt so štýlovou architektúrou, celoročnou prevádzkou o veľkosti 8 x 12 m, terasou 10 x 10 m, bez ubytovania so stravovaním pre 25 osôb a terasou pre 25 stoličiek. Chata by spájala Žilinskú kotlinu s Turčianskou kotlinou a navrhované zámery s Piatrovou a hrebeňom Lúčanskej Malej Fatry. Zároveň by predstavovala vrcholový pilier okruhu : „VD Žilina – Pod Polomom (Stráňavy, Višňové, Trnové) – SaračnÍky – Piatrová – VD Žilina.

ŽELEZNIČNÁ ZASTÁVKA „DUBNÁ SKALA“

Funkcia:	železničná zastávka
Kataster:	Vrútky
Zóna:	IV. „Piatrová“
Kilometer:	23,0
Popis:	Obnovenie zastávky železnice pre osobné vlaky (3-4 x za deň v závislosti od komplexnosti realizácie zámeru PRZ Piatrová). Mólo pre štart raftov a kajakov, stravovanie a ubytovanie v miestnom penzióne „U Šárky“.

PRÍMESTSKÁ REKREAČNÁ ZÓNA PIATROVÁ“

Funkcia:	rekreačná zóna s komplexnou ponukou služieb
Kataster:	Vrútky
Zóna:	IV. „Piatrová“
Lokalita:	juhovýchodné až severo-východné svahy pod vrchom Úplaz, v pohorí Lúčanskej Malej Fatry
Popis:	Navrhovaná prímestská rekreačná zóna ponúka možnosť krátkodobej rekreácie veľkému počtu obyvateľov Martinsko-Žilinskej aglomerácie. Ponúka široku paletu služieb a možností pre strávenie voľného času ako v letnej tak aj v zimnej sezóne.

Objektová skladba:

- prístupová komunikácia 700 m s premostením cesty I/18
- parkovacie plochy celkom pre 600 os. automobilov a 20 autobusov,
- polyfunkčný objekt „**Centrum 5P**“,
 - ubytovanie 60 lôžok,
 - stravovanie 550 stoličiek
 - pohybové aktivity,
 - 25m krytý bazén s bioohrevom s využitím nočnej tarify el.en.
 - protiprúdové plávanie
 - squash
 - halové športy
 - korčuľovanie
 - doplnkové aktivity : bowling, herňa, posilňovňa, zrkadlová sieň, minigolf, tenis
 - relaxačné služby, teplý vonkajší bazén, teplý bazén v soľnej jaskyni,
 - vnútorný tobogan, vodný výťah
 - doplnkové služby : večierka, nonstop škôlka, servis, požičovňa, , kozmetické
 - štúdio, 3D kino, čítareň s knižnicou, galéria, konferenčná sála
- lanová dráha „Pliešky“, štvorsedačková, 800 m dlhá s prepravnou kapacitou 1 800 osôb/hod.
- lanová dráha „Piatrová“, šesťsedačková, dvakrát zalomená, 2 170 m dlhá s prepravnou kapacitou 3 200 osôb/hod.
- 5 zjazdových trás s celkovou dĺžkou 5 500 m
- lyžiarsky vlek detský 100 m dlhý
- letná bobová dráha 1200 – 1400 m dlhá s využitím LD Pliešky
- dráha s vlekem pre horské káry 800 m dlhá



- prepájací vlek od hotela Piatrová – zjazdovka turistická pri LD Pliešky
- viac účelová plocha, v zime klzisko, v lete športové plochy s minigolfom
- brezový háj s funkciou lesoparku a v noci náhradného migračného
- biokoridoru
- „ABC Piatrová“ – aktívna bioenergetická centrála s prečerpávacou VE (výkon 10 MW) a kotolňou na spracovanie biomasy (výkon 4 MW)

D.3. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

DOTVORENIE ÚZEMIA ZELEŇOU

Funkcia: dotvorenie územia zeleňou
Kataster: Žilina, Teplička, Mojšová Lúčka, Gbeľany, Varín
Kilometer: 0,5 -12,0
Popis: Po celej trase od Budatína po Strečno je veľmi dôležité dotvorenie územia zeleňou, hlavne úsek od zámeru Labutie jazero po Strečno (priestor biokoridoru, priestor pod závodom TEN-TO, priestor päty železničnej trasy a prekládkovej stanice Teplička, ktorý by čiastočne eliminoval dopady infraštruktúry a priemyselnej zóny na navrhované aktivity pri vodnom diele, priestory okolo navrhovaného priemyselného parku vo Varíne a podobne).

Predpokladáme dotvorenie územia zeleňou v rozlohe cca **30 ha**, okrem biokoridoru

NEZBUDSKÁ LÚČKA

Funkcia: zvýšenie kultúry prostredia
Kataster: Nezbudská Lúčka
Zóna: III. „Domašín“
Kilometer: 13,5 – 14,5
Popis: Zvýšenie kultúry prostredia úpravou okolia cyklomagistrály v úseku prechodu Nezbudskou Lúčkou (územie po pravej strane v úseku od železničného podjazdu na strane Váhu po koniec obce)

ĎALŠIE ZÁMERY ZAMERANÉ NA OCHRANU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Využitie obnoviteľných zdrojov energie.

- „**ABC Piatrová**“ - aktívna bioenergetická centrála.
- výroba energie z prečerpávania vody (10 MW - 2 alternatívy)
- výroba teplej vody z biomasy cca 4 MW s pestovaním vrb na ploche do 20 ha
- výroba teplej vody zo solárnej energie (cca 250 m² v konštrukcii strešného plášťa „Centrum 5P“)

Obnovenie prietoku Chrapového a Dzurianovského potoka púšťaním 15 – 25 l/s,

- (vyschnuté z dôvodu výstavby višňovského tunela diaľnice D1)

Ekologizácia ťažby v časti hospodárskych lesov Piatrová na ploche cca 100 ha

Pestovanie biomasy – rýchlorašúcej vrb na plocha cca 20 ha

Kultúra prostredia

- dotvorenie územia zeleňou v rozlohe cca 50 – 70 ha
- parková architektúra
- skultúrnenie okolia cyklomagistrály, hlavne úsek prechádzajúci Nezbudskou Lúčkou
- Identifikácia a riešenie čiernych skládok
- čistenie priehrady



**NÁVRH REALIZÁCIE VEREJNO PROSPEŠNÝCH
A REGIONÁLNYCH ZÁMEROV, PODMIENUJÚCICH
ROZVOJ NAVRHNUTÝCH PRÍMESTSKÝCH
REKREAČNÝCH ZÓN VD ŽILINA, KAMENEC
A PIATROVÁ, V PORADÍ DÔLEŽITOSTI :**

1. „Tepna žilinsko – martinskej aglomerácie“ (predĺženie Vážskej cykloturistickej magistrály zo Žiliny do Vrútok – 25 km)
2. „In – line“ trasa (položenie asfaltového koberca po ľavej strane VD v úseku od priehradného múra po lávku v Mojši – 4 km)
3. „Pľúca žilinskej kotliny“ (dotvorenie územia verejnou zeleňou vo výmere 25 ha)
4. „Relax chodník“ (dotvorenie okolia biokoridoru - 9 km)
5. Kultúra prostredia (čierne skládky, zápach z kafilérie, drobná architektúra, úprava verejných priestranstiev po trase cykloturistickej magistrály, čistenie pobrežia VD,....)
6. Cestná infraštruktúra k stredisku PRZ Piatrová, premostenie a 700 m komunikácia 7,5 m šírky

Predpokladaný náklad verejnoprošpešných zámerov je približne **200 mil. Sk.**

Návrh postupu realizácie :

Prípravné práce, na základe Regionálnej zmluvy medzi OZMP HEARTH a relevantnými regionálnymi subjektmi, o vypracovaní štúdie uskutočniteľnosti SKRZ, pod názvom „Žilinská kotlina 2010“, kde by sa vykonala analýza možnosti realizácie a prevádzky navrhovaných verejno- prospešných zámerov, územie Žilina – Strečno – Vrútky, s návrhom ekonomického modelu financovania výstavby a prevádzky pri spojení miestnych zdrojov, štátnych príspevkov, euro fondov a súkromného kapitálu s realizáciou v plánovacom období EÚ 2007 - 2013

Predpokladaný náklad celej zóny : približne 2,1 mld. Sk, t.j. cca **55 mil. EUR.**

Špecifikácia pohybových aktivít a služieb v riešenom území s predpokladom využívania v priebehu roka

Názov zámeru, aktivity	Mesiac												Dni
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
1. Pokračovanie Vážskej cykloturistickej magistrály, I. etapa : Žilina – Vrútky													
1 Chôdza													300
2 Jogging – pomalý beh													300
3 Beh													240
4 Cyklistika													240
5 Kolieskové korčule													210
6 Bežecké lyžovanie													90
7 E – bikes													210
8 Kolieskové bežky													240
I.1. Bistro „Starý most“													
1 Občerstvenie													360
2 Oddychový park													180
3 Parkovanie 15 staní													360
I.2. „AC“ Sihot'													
1 Cyklotriálová dráha													240
2 Štvorkolky													240
3 Skate + U-rampa													210
4 Ihriská pre kolekt. športy													270
5 Malý futbal													270
6 Posilňovňa													360
7 Fitnes													360
8 Lezenie po umelej stene													210
9 Stolové hry													360
10 Internet cafe													360
11 Diskotéka													360
12 Servis športových potr.													360
13 Požičovňa šport. potrieb													360
14 Stravovanie													360



33	Detské jasle (1-4 r.)												360
34	Športový lekár												360
35	Večierka												360
36	strava-hlavná reštaurácia 150												360
	- zimná záhrada 30												360
	- snack bar 50												360
	- letná vyhl. terasa 20												180
	- terasa lagúna 50												240
	- „S“ klub 50												360
	- „D“ klub 80												360
	- kaviareň 60												360
	- nočný bar 80												360
	- samoobsluha 60												360
37	Ubytovanie - 250 lôžok												360
38	Oddychová zóna – park												210
39	Parkovisko 500 staní												360
II.4. Centrum „Prístav“ (niektoré aktivity alternatívne k zámeru „Slniečnica“)													
1	Plávajúca rešt. (per-spek)												120
2	Prístav pre malé plavidlá												120
3	Vodné lyžovanie												60
4	Stravovanie												360
5	Kúpalisko (prihr.do 32°C)												270
6	Tobogan												150
7	Cykloturistika												210
8	In – line korčule												180
9	Trampolína												210
10	Bežecké lyžovanie												90
11	Plážový volejbal												150
12	Požičovňa												360
13	Servis												360
14	Parkovanie 500 miest												360
II.5. Vysutá rýchlodráha „Dubeň“													
1	Občerstvenie Dubeň												360
2	Cykloturistika												180
3	Bežecké lyžovanie												90
4	Turistika												270
5	Kabínková LD. VD-Dubeň - VD.												300
6	Rýchlosedačka „Apollo“ Dubeň – VD												180
II.6. Lesopark „Šibenicé“													
1	relax.												210
2	Cukráreň												180
II.7. Mólo „Mojš“													
1	Vodné skútre												60
2	Vodné lyžovanie												60
3	Občerstvenie												150
4	Cyklotrasa na Rajec												300
II.8. Golfový areál 18 jamkový (len v prípade nere realizovania terminálu)													
1	Občerstvenie												180
2	golf												180
II.9. Rekreačný areál „Kamenec“													
	Hotel 60 lôžok												360
	Stany 150 miest												90
	Privesy 50 miest												360
	penzióny 100 lôžok												360
	Stravovanie 120 stoli-												360

čiek															360
samoobsluha 60 miest															360
Snack bar „Mólo“															360
Termálne kúpalisko															360
Ihriská															240
Trampolína „HOP“ centr.															240
Fitnes centrum															360
Hipoturistika															360
Kolkáreň															360
Minigolf															210
Požičovňa															360
Servis															360
Prírodné kúp. s plážou															60
Veslovanie															120
Člnkovanie															120
Bežkárska stopa															90
III.1. Modernizácia zimného strediska „Ostredok“															
Zjazdové lyžovanie															100
Snowboarding															90
Bež. lyžovanie 5 +10 km															90
Turistika															300
Ubytovanie															240
Stravovanie 50 miest															150
Parkovanie 50 miest															360
III.2. „Pod Polomom“															
Stravovanie 30 miest															360
Terasa letná 50 miest															180
expozícia SNP s parkom															360
Ohrievaný bazén 250m ²															360
Lyžiarsky vlek 500 os/h															300
Lyžovanie															80
Kolobežky – Saračnický															210
Horská cyklistika															240
Horské minikáry															210
Parkovisko 100 stání															360
III.3. Nezbudská Lúčka – zvýšenie kultúry prostredia															
cyklistika															210
nástup na turistické tra-sy															300
III.4. „Starhradská lávka“															
Strava Snack bar 50+50															360
kaviarnička „Donjon“ 15															300
Turistika															360
Cykloturistika															210
Kanoistika															120
Rafting z Vrútok															60
III.5. „Domašínska lávka“															
Turistika															300
Cykloturistika															210
Jogging															270
Bežecké lyžovanie															90
Parkovanie 50+70 stání															360
III.6. Odpočívadlo medzi tunelmi															
Turistika															300
Cykloturistika															210
Rafting															60
Jogging															270
Kanoistika															120
Bežecké lyžovanie															90
III.7. Rekonštrukcia pltnice „Krivá“															

	Rafting												60
	Kanoistika												120
	Pltníctvo												120
IV.1. Chata „Saračníky“													
	Turistika												360
	Cykloturistika												210
	Bežeké lyžovanie												90
	Horské kolobežky a iné												180
	Stravovanie												360
IV.2. Obnova prevádzky železničnej zastávky Dubná skala													
1	Turistika												360
	Cykloturistika												210
	Kanoistika												120
	Rafting												90
IV.3. PRZ Piatrová													
1	Turistika												330
2	Zjazdové lyžovanie												100
3	Letné lyžovanie - Pliešky												180
4	Jogging (lesné cesty)												240
5	Horská cyklistika												210
6	Bežeké lyžovanie												90
7	In-line korčuľovanie												210
8	Korčuľovanie na ľade												80
9	Plávanie												360
10	Protiprúdové plávanie												360
11	Snowbording												100
12	E-bike												210
13	Horské kolobežky												120
14	X-boardy												120
15	Squash												360
16	Halové športy												360
17	Fitnes												360
18	Posilňovňa												360
19	Skoky na trampolíne												210
20	Lezenie po stene												210
21	Tanec												360
22	Masáže												360
23	Kozmetické štúdio												360
24	Vírivky												360
25	Minigolf												360
26	Bowling												360
27	Rafting po Váhu												120
28	Letná bobová dráha												240
29	Tobogan (vnútorný)												360
30	Horské minikáry												180
31	Hipoturistika												240
32	Stolové hry												360
33	Vodné delo (v termáln.)												360
34	Relax terapia												360
35	Soľná jaskyňa												360
36	Termálne kúpalisko												360
37	3D kino												360
38	Knižnica s čítárňou												360
39	Konferenčná sála												360
40	Galéria												360
41	Požičovňa šport. potrieb												360
42	Servis												360
43	Úschovňa batožín												360
44	Večerný predaj												360
45	Jasle (od 1 do 4r.)												360

46	Športový lekár													360
47	Ubytovanie 60 lôžok													360
48	Strava – Reštaurácia													360
49	- Snack bar													360
50	- Kaviareň													360
51	- „S“ klub (senior)													360
52	- „D“ klub (disko)													360
53	- Chata Saračníky													360
54	- Gazdovský dvor													360
55	- Terasa pri plavárni													360
56	- Bufet „Super G“ 808													100
57	- Bufet „Slalom“ 677													100
58	- Bufet herňa 5P													360
59	- Samoobsluha 5P													240
60	- Bufet „In-line“													270
61	Brezový háj													180
62	Park pri 5P s hrac. font.													360
63	Parkovisko Pliešky													360
64	Parkovisko Gazd. dvor													360



E. Kontinuita ideového návrhu riešenia územia s relevantnými dokumentami

na úrovni:

F.1 Celosvetovej (Kjótsky dohovor, Agenda 21, Summit v Johannesburgu, Stretnutie G8 v Edinburgu)

F.2 Európy (Sieť NATURA 2000, TUR krajín EÚ)

F.3 Slovenskej republiky (KURS 2001, NSTUR SR, NPRR SR 1999, NEAP 2000, NRP SK 2003, NPR CR)

F.4 Kraja (ZaD ÚPN VÚC ŽSK 2004)

F.5 Obcí a miest (Územné plány obcí a miest)

E.1 KONTINUITA S DOHOVORMI NA CELOSVETOVEJ ÚROVNI

E.1.1 KONTINUITA S UZÁVERMI CELOSVETOVÉHO SUMMITU V JOHANNESBURGU 2002

Summit v Johannesburgu vychádza z predchádzajúcich dohovorov a Agendy 21. Výber hlavných bodov zo summitu, z celkových 150, ktoré majú súvislosť s návrhom turistickej zóny :

- stieranie ekonomických rozdielov v regiónoch
- diverzifikácia vidieckeho priestoru
- vytváranie pracovných príležitostí pre ženy
- podpora rozvoja CR
- zvýšenie podielu výroby energie z obnoviteľných zdrojov (2% každý výrobca v priemyselných krajinách do roku 2010)
- redukcia emisií skleníkových plynov (doprava, výroba, poľnohospodárstvo...)
- využívanie biomasy a ostatných obnoviteľných zdrojov energie
- vytváranie podmienok na zmenu životného štýlu s cieľom zlepšenia zdravotného stavu obyvateľov planéty

E.1.2 KONTINUITA S UZÁVERMI POSLEDNÉHO STRETNUTIA G8 V EDINBURGU V ŠKÓTSKU

- uznanie vplyvu človeka na zmenu klímy - dôraz na šetrenie energiou a zintenzívnenie využívania obnoviteľných zdrojov

E.2 KONTINUITA S DOKUMENTMI NA ÚROVNI EURÓPY

E.2.1 TUR KRAJÍN EÚ

- redukcia produkcie skleníkových plynov NO_x, SO₂ a iné
- využívanie obnoviteľných zdrojov energie
- stieranie rozdielov medzi vidiekom a mestom
- vytváranie podmienok pre zmenu životného štýlu a zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva



E.3 KONTINUITA SO ZÁVÄZNÝMI DOKUMENTMI NA ÚROVNI SLOVENSKEJ REPUBLIKY

E.3.1 TUR SR – TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Strategické ciele

Výpis súvisiacich cieľov s víziou:

1. Podpora mimovládnych organizácií v účasti na rozvoji spoločnosti
11. Podpora výstavby a údržby stavebného fondu a ochrana historických štruktúr
12. Dosiahnutie priaznivých trendov a vyváženej demografickej štruktúry
13. Skvalitnenie životného štýlu
14. Zmiernenie sociálnych rozdielov v spoločnosti, zníženie miery nezamestnanosti
25. Zlepšenie dopravnej a technickej infraštruktúry, rozvoj cestovného ruchu
27. Zníženie podielu využívania neobnoviteľných prírodných zdrojov pri racionálnom využívaní obnoviteľných zdrojov

Dopravná infraštruktúra

Stručná genéza dopravných a sídelných súvislostí územia severného Slovenska.

Index nárastu počtu osobných automobilov

Vzhľadom na skutočnosť prudkého rozvoja automobilizácie Slovenska (a s tým spojeného nárastu intenzity cestnej premávky) a zároveň pomalého tempa výstavby a rekonštrukcie pozemných komunikácií, je vysoký predpoklad vzniku nových úsekov ciest v extraviláne na ktorých bude prekročená kapacita komunikácií. Takýto stav bude negatívnym spôsobom ovplyvňovať plynulosť a bezpečnosť cestnej premávky.

Index rastu nehodovosti v rokoch 1990 - 1995 zaznamenal hodnotu až 1,7.

Cyklistická doprava

Rozvíjajúci sa systém cyklistickej dopravy Slovenskej republiky je po legislatívnej stránke gestorený Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky a Prezidiom policajného zboru Slovenskej republiky, odborom dopravnej polície. Metodickým a odborným gestorom rozvoja cyklistiky na Slovensku je Slovenský cykloklub (SCK). SCK je záujmová spoločenská organizácia, registrovaná na Ministerstve vnútra, združujúca ľudí a subjekty podporujúce pohyb na bicykli. Od roku 1997 je SCK riadnym členom Európskej cyklistickej federácie so sídlom v Bruseli.

Územnoplánovacie dokumentácie Žilinského kraja uvažuje - v intenciách projektu „Európske cyklistické trasy“ vypracované Európskou cyklistickou federáciou - so základným skeletom cyklomagistrál v nasledovnom rozsahu: Považská, Kysucká, Oravská, Rajecko - Turčianska, Podtatranská, Popradská, Nová Pieninská, Spišská, Šarišská, Východokarpatská a Slánska cyklomagistrála.

Cestovný ruch, rekreácia, kúpeľníctvo

Mnohé strediská cestovného ruchu z hľadiska komplexnosti služieb je potrebné dobudovať a skvalitniť úroveň doteraz poskytovaných služieb.

Z hľadiska budúceho rozvoja má perspektívu projektovanie, vyznačenie a doplnkové vybavenie cykloturistických trás, ktoré predstavujú jednu z optimálnych foriem rekreačnej dopravy.

Hlavné problémy

V území má dlhodobú tradíciu vzájomná spolupráca a kontakty blízkych miest a obcí, ktorá sa rozvíja a má predpoklady pre významný rozvoj. Na základe informácií od orgánov štátnej správy a samosprávy možno súhrnne charakterizovať „iniciatívy zdola“, ktoré sa zameriavajú najmä na:

- skvalitnenie, dobudovanie, možnosti rekonštrukcie a novej výstavby vybavenosti a infraštruktúry v strediskách a lokalitách turisticky významných
- návrhy na vyznačenie a projektovanie nových cykloturistických trás a turistických chodníkov v súlade so záujmami prírody (Karpatská cyklistická trasa cca 1 000 km cez krajiny strednej Európy)
- návrhy na realizáciu „turistických trás“ s využitím tzv. historických ciest s možnosťou využitia bohatého kultúrno-historického potenciálu, doplnením a využitím vhodnej ubytovacej, stravovacej a doplnkovej vybavenosti



Konkrétne problémy, námety a možnosti riešenia formou spoločných projektov, finančne podporovaných z fondov EÚ, sú vyjadrené v nasledujúcej štruktúre:

V záujme zlepšenia podmienok pre cestovný ruch je skvalitnenie infraštruktúry v území intenzívne využívanom pre CR, konkrétne:

- skvalitnenie životného prostredia v území intenzívne využívanom pre CR (ovzdušie, kvalita lesov, vôd...)
- infraštruktúra pre zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd (kúpanie, vodné športy)

Námety na riešenie

Zabezpečenie na regionálnej úrovni

- vypracovanie štúdie využitia minerálnych vôd na rekreačné, plniarenské, prípadne kúpeľné účely

Technická infraštruktúra

Energetika - problémy

Celorepubliková úroveň

- chýbajúca dotačná politika pri podpore využívania obnoviteľných zdrojov energie,
- nedostatok miestnych zdrojov energie,

Regionálna a lokálna úroveň

- nízka úroveň využívania vodného potenciálu na výrobu elektrickej energie v MVE,
- nedostatočné využívanie biomasy na vykurovanie

Životné prostredie

Znečistenie ovzdušia

Množstvo emisií zo stacionárnych zdrojov za rok 2002

Okres	Emisie [t/ rok]				Merné územné emisie [t/ rok. km ²]			
	tuhé látky	SO ₂	NO _x	CO	tuhé látky	SO ₂	NO _x	CO
Žilina	1 012	2 309	2 406	11 226	1,2	2,8	3,0	14

Ozón a kyslé zrážky predstavujú v súčasnosti v Európe hlavné stresové faktory lesných aj poľných ekosystémov. Slovenská republika sa nachádza v strede Európy, na okraji oblasti s najväčším regionálnym znečistením ovzdušia a kyslosťou zrážkových vôd v Európe.

Podiel transhraničného diaľkového prenosu škodlivín na regionálnom znečistení ovzdušia a kyslosti zrážkových vôd Slovenska je približne 60%. Napriek výraznému zníženiu emisií bolo Slovensko v r. 1997 ešte stále pasívne v bilancii diaľkového prenosu acidifikačných látok cez hranice štátu (síra: export 96 600t, import 72 900t, dusík: export 37 500t, import 23 700t).

SWOT analýza

Možnosti

- dôsledné uplatňovanie environmentálnej legislatívy a statusu územia vyplývajúceho zo stupňa jeho ochrany
- efektívny rozvoj technickej infraštruktúry na úseku dopravy (rozvoj diaľničnej siete, zvyšovanie podielu ekologicky vhodnejších dopravných systémov, budovanie cestných obchvatov a optimálnych cestných prepojení)
- pozitívne ovplyvňovanie ekologického vedomia obyvateľstva – prevencia ochrany prírody
- uplatňovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja regiónu.

Problémy

c) úroveň lokálna

lokálne problémy majú charakter odvetvovo – technický (dopravné problémy a ŽP, optimalizácia CR z hľadiska ŽP, ochrany kultúrnych pamiatok a pod.)

Identifikácia a výstupy pre riešenie hlavných problémov



SWOT analýza

Strategické ciele

Spolupráca v oblasti cestovného ruchu a kúpeľnej starostlivosti
Udržanie a zlepšenie stavu prírodného prostredia v súlade s európskym štandardom

Obyvateľstvo, ľudské zdroje

Z hľadiska stavu a štruktúry ľudských zdrojov ja možné medzi hlavné problémy zaradiť:

- odchod vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva do väčších miest a Čiech
- kvalifikačná štruktúra orientovaná len na doterajšie potreby regiónu (napr. zameraná jednostranne na strojársku výrobu) – nedostatok vhodných náhradných pracovných príležitostí

Sídelná štruktúra

- nepriaznivý vývoj nezamestnanosti
- výpadok nosných hospodárskych aktivít
- nedobudované rekreačné zariadenia a ich nevhodné štrukturálne zloženie
- stret záujmov ochrany prírody s prirodzenými snahami obcí o intenzívne využitie svojho katastrálneho územia najmä aktivitami rekreácie

Ochrana prírody

- existencia chránených území (NPMF) a iné obmedzenia rozvoja vyplývajúce z titulu ochrany prírody
- veľká výšková členitosť terénu RU
- nákladnosť využitia termálnych vôd
- nevyhnutnosť zachovania genofondu
- nedobudovanie celoštátnej diaľničnej siete
- menej vhodné klimatické podmienky – málo slnečných letných dní

Kultúrne dedičstvo

- kritický stavebno-technický stav mnohých objektov kultúrnych pamiatok
- absolútny nedostatok finančných prostriedkov na prieskumy, projekty a realizácie obnovy pamiatkových objektov
- komplikované majetkovo-právne vzťahy brzdiace proces obnovy a využitia pamiatok
- nevyužitie objekty

Cestovný ruch a rekreácia

V území má dlhodobú tradíciu vzájomná spolupráca a kontakty blízkych miest a obcí, ktorá sa rozvíja a má predpoklady pre významný rozvoj. Na základe informácií od orgánov štátnej správy a samosprávy možno súhrnne charakterizovať problémy, ktoré sa zameriavajú najmä na:

- skvalitnenie, dobudovanie, možnosti rekonštrukcie a novej výstavby vybavenosti a infraštruktúry v strediskách a lokalitách významných pre turizmus
- návrhy na vyznačenie a projektovanie nových cykloturistických trás a turistických chodníkov v súlade so záujmami prírody (Karpatská cyklistická trasa cca 1 000 km cez krajiny strednej Európy)
- návrhy na realizáciu „turistických trás“ s využitím tzv. historických ciest s možnosťou využitia bohatého kultúrno-historického potenciálu, doplnením a využitím vhodnej ubytovacej, stravovacej a doplnkovej vybavenosti

Technická infraštruktúra

Problémy podľa jednotlivých úrovní:

Celorepubliková úroveň

- nedostatočná podpora štátnych orgánov pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie

Regionálna a lokálna úroveň

- nedostatočné využívanie biomasy na vykurovanie vidieckych sídiel

Stav životného prostredia

Úroveň regionálna

Medzi regionálne problémy možno zaradiť rezervy v pozitívnom ovplyvňovaní vedomia obyvateľstva a ich vzťahu k ekológii regiónu, kde žijú. Vzhľadom k tomu, že ide v rámci SR o regióny s relatívne najlepším ŽP a



vysokým podielom chránených území, zvýšenie environmentálneho vedomia obyvateľov by malo význam preventívnej ochrany územia.

Úroveň lokálna

Lokálne problémy majú charakter odvetvovo – technický (dopravné problémy a ŽP, optimalizácia CR z hľadiska ŽP. Ich analýzu obsahujú odborné kapitoly tejto analýzy.

Hospodárstvo

K hlavným problémom v území, ktoré možno konkretizovať na základe SWOT analýzy sa radia najmä:

- chýbajú finančné zdroje na nové technológie
- stúpajúca nezamestnanosť
- nedostatočná spolupráca na regionálnej úrovni
- nerozvojová sústava ekonomických nástrojov (daňové, úverové, dotačné nástroje, subvenčná politika)
- poddimenzovaná infraštruktúra väčšiny okresov
- slabá surovinová základňa s výnimkou drevnej hmoty
- pretrvávajúce problémy súvisiace s reštrukturalizáciou hospodárstva
- vzájomne nízky stav vlastného kapitálu umiestneného za hranicou
- nízka kúpyschopnosť domáceho obyvateľstva
- nedostatočné využívanie podporných programov EÚ
- pomalý vznik nových pracovných príležitostí

Námety na riešenie

Sídelná štruktúra

Pre riešenie problémov v sídelnej štruktúre je potrebné zabezpečiť:

- oblasť Malej Fatry je špecifická a javí už teraz určitý stav nasýtenia. Preto je nutné pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie hľadať doplňujúce územia
- je potrebné riešiť tranzitnú cestnú dopravu v koridoroch tak, aby nedochádzalo k enormnej záťaži sídelnej štruktúry
- určité možnosti sú v kooperácii v cestovnom ruchu, výrobe stavebných hmôt ale aj v ostatnej výrobe a čiastočne v poľnohospodárstve a lesníctve.

Ochrana krajiny a prírody

je potrebné realizovať:

- Rozvoj spolupráce v chránených územiach
- Ochrana migrujúcej fauny (výskum a výmena informácií z tejto oblasti)

Dopravná infraštruktúra

Hlavnou prioritou procedurálnej roviny v doprave bude spracovanie spoločných metodologických, študijných, projekčných materiálov a vytvorenie informačného systému územia. Po obsahovej stránke pôjde o spracovanie spoločnej metodológie:

- monitoringu súčasných prepravných procesov v území a prognostiky ich ďalšieho vývoja
- vytvárania a prevádzkovania informačného systému o území

Monitoring dopravnej sústavy by mal kontinuálne ilustrovať vývoj prepravných vzťahov v skúmanom území. Jeho zameranie by malo byť doplnkom celoštátne sledovaných informácií o doprave v Slovenskej republike. Ťažisko databázy monitoringu bude na regionálnej, subregionálnej a lokálnej úrovni, jeho výrazným prínosom budú v súčasnosti okrajovo registrované a vyhodnocované transhraničné vzťahy. Hlavnou úlohou monitoringu bude poskytovať nevyhnutne potrebné dopravné údaje (o objemoch, smerovaní a účeloch ciest) k prognóze prepravných vzťahov a k návrhu a kreovaniu dopravnej sústavy.

Taktiež bude potrebná koordinovaná realizácia:

- štúdií a projektov prípojných dopravných systémov na nadradenú dopravnú sústavu,
- štúdií a projektov zameraných na prvky dopravných systémov určených k základnej dopravnej obsluhu územia.

Principiálne bude zlepšenie dopravnej dostupnosti vychádzať z:

- realizácie regionálnych a lokálnych hraničných priechodov vrátane sprístupňujúcich komunikácií a objektov
- rozvoja infraštruktúry cyklistickej a pešej dopravy.

Pripojenie územia na európsku dopravnú sieť je dané dohodami o lokalizácii sietí TEN a TINA v rámci ECMT/CEMT. Proces rozvoja a modernizácie dopravnej infraštruktúry prihraničia bude skúmať, vyhodnocovať a do celoštátnej a európskej dopravnej sústavy presadzovať regionálne priority. V rovine súčasných poznat-



kov o európskej dopravnej sústave a súčasných nárokov neskoordinovanej dopravnej sústavy je pripojenie na európsku dopravnú sieť dané:

- realizáciou infraštruktúry severo-južných dopravných koridorov pretínajúcich prihraničné územie (západný Žilina – Bielsko Biala/Český Tešín, východný Prešov – Rzeszow/Nový Sacz) a súbežných dopravných koridorov (západo-východný Žilina – Prešov – Humenné)
- realizáciou prípojnej národnej dopravnej infraštruktúry
- dostavbou staníc, terminálov a prekladísk v dopravných uzloch Žilina, Čadca, Ružomberok, Poprad a Prešov.

Cestovný ruch a kúpeľníctvo

Významnú skupinu tvoria námety na projekty medzinárodných cyklotrás a atraktívnych turistických chodníkov v území so strediskami medzinárodného významu

Skupina námetov na národnej úrovni

Podskupina námetov na skvalitnenie vybavenosti stredísk CR a rekreácie (SCR), stredísk zimných športov (SZŠ), kúpeľných miest (KM) a stredísk kúpeľného turizmu medzinárodného významu

Technická infraštruktúra

Energetika

Využívanie obnoviteľných zdrojov energie

V rámci regionálneho zabezpečenia v oblasti zásobovania elektrickou energiou vytvárať optimálne podmienky na využitie technicky využiteľného potenciálu riek.

Potenciál drevnej biomasy

Potenciál drevnej biomasy, ako aj odpadovej drevnej biomasy je veľký a veľmi málo využívaný. Z analýz vyplýva, že rezerva nevyužitého dreveného odpadu a cca 10 % primárnych energetických zdrojov môže byť nahradená biomasou. Náhrada používania uhlia ako zdroja paliva drevenou biomasou, poskytuje zdravšie a čistejšie lokálne životné prostredie a vytvára predpoklady pre trvalo udržateľný spôsob života.

Jednou z konkrétnych možností v tejto oblasti je využitie vysoko efektívneho paliva (drevených peliet) spracovaním pilín, ako náhrada za používanie pevných fosílnych palív, ako aj využívanie biomasy vo forme drevených štiepkov.

Stav životného prostredia

Možno poukázať na námety, ktoré kompletizujú námety pôsobiace tiež na zlepšenie ŽP, uvedené v predchádzajúcich odvetvových kapitolách:

- podporovať akcie zamerané na separáciu komunálneho odpadu
- organizovať akcie na ovplyvňovanie vedomia obyvateľstva, jeho vzťahu k ekológii
- podporovať (priorizovať) investičné akcie v území zamerané na zlepšenie stavu životného prostredia (technológie na zníženie emisií škodlivých látok do ovzdušia, výstavba čistiarň odpadových vôd z komunálnej sféry, likvidácia neregulárnych skládok komunálneho odpadu, využitie regionálnej biomasy, obnoviteľných zdrojov energie a pod.)

Hospodárstvo

Možnosti, ktoré umožnia rozvoj územia sú sústredené na:

- rozvoj spolupráce v malom a strednom podnikaní (s možnosťou efektov v zabezpečení stability hospodárskeho systému a v rozvoji ekologicky čistých výrobov)
- zakladanie spoločných podnikov
- tvorba trhovej infraštruktúry
- rozvoj služieb, infraštruktúry, CR, celulózo-papierenskej finalizácie spracovania drevnej hmoty
- využiteľnosť vzdelanosti obyvateľstva pri reštrukturalizácii priemyslu
- návrat tradičných výrobov a remesiel založených na miestnych surovinových zdrojoch a zručnostiach
- možnosti posilnenia a diverzifikácie služieb CR v predhorí národných parkov
- priaznivý demografický potenciál
- región je oblasťou vstupu zahraničného kapitálu



E.3.2 NPRR SR – NÁRODNÝ PLÁN REGIONÁLNEHO ROZVOJA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zaradenie regiónov riešenej zóny

- rozvinuté: okres Žilina
- stabilizované: okres Martin

Prognóza vývoja Slovenska na roky 2000 - 2006

Rok	Miera Inflácie	HDP SR	Nezamestnanosť / %	Nominálna mzda / Sk
2000	8,4	888	18,2	11 440
2001	7,0 – 8,2	970	17,5	12 250
2002	5,9 – 7,6	1050	17	13 450
2003	5,5 – 7,4	1150	16	14 600
2004	5,4 – 7,2	1250	15,5	15 800
2005	5,2 – 7,0	1400	15	17 000
2006	5,1 – 6,7	1550	14	18 300

Životné prostredie

- regulácia rozvoja CR v chránených územiach (využitie podhorí)
- zvyšovanie environmentálnej uvedomelosti a zodpovednosti (presadzovanie kvalitných riešení s dlhodobou koncepciou)
- podpora programov rozvoja CR

Doprava

- podpora ekologických druhov dopravy
- čelenie enormnému nárastu individuálnej osobnej dopravy
- znižovanie regionálnych vplyvov dopravy na životné prostredie

E.3.3 NPR SK 2003 – NÁRODNÝ PLÁN ROZVOJA SLOVENSKA 2003

Národný plán rozvoja Slovenska bol predložený Európskej únii – do Bruselu slovenskou vládou v júni 2003.

Kontinuita v podpore globálnych, strategických a špecifických cieľov a priorít NPR:

- rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb (tu je zahrnutý CR)

E.3.4 NS TUR (NÁRODNÁ STRATÉGIA TUR) A NEAP (NÁRODNÝ ENVIRONMENTÁLNY AKČNÝ PROGRAM)

- podpora aktivít rozširujúcich biodiverzitu
- využívanie obnoviteľných zdrojov
- podpora vidieckeho rozvoja so zreteľom na sociálny aspekt a rovnosť príležitostí
- podpora aktivít pôsobiacich na zdravotný stav obyvateľstva
- iné...

E.3.5 NPRCR - NÁRODNÝ PLÁN ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU NA SLOVENSKU

Cestovný ruch sa v dvadsiatom storočí stal významným spoločenským a ekonomickým fenoménom. V roku 1999 sa podieľal na tvorbe HDP vo svete takmer 13 %, v štátoch EÚ 14 %. Aj príjmy rástli v priemere o 7,5 % ročne, a to napriek vysokej miere nezamestnanosti v hospodársky rozvinutých krajinách a predchádzajúcej ázijskej finančnej kríze. Cestovný ruch tvorí viac ako 8 % hodnoty exportu tovaru a takmer 35 % inkasa obchodných služieb vo svete. Koncom 20. storočia cestovný ruch vo svete vytvára 11 % pracovných miest, vo vyspelých krajinách s rozvinutým cestovným ruchom až 15 %. Objemom tržieb sa cestovný ruch zaraďuje na tretie miesto medzi hospodárskymi odvetvami hneď po obchode s ropou a automobilovom priemysle.



SILNÉ A SLABÉ STRÁNKY CESTOVNÉHO RUCHU V SR

Silné stránky

- Slovensko v porovnaní s konkurenčnými krajinami disponuje druhovo rozmanitejším relatívne zachovalým prírodným potenciálom na relatívne malom území s možnosťou celoročného využívania
- výhodná geografická poloha s ohľadom na severo-južné a východné prepojenie
- cestovný ruch vytvára priamo i nepriamo pracovné príležitosti aj v čase, keď nezamestnanosť v iných odvetviach prudko rastie
- hustá a dobre značená sieť turistických chodníkov po celej republike
- dostatočná kapacita ubytovacích zariadení, nie však vo vyhovujúcej štruktúre a kvalite, najmä pre zahraničný cestovný ruch
- všeobecná vzdelanostná úroveň.

Slabé stránky

- Slovensko ako nový štát na mape Európy je pre väčšinu potenciálnych návštevníkov dosiaľ neznáma cieľová krajina
- vysoký je podiel tranzitných a jednodňových návštevníkov zo zahraničia
- nedostatočná koncepčná príprava k rozvoju cestovného ruchu na všetkých úrovniach
- nedostatočná koordinácia na lokálnej a regionálnej úrovni
- nízky objem finančných prostriedkov na štátnu propagáciu cestovného ruchu a marketing
- súčasná ponuka v cestovnom ruchu je nekomplexná a všeobecná
- výrazná orientácia cestovných kancelárií na organizovanie pasívneho zahraničného cestovného ruchu
- nízky podiel priamych zahraničných investícií do cestovného ruchu
- kvalita služieb cestovného ruchu nedosahuje požadovaný európsky štandard
- nevyhovujúca štruktúra a kvalita ubytovacích zariadení
- nízka priemerná mzdová úroveň v službách cestovného ruchu
- pomalý rast, resp. stagnácia domáceho cestovného ruchu, ako dôsledok vývoja životnej úrovne na Slovensku
- existujúce orgány štátnej správy nemajú zdroje na rozvoj odvetvia
- nestabilita podnikateľského prostredia
- absencia špecifickej legislatívy stimulujúcej prostredie pre rozvoj podnikania v cestovnom ruchu
- nedostatočná starostlivosť o kultúrno-historické pamiatky predovšetkým v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov
- značné rozdiely v kvalite poskytovaných základných a doplnkových služieb
- nedostatočné dobudované informačné služby cestovného ruchu
- jazyková bariéra zamestnancov a obyvateľstva
- zaostávajúca marketingová aktivita podnikateľskej sféry a neochota združovať sa

Príležitosti

- ponuka produktov cestovného ruchu diferencovaných s ohľadom na dopyt cieľových skupín turistov
- postupné zlepšovanie politického imidžu a imidžu štátu ako cestovného cieľa
- cestovným ruchom prispieť k stabilizácii ekonomiky regiónu
- aktivita miestnych samospráv v regionálnom rozvoji
- využitie programu obnovy vidieka pre rozvoj cestovného ruchu v regiónoch
- využitie podporných programov EÚ v rámci predvstupovej stratégie.

Ohrozenia

- absencia špecifických legislatívnych noriem pre podnikanie a kontrolu kvality služieb v cestovnom ruchu
- 90 % zahraničných návštevníkov prichádza z piatich štátov, čo predstavuje vážne ohrozenie z hľadiska poklesu návštevnosti ktoréhokoľvek z nich
- zaostávajúca dopravná infraštruktúra a nízka kvalita prepravných služieb
- rastúca medzinárodná konkurencia na trhu medzinárodného cestovného ruchu
- spomalenie rastu HDP, rastúca nezamestnanosť, miera inflácie, klesajúce reálne príjmy a rastúca hladina cien tovaru a služieb
- obmedzený prístup k domácim a zahraničným úverom a pokles priamych zahraničných investícií, neúčinnosť podpory vstupu zahraničných investícií
- očakávané ďalšie zmeny vo vlastníckych pomeroch



- vysoké daňové a odvodové zaťaženie podnikateľov.

CIELE ROZVOJA CESTOVNÉHO RUCHU

Hlavné ciele rozvoja cestovného ruchu v strednodobom horizonte

Poslaním trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu na Slovensku je stabilizovať jeho postavenie v štruktúre odvetví národného hospodárstva a utvárať predpoklady pre jeho efektívny a dlhodobý rozvoj ako faktora hospodárskeho a sociálno-kultúrneho rozvoja spoločnosti. Kritériom rozvoja cestovného ruchu je optimálne uspokojovanie potrieb cieľových skupín turistov diferencovaným produktom v podmienkach efektívneho vynakladania práce, kapitálu a zhodnocovania prírodného a kultúrneho potenciálu Slovenska.

Ciele stratégie cestovného ruchu na Slovensku vychádzajú z hodnotenia silných a slabých stránok na domácom a medzinárodnom trhu cestovného ruchu. Stratégia predpokladá plnenie týchto strednodobých cieľov (do 5 rokov):

- zvýšenie konkurencieschopnosti nášho cestovného ruchu v európskom kontexte
- obnovenie dynamiky rastu devízových príjmov v tempe prevyšujúcom európsky priemer
- obnovenie dynamiky rastu domáceho cestovného ruchu
- rast pobytového cestovného ruchu zo zahraničia (s prenocovaním)
- zlepšenie štruktúry návštevnosti z hľadiska ekonomických prínosov
- zachytenie rozhodujúcich rozvojových trendov svetového cestovného ruchu
- prednostne rozvíjať ako najperspektívnejšie nosné formy cestovného ruchu
- realizovať cezhraničnú spoluprácu v oblasti cestovného ruchu s cieľom koordinácie aktivít v príslušných regiónoch
- zachovanie prírodného a kultúrneho potenciálu rozvoja s možnosťou jeho celoročného využitia.

Dosiahnutie cieľov musí byť podporené celou radou opatrení v štátnej politike cestovného ruchu, pretože zaostávanie vo výkonoch je dané zaostávaním vo vytváraní podmienok pre rozvoj cestovného ruchu na Slovensku vo vzťahu k užšej či širšej konkurencii.

Na základe zhodnotenia ponukovej stránky územia a jeho vybavenosti a posúdenia dlhodobých vývojových tendencií dopytu v cestovnom ruchu je potrebné rozvíjať nasledovné nosné formy cestovného ruchu:

- Letná rekreácia v horách, s ponukou horskej turistiky a celého radu voľnočasových aktivít.
- Zimné horské športy, v rámci ktorých je kľúčové zjazdové lyžovanie a tiež ďalšie doplnkové športové i zábavné a relaxačné aktivity.
- Mestský a kultúrny cestovný ruch, čiže poznávacie formy orientované na históriu a kultúru, ale aj kongresový cestovný ruch. Vzhľadom na podmienky našej krajiny, blízkosť a mentalitu trhov a perspektívu týchto foriem, ide pre našu krajinu o produkt budúcnosti.
- Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch v jeho klasickej liečebnej podobe, ktorý je potrebné zachovať a popritom rozvíjať zdravotný (relax, fitnes, prevencia, skrášľovanie, kondícia) cestovný ruch, ktorý začína prudko rásť prakticky v celosvetovom rozsahu.
- Z pohľadu niektorých regiónov a lokalít môže mať zásadný význam, resp. veľmi významný vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Doplnkové formy cestovného ruchu

Výraz doplnkový je vyjadrením ich postavenia na národnej úrovni. Samozrejme popri nich sa bude rozvíjať celý rad ďalších foriem cestovného ruchu ako cestovný ruch pri vodných plochách založený na kúpaní a vodných športoch, hobby turizmus, cykloturizmus, rôzne alternatívne tzv. soft formy cestovného ruchu, poľovnícky cestovný ruch, na rôzne športy orientovaný cestovný ruch, atď.

E.3.6 KURS 2001 - KONCEPCIA ÚZEMNÉHO ROZVOJA SLOVENSKA 2001

- pri riešení území s veľkoplošnými chránenými územiami podporovať územný rozvoj v smere disociovaného systému osídlenia a zabrániť živelnej koncentrácii miest, ktoré môžu ohroziť únosnosť krajinného prostredia
- podporovať rozvoj území s HDP pod 75 % priemeru HDP krajín EÚ



E.3.7 NRP - NÁRODNÝ ROZVOJOVÝ PLÁN (NÁVRH)

Opatrenie 1.3: Podpora rozvoja cestovného ruchu

V konečnom dôsledku hlavným cieľom je :

- zvýšenie kvality ponuky cestovného ruchu a kúpeľníctva na Slovensku
- podpora vytvárania nových atraktivít regiónov
- dosiahnutie porovnateľnej úrovne ponuky so susednými krajinami a krajinami s vyspelým cestovným ruchom. Prekonať nedostatky v ponuke služieb pre turistov z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska
- dosiahnuť koordinovaný a cieľavedomý rozvoj a činnosť cestovného ruchu a kúpeľníctva v regiónoch
- vytvoriť mechanizmus zabezpečujúci poskytovanie neziskových, resp. neplatených služieb pre turistov (vybudovanie informačných systémov pre oblasť cestovného ruchu a kúpeľníctva)
- motivovať kvalifikovanú pracovnú silu schopnú komunikovať s hosťom požadovaným spôsobom
- podporovať budovanie infraštruktúry cestovného ruchu a kúpeľníctva, najmä informačných stredísk cestovného ruchu do homogénnej siete
- podpora budovania organizačnej štruktúry cestovného ruchu systémovo zameranej a štruktúrovanej
- podpora prípravy ľudských zdrojov pre cestovný ruch
- podpora tvorby produktov cestovného ruchu s dôrazom na lepšie využitie kultúrnych, technických a historických pamiatok SR a prírodných zvláštností, podpora zachovania a obnovy kultúrneho a prírodného dedičstva pre cestovný ruch (starostlivosť o pamiatkové objekty, prírodné pamiatky)
- budovanie a údržba turistických chodníkov, cyklociest, odpočinkových priestorov, ale aj polyfunkčných objektov pre cestovný ruch a potrebných investícií, ktoré nie sú zaujímavé pre podnikateľský sektor
- dobudovanie parkovacích plôch

E.4 KONTINUITA S DOKUMENTMI NA ÚROVNI ŽILINSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

E.4.1 ZMENY A DOPLNKY ÚPN VÚC ŽK

V zmysle záväznej časti Zmien a doplnkov ÚPN VÚC ŽK z augusta 2004, navrhované zámery podporujú nasledovné záväzné regulatívy:

- 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerského založenia na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka
- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno-priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú
- 3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu pre zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, pre upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým miest Žiliny, Ružomberka, Martina a Liptovského Mikuláša a pre zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja
- 3.5 pre všetky mestá dobudovať jestvujúce a založiť nové prímestské rekreačné zóny, s rekreačnými lesmi a vybavenosťou pre pohybové a relaxačné aktivity, sledovať pri tom potrebu znížiť tlak na najatraktívnejšie turistické a kúpeľné centrá, ako je Vrátna dolina a Rajecké Teplice pri Žiline, Martinské hole pri Martine
- 3.7 dobudovať na medzinárodných cestných trasách E-50, E-75 a E-77 zariadenia pre zachytenie a využitie turistického tranzitu na území kraja budovaním motocyklových a cyklistických trás a okruhov
- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam
- 5.7.1 infraštruktúra cyklistickej dopravy – chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál
- 7.2.2 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie budovaním nových zdrojov využívaním vodnej energie
- 7.2.3 zabezpečiť zvýšenú výrobu elektrickej energie využitím zemného plynu v kombinovanej výrobe tepla a elektrickej energie v paroplynových cykloch a kogeneračných jednotkách
- 7.12 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike
- 7.13 podporovať a presadzovať v regiónoch ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb



E.4.2 ROP A SOP PRE ŽSK

Cestovný ruch sa radí k najperspektívnejším a najdynamickejším sa rozvíjajúcim ľudským a ekonomickým aktivitám. Prírodné danosti, kultúrne, historické pamiatky, ľudová architektúra a tradície, športovo-rekreačné (vodné športy, kúpanie, rybolov, turistika, agroturistika, zimné športy, cykloturistika) a kúpeľno-liečebné možnosti poskytujú vhodné podmienky pre dlhodobý a krátkodobý pobyt návštevníkov počas celého roku a tvoria potenciál pre jeho rozvoj.

- rozvoj cyklistickej dopravy
- rozvoj ekologických druhov hromadnej prepravy, SOP - podpora ekologickej dopravnej siete v oblasti CR
- znižovanie sezónnosti vo využívaní kapacít (doplnenie služieb a dopravného prepojenia)
- zvýšenie štandardu služieb
- zvýšenie doplnkových a pohybových aktivít pre voľný čas
- využitie obnoviteľných zdrojov a HEP-u tokov
- revitalizácie tokov
- ochrana klímy a ovzdušia – ekologizácia dopravy s alternatívnym pohonom

Strediská cestovného ruchu sa nachádzajú v každom okrese regiónu. K dispozícii je 492 ubytovacích zariadení s 19 488 lôžkami v Žilinskom kraji. Najväčší význam majú strediská v severnej časti regiónu v oblasti Západných Tatier, Malej Fatry a Nízky Tatier, ide o najcennejšie územia s medzinárodným a celoštátnym významom (Liptovský Mikuláš, Žilina, Martin, Čadca, Námestovo, Tvrdošín a ďalšie) pre pobytový turizmus s celoročným využitím s hlavnými aktivitami, ako sú zimné športy, turistika, vodné športy, poznávanie pamiatok a podujatí. Najznámejšími a najnavštevovanejšími strediskami sú strediská v okrese Liptovský Mikuláš (oblasť Nízkych Tatier), v okrese Žilina (Terchová - Vrátna), v okrese Čadca (Oščadnica - Veľká Rača) a ďalšie. Dôkazom zachovania ľudových tradícií sú folklórne slávnosti (Východná, Jánošíkove dni v Terchovej, Zuberec - Brestová, atď.)

V zimnej turistickej sezóne majú návštevníci v strediskách cestovného ruchu k dispozícii veľký počet lyžiarskych vlekov a lanoviek, dominujú osobné horské dopravné zariadenia, lanovky a vleky s vybudovaným mechanickým zasnežovaním pre zjazdové lyžovanie. Najznámejšie sú strediská Jasná, Vrátna dolina, Roháče - Spálená, Martinské hole, Kubínska hoľa, Veľká Rača, Jasenská dolina.

V letnej turistickej sezóne prevláda záujem o turistiku - sieť turistických značkových chodníkov hrebeňmi všetkých horstiev - NP, resp. CHKO (Západné Tatry, Nízke Tatry, Malá a Veľká Fatra, Strážovské vrchy, Biele Karpaty a vodné nádrže - Oravská priehrada, Liptovská Mara ...).

Okrem stredísk CR sa v kraji nachádzajú mnohé historické pamiatky. Sú tu mnohé hrady a zámky, resp. ich zrúcaniny, ako napr.: Strečno, Budatínsky zámok, Lietavský hrad, Bytčiansky zámok, Oravský hrad. Turistov lákajú i mnohé historické kostoly, kaštiele a pod.

Návštevníci v ubytovacích zariadeniach cestovného ruchu

	Rok				
	1997	1998	Index 98/97	1999	Index 99/98
NUTS II Slovensko-severozápad	474 205	612 566	129,2	637 044	104,0
Žilinský kraj	318 258	423 131	133,0	453 424	107,2
SR	2 200 952	2 658 719	120,8	2 798 426	105,3

Zdroj: MH SR

Kapacity a výkony ubytovacích zariadení cestovného ruchu za rok 1999

	Rok 1998			Rok 1999		
	Počet ubytov. zariad.	Tržby za ubytovanie v tis. Sk		Počet ubytov. zariad.	Tržby za ubytovanie v tis. Sk	
		abs.	Index 1998/97		abs.	Index 1999/98
NUTS II Slovensko-severozápad	367	649 020	167,9	387	651 865	100,4
Žilinský kraj	267	454 276	199,3	283	446 912	98,4



SR	1816		1898	
----	------	--	------	--

Zdroj: KS SŠÚ SR Žilina – za organizácie (právnické osoby) bez ohľadu na počet zamestnancov

Podnikatelia v cestovnom ruchu – rok 1999

	Počet zamestnancov
NUTS II Slovensko-severozápad	4 146
Žilinský kraj	2 322
SR	16 980

Zdroj: MH SR

Mnohé strediská cestovného ruchu je potrebné dobudovať a z hľadiska komplexnosti služieb je nevyhnutné skvalitniť úroveň doteraz poskytovaných služieb. Napriek tomu, že územie vytvára veľké predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, nie je na takej úrovni, akoby sa dalo očakávať. Hlavnými bariérami rozvoja je nedostatočná technická a informačná vybavenosť, nedostatočná propagácia ako i úroveň poskytovaných služieb.

Špecifický cieľ: Rozvoj cestovného ruchu a kúpeľníctva

Silné stránky

- rozvinuté kúpeľníctvo (Trenčianske Teplice, Bojnice, Nimnica, Lúčky, Korytnica, Turčianske Teplice, Rajecké Teplice)
- atraktívne prírodné prostredie a veľký podiel chránených území so špecifickými prírodnými zvláštnosťami, geomorfologickými a klimatickými predpokladmi pre zimné športy, zimnú a letnú turistiku
- tradícia v poskytovaní služieb CR pre obyvateľov krajín V4
- perspektívne strediská cestovného ruchu
- oblasť vhodná pre celoročný rekreačný pobyt a športové aktivity
- cenová dostupnosť služieb CR pre obyvateľov krajín V4
- dobré podmienky pre rozvoj vidieckeho turizmu a vypracovanie špeciálnych pobytových programov
- veľké množstvo kultúrno-historických pamiatok
- poriadanie medzinárodných a národných výstav

Slabé stránky

- málo rozvinutý marketing, slabá kvalita manažmentu v oblasti CR, nedostatočná propagácia, absentuje sieť informačných zariadení, slabá propagácia historických, kultúrnych a prírodných zaujímavostí v regióne,
- sezónnosť využívania kapacít CR
- značnej časti kapacít cestovného ruchu chýba požadovaný vyšší štandard
- nedostatok doplnkových aktivít pre voľný čas v mnohých strediskách cestovného ruchu
- nedostatok ubytovacích kapacít hotelového typu najmä v mestách
- nízka úroveň väčšiny hotelových služieb
- nedostatočná propagácia - v okresoch absentuje
- nedostatok finančných prostriedkov na rekonštrukciu kultúrno-historických objektov a nevyjasnené vlastnícke vzťahy

Príležitosti

- zlepšenie turistického image regiónu prostredníctvom cieľenej propagácie a certifikácie regiónov (eccolabelling), vytvorenie systému značiek kvality
- budovanie regionálnych informačných systémov v sektore cestovného ruchu
- ďalší rozvoj cezhraničnej spolupráce
- schválenie zákona o CR

Ohrozenia

- malá podpora rozvoja cestovného ruchu z celoslovenskej úrovne, vrátane legislatívy (chýba zákon o cestovnom ruchu)
- ďalšie zhoršenie stavu historických pamiatok a stupňa narušenia urbanistickej celistvosti mestských pamiatkových rezervácií a zón
- znepriístupnenie niektorých historických pamiatok (havarijné stavy)
- nedostatok finančných zdrojov na záchranu, údržbu a obnovu kultúrnych a historických pamiatok



E.5 KONTINUITA S DOKUMENTMI NA ÚROVNI OBCÍ A MIEST

Riešené územie sa nachádza v katastrálnych územiach dvoch miest (Žilina a Vrútky) a siedmych obcí (Gbeľany, Mojš, Nezbudská Lúčka, Stráňavy, Strečno, Teplička nad Váhom a Varín). Všetky sídelné útvary, okrem Nezbudskej Lúčky majú spracované územné plány.

Návrh riešenia v oblastiach cestovného ruchu, občianskej vybavenosti, hospodárstva a ochrany životného prostredia v územno-plánovacej dokumentácii je popísaný v predchádzajúcich kapitolách (C.3.6 Charakteristika hospodárskej základne obcí riešeného územia, C.4.7 Koncepcia rozvoja cestovného ruchu v riešenom území, C.5.3 Stav občianskej vybavenosti v jednotlivých obciach, C.12.3 Zásady starostlivosti o životné prostredie v riešenom území).

OBEC GBEĽANY

návrh podľa územného plánu

Obec Gbeľany má dobré predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu, nakoľko sa nachádza v atraktívnom prostredí, v blízkosti národného parku Malá Fatra. Súčasná možnosť obce sú však nedostačujúce.

Rekreačnú plochu predstavuje iba futbalové ihrisko, ktoré by bolo potrebné rozšíriť o ďalšie ihriská a športoviská. Po rekonštrukcii by sa dalo využívať aj existujúce kúpalisko, slúžilo by domácim obyvateľom, ale aj návštevníkom. Zabezpečením adekvátnej občianskej vybavenosti by došlo k vybudovaniu funkčného športového areálu.

V severozápadnej lokalite obce, v blízkosti zastavanej časti (severne od štátnej cesty II/583), je plánovaná realizácia deväť jamkového golfového ihriska, v nadväznosti na navrhovanú individuálnu bytovú výstavbu.

Potrebné by bolo aj zriadenie stravovacieho a ubytovacieho zariadenia v centre obce, nakoľko súčasné možnosti sú nedostatočné (jedno pohostinstvo). Ubytovacie zariadenie by bolo typu penzión, s kapacitou 40 lôžok a 40 stoličiek. Stravovacie zariadenie by mohlo byť situované v kultúrnom dome, po jeho rekonštrukcii.

OBEC MOJŠ

návrh podľa územného plánu

Návrh Územného plánu uvažuje s rozšírením športových a rekreačných plôch v južnej časti obce, v priestore existujúceho futbalového ihriska a vodnej plochy v blízkosti Vodného diela Žilina. Vzniknutý športovo-rekreačný areál na seba naviaže aj zlomkovú občiansku vybavenosť – občerstvenie a požičovňu športových potrieb.

Architektonické stvárnenie plánovaného športovo-rekreačného areálu musí byť prispôbené vidieckemu charakteru sídla.

OBEC NEZBUDSKÁ LŮČKA

návrh podľa územného plánu

Obec v súčasnosti nemá vypracovaný územný plán.

OBEC STREČNO

návrh podľa územného plánu

Prírodné a kultúrne hodnoty v okolí sídla Strečno ako aj výstavba Vodného diela Žilina vytvárajú predpoklady pre rozvoj rekreačnej funkcie. Sídlu bude plniť funkciu nástupného centra pre krátkodobý a dynamický cestovný ruch. Rozvoj rekreačnej funkcie je navrhnutý v troch lokalitách:

- v meandri Váhu v nadväznosti na jestvujúce futbalové ihrisko, so zámerom dobudovať športový areál sídla. Navrhuje sa výstavba chýbajúcich ihrísk (2 volejbalové, 1 basketbalové, 1 hádzanárske), zariadení pre ľahkú atletiku, sociálnych zariadení a šatní,



- pri Vodnom diele v lokalite Kamenné, kde bude vybudovaná základňa cestovného ruchu a vodných športov s priemernou dennou návštevnosťou 500 osôb. Základňa bude pozostávať z lodenice, prístavu vyhladkovej plavby, reštaurácie (80 stoličiek), fitness centra, klubu, veslárskej dráhy (2000 m) a nábrežného parku. Komunikácia pre peších a cyklistov popri ľavom brehu nádrže bude základňa prepojená až po Žilinu. Výletnou loďou bude prepojená s ostatnými rekreačnými zariadeniami popri Vodnom diele,
- v historickej zóne sídla v súvislosti s NKP Strečno a využitím kultúrno-historického potenciálu územia zóny.

vízia rozvoja cestovného ruchu podľa Generelu cestovného ruchu Strečna

Pri riešení daného územia bol analyzovaný celý rad rekreačných možností využitia. Na základe analýzy daností územia je navrhnuté sústrediť pozornosť na rekreačný potenciál rieky Váh, rekreačný potenciál Malej Fatry, Strečniansky hrad a vytvorenie ponuky pre zimné športy.

Na obdobie do roku 2015 sa predpokladá postupný nárast záujmu o územie Strečna, prirodzenou cestou rozvoja cykloturistických trás smerujúcich od Žiliny a rastúci záujem o túto formu rekreácie. Časová dostupnosť po hrádzi Vodného diela Žilina je 30 – 45 min. (na bicykli), čo je možnosť pre každodenné rekreačné využitie. Pre rodinné výlety je táto trasa vhodná pre víkendovú rekreáciu spojenú s pobytom pri vode, piknikom a využitím ďalších atrakcií, ako vyhladková plavba loďou, jazda na vodnom skútri, jazda na vodných lyžiach, splavovanie Domašínskeho meandra na kajakoch, na rafte, alebo let v zavesenej sedačke ponad rieku Váh vo výške cca 20 – 30 m nad terénom.

Strečno leží v mieste, kde končia a začínajú diaľkové turistické trasy európskeho významu. Turisti si prirodzene volia trasy tak, aby v Strečne mali odpočinok (strávili noc). Tento odpočinok by bolo najlepšie zabezpečiť formou stanového tábora alebo autokempu. Určité možnosti sa nachádzajú v lokalite Rybníky pri Váhu, kde je možné vybudovať autokemp, aj vo väzbe na vodné športy a pobyt pri vode.

V obci by sa mali postupne vybudovať doplnkové služby pre podporu rekreácie – fitness, sauny, kolkáreň, herne pre deti a iné vo väzbe na ubytovacie zariadenia. Tieto služby je vhodné poskytnúť pre miestnych obyvateľov ale aj pasantov – migrujúcich turistov.

Podpora cestovného ruchu by mala byť zabezpečená aj realizáciou atraktívnych podujatí, ako jarmoky, folklórne slávnosti turistické pochody, preteky na bicykloch, vo vodných športoch, koncerty, výstavy, ukážky remesiel, šermiarske zápasy, stredoveké hostiny, nočné pochody a pod. Program by mal byť dostatočne bohatý a atraktívny, aby prilákal čo najviac turistov a založil tak určitú tradíciu. Tieto programy by mali byť zamerané na prezentovanie ľudových tradícií (remeslá, zvyky, piesne tance), objavovanie prírodných krás regiónu, prezentovanie kulinárskeho umenia, prezentáciu histórie a kultúrno-historického dedičstva a športových aktivít. Miesto organizovania týchto aktivít je závislé od druhu a zamerania aktivity. Kým kultúrne podujatia môžu byť situované do podhradia alebo na hrad Strečno, jarmoky v samotnej obci, preteky na vodnom diele, alebo v lokalite Ostredok.

V lokalite Rybníky sa nachádza hospodársky dvor poľnohospodárskeho družstva, ktorý je v súčasnosti bez využitia. V rámci družstevného dvora by mohla byť vytvorená možnosť pre rozvoj hipoturizmu, s trasami pre pokročilých hipoturistov do častí Malej Fatry, kde nie je vyhlásený národný park.

Denná návštevnosť sa bude pohybovať v maxime okolo 2 900 osôb. Tento počet môže byť vyšší v prípade realizácie ďalších aktivít.

Ponuku letnej rekreácie by mala dopĺňať zimná využitie územia – zjazdové lyžovanie, snowbording, beh na lyžiach a pod.

Rozvoj zimnej formy rekreácie a cestovného ruchu by mal zabezpečovať lyžiarsky areál v lokalite Ostredok. Nadmorská výška lyžiarskej trate by nebola vysoká, severná poloha a uzavretosť údolia chráni svah pred nepriaznivým južným prúdením. Pri aplikácii technického snehu je reálne dosiahnuť 100 prevádzkových dní, čo je základný predpoklad prijateľnej doby návratnosti. Pre návštevníkov by sa malo vybudovať malé záchytné parkovisko (cca 50 osobných automobilov) pod dolnou hranicou sedačkovej lanovky (1 200 osôb za hodinu) a zariadenie pre občerstvenie, prípadne ubytovanie.

Pre doplnenie vybavenia územia sú v zimnej sezóne vyhľadávané zariadenia ako sauny, interiérové relaxačné bazény, tanečné sály, posilňovne a pod.



Denná návštevnosť v zimnej sezóne sa v maxime bude pohybovať okolo 500 - 1 000 osôb, čo predstavuje necelých 34% letnej návštevnosti. Tento počet by mal byť v prípade realizácie ďalších aktivít vyšší.

Súčasná kapacita ubytovania postačuje pre cca 200 návštevníkov voľného cestovného ruchu. Stravovacie kapacity postačujú pre cca 180 osôb.

Pre obdobie do roku 2015 je predpokladaný pomer medzi pasantnými a ubytovanými návštevníkmi 80:20. Z tohto pomeru vyplýva, že bude potrebné zabezpečiť ubytovanie pre 580 návštevníkov a 2 320 návštevníkov sa bude rekreovať pasantným spôsobom. V prípade vybudovania stanového tábora alebo kempu sa predpokladá kapacita 200 osôb (t.j. 50-100 stanov alebo obytných príviesov). Zvyšné lôžka by sa riešili formou výstavby penziónov, alebo ako súčasť rekreačných objektov – kapacity týchto zariadení by mohli predstavovať cca 60 – 100 lôžok. Zvyšné kapacity sa môžu realizovať v autokempe.

Stravovanie sa bude realizovať formou rýchleho občerstvenia. Výnimku bude tvoriť skupina ubytovaných návštevníkov. Z celkového počtu návštevníkov bude využívať reštauračné stravovanie iba cca 50% návštevníkov.

OBEC TEPLIČKA NAD VÁHOM

návrh podľa územného plánu

Koncepcia rozvoja športu a rekreácie počíta s posilnením existujúcich aktivít o novonavrhovanú výhľadovú plochu, ktorá by slúžila priaznivcom paraglaidingu ako doskočisko, nakoľko pôvodne na tento účel využívaná plocha sa výstavbou PP už nebude môcť využívať. Jedná sa o priestor severnej časti v súčasnosti ochranného pásma vodného zdroja Teplička (ochranné pásmo vodného zdroja pre potreby dnes už iba priemyselnej vody by sa malo logicky plošne zmenšiť). Táto lokalita by bola pokračovaním už existujúcej, ako aj novonavrhovanej športovo-rekreačnej zóny v južnej časti obce.

Potrebné je aj dobudovanie súčasného športového areálu pri ZŠ, jeho rozšírenie o novú športovú halu a ďalšie ihriská, dobudovanie lyžiarskeho areálu na Straníku (možnosť vybudovania rekreačno-oddychovej plochy s rekreačnými chatami a zariadeniami aj pre letné využitie).

V južnej časti obce pri potoku by výhľadovo mohol byť umiestnený športovo-rekreačný areál.

Ďalším navrhovaným prvkom je výhľadové umiestnenie vybavenostno-športových aktivít nadobecného charakteru v priestore východne od v súčasnosti existujúceho areálu hospodárskeho dvora. Jedná sa o technické zabezpečenie plánovanej lanovej dráhy na Straníku (vrátane návaznej občianskej vybavenosti).

OBEC VARÍN

návrh podľa územného plánu

Sídlny útvar Varín má výborné predpoklady pre priaznivý rozvoj rekreácie a cestovného ruchu, ako aj pre športové aktivity. V sídle je vybudované športové ihrisko, ktoré po rozšírení bude plniť funkciu väčšieho športového areálu s predpokladom využívania pre športovcov a obyvateľov sídla a rekreatívov.

Pri návrhu sa vychádza zo skutočnosti, že stredisko cestovného ruchu sa nachádza v Národnom Parku Malá Fatra. Preto treba zamedziť výstavbe individuálnych chatových objektov.

V rámci skvalitnenia služieb by bolo potrebné dobudovať zariadenia doplnkových služieb (úschovňa, požičovňa športových potrieb, test servis, stanica prvej pomoci a Horskej služby, bufet). Uvažuje sa s výstavbou ďalších lyžiarskych vlekov a pre letnú rekreáciu vybudovať prírodné kúpalisko na Varínke s príslušnou vybavenosťou.

Základňa na Koňhore sa využíva výlučne pre školy v prírode, 6 podnikových chat s kapacitou 24 lôžok je určených na dožitie (príp. na likvidáciu po roku 2010).

Základňa Pod Suchým je určená na likvidáciu po roku 2010.

MESTO VRÚTKY

návrh podľa územného plánu



Rozvoj turizmu a cestovného ruchu v meste musí vychádzať z jeho polohy, dostupnosti a prírodných daností, pričom treba zabezpečiť najmä adekvátne služby a širokú ponuku trávenia voľného času. Aktivity by mali nadväzovať na aktivity okolitých miest a obcí.

Z hľadiska cestného a železničného prepojenia regiónu sú Vrútky vstupnou bránou do Turca. Pre mesto je veľkou výzvou zachytiť čo najväčšie množstvo Vrútkami prechádzajúcich turistov. Na tento účel je potrebná dostatočná ponuka vlastných atrakcií, dostatočné informácie, dostatočná paleta ubytovacích a stravovacích kapacít, ostatných doplnkových služieb a bezproblémový prístup k ostatným turistickým atraktivitám v okolí (aj alternatívnymi spôsobmi dopravy).

Územný plán vymedzuje pre rozvoj cestovného ruchu a turizmu viacero lokalít. V riešenom území sa jedná o lokalitu Piatrová s príslušnými priestormi. Vzhľadom na nedostatočnú kapacitu existujúcich lyžiarskych vlekov by sa jednalo o rozšírenie lyžiarskeho areálu, hlavne vybudovanie nových vlekov (400 m, 150 m) a doplnkových služieb – záchytné parkovisko (kapacita 140 áut), nové rekreačné zariadenie (kapacita 150 lôžok, reštaurácia, hygienické vybavenie).

V území sa bude podporovať individuálna chatová výstavba, ktorá dotvorí doteraz nezastavané časti rekreačnej plochy. Výstavba chat však musí byť citlivo regulovaná.

V náväznosti na areál v Piatrovej sa v severnom priestore pri vstupe do Vrútok zo Žiliny predpokladá vybudovanie komplexného lyžiarskeho areálu (2 lyžiarske veki 500 m, 700 m) vrátane služieb a záchytného parkoviska (360 áut, 5 autobusov, objekty občerstvenia, predajne, hygienické zariadenia) a jeho postupné prepojenie na Piatrovú. Pre predĺženie lyžiarskej sezóny bude vybudovaný zasnežovací systém, s možnosťou odberu vody z Váhu alebo z Chrapového potoka.

Všetky objekty rekreačnej zóny Piatrová budú vzájomne poprepájané turistickými chodníkmi a cyklistickými trasami, vyúsťujúcimi až do navrhovaného lesoparku a do obytnej zástavby Vrútok.

Na takto vymedzenej rekreačnej lokalite sa počíta s týmito funkciami a kapacitami:

- dominovať bude pohyb a pobyt v prírode, letné a zimné ihriskové športy, zimné rekreačné lyžovanie, letná a zimná turistika, vlastivedné záujmy, ubytovacia základňa dynamického cestovného ruchu a individuálna rodinná rekreácia,
- pre letné obdobie sa počíta s kapacitou 1 000 návštevníkov,
- pre zimné obdobie sa predpokladá kapacita 400 – 600 návštevníkov.

V centre mesta je potrebné posilnenie ubytovacích a stravovacích zariadení všetkých typov, najmä hotelových a penziónových. V priestoroch mestskej knižnice môže byť zriadené turistické informačné centrum. Existujúci športový areál v základnej škole bude potrebné zrekonštruovať a rozšíriť o plochy pre ďalšie športové aktivity.

Podporované je aj budovanie nových cyklotrás v rámci mesta. Tie by sa mali napájať na regionálne cyklotrasy prechádzajúce Vrútkami.

Rekreačnou časťou Lúčanskej Malej Fatry by mal prechádzať náučný chodník. Nástup bude možný z Martina, Priekopy alebo z Vrútok (ulica Karvaša a Bláhovca).

MESTO ŽILINA

návrh podľa územného plánu

Územný plán sídelného útvaru navrhuje plochu medzi cestou I/18 a Vodným dielom Žilina ako lesopark so zariadeniami pre športy a rekreáciu pri vode, v dĺžke nábrežia cca 2 200 m. Predpokladaná denná návštevnosť je 10 000 divákov a 2 000 návštevníkov. Nábrežie VD by mohlo slúžiť ako stredisko rekreácie s dvoma ťažiskami – lesopark Dúbrava a Mojšová Lúčka – Pri cintoríne. Stredisko bude zamerané na športový pobyt pri vode – vodné športy a rekreáciu pri vode. Bude prepojené na základňu v Mojšovej Lúčke a lesoparkom s Dúbravou.

Uvažuje sa o krajinárskych úpravách parkového charakteru po oboch stranách Váhu. Návrh vychádza z princípov tvorby parkových lesov, s návrhom dostatočného množstva kostrových drevín. Terén okolo hydrouzla Vodného diela by mal byť upravený ako mestská zeleň s plochami pre športovanie detí (detské ihriská), pobytovými plochami pre mládež a dospelých (altánky, lavičky, upravené trávnaté plochy), prechádzkovými trasami s možnosťou občerstvenia.



Novým prvkom je aj využívanie novovybudovaného jazera pri Tepličke nad Váhom na kúpanie. Návrh počíta aj so strediskom vodných športov na Sihoti (športovo-rekreačné zariadenia, slalomová trať s tribúnami a vodáckym klubom). Zeleň brehových porastov je potrebné zakladať pozdĺž vodných tokov všade, kde je to možné.

Rekreačné priestory od Budatínskeho zámku cez Sihot' po Dubeň vytvárajú štvorkilometrovú aglomeráciu športovo-rekreačných zariadení, navzájom prepojených lodnou dopravou, cyklistickými a pešími trasami v atraktívny celok, komunikačne prepojený s rekreačnými priestormi Dúbrava – Mojšová Lúčka – Strečno – Varín.

Krátkodobá každodenná rekreácia sa realizuje v prímestskej rekreačnej zóne Žilinských lesoparkov, v intraviláne v parkoch a na plochách verejnej zelene sídlisk. Návrh počíta so znovu oživením tradičných rekreačných priestorov, ako Bôrik a Chrašť, postupne by sa mali budovať nové chodníky, odpočívadlá a vyhliadky. Nepočíta sa s výstavbou nových chatových ani záhradkárskejších osád.

ÚPN SÚ rieši cyklistickú sieť v rámci mesta v trasách hlavných peších komunikácií. V rámci nových sídlisk sú už vymedzené pásy pre cyklistov. Cyklotrasy sú aj v Žilinských lesoparkoch. Potrebné je aj prepojenie hlavných mestských trás s nadradenými cyklotrasami a cyklomagistrálami.

Koncotýždňová rekreácia sa realizuje jednak v prímestskej zóne a jednak v časovej izochróne do 60 min., resp. 30 km. Prebieha v rámci širších vzťahov v priestoroch krajinných celkov Vrátna, Rajec, Javorníky, Kysucké vrchy, Strážovské vrchy. Hlavné rekreačné oblasti vykazujú mimoriadne prírodné kvality, menej už vyhovujú po stránke služieb, ubytovania, stravovania, parkovania vozidiel, peších a cyklistických trás a prízjazdov.

Rekreačné územie mesta poskytuje široké možnosti uspokojenia aj pre jarnú, jesennú a zimnú rekreáciu. Pre zimnú rekreáciu sú v okolí Žiliny vybudované viaceré lyžiarske vleky, tendencia ich budovania má perspektívu aj v ďalších lokalitách. Navrhuje sa tu aj zasnežovanie a umelé osvetlenie, čo umožní predĺženie lyžiarskej sezóny.



F. SWOT - analýza

SILNÉ STRÁNKY

regionálny rozvoj

- strategická poloha v žilinsko-martinskej aglomerácii,
- výborná dostupnosť – zóna sa nachádza na hlavnom ťahu medzi Žilinou a Martinom,
- blízkosť okolitých stredísk CR (Malá Fatra, Martinské hole, Valčianska dolina, Jasenská dolina),
- veľmi dobré prírodné podmienky a danosti územia (zachovalé prostredie),
- rekreačný potenciál územia,
- vybudovaná infraštruktúra (voda, plyn, elektrická energia, cesty),
- priame napojenie územia na medzinárodné cestné a železničné koridory TIN a TINA,
- ekologicky stabilná a atraktívna krajina s relatívnym dostatkom priestorov pre rozvoj rekreačných aktivít,
- výhodná poloha pre tranzitných turistov,
- sprístupnenie Lúčanskej Malej Fatry od Žiliny,
- dotvorenie prímestských rekreačných zón,
- možnosť rozvoja a rozšírenia zastavaného územia,
- klimatické a geomorfologické podmienky pre turistiku a zimné športy (horský masív Lúčanskej Malej Fatry, terény vhodné na zjazdové lyžovanie a lyžiarsku turistiku),
- zlepšenie regionálnych podmienok zimného turizmu a zimných športov,
- zlepšenie podmienok pre letné športy a letnú rekreáciu pri vode (VD Žilina),
- vhodné podmienky pre prechádzky a pobyt v prírode – zóna je situovaná v blízkosti sídelných útvarov miest a obcí,
- zvýšenie ponuky športových a rekreačných aktivít pre domácich obyvateľov a turistov,
- zlepšenie možností aktívneho trávenia voľného času aj v období tzv. jalových dní (jar, jeseň; daždivé dni, čo je cca 65 % dní v roku) s predĺžením turistickej sezóny,
- rekreačné a voľnočasové aktivity ako protiváha rýchlo sa rozvíjajúcim priemyselným aglomeráciám (aktívne využívanie voľného času),
- ponuka kombinácie aktivít (relaxačné / športové),
- poskytnutie kvalitnejších služieb aj pre náročnejších návštevníkov,
- vytvorenie nových stravovacích a ubytovacích kapacít v území,
- záujem obyvateľstva o podnikanie,
- dostatok kvalifikovanej pracovnej sily,
- vytvorenie nových pracovných miest v službách, hlavne pre ženy,
- zlepšenie propagácie územia aj v zahraničí, zvýšenie atraktivity územia,
- spracované územné plány,

životné prostredie

- eliminácia globálnej ekologickej straty z plochy výrubu lesného porastu - zalesnením náhradných plôch,
- zvýšenie plôch verejnej zelene, protihluková bariéra, vizuálne prekrytie cesty 1/18, železnice a budúcej diaľnice D1,
- zlepšenie mikroklimy rozšírením vodných a zelených plôch,
- propagovanie a vytváranie podmienok pre zdravší životný štýl,
- obnovenie recipientov Chrapového a Dzurianového potoka, udržanie pôvodnej druhovej rozmanitosti v území,
- výsadba biomasy (rýchlorastúcich drevín) – oživenie nevyužitých plôch zeleňou, energetické využitie, mikroklima,
- samozásobovanie energiou - využitie obnoviteľných zdrojov energie (prečerpávanie vody, drewná biomasa miestna a pestovaná, slnečné žiarenie),
- dotvorenie krajinného rázu – vytvorenie nových vodných plôch, výsadba zelene, citlivé doplnenie o nové objekty a pod.,
- dostatok kvalitnej vody,
- predpoklad zachovania biodiverzity územia aj pri viacnásobnom zvýšení súčasnej návštevnosti,
- udržanie a zlepšenie stavu prírodného prostredia v súlade s európskym štandardom,



SLABÉ STRÁNKY

regionálny rozvoj

- menej priaznivé klimatické podmienky pre letnú rekreáciu pri vode (nízky počet slnečných dní, nižšia teplota ovzdušia),
- nedobudované rekreačné zariadenia a ich celkový nedostatok v nevhodnej štruktúre.
- nedostatok finančných prostriedkov v regióne na realizáciu komplexného riešenia, nízky stav vlastného kapitálu,
- nové územné plány obcí zamerané najmä na budovanie priemyselných zón.
- nedostatok zdrojov miest na opravy a údržbu,
- vysoká miera nezamestnanosti, hlavne stredoškôľakov a žien,
- nedostatok vhodných náhradných pracovných príležitostí,
- odchod pracovníkov do ČR,
- kvalifikačná štruktúra orientovaná len na doterajšie potreby regiónu – strojárka výroba, chemický priemysel, stavebníctvo,
- kritický stavebno-technický stav mnohých objektov kultúrnych pamiatok,
- komplikované majetko-právne vzťahy brzdiace proces obnovy a využitia pamiatok,
- nedostatočné využívanie podporných programov EÚ.

životné prostredie

- zásah do plánovanej CHKO Lúčanská Malá Fatra,
- cyklomagistrála vedie cez ochranné pásmo NP Malá Fatra,
- zásah do prvkov ÚSES-u – biokoridory, genofondové lokality v riešenom území,
- výrub lesa v trasách nových objektov a zjazdových tratí,
- záber plôch poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu na zastavané plochy a zjazdové trate,
- preťažená dopravná tepna I/18 s negatívnym dopadom na sídelnú infraštruktúru a životné prostredie,
- nedostatok miestnych zdrojov energie,
- nedostatočná podpora štátnych orgánov pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie,
- nízka úroveň využívania vodného potenciálu na výrobu elektrickej energie v MVE,
- nedostatočné využívanie biomasy na vykurovanie.

PRÍLEŽITOSTI, MOŽNOSTI

- ekonomický rozvoj regiónu,
- zvýšenie záujmu o región (možnosť vstupu nových podnikateľských investícií),
- čiastočné zníženie zaťaženia okolitých turistických stredísk (Martinské hole, Vrátna),
- dobudovanie prímestských rekreačných zón miest a obcí,
- vytváranie nových pracovných príležitostí v priemysle a hlavne v službách cestovného ruchu,
- efektívny rozvoj technickej infraštruktúry na úseku dopravy (rozvoj diaľničnej siete, zvyšovanie podielu ekologicky vhodnejších dopravných systémov, budovanie cestných obchvatov a optimálnych cestných prepojení),
- pozitívne ovplyvňovanie ekologického povedomia obyvateľstva – prevencia ochrany prírody,
- uplatňovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja regiónu,
- doplňujúce územie pre rozvoj cestovného ruchu z hľadiska presýtenosti okolitých stredísk CR (Malá Fatra - Vrátna, Martinské hole),
- možnosti posilnenia a diverzifikácie služieb CR v predhorí národných parkov,
- región je oblasťou vstupu zahraničného kapitálu,
- podpora ekologických druhov dopravy, znižovanie negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie,
- rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb (aj CR),
- zachovanie prírodného a kultúrneho potenciálu rozvoja územia s možnosťou jeho celoročného využitia,
- pri kvalitnom a komplexnom riešení je možnosť zvýšenia návštevnosti územia v prijateľnej miere
- dosiahnutie porovnateľnej úrovne ponuky so susednými krajinami a krajinami s vyspelým cestovným ruchom,
- dosiahnutie koordinovaného a cieľavedomého rozvoja a činnosti cestovného ruchu,
- podpora tvorby produktov cestovného ruchu s dôrazom na lepšie využitie prírodných daností a zvláštností a kultúrnych, technických a historických pamiatok.



OHROZENIA, PROBLÉMY

- susedstvo prvkov ÚSES-u,
- rýchly nárast automobilovej dopravy v blízkom okolí - blízkosť hlavnej cesty Žilina – Martin 1/18, v budúcnosti plánovaná výstavba diaľnice – rušivý vplyv (prašnosť, hluk, znečistenie ovzdušia),
- nárast návštevnosti - zvýšenie zaťaženia územia, možná devastácia prostredia v závislosti od úrovne a komplexnosti prevádzky strediska,
- možný pokles biodiverzity a ekologickej stability územia (v území sú lokality so strednou až vysokou ekologickou stabilitou),
- dopad klimatických zmien,
- kvalitatívny rozvoj CR je podmienený vstupom zahraničného kapitálu,
- rozvoju priemyslu napomôže dobudovanie diaľničného ťahu D1,
- stret záujmov ochrany prírody s prirodzenými snahami o intenzívne využitie svojho katastrálneho územia najmä aktivitami rekreácie (Martinské Hole, Malá Fatra),



G. Realizačný tím

Meno	Profesia	Funkcia v projekte
Zábrodský Jaroslav	Podnikateľ (investičné vízie v cestovnom ruchu a využití obnov. zdrojov energie)	Koordinátor, návrh územných aktivít a vyhotovenie elaborátu Strategickkej koncepcie rozvoja zóny Žilina – Strečno – Vrútky“ Infraštruktúra, modelovanie
Ing. Hruzová Martina	Ekologička	Územný audit, verejná zeleň, majetko-právna analýza
RNDr. Badík Miloslav	Biológ	Poradca pre životné prostredie a spracovateľ „Východiskovej environmentálnej štúdie Piatrová“
Zábrodský Andrej	Študent FA STU v Bratislave	Architektúra, vizualizácia, grafické práce
Varga Maroš	Študent FA STU v Bratislave	Architektúra a vizualizácia
Čibenková Anna	Ekonomka	Ekonomika
Hornák Martin	Študent	Asistent manažéra
Hornáková Katarína	Študentka PF UK	Asistentka pre administratívu a výpomoc pri majetko-právnej analýze Piatrová
Komárek Vladimír	Elektrotechnik	Modelovanie
Urge Matej	Systémový operátor	Výpomoc pri modelovaní
Matiaškova katarína	administratíva	výpomoc pri majetkoprávnej analýze Piatrová
Ing. Rizmn Peter	projektant	vpomoc pri cenotvobe pozemkov Piatrová
Kasák Peter	Technik	výpomoc pri posúdení technológie ABC Piatrová
Androvič Jozef	Elektrotechnik	Modelovanie
Ing. Gašperek Ľubomír	Majiteľ stavebnej firmy	„ABC Piatrová“ – stavebné výpočty
Ing. Brezáni Vladimír	Riaditeľ VD Žilina	Poradca pre „ABC Piatrová“
Ing. Kapusta Ján	Vysokoškolský odborný profesor	„PRZ Piatrová“- tepelno-energetické výpočty
Ing. Daniel Ján	Výskumník VÚHH	pestovanie biomasy
Ing. Mateček Ľubomír	Podnikateľ	Poradca pre dopravnú infraštruktúru
Ing. arch. Buček Ferdinand	Architekt MÚ Žilina	Poradca pre architektúru a urbanizmus
Ing. Hájniková Marta	Krajinárka SAŽP	Poradkyňa pre životné prostredie a kultúru krajiny



H. Použitá literatúra

- Analýza územia turistickej zóny Zakopané – Zuberec – Liptovská Mara – SAŽP, Centrum zložiek životného prostredia, Žilina, apríl 2003
- Bulletin 4/2003 – Štatistický úrad SR, Krajská správa v Žiline, december 2002
- Demografia a sociálna štatistika – Stav a pohyb obyvateľstva v roku 2003 – Žilinský kraj podľa obcí – I. časť – Štatistický úrad SR, Krajská správa v Žiline, jún 2004
- Demografia a sociálna štatistika – Vekové zloženie obyvateľstva v roku 2002 – Žilinský kraj podľa obcí – I. časť – Štatistický úrad SR, Krajská správa v Žiline, jún 2004
- General cestovného ruchu, Strečno - Ing. arch. Krajči Peter, jún 2004
- Hydrologická ročenka SHMÚ – Povrchové vody 2002 – Bratislava 2003
- Konceptia územného rozvoja Slovenska, 2001
- Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2002 – Príloha – SHMÚ Bratislava, 2003
- Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2002 – SHMÚ Bratislava, 2003
- Kvalita povrchových vôd na Slovensku 2001-2002 – SHMÚ Bratislava, 2003
- Kvalitatívna vodohospodárska bilancia povrchových vôd SR v roku 2002 – SHMÚ Bratislava, 2003
- Mestá a obce Žilinského kraja 2000 – Štatistický úrad SR, Krajská správa v Žiline, december 2002
- Národný environmentálny akčný plán
- Národný plán regionálneho rozvoja Slovenskej republiky – Návrh Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, Bratislava, február 2001
- Národný plán rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky
- Národný rozvojový plán – NÁVRH – Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, marec 2003
- Program trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Vrútky – Mesto Vrútky, jún 2003
- Regionálny operačný program pre región NUTS II – Slovensko – severozápad (Žilinský a Trenčiansky kraj) – február 2001
- Regionálny ÚSES okresu Martin – Regioplán Nitra, Ekoped Žilina, december 1993
- Regionálny ÚSES okresu Žilina – Regioplán Nitra, Ekoped Žilina, december 1993
- Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001 – Základné údaje – Žilinský kraj – Krajská správa štatistického úradu SR v Žiline, november 2001
- Správa o hodnotení podľa zákona č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie – Závod na výrobu automobilov KIA MOTORS a HYUNDAI MOBIS – ENVICONSULT, Žilina, jún 2004
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja Slovenskej republiky
- Územia NATURA 2000 – Žilinský kraj
- Územný plán mesta Vrútky – Návrh – URKEA, Banská Bystrica, 2004
- Územný plán obce Mojš – Návrh – Ateliér, Ing. arch. Kružel Ľubomír, Žilina, marec 2004
- Územný plán obce Varín – Doplnok – Návrh riešenia – Ateliér, Ing. arch. Kružel Ľubomír, Žilina, marec 2004
- Územný plán sídelného útvaru Gbeľany – Návrh – PIAPS, Žilina, december 1993
- Územný plán sídelného útvaru Strečno – Návrh – PIAPS, Žilina, december 1993



- Územný plán sídelného útvaru Teplička nad Váhom – Koncept riešenia – Ing. arch. Kružel Ľubomír, Ing. Markušová J., Ing. Poláček P., Ing. Kanderka I., Ing. Jurecký P., Ing. Vandlíková D., Žilina, október 1993
- Územný plán sídelného útvaru Varín – Návrh – PIAPS, Žilina, december 1993
- Územný plán sídelného útvaru Varín – Súborné stanovisko – PIAPS, Žilina, jún 1994
- Územný plán sídelného útvaru Žilina – Koncept riešenia – Ing. arch. Meliš Ivan, 1999
- Územný plán VÚC Žilinského kraja- Zmeny a doplnky – august 2004
- Vodohospodárska bilancia SR – Kvalitatívna vodohospodárska bilancia za rok 2002 – SHMÚ Bratislava, 2003
- Zborník prác SHMÚ 33/I. – Alfa Bratislava, 1991
- Zborník prác SHMÚ 33/II. – Alfa Bratislava, 1990

